SOLITUDO HAGIOPHILAE: SIUE INSTRUCTIO AD ANNUA OCTO VEL DECEM DIERUM...

Paul : de Barry, Wolfgang Kilian, Michiel Cuvelier, ...

Digitized by Google

NAZIONALE
R. BIBLIOTECA CENTRALE V. E. II
8
49 A
18
ROMA

Google

Digitized by Google

H

Digitized by Google

SOLITVDO HAGIOPHILÆ:

SIVE

INSTRVCTIO

Ad annua octo vel decem dierum Exercitia ſpiritualia vtiliter peragenda;

Cum Meditationibus, Conſiderationibus, Examinibus, & ſpiritualibus Lectionibus, quæ fieri eo tempore poterunt.

AVTHORE

R. P. PAVLO DE BARRY SOCIETATIS JESV

Gallicè conſcripta.

Nunc in vſum plurium Latinitate donata.

Ad maiorem DEI gloriam.

INTERPRETE

R. P. MICHAELE CVVELIER, eiuſdem Societatis JESV Sacerdote.

Editio ſecunda, emendatior, & dierum ſingulorum Iconiſmis ornata.

MONACHII.
Sumptibus Ioannis VVagneri Bibliopolæ:
Formis Lucæ Straub.

ANNO CHRISTI MDCXLVI.

Domus Romanæ ... 8-49- A-18 36

Digitized by Google

S. Hieronymus in Procemio Epiſtolæ D. Pauli ad Epheſios.

Parum eloquens ſum: quid ad te? diſertiorem lege. Non dignè Græca (Gallica) *in Latinum transfero: aut Græcos* (Gallicos) *lege, ſi eiuſdem linguæ habes ſcientiam; aut ſi tantùm Latinus es, noli te gratuito munere iudicare, & vt vulgare proverbium eſt: Equi dentes inſpicere donati.*

Digitized by Google

GLORIOSO S. JOSEPHO MAXIME AMABILI ET MAXIME

Poſt JESUM & MARIAM præ reliquis Sanctis dilecto,

DIGNISSIMO SPONSO Matris DEI & VERBI INCARNATI Sapientiſſimo moderatori.

MAGNE ſancte, amator animarum ſanctitatem amantium, & quæ in amabili ſolitudine ad inſignem profectum vitæ latentis, cuius tu fuiſti Idea incomparabilis, anhelantium. Oblatum venio Aris tuis omnes meas

 cogi-

Digitized by Google

cogitationes, quas in hoc opere Hagiophilæ impendi, & nolo, vt prius illa in ſolitudinem ingrediatur, fructúmque ſancti huius ſeceſſus iuxta directionem illi à me propoſitam, deguſtet, quàm intelligat, quid tibi debeam, & quo iure tuus ſim, cum credam hanc operam meam fore inutilem, niſi prodeat ſub tui nominis auſpicijs. Id verò à bonitate tua expecto, vti has omnes paginas, eóſque, qui illis vtentur, tuis proſequi fauoribus ne dedigneris, & vt me ab aris tuis non repellas, ſi non ſatis expleo debitum perſonæ tibi penitus deuinctæ, quæque cum in vno domiciliorum tuorum ſit, maximo iure obſtringitur, vt honori tuo laboret, præſertim poſt acceptum il-

lud

Digitized by Google

lud recens beneficium, quo me ope tuâ benigniſſimâ à contagione, quæ Lugduni graſſata domum hanc nomini tuo dicatam periculoſiſſimè cingebat, liberum incolumémque conſeruaſti. Verùm quidem eſt: niſi amor ipſe aut pennam, aut verba ſua ſubminiſtret, exprimi non poſſe teneritudines affectuum, obligationum, deſideriorúmque magnitudinem, quibus ij, qui IESVM amant & Mariam, in obſequia tua, & gloriæ tuæ amplificationem rapiuntur; abſtinere tamen idcircò non debeo, quòd videam nihil adorandis tuis meritis à me dignum adferri poſſe. Beneficia, quæ à te accepi, quæque in dies à paterna tua benignitate mihi conferuntur, minus

Digitized by Google

non exigunt, quàm huius ſaltem debiti teſtificationem; neque erat cauſſa, cur hic deeſſem, quandoquidem pluris facio, proſequi te reuerentiâ, amore, & oblatione meiipſius, quàm Vniuerſo imperare, & omnibus hominum omnium delitijs voluptatibúſque affluere.

Pro-

Digitized by Google

Propoſitum Authoris.

HAGIOPHILA, *didici aliquando à veteri, ſed ingenioſo ſcriptore, ad ſapientiam nihil aliud requiri, quàm vt benè quis ſciat vnam perſonam agere; eo quod multitudo negotiorum quæ amplectimur, & curarum varietas, quibus nos intricamus, diſſipat diuidítque miſerum cor, palámque facit inconſtantiæ reum, dum iam illi, iam alteri obiecto nos non totos applicat; cùm ſi vnius tantùm rei occupatio in manibus ſit, eâdem rectè defungamur, & aliunde liberi cogitationes omnes conferamus in iſtud negotium, cui vni intendimus. Hac lectio maximè eſt propoſito meo oportuna & ad rem eorum, quæ in vſu huius libri à te exigo. Si igitur tibi decretum eſt propoſitis hiſce Exercitationibus vacare, vnam tantùm perſonam agito, neque alteri, quàm negotio ſalutis tuæ & perfectionis incumbe. Huic per octo vel decem dies impende omnes cogitationes, & reputa te in ſemotiſſima Eremo degere, vbi cum ſolo* DEO *& animâ tuâ loqui liceat. Omni quidem tempore hanc agere*

perſonam deberemus: verum quia vitæ noſtræ ratio id non permittit, ſemel in anno ſaltem, optimo, quo poteſt, modo faciamus. In hiſce Exercitationibus anima ſanctitatem addiſcit, & veluti in munitione ſecuriſſima ſoli DEO *placere contendit. Hic profectui ſuo vtiliſſimam locat operam, & certiore, quàm aliàs victoria procliues in malum affectus domat. In hac ſolitudine eximitur à vana inutilíque hominum familiaritate, & eorum vitiorum occurſu, quæ conuerſationem veluti contagione quâdam inficiunt: in hoc ſeceſſu maxima conſcientiæ puritate, & animi pace viuitur, ita vt nihil illius quietem poſſit perturbare, aut officere pulchris iſtis luminibus & ſolidis veritatibus, quas* DEVS *extra tumultum & impedimenta creaturæ ſuggerit & docet. Quod ſi huic inuitationi meæ obedis, & tali ſeceſſu afficeris; en me ad obſequia tua promptum, paratúmque tibi huius libelli officio deſeruire: neque alium apparatum, quàm ductoris munus præſtabo, qui porrecta veluti manu aliquot dierum ſpatio te per actiones deducat, quæ iuxta Me-*

thodum

thodum à me in monitis generalibus nota-tam erunt inſtituendæ. Vt verò tibi etiam perſpectum ſit propoſitum meum, ducam te hac ſolitudine per tres vias conſuetas, Purgatiuam, Illuminatiuam & Vnitiuam; iiſque Meditationes, Conſiderationes & ſpirituales Diſſertationes accommodaturus ſum, ut ſi deſit aliorum libellorum ſpiritualium copia, huius vnius lectione poſſis aliorum defectum ſupplere: & quia hæc Exercitia ad generalem vitæ noſtræ renouationem inſtituuntur, non ſolùm dicam, quid fieri neceſſe ſit ad vitia vitæ præteritæ per annuam Confeſſionem emendanda, verùm etiam quid fieri deinceps oporteat ad augendos DEI fauores, eiuſque gratias copioſiùs conſequendas, deductis Examinibus virtutum particularium, & allatis Deuotionibus præcipuis, ut cùm, quæ deſint, viderimus, redintegremus tandem ſeriò animæ noſtræ paruam œconomiam, eáque ratione omnia ſuauiter diſponamus, ne mors imparatis obrepat; qui fructus præcipuè his Exercitationibus intenditur.

Digitized by Google

Ita habes proximè, Hagiophila, ſcopum meum: nam quod ad titulum attinet huic operi præfixum, & ad promptitudinem meam, quâ illud typis euulgo, poſt tot præclaros ſcriptores, qui me præceſſere, non exiſtimo lumen aliquod à te deſiderari: patet idcircò vocari Solitudinem, quia qui illa vti volet, Solitarij perſonam per aliquot dies agat neceſſe eſt, omni vſu familiaritatéque aliorum, præterquam DEI, *excluſo: addere poſſem, quod eſſe in ſolitudine, & occupare ſe ſpiritualibus Exercitijs, idem omninò ſit, ſi ad amorem loquendi aſcetarum attendimus. Quod verò nuncupem Solitudinem Hagiophilæ, ideò eſt, vt oſtendam hac potiſſimum pertinere ad animas ſanctitatis amantes, & ad eos, qui impensè ſtatuunt in perfectionem incumbere, ſiue ij inter Religioſos viuant, ſiue inter ſæculares: cùm ſanctitas vbique obuia ſit, & tàm hi, quàm illi poſſint eius fieri participes. Id ſupereſt, vt dicam, me non detrectauiſſe ſequi ſcriptores alios, qui dignius hanc materiam tractarunt; quia cùm guſtus admodum differentes ſint inter tot, qui annis ſingulis ſeponunt*

Digitized by Google

nunt alia negotia, vt animæ ſuæ vacent, tanto electio erit liberior; aut cùm nihil gratius ſit varietate, poterunt nunc eſſe in vſu Exercitia præclarorum illorum virorum, nunc aliorum, aliquando horum, aliquando iſtorum, quæ commodiſſima videbuntur. Idem accidit animæ guſtui, quod linguæ; Perdix bubulâ melior eſt: nihilominùs eo ſunt nonnulli appetitu, vt hanc illi præponant, aut nunc huius, nunc illius guſtu delectentur. Hagiophila, tibi eligendi libertas eſt; mihi ſufficit hæc tibi obtuliſſe: quidquid feceris, probabo: modò tandem eâ ratione animam tuam diſponas, vt morte accedente omnia ſint parata: ſeriùs enim illa dignoſcitur, quando præ foribus eſt.

MO-

MONITA GENERALIA.

Legenda pridiè, quàm Exer-tijs te applices.

HAGIOPHILA, tanti momenti eſt actio, quam ſuſcipis, cùm tota tendat in DEI gloriam, & animæ tuæ commodum, vt importunus videri poſſim, ſi eam velim tibi commendare: ſatis ipſa ſe commendat abſque verborum lenocinijs & rationum adiecto apparatu. Neceſſe tamen eſt, vt de quibuſdam moneam, quæ tibi reddant iter per hanc ſolitudinem & commodius, & vtiliùs ad fructum illum, quem tibi propoſuiſti conſequendum: omnia facilia ſunt, ideóque magis amplectenda.

I.

Pridie Exercitiorum ſic negotia tua diſpones, vt te ſancto illo tempore non diſtrahant, aut ea prius abſoluendo, quàm ſecedas; aut donec ſeceſſeris, differendo. Illo tempore tanquam in deſerto viuere volumus, vt maiori libertate tantùm cogitemus de illo DEO amo-

ris,

Digitized by Google

ris, qui totâ æternitate de nobis cogitauit: ideò fieri nihil minus poteſt, quàm vt omnes curæ ſeponantur, quæ mentem poſſent ab illo auertere. Eandem ob cauſam nullius admittendum eſt alloquium, quàm Directoris, caſu quo neceſſitas id exigat: quin & hoc parcè agendum & horis conſtitutis. Iſta verò officia viſitationum, ſalutationum, aue & valedictionum, commendationum in preces & ſacrificia, illa obiter & perpaucis dicta, illæ nouorum relationes, illi occurſus affectati, & ſimilia, quæ nonnunquam Iunioribus (qui exiguo ſunt in DEVM affectu, & nimio in perſonas ſibi ſimiles abripiuntur) excidunt, omninò reſcindantur, veluti penitus contraria iſti animi decreto, quo ſtatuere debemus, nulli nos placere velle, quàm ſponſo animarum noſtrarum, maximè eo tempore, quod illi integrum dedicamus, vt illum nobis, & nos ipſos illi perfectè conciliemus: ſi contingat nos egere aliqua poſt ſumptum cibum recreatione, fiat; ſed cum ijs perſonis, quæ nos

poſſint

poſſint occupare religioſo ſermone, nos ſolari, & ſtimulos ad virtutem adijcere; omnia ex eorum conſilio, qui nos moderantur: quin primis duobus aut tribus diebus melius abſtinebitur, vt nihil in mentem veniat, niſi deteſtatio vitæ anteactæ, & temporis inutiliter impenſi ex naturæ noſtræ deprauatione.

II.

Procurandi ſunt libri noſtris vſibus idonei, quales ſunt vitæ Sanctorum, præſertim eorum, qui excellentius DEUM dilexerunt; Opera Rodericij de perfectione; Thomas de Kempis de Imitatione Chriſti; P. Pinellus de perfectione Religiosâ, alijque ſimiles, quorum lectione potiſſimum capimur, & qui ſtatui vocationique noſtræ maximè congruunt, ita tamen vt ij ſolùm legantur, qui feriunt cor & pios ſenſus animis noſtris imprimunt, non verò illi noui moris, qui potiùs auribus delicias faciunt, quàm cor perſtringant: ſi tamen forent admodum ſpirituales, in vſu eſſe poſſent. Quod ſi contingat deeſſe libros tam vtiles, in eo-

rum

ſum locum venire poterunt Diſſertationes illæ, quas hîc inſerui, vt explerem defectum aliorum, qui omnibus ad manum non ſunt, & maximò tamen emolumento legerentur. Singulis diebus binas attribuo, quarum vna à prandio, altera à cæna relaxationis loco legi poſſit, modò ſuſcipiatur integra exactáque ſolitudo, neque iſto tempore lubeat cum aliquo colloqui: ſi tum non leguntur, nulla erit iactura, cùm aliàs reſarciri poſſit; tam prolixæ non ſunt, vt abſolui nequeant eo tempore, quod ſpirituali lectioni deſtinatum eſt.

III.

Exercitiorum tempore requiritur uſitata Pietas, & deuotio: Primò viſitando Venerabile Sacramentum, minimum quotidie quinies, vt illud ardores, cor tuum cum otio illi pandas, vt ferventibus tuis precibus illud ſollicites: nec viſitandi commoditas deſit, ſuppleri poteſt corpore in aliquam Eccleſiam, in qua aſſeruatur, conuerſo. Secundò, frequenti inuocatione eius Sancti,

ɫi,quem pridie tuorum Exercitiorum Protectorem, & Patronum elegiſti. Tempus matutinum, quo Venerabile adibimus,eius inuocationi erit oportuniſſimum. Electio ſit pro affectu & propenſione, quâ in alios atque alios Sanctos feremur. Neque dubito,quin S.Ioſeph,S.Alexius,& ſimiles excellenti ſanctitate Cælites,aliquem in hac Electione locum habituri ſint; dedita opera S.Ioſephum primò nominaui, quòd ſingulari quodam ſubſidio adſit ijs, qui hanc ſolitudinem ingrediuntur; id ſaltem triginta, & ampliùs annorum ſpatio, obſeruauimus, neminem eorum,qui ſe, in Domo Societatis IESV Lugduni, quæ ab illo nomen habet, Exercitijs ſpiritualibus excolendos tradidere, vnquam illo tempore, morbo fuiſſe afflictum, etſi plerumque menſis integer ijs impendatur; imò fuerunt, qui valetudinem etiam labefactam eâ Exercitatione perſanârunt. Noui aliquem continuo capitis dolore vexatum, ſimul atque eam ſuſcepit, ita conualuiſſe, vt feliciſſimè

pere-

Digitized by Google

peregerit. Si tantam Sanctus iſte operam confert corpori, quid non animæ præſtabit? Tertiò, per amoroſas Deteſtationes vitæ tranſactæ & tepiditatis, quæ nos & bonis maximis ſpoliauit, & in antiqua vitia egit præcipites. Commodiſſimè tamen id fiet quatuor primis diebus, qui Viæ Purgatiuæ annuæque Confeſſioni, de qua ſuo loco dicam, ſunt aſſignati. Quartò, per Communiones, die Confeſſionis generalis, aut poſtridie; die ingreſsûs, aut exitûs Exercitiorum, aut alijs, quos Deus ſuggeret, & ij, quorum ductum ſequimur, approbabunt. Quintò, per quaſdam corporis afflictationes, diſciplinas, cilicia, cingula, armillas, abſtinentias, ieiunia, mortificationes in quantitate, vel qualitate ciborum, iuxta facultatem nobis permiſſam, & vt feruor animi promptáque voluntas nos ſtimulabit. Sextò, ſancta conſtantique perſeuerantia, quantum valetudo patietur, per octo, vel decem dies; maximè cùm Paulus V. Religioſis plenam Indulgentiam addixerit, qui decem

totos

totos dies impenderint. Vnde materiam pro totidem diebus diuiſi, in gratiam eorum, qui eò contendent; ita tamen, vt quibus octo dies ſufficiunt, in octauo conſiſtant; quandoquidem huius diei Meditationes ad concludendum ſint æquè idoneæ, ac iſtæ aliorum duorum ſubſequentium. Suadeo nihilominùs, vt quiſquis finit octauo die, reliqua nono, decimóque die præſcripta, attente poſteà perlegat, expendátque.

IV.

Verùm in his pietatis officijs potiſſimùm requiro. primò, vt diligenter faciamus non ſolùm Examina conſcientiæ generalia, vt vocant, & particularia: vt rectè, quales ſimus, quidque nobis deſit, diſcernamus; ſed etiam illa Examina virtutum, quas in dies ſingulos propono, veluti ſpeculum, in quo videamus nos parum in virtutibus promouiſſe, & vnde accendamur ad animas noſtras Sanctorum operibus exornandas, cum firmo & generoſo animi decreto vſurpandi eas pro Examine particulari, quibus

bus nos maximè indigere deprehenderimus. Secundò, vt quotidie aſſumamus teſſeram aliquam ſpiritualem, hoc eſt, pulchram breuémque ſententiam, axioma luculentum, quod centies in die, in cubiculo, foris, eundo, redeundo, & quâuis aliâ occaſione iteretur. Simile verbulum aptum eſt ad nos in diuino obſequio excitandos, ſubijciendúmque illum animo ignem, quo ſanctiores calent: conabor dare ſemper congruam materiam meditationi, quæ ſi palato tuo non arridet, plura ſunt eiuſmodi, quæ deligere tibi poſſis. Tertiò, vt ſenſu affectúque eodem expendas additas Conſiderationes, quo Meditationes: cum experientia mihi probatiſſimum ſit, illas tantundem atque has, & nonnunquam ampliùs efficere. Vt te tamen ijs occupes eâ attentione, quâ Orationes peraguntur, non eſt opus; imò liber eſto ſitus corporis, aut ſtes, aut ſedeas, aut etiam deambules per cubiculum, vt placidè commodéque notata puncta perpendens & ruminans, accedenti-

dentibus Spiritûs ſancti illuſtrationibus plurimos affectus, & optima ad proficiendum, & ad animæ tuæ tranquillitatem & ſolatium propoſita elicias. Quartò, vt quotidie innoues propenſam tuã voluntatem erga ſalutares quaſdam praxes, in quibus per omnem vitam exercere te decernis; qualis eſt deuotio erga Auguſtiſſimam Trinitatem, B. Virginem, & aliæ, quas tibi in memoriam reuocabo. In eam rem ſeruire poſſent: *a Paradiſus apertus; ſanctus apud* JESVM *fauor; vtile cum cœlitibus fœdus*, quæ ſunt tria opuſcula à me tibi elaborata, quæque deuotiones proponendas reddent expeditiores.

a *Le Paradis ouvert; la ſaincte faveur aupres de* JESVS; *la riche alliance avec les ſaincts de Paradis.*

§. V.

De Intentione, quam in hoc ſeceſſu habere oportet, quæque alia eſſe non debet, quàm vt imperfectiones noſtras corrigamus, nouúmque robur ad virtutes, maximè Amorem Dei comparandum

Digitized by Google

dum reſumamus; de electione perſonæ, quæ non dirigat, iuuet, ſoletur, cuique omnes difficultates noſtras pandamus, vti è re noſtra eſſe videbitur; de communi illa Inſtructione, ne Meditationes, aliáque hîc propoſita ex curioſitate percurrantur, ſed vt legantur tum ſtudioſè, quando ijs vtendum eſt; vtque inter meditandum illi maximè puncto inhæreamus, quo nos vehementiùs affici aduerterimus, déque alijs ſimilibus, quorum pleni ſunt libelli, qui artem meditandi docent, nihil eſt, quod dicam. Mihi cum Hagiophila rerum omnium iſtarum peritâ ſermo eſt. Quantum ad materiam Meditationum, quam accipio, ne illam quidem video hîc collocandam, vti neque Diſſertationum, quod ſuus omnibus locus deputatus ſit, aut in Tabella præmiſſa in gratiam eorum, qui anticipata noſſe deſiderant, videri poterunt.

VI.

Quod ad temporis diſtributionem pectat, difficile eſt talem præſcribere, quæ omnibus arrideat, & ſingulis vſui

eſſe poſſit, quandoquidem ſint, qui tres tantùm Meditationes in diem deſiderent, alij quaternas velint; nonnulli ſeptem horas ſomni requirant, alij octo; nonnulli Communitatis legibus ratione ſtatûs ſui adſtringantur, alij liberi ſint; ſpero me tamen omnibus facturum ſatis, & æquus videri poſſum, cum cuiuſque poſtulatis aſſentiar. Qui octo horas quietis exigit, habeat; tantum coarctet tempus Lectionum, aut Orationum vocalium, & cuncta in idem recident. Magnum à corpore obſequium exſpectamus, cedamus illi hunc ſomnum, blanditijs illud obſtringamus; ob rem tantillam ne reddamus illud languidum ineptúmque, neque efficiamus, vt toto die cogatur oſcirare. Quoad Meditationes, exiſtimo ternas ſufficere, cum Conſideratione, quæ ſi benè peragatur, quartæ Meditationis vicem & fructum præſtabit: ſi quaternas vis, & ſatis firmo capite es, permitto, quartam facias ex duarum præcedentium Repetitione, quod tantoperè in ſuis Exercitijs lauda

S. Igna-

Digitized by Google

S.Ignatius, & numerum tuum habebis. Supereſt vt dicam, quid agendum tibi ſit, ſi viuis in Communitate, quæ cibum capit aut ſeriùs, aut citiùs; accommoda, te alijs; ante cibi ſumptionem expedi, quæ pòſt feciſſes; aut poſteà fac, quæ priùs voluiſſes expediuiſſe, ita tibi erit ſatisfactum; quo etiam modo facies aliquâ die ieiunij, præſertim Lectionem, aut Examen virtutis, cui aliàs poſteà vacaſſes, & ſic de cæteris: promoue, aut remoue, produc aut contrahe, vti occaſio exiget: vtinam hæc in tuis exercitijs maxima ſit moleſtia! & æquè facile te totam conſecres, atque hæc difficultas compoſita eſt! præſagit enim animus, multa te tergiuerſatione vſuram prius, ſeriò quàm te dones. Falli nihilominus velim, & iudicio errare.

VII.

Loquamur de iſta diſtributione temporis, & ordinem, qui teneri debet, videamus. Viginti quatuor horas quotidie habemus, quæ diſponendæ ſunt. Octo iam tum quieti aſſignauimus: tres

Meditationibus, vna conſiderationi debetur, vna duplici refectioni, duæ vtrique recreationi à prandio & cœnâ; duæ Lectioni ſpirituali, niſi, cui ſeptem horæ ſomni ſufficiũt, tertiam addere placeat, Vna tum pro ſacro, tum pro duobus conſcientiæ Examinibus, vna pro Oratione vocali partim matutinâ, partim pomeridianâ iuxta cuiuſque obligationem, aut peculiarem erga Roſarium, aut Officia B. Virginis, S. Ioſephi, Angeli cuſtodis, & aliorum Sanctorum deuotionem; vna pro animi relaxatione, quando à meridie fieri licebit, aut alio negotio, quod maximè videbitur; ſiue ad corporis aliquam exercitationem, laborando, aut in horto deambulando, ſiue ad conferendum cum Directore, ſiue ad vtrumque, aut aliud, quod ex vſu tuo erit. Vna detur tum Examini virtutis, quam hodie proponam, tum decernendæ, aut exercendæ alicui deuotioni, quam notabo. Vna pro ſemiquadrantibus, vel quadrantibus horæ, qui requiruntur tum ad recollectionem poſt Medita-

Digitized by Google

ditationes faciendam, tum ad eius præparationem; tum vt quis ſe veſperi ad quietem diſponat, tum vt manè ſe veſtiat. Atque hæc omnia, ſi numerandi artem rectè calleo, proximè horas viginti quatuor conficiunt, id eſt, diem integrum. Si quid ſubinde temporis vacuum eſt, impendatur viſitando Venerabili, aut legendo Thomæ de Kempis, aut Pinello, libro temerè aperto; aut luminibus, quæ Deus immiſerit, deſcribendis; aut Orationi pro tuis benefactoribus, aut relegendis hiſce monitis, & Authoris propoſito, aut teſſeræ centies centiéſque repetendæ; quæ dico, ne nihil omittam, & vt tradam tibi diem bonis operibus refertum: offerens tibi vltimi moniti loco, vt cùm peruigilium ſit tui ſeceſſus, ſtatim & è veſtigio adeas ad Sanctiſſimum Sacramentum, ibique roges diuinam bonitatem, vt in opere tanti momenti tibi adeſſe ne dedignetur, illique pandas animi tui decretum, quo aliter, atque hactenus, illum ſtatuis amare, & complecti.

Digitized by Google

TABELLA MATERIARVM HOC OPERE CONTENTARVM.

PRIMO DIE EXERCITIORVM.

De Fine, propter quem creati ſumus.

I. Meditatio. *De fine, & beneficio Creationis noſtræ.* — 23.
II. Meditatio. *De Amore, quem reddere Deo debemus.* — 43.
III. Meditatio. *De Seruitute, quam debemus Deo.* — 73.
I. Diſſertatio. *De fructu Solitudinis cum vita communi conſiſtentis.* — 30.
II. Diſſertatio. *De ſpiritu ſeceſſus, & collectionis internæ, quæ eſt vera, & appetenda Cordis Solitudo.* — 71.
Conſideratio pro primo die. — 76.
Examen circa Amorem & Charitatem Deo debitam. — 66

Digitized by Google

SECVNDO DIE.

De Deteſtatione vitæ anteactæ.

I. Meditatio. *De horrore peccati mortalis.* 77.

II. Meditatio. *De conditione peccatorum venialium, & quanto ea ſtudio declinanda ſint.* 96.

III. Meditatio. *De fructibus veræ pœnitentiæ.* 121.

I. Diſſertatio. *De Confeſſione annua & extraordinaria.* 81.

II. Diſſertatio. *De Examine ad Confeſſionem annuam directo.* 100.

Conſideratio. 117.

Examen de Amore, & Charitate proximis impendenda. [illegible]

TERTIO DIE.

De miſerijs vitæ tepidæ, & in Dei ſeruitio languentis.

I. Meditatio. *De miſerijs & damnis vitæ tepidæ.* 127.

II. Meditatio. *De damnis, quæ prouenniunt*

Digitized by Google

niunt ex actionibus tepidè & ex conſuetudine factis. — 160
III. Meditatio. *Motiua ad feruorem & perfectionem conſequendam.* 184
I. Diſſertatio. *De Confeſſione ordinaria.* 13
II. Diſſertatio. *De ſpiritu feruoris erga actiones etiam heroicas.* — 164
Conſideratio. — 180
Examen de diligentia ſpiritali. — 184

QVARTO DIE.

De ijs, quæ homini in extremis accidunt.

I. Meditatio. *De Morte.* — 194
II. Meditatio. *De Iudicio particulari.* 213
III. Meditatio. *De Purgatorio.* — 241
I. Diſſertatio. *Plurimum referre, perſpectas eſſe Mortis qualitates.* — 198
II. Diſſertatio. *Prodeſſe ad benè moriendum, Tempus vtiliter impendere.* — 21
Conſideratio. — 237
Examen circa Humilitatem. — 23

Digitized by Google

QVINTO DIE.

De virtutibus in Infantia, & vitâ latente Seruatoris noſtri imitandis.

I. Meditatio. *Quòd Deus nobis dederit Filium ſuum, vt eius virtutes imitemur.* 240.

II. Meditatio. *De Paupertate Filij Dei Infantis.* 297.

III. Meditatio. *De vita occulta Filij Dei, & eius obedientia per annos octodecim.* 295.

I. Diſſertatio. *De particularibus Amicitijs.* 249.

II. Diſſertatio. *De felicitate vitæ occultæ.* 272.

Conſideratio. 283.

Examen circa Simplicitatem & candorem Animi. 290.

SEXTO DIE.

De virtutibus imitandis in vita Apoſtolica Chriſti IESV.

I. Meditatio, *De Humilitate Filij Dei.* 302.

Digitized by Google

II. Meditatio. *De Comitate & Manſuetudine eiuſdem.* — 321.
III. Meditatio. *De Zelo Filij Dei erga ſalutem animarum.* — 327.
I. Diſſertatio. *De Manſuetudine.* 303
II. Diſſertatio. *De reſpectibus humanis.* 32
Conſideratio. — 343
Examen circa Manſuetudinem. — 342.

SEPTIMO DIE.

De virtutibus in Paſſione & Morte Chriſti imitandis.

I. Meditatio. *De Reſignatione Filij Dei tempore Paſſionis.* — 351.
II. Meditatio. *De Amore eiuſdem erga proximum.* — 370.
III. Meditatio. *De Patientia Filij Dei.* 39
I. Diſſertatio. *De Mortificatione.* 356.
II. Diſſertatio. *De Lingua.* — 375.
Conſideratio. — 394.
Examen circa Patientiam. — 392.

OCTA-

Digitized by Google

OCTAVO DIE.

De Amore, quem DEO debemus.

I. Meditatio. *De Motiuis ad amandum Deum.*

II. Meditatio. *De Conditionibus veri Amoris Dei.*

III. Meditatio. *De Exemplis Sanctorum in amando Deo.*

I. Diſſertatio. *De curâ minimorum.*

II. Diſſertatio. *De felicitate Vocationis Religioſæ.*

Conſideratio.

Examen circa tria vota Religionis.

NONO DIE.

De Conformitate noſtræ voluntatis cum Diuinâ.

I. Meditatio. *De incitamentis ad conformandam noſtram voluntatem cum diuinâ.*

II. Meditatio. *De excellentijs & prærogatiuis huius conformitatis.*

III. Meditatio. *De Exemplis Sanctorum in hac Conformitate.*

Digitized by Google

I. Diſſertatio. *De damnis voluntatis propria.*
II. Diſſertatio. *De felicitate eorum, qui ſe Deo totos tradunt.*
Conſideratio.
Examen de Sobrietate.

DECIMO DIE.

De Amore erga Venerabile Sacramentum.

I. Meditatio. *De Amore, quem Deus in Venerabili Sacramento nobis teſtatur.*
II. Meditatio. *De Amore, quem nos Venerabili Sacramento debemus.*
III. Meditatio. *De tribus admirandis qualitatibus Venerabilis Sacramenti, quæ nobis illud reddunt amabile.*
I. Diſſertatio. *De Communione.*
II. Diſſertatio. *De deſiderio Sanctitatis & profectûs ſpiritalis.*
Conſideratio.
Examen de Modeſtiâ.

PRI-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Feciſti nos ad Te, & inquietum eſt cor noſtrum, donec requieſcat in Te. Aug:

PRIMVS DIES EXERCITIORVM.

De Fine, propter quem creati ſumus.

CVM deceat ante omnia emundari animas noſtras, & tolli, quidquid mali reſidet in nobis, dabis, Hagiophila, hunc & tres proximos dies viæ Purgatiuæ; inde ornabis te virtutibus ex conſideratione triduana Vitæ & Exemplorum, quæ nobis Seruator noſter propoſuit; atque hi dies ad vitam illuminatiuam pertinebunt. Reliquum quod erit temporis, impendes, vt te vnias dilectiſſimo ſponſo animarum noſtrarum, idque per ſemitas viæ vnitiuæ, quibus te deducemus. Hæc agenda tibi ſunt, quamdiu in iſta ſolitudine deliteſces.

Hoc die, quod neque reliquis diebus negliges, primùm ſaluta Veneratile Sacramentum, ſi domi tuæ illud aſſeruatur: ab hac viſitatione præpara te ſequenti Meditationi.

PRI-

PRIMA MEDITATIO PRIMÆ DIEI.

De fine & beneficio noſtræ Creationis.

ORationem præparatoriam in hac Meditatione, & reliquis omnibus comitetur profunda animi demiſſio, quâ poſtules à Deo gratiã, vt hora Meditationis benè & cum fructu impendatur, vtque omnes animæ potentiæ ritè munere ſuo defungantur; Memoria, ſuggerendo quidquid facit ad propoſitam materiam, Intellectus, penetrando occurrentes veritates; voluntas reſoluendo ſe ad ea, quæ ad maiorẽ Dei gloriam, & vtilitatẽ tuam eſſe videbuntur.

I. *Præludiũm.* Imaginare regem aliquem, qui è viliſſimo Pago eductum ruſticellum Aulæ ſuæ non tantùm proponit, verùm etiam inter intimos adoptatum ijs afficit honoribus, diuitijs & fauore, qui ſolis Regni primatibus donari conſueuêre.

II. *Præludium.* Pete lumen à Deo, vt cognoſcere poſſis gratias, quas te creando tibi contulit; cùm eæ ſine comparatione

tione maiores ſint, quam ſi Rex aliquis te de luto & fimo ſublatam ad ſummos honores & gloriam euexiſſet.

I. *Punctum.* Creauit Deus animam meam eo fine, vt illum amem, eiq́ue ſeruiam; & vt eum amando eiq́ue ſeruiendo fiam capax gloriæ cæleſtis, vbi eum videam, & amem æternùm ſine vllo vllius mali periculo, imò in poſſeſſione omnis boni, & felicitatis. Non alium ob finem in mundo ſum. O quantum hinc debeo ſic amanti Creatori! Angeli propter illum ſunt, & ego. Maria ſanctiſſima illius Mater, & omnium creatarum rerum nobiliſſima eſt propter illum, & ego. Deus ipſe non alium ſibi propoſitum finem habet, quàm ſeipſum, ipſe & meus finis eſt. O anima mea, inter creaturas omnes ingratiſſima es, ſi tanti beneficij magnitudine non tangeris. Es perfidiſſima, ſi non perſequeris finem tuum: ſi non iſtud agis, propter quod in Mundo es. Ipſum cælum, ipſe ſol, ipſa Elementa & Creaturæ omnes Deo obtemperent, & ad finem ſuum contendunt,

dunt, præter te vnam, ô anima mea! ſed non ſic impoſterum. Actum eſt, Devs meus, nolo amplius eſſe de numero rebellium tuorum: nolo alias deinceps cogitationes, nolo intentiones, quæ non ad ſeruitium tuum dirigantur.

II. *Punctum.* Quando Devs creauit animam meam è nihilo, poterat creare infinitas alias, quas tamen in nihilo ſuo reliquit, neque vnquam educturus eſt. Ah anima mea, quo tuo opere diuinam bonitatem excitaras, vt hoc tibi beneficium conferret? & nunc quantùm illi debes propterea? an non conſtantem animi gratitudinem, ſeruitium & amorem? ſed hæc fortaſſe cogitatio animum tuum hactenus non pupugit; pungat ſane impoſterum; & iam nunc obſtupeſce hanc amabilem bonitatem, hoc opus amoris incomparabilis, quo te Devs dilexit, dum eſſe te voluit, tot alijs in ſuo nihilo relictis.

III. *Punctum.* Quando Devs ex nihilo produxit animam meam, inter innumeras illas, quas creare poterat, &

quas

quas tamen nunquam producturus eſt, fuere plurimę, quæ me fidelitate, ſapientia & ſanctitate ſuperaſſent; quæ illum amaſſent ardentiùs, quæ minus offendiſſent, quæ maiora pro illius honore perpetraſſent; & nihilominus ijs neglectis meam ſelegit, vt illam crearet, & huic corpori commodaret. An non dolendum eſt, tot tamq; præclaras animas, quæ tanta vitæ ſanctitate, tanto in DEVM ſuum amore floruiſſent, creatas non eſſe? nonnullæ ſine dubio illarum æquaſſent S. Tereſiam, aliæ S. Catharinam Genuenſem, aliæ S. Benedictum, S. Vrſulam, S. Ignatium; alios aliæ virtutibus etiam anteiuiſſent. O anima mea cum locum illarum occupes, an non deceret te viuere eo ritu, quo aliqua illarum vixiſſet? quid igitur decernis impoſterum, qua ratione viuere ſtatuis? Aperi mentem tuam Creatori tuo, & tanti beneficij magnitudinem ſolidis propoſitis & reſolutionibus adæqua.

Colloquium. Primò age gratias SS. Trinitati pro beneficio Creationis. Secun-

cundò roga Beatiſſimam Virginem Matrem, quæ tam ſingulariter in finē ſuum tetendit, vt tibi adſit in propoſitis tuis. Tertiò recurre ad aliquem Patronum tuum his ſimilibuſue verbis: ſic eſt, Patrone mi, vitio meo, accidit, quòd tibi ſimilis non ſim! vtinam parem amorem, parem humilitatem, & parem ſanctimoniam haberem! Pater, Aue.

Peracta Oratione inſtituenda Recollectio eſt, & quædam reuiſio Meditationis, quomodo ſucceſſerit, quem fructum hauſeris, qui defectus ſeſe inſinuarint. Fieri poteſt deambulando per cubiculum, aut alio quouis commodo corporis ſitu: plerumque illi medius quadrans impenditur. Concludes illam denique, deprecando defectus, qui in Oratione admiſſi ſunt, & pollicendo vſum eorum luminum, quæ tibi DEVS largitus eſt, eorumque propoſitorum, quæ concepiſti.

A Recollectione deliges tibi Teſſeram aliquam ſpiritalem, quam in die vſurpes: ſeruire tibi hodie poteſt illa D. Auguſtini DEVM alloquentis: *Væ tempori illi, in quo non amaui te.* Illam extemplo decies itera, ac deinde quoties per diem lube-

Digitized by Google

Iubebit; lubeat vero frequentiſſimè & vbique, vt animum tuum teneat occupatum, ſuggeratque tibi ſuaues conceptus & amantia ad illum ſuſpiria, quem heu! ſerius amaſti. Si hæc teſſera tibi non arridet, aliam tu delige, iſta hoc & ſequentibus diebus arbitrio tuo commiſſa libertas eſt; ſed delige pulchram, piam & breuem, & plus centies in die repete. Aliud eiuſdem D. Auguſtini dictum: *Domine, inquietum eſt cor noſtrum, donec requieſcat in te*, affectu plenum eſt, & huic diei opportunum. Vide an præ alterâ tibi ſapiat.

Sequitur Oratio vocalis, aut officij ex obligatione recitandi, aut Precum aliarum ſiue Roſarij, ſiue Officij B. Virginis aut S. Ioſephi, aut alterius.

Hinc ad ſacrum te præpara & Communionem, ſi forte ea frui felicitate debeas.

A Sacro lege librum ſpiritualem, aut hanc ſubiectam Diſſertationem, (niſi malis illam differre in tempus recreationis poſt ſumptum prandium) aut aliud aliquid, prout tibi poſt Diſſertationem deſignabo.

DIS.

Digitized by Google

DISSERTATIO SPIRITVALIS MATVTINA.

De Fructu Solitudinis cum vita communi conſiſtentis.

HAgiophila, cùm iam in ſolitudine ſis, & paruo cubiculi tui deſerto; patieris me tribus verbis excurrere in cōmendationem vitæ ſolitariæ, vt tantò faciliùs tui ſeceſſus felicitatem agnoſcas, vtque deinceps maiore animo ſtatuas ſubinde in Eremum conuertere cellulam tuam, quod medium præſentiſſimum eſt, ad illam cordis ſolitudinē & collectionem internam, in qua rerum ſpiritualium Magiſtri plurimum momenti ad profectum animarū conſtituunt, acquirendam. Nunc de priore ſeu externa ſolitudine agamus, à prandio de altera tecum diſſeram.

Iam nunc ſecurus ſum, tibi futuram cordi hanc vitam: qui enim animo perpendit ſuauem conditionem ſolitarij, & deſerti delicias, non poteſt non propenſiſſimo affectu in ſolitudinem inclinari.

S. Hie-

S.Hieronymus, ſi quis alius deguſtauerat voluptatem omnem, quæ poſſet ex hominum vſu & familiaritate prouenire: ille tamen ipſe, ſimul atque auram deſerti delibauit, ah! nemo, inquit, mihi ingerat vrbium frequentiam, conuerſationem hominum, fœminarum occurſum, & ſimilium creaturarum importunitatem; nullus cum ſolitudine conferri locus poteſt; hic mille moleſtijs exemptus ſum, hic occaſionibus Devm offendendi careo, hic ſecretò & ex animi ſententia cum Deo meo conuerſor. Nullus interpellator auocat, nulla redhibenda ſunt officia, nullis litteris petor, quibus reſpondere ſit opus, nulli attendere neceſſe eſt niſi Deo & mihi: denique hic delicias omnes reperio, hic cælicas prælibo voluptates. *Oppidum mihi carcer eſt, & ſolitudo Paradiſus.* Et reuera ſolitudinem gratam eſſe oportet, cum S. Ioannes Baptiſta ab incunabulis eam adiuerit, pluribuſque annis coluerit, ille, inquam, inter natos mulierum maximus. Sancta Magdalena, etſi

Digitized by Google

na, etſi ſingulari iam gratia valeret apud Chriſtum, aliam ſedem non elegit, & ſic triginta annos, qui reliqui erant vitæ, voluit tranſigere. Carolus huius nominis poſtremus Imperator, poſtquam regna ſua in Philippum filium deriuaſſet, eandem non minore gloriâ, quàm animi voluptate amplexus eſt, vt annalium noſtrorum ſcriptor aſſerere audeat, Carolum maiorem fuiſſe in ſua Eremo, quàm in Imperio. Eius nepos Philippus Tertius reipſa quidem id non præſtitit, ſæpius tamen in hæc verba prorupit morti vicinus (quantumuis vitam duxiſſet innocentem) vtinam Corona caput non cinxiſſet! pœnitet fuiſſe Regem! meliùs in aliquo deſerti angulo, extra mundanorum negotiorum tumultum, extra commercium hominum vixiſſem. Nondum lubet, Hagiophila, centies iterare? viuat deſertum, viuat ſolitudo! id tamen à te modò non exigo, non adeuntur amplius deſerta; extra vſum iam eæ ſolitudines ſunt: ad aliam te magiſque commodam inuito;

nimi-

nimirum ad Cellulæ, ad Cubiculi, ad domus tuæ ſolitudinem, in qua ſubinde à cæterorum hominum commercio ſeiuncta cum Deo & Angelo tuo tutelari ſola verſeris. Neque auctor ſum, vt illic te ſemper contineas, ſed quantum poteris, & quantum id officium tuum & occupationes patientur. Si ſeruitio diuino mancipata es in domo religioſâ, ſingulari affectu cellulam tuam complectere. Ne ſis ex eorum vagorum, inquietorum, & libertinorum numero, qui in angulis omnibus reperiuntur, ad portam frequentiſſimi, vt obſeruent intrantes exeunteſque, vt quid fiat, quid dicatur, explorent. Tu in cubiculo tuo te contine, & ama receſſum & ſolitudinem, quando id temporis ratio exigit; ne per domum vaga diſcurras, ſed ex cubiculo tuo paruulā Eremum conſtrue. Si verò ſecularis es, ſecede in conclaue tuum, minimùm ſemel iterumque per diem, potius quàm vt curioſitati tuæ ad portam, in feneſtris, in horto facias ſatis. Recipe te ad orandum, ad cogitan-

Digitized by Google

dum de diuinis tuiſque rebus, ad legendum libellum aliquem ſpiritalem, age denique Eremitam, eo animo, vt inſignem aliquam ſanctitatem conſequaris, fruariſque Solitariorum felicitate, vnâ ſaltem quotidie horâ.

A multis ſtudiosè inquiritur: vbinam locorum aër ſit ſaluberrimus, ſuauiſſimus, iucundiſſimus? alij aſſerunt in monte Olympo, alij in Arabia felici, alij alià loca aſſignant: quiſque quod volet definiat, mea ſententia eſt, aërem cellulæ eſſe ſaluberrimum, ſuauiſſimũ, & maxime vtilem illi, qui magnos facere in virtutibus progreſſus, ſe Deo penitus tradere contendit, & quidni? poſt Choros, Ædiculas & Templa, in quibus ſeruator noſter quieſcit, nihil reperio auguſtius, nihil præſtantius cellula & conclaui alicuius probæ animæ, modò in illud tanquam dilectiſſimam ſuam ſolitudinem ſubinde ſe ſubducat. Vt dictis fidem faciam, audi, Hagiophila, opinionem meam de cellulæ tuæ excellentijs: quid illam eſſe arbitraris? Eremus

remus eſt paruula in medio Ciuitatis alicuius, in qua tu anachoretam agis, quamdiu tibi libuerit illic commorari. Illic ſine teſte peragis tua pietatis opera, tuas deuotiones, nemine obloquente; illic humiliter terram deoſcularis, illic adoras ſeruatorē tuum, eiuſq; vulneribus labia affigis, quod alibi, & in hominum oculis non auderes. Illic oculos in Cælū extollis, iungis manus, pectus pulſas abſq; metu humani reſpectus, eiuſq; peſſimi verbi, *quid dicetur?* denique agis illic omnia, quæ ſolitarius in eremo ſua perageret. Quid enim obſtat? Quid Cellula? conclaue eſt diuini amoris: in eo mille ſuſpiria iacularis in cælum, in dilectum ſponſum tuum, nemine, extra illum, conſcio; in eo pandis illi minutulas moleſtias tuas, amantia vota tua, innocentes & caſtos affectus tuos; in eo cum ſanctiſſima eius Matre miſces ſermones, cum Angelis, cum illius intimis, ad eius gratiam & fauorem promerendum; in eo extra omnem garriendi, nugandi, murmurandi, detrahendi, mentē tuam

diſſipandi, tempus & conſcientiam prodigendi occaſionem conſtituta, illum amanti gratoq; animo compellare potes, & dicere: O felicem; DEVS meus, cui ad te offendendum deſunt irritamenta! Quid cenſes eſſe cellulam? ex mente Diui Bernardi Cælum eſt. *Cæli & Cellæ, inquit, habitatio cognata; Cella & Cælum cognationem habent nominis, ſic & pietatis. Cælum dicitur à celando, & quod celatur in cælis, hoc & in cellis; quod quæritur in cælis, hoc & in cellis, nempe vacare* DEO, *frui* DEO: *Angeli* DEI *cellas habent pro cælis & æquè delectantur in cellis atque in cœlis, à cella in cælum aſcenditur. Cella terra ſancta eſt & locus ſanctus, ibi anima* DEO *iungitur.* Quid glorioſius dici poteſt in commendationem ſolitudinis, quæ in cellæ cuſtodia habetur? quid optatius, quàm in via eſſe, qua ad cælum itur? à Cella aſcenditur in Cælum. Cætera proſequamur: Cubiculum (præſertim animæ virtutibus deditæ) Tempellum eſt, & ſacra ædicula, cuius, qui in illa commoratur, ſacerdos eſt

& ad-

Digitized by Google

& adminiſter. Oratorium vicem ſubit aræ principis, Imagines & picturæ Chriſti cruci affixi, & B. Matris, aqua luſtralis non deſunt: eadem prope peraguntur, quæ in Eccleſijs, imò teſte eodem Bernardo: *In templo & in cella diuina tractantur, ſed crebriùs in cella.* Cubiculum eſt hortus deliciarum, & area præſtantis animæ: hic illa recreat ſe ſuauiſſimo vſu piarum cogitationum; nunquam innocentiùs ſuis affectibus indulget quã quando ſola eſt, & à creaturarum tumultu ſeiuncta. Nimirum *Cogitationes robuſti ſemper in abundantia,* ait ſapiens, & vt alij vertunt: *Cogitationes collecti.* Qui enim Collectus eſt, & ſeceſſum auramque cubiculi ſui diligit, ſanctis & pijs cogitationibus abundat. Cubiculum eſt Tablinum animæ, vbi illa rei ſuæ ſpirituali attendit, vbi omnia ad calculos & rationem reuocat, expendit quid habeat, quid deſit; vbi de componendis ſuis imperfectionibus, vitijs & affectibus deliberat. Solitudo ſimilibus actionibus maximè idonea eſt, cum per eam

animus in ſe facile reducatur. Huius opinionis etiam fuere Ethnici, ex quibus Poëta canit: *Tecum habita, & noris quam ſit tibi curta ſupellex.* Conclaue eſt illi, qui eo veluti ſolitudine quadam delectatur, non conclaue, ſed aula congreſſus & colloquij cum Angelis & ſanctis. Quantumuis illic quis ſolus ſit, optima tamen Societate ſtipatur, minimùm quatuor perſonarum, Patris, Filij, Spiritus Sancti; & Angeli Tutelaris. Vt meritò dici hic poſſit: *Nunquam minus ſolus ſum, quàm cum ſolus*, cùm fruar eorum conſortio, quorum vnus multis millibus mortalium antecellit, & verò ſum cum tanta ſatisfactione illius, qui cor meum poſſidet, vt ſi alius interpellator ſe ingerat, præpediátque ſolitudinem meam ægrè laturus ſit, & conſuetos fauores ſubtracturus. Vir ſanctitatis fama celeberrimus ſingulariter Annuntiatis Bituricenſibus commendabat, vt ab ingreſſu cubiculi alieni abſtinerent, quòd à Religioſa didiciſſet: IESVM illam inuiſere ſolitum, noluiſſe amplius re-

uerti,

uerti, poſtquam nonnullas alias in ſuum cubiculum admiſiſſet; factiq; rationem addidiſſe: quòd ſponſus probè zelotypus ſit ſponſæ ſuæ, neq; alteri, quàm ſibi præberi aditum patiatur. Conclaue, ſi illud diligis, arx eſt aduerſus hoſtes munita æquè atque ſecura. Tribus fortiſſimis & moleſtiſſimis inimicis nos impeti aiebat S. Antonius, Oculis, Auribus, & Lingua. At ſi Cellam meam cuſtodiam, cùm neminem videam, nihil audiam, & ſilentium accuratum ſit, ſumma fruor tranquillitate & pace. Denique Cubiculum Paradiſus eſt, & quietis locus, de quo iure meritiſſimo idem dicere poſſumus, quod Hieronymus de ſuo deſerto: *Mihi cætera carcer, & ſolitudo Paradiſus.* Id ſaltem non ignoro, pientiſſimum Thomam de Kempis non alibi, quàm in Cella ſecuriorem quietem, maiuſque ſolatium inueniſſe. Verba illius ſunt, quæ grandioribus deſcripta charactéribus tibi ſemper ob oculos verſari deberent: *In omnibus requiem quæſiui & non inueni, niſi in angello cum libello* Ha-

giophila, nonne iniurius tibi fuiſſem ſi te celaſſem ſingulares illas prærogatiuas, & felices excellentias, quas ex cubiculi tui ſolitudine conſequi potes? ſatis dixiſſe me puto, vt te eius amore inflammarem, & vt cognoſceres, magno ſibi damno eſſe eos, qui continere illic ſe nequeunt, ſeque cuiuſuis obuij arbitrio indulgent. Nonne felix es, quod per dies aliquot te ad Cellæ tuæ ſolitudinem obſtrinxeris? ſi me audis, præſtabis idem annis ſingulis. Imò amplius, ſingulis menſibus integrum aut medium diem delige, quo Eremitam agas, & ſecluſis tantillo tempore negotijs omnibus, nullam aliam, quàm de Deo & conſcientia tua cogitationem admittas. Principio cuiuſque menſis tempus ad hoc opportuniſſimum eſt, vbi fructus referes eximios; ſaltem perſpicies ſtatū animæ tuæ, num in propoſitis tuis fueris conſtans, num ad mortem, quæ magnis paſſibus accedit, ſis præparata. Atque is affectus annuæ & menſtruæ ſeceſſionis procedet à quotidiana illa cel-

læ cuſtodia, quā hac diſſertatione propoſui. Quo vt efficacius te permoueam, finio verbis elegantiſſimis S. Bernardi: *O anima ſancta, ſola eſto, vt ſoli omnium ſerues teipſam, quem ex omnibus tibi elegiſti; fuge publicum, fuge & ipſos domeſticos. An neſcis te habere ſponſum verecundum, qui nequaquam ſuam tibi velit indulgere præſentiam, præſentibus cæteris?* Quî monitum hoc arridet? optimè iudicio meo facies, ſi fidem adhibes verbis tanti Abbatis, & Spiritui Sancto, quoties te interno inſtinctu ad cubiculum inuitauerit, obtemperas. Simul atque ea cogitatio in animum tuum incurrit, recipe te, quamcumque ſocietatem interrumpe, nullo habito hominū reſpectu, deſere omnia, niſi muneris tui ratio aut obedientia alibi te habeat occupatam. Imitare Thomam de Kempis, qui impelli ſe ſentiens, vt in cellam orandi vel ſcribendi gratia ſe reciperet, planè fratribus dicebat, & ijs quibus cū verſabatur: *Chariſsimi Fratres, oportet me recedere; eſt enim in Cella, qui me exſpe-*

Digitized by Google

ſtat. Cellam verò ingreſſus demittebat ſeſe in genua, opuſque ſuum his Samuelis verbis : *Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus,* auſpicabatur.

Habes, Hagiophila, Diſſertationem, quam tibi promiſeram; ſi aliam lectionem deſideras, lege priora quinque capita primi Tractatus Rodericij in prima parte: Aut nonum, decimum & vndecimum caput libri tertij de Imitatione Chriſti.

Abſoluta hac Lectione renoua propoſita tua circa deuotionem, quam debes Auguſtiſſimæ Trinitati: hæc deuotio deuotionum eſt, quam tibi præ reliquis omnibus commendo, præſertim, vt ſæpius iteres Gloria Patri, &c. & actiones tuas bonaque opera facias numero ternario in honorem trium diuinarum Perſonarum. Et ne cogar dicta repetere, vide nunc (ſi otium eſt) aut à meridie tempore recreationis, quæ de ea deuotione dixi in Sancto Fauore apud IESVM Cap. 7. præcipuè prima & quarta Deuotione, & Statue maiore quodam affectu, quàm hactenus, ferri in hoc ſacrum myſterium.

Deinde para te ad Meditationem ſequentem : cùm enim ad amandum & ſeruiendum DEO conditi ſimus, vt eo ſic aliquando perfruamur, ſciri neceſſe eſt, quid

Digitized by Google

quid ſit eum amare, quid illi ſeruire & circa ea etiam binæ Meditationes verſabuntur, quas adhuc hodie peragi oportet.

II. MEDITATIO.

De Amore, quem DEO *debemus.*

Oratio præparatoria vt ſupra.

P*Ralud.* I. Imaginare bonam aliquam & prudentem Matrem, quæ Filiam ad Amorem ſollicitat, cuique reſpondeat Filia, ſe officio ſuo nunquam defuturam, eò adigi pluribus nominibus, in illam vnã tendere omnes affectus ſuos.

Pralud. II. Roga DEVM, vt cum ſimilia à te poſtulet, det tibi lumen, vt agnoſcas immenſum illud deſiderium, quo amari cupit à te.

I. *Punctum.* DEVS nos condidit, vt eum amemus, & vt amemus præcipit. Conſidera Amorem illum titulis omnibus ei deberi; tum quia Pater noſter eſt, cuius beneficio viuimus & ſumus At quid naturæ conformius, quã amare Pa-

rentem? tum quia noſter benefactor eſt, qui de victu, veſtitu, habitatione, de omnibus denique prouidet nobis; at quis ita naturam exuit, vt eos non diligat, quorum beneficijs fruitur? tum quia Princeps noſter eſt, & Dominus & Rex eius clementiæ & affectus, vt maximè velit nos participes & heredes efficere Regni ſui & cæleſtis & æterni; at quis non ferret in oculis eum Principẽ, quem ſciret amicis ſuis talia deſtinare? Hiſce omnibus titulis & alijs DEVS amandus eſt. O amabiliſſime Creator qui potes omnia, iube vt te amet cor meum, & da quod iubes, rebellem meam compellendo voluntatem! ô mi ſint corda mille & millies mille, eaque omnia plena ijs affectibus, quibus abundauit cor maximi Sancti tui, vt deſiderijs meis & meritis tuis reſpondeat amor meus.

II. *Punctum.* DEVS amari vult, ſed ſine modo & menſura, id eſt ex toto corde: cùm enim cor noſtrum, etſi exiguum, ſemper poſſit amorem ſuum dilatare, non vult terminum DEVS; neque

que vnquam dicat amans, ſufficit, & hucuſque, non vltra amare illum volo. Primò, quia aliter tractandus eſt Devs, quàm res ab illo creatæ: atqui in his amandis modus eſt: *Diliges proximum tuum, ſicut teipſum*: en menſuram. Secundò, Devs infinitè amabilis eſt: cùm ergo reponere amorem non poſſis infinitum & reciprocum, quod præſcribunt amantium leges, repone quam potes maximum, continua noui amoris acceſſione, vti S. Auguſtinus, S. Franciſcus, S. Tereſia, & tot fecere alij. Confundi igitur meritò hîc potes anima mea, quæ toties menſuram præfixiſti amori tuo, dum diceres, id quod patrabas non omninò eſſe mortale, eſſe ex leuioribus venialibus; iſtud conſilium, iſtam regulam, iſtam ordinationem non grauiter obligare. Itáne deinceps loqueris? tam parum amabis?

III. *Punctum.* Conſidera, quid impoſterum facere poſſis, & velis, vt eum amos, vbi, quando, & quomodo, iuxta facultates & omnes vires tuas. Percurre

ſingula, & vbique accende ignem amoris ardentis more Sanctorum, & potiſſimum exemplo Sancti Sanctorum IESV Chriſti, qui tanta facit pro ſalute noſtra, quam procurare vel vnico ſuſpirio potuiſſet. Luculentum teſtimonium dederat amoris erga nos ſui, quando carne noſtrâ indutus iacuit in præſepi: ſed an iſtud ei ſufficit? Minimè. Et adhuc torpeſcit animus, neque flammæ mei IESV patientis & morientis, poſſunt depellere pertinax frigus cordis mei?

Colloq ad Dei Filium, cuius cor fornax eſt immenſi amoris. Ora illum, vt te flammarum ſuarum faciat participem, faciat te in amore Seraphicum. O Deus, digniſſimum totius amoris obiectum! cur non ardenter ab omnibus hominibus diligeris? vtinam ex illis eſſem, qui te vnicè amant! *Tempus erat, quando non amabã te*: at *væ tempori illi, quo non amaui te.* Seriò emendandum hoc crimen eſt: eſſe volo inter amatores tuos, volo etiam cum diſpendio ſanguinis & vitæ meæ, & quidquid in hac vita charum

poſſi-

Digitized by Google

poſſideo. Ita conteſtor: aut moriendum, aut amandus Deus eſt, & quidem ſine menſura, ad morem Seraphinorum eſt amandus. Pater, Aue.

Recollectio Meditationis. Viſita deinde Venerabile, inſtitue Conſcientiæ Examen, & prande.

Hagiophila, reuerteris à ſumpto prandio: an non huc rediens ſubmiſsâ voce recitaſti: *De profundis?* pro defunctis benefactoribus tuis, qui ſuâ liberalitate & munificentiâ ſumptus, quibus alereris, neceſſarios reliquere? Laudabilis illa conſuetudo eſt, eidem aſſueſce, ſeu adiens, ſeu rediens à menſa, certóque huius officij gratiam à Deo exſpecta. Quid verò nunc, quâ ratione hanc horam perages? eius omnino ſententiæ ſum, vt animum relaxes aut ambulatione per cubiculum, per porticum aliquam commodam, per hortum, ſi tempeſtas anni & aëris permittat, ſiſque extra aliorum occurſum, vt centies repetas teſſeram tuam, quæ fortaſſe iam nunc memoriâ excidit; aut collocutione cum tali perſona, quæ nullos, quàm de rebus ſpiritualibus ſermones miſceat; niſi tantùm animi tibi ſit, vt velis te modico hoc ſolatio priuare; aut lectione matutinæ diſſertationis, vel

ſeptimi

ſeptimi capitis ex *ſancto fauore*, niſi ea iam lecta ſint. Saltem aliquo horum modorum te occupa, deinde nos reuiſemus.

Hagiophila, iam hora recreationis peracta eſt, & tempus adeundi ad Venerabile Sacramentum, vt inter cætera eam quoque gratiam poſtules pomeridiani temporis benè impendendi.

Hinc applica te Examini particulari, inde ſcriptioni eorum, quæ idonea iudicabis, vt tantiſper te occupes, aut quæ voles propriâ manu exarata tibi impoſterum deſeruire, aut vt ſomnolentia te expedias: cui pellendæ ſcriptio peropportuna eſt. Sed age; nunquid indulgere tibi ante vel poſt ſcriptionem debebam, vt ſemihoræ quadrante paullulùm oculis conniueres, quò ad Orationem reddaris aptior? nullum mihi ius in oculos tuos vſurpo. Scient illi exigere neceſſitates ſuas, & tu eius prudentiæ es, vt plus ijs non concedas. Ad me hoc ſolùm pertinuit, vt ſignificarem hoc tempus eſſe ſcriptioni commodiſſimum.

Quod ad ſcriptionis materiam attinet, grauatè illam definio, cùm neſciam, cuius tu genij ſis, quid tibi arrideat, quibus deuotionis exercitijs ſis addicta. Verùm vt vt es, ſuadeo, quotidie ſcribas ea lumina, quæ tibi Deus largiri dignabitur;

tum

Digitized by Google

tum bona propoſita, quæ feceris, deinde quòd libuerit. Neque dubito, quin libellum habeas, in quo ſecretiſſimas tuas deuotiones, & ſanctiores affectus annotes, & quem ſubinde, præſertim feſtis ſolennioribus, aut ſemel in menſe peruolas ad renouandam tuorum propoſitorum memoriam: libellum arcanum, quémque non facilè alijs pandas. In hoc igitur notari debebunt omnia. Similem memini me nuper vidiſſe, ſpectantem ad eximium quendam Dei ſeruum; in quo hæc continebantur. Primò Litaniæ ſuorum Patronorum, vt eas quotidie recitaret. Secundò, Beneficiorum tum communium, tum priuatorum Catalogus, vt de ijs diuinæ bonitati gratias ſæpiùs referret. Tertiò, Series præcipuorum benefactorum & amicorum, quibus preces ſuas aut pro ſacro, aut pro fine Examinum addixerat. Quartò, Res plures, quas à Deo poſtulabat quotidie, veluti ſaluti ſuæ conſequendæ neceſſarias. Quintò, Nomina amicorum defunctorum, quos ſperabat in cælum admiſſos, vt eos inuocaret, aut eſſe in Purgatorio, vt eos iuuaret ſuffragijs ſuis. Sextò, Nonnullæ virtutes, circa quas particulare Examen inſtituere volebat, vnà cum vitijs, quæ eodem Exercitij genere

nere ſtatuebat oppugnare. Septimò; Opera pietatis, quæ ad honorem Deiparæ ſingulis diebus, menſibus, & annis exerceret. Octauò, Alia, quæ ad cultum Venerabilis Sacramenti, & Paſſionis memoriam referebat. Nonò, Variæ Orationes iaculatoriæ, quibus totâ vitâ in oblatis occaſionibus vteretur. Decimò, Diuerſæ pœnitentiæ, ſingulis ſeptimanis & feſtorum peruigilijs ſubeundæ, cum breui Teſtamento animæ, ad imitationem eius, quod S. Borromæus fecit, concepto. Atque hæc præcipuè libellus ille complectebatur, Auctorique ſuo ſeruiebat loco Diurnalis, Ducis, & Directorij, ad ſuas deuotiones exequendas. Ex ijs punctis delige, quæ maximè tibi commoda videbuntur, & ſequentibus diebus in ijs, cùm ſcribendum erit, te occupa; nunc in hoc, deinde in altero, vt in fine ſeceſsûs rem habeas confectam. Incipe iam, etſi temporis aliquid tibi ſuffuratus fuerim, aliàs emendabo me, neque hac de re ampliùs conueniam.

A ſcriptione transfer te ad Lectionem ſequentis Diſſertationis, aut eorum, quæ tibi poſteà notabo, vt liberior ſis; notabo autem, quæ maximè in rem tuam faciunt, & repertu ſunt facilia.

DIS-

DISSERTATIO POMERI-
DIANA.
De Spiritu Seceſſûs & Collectionis interna, quæ eſt vera, & appetenda animi ſolitudo.

HAgiophila, ſi polliceor me oſtenſurum tibi rationem, quâ euadas feliciſſima, non tantùm in cælo, vbi omnis beatitudinis & felicitatis cumulus eſt, verùm etiam in hac ipſa vita tot miſerijs calamitatibúſque ſubiecta, nónne dignus videbor, quem audias? & an non lubens has paginas euolues, in quibus hac de ratione diſſero? ita facti dimidium à te obtinui: perficies, ſi ea, quæ dixero, exequaris. Sed numquid nimia ſum fiducia, dum aſſerere audeo, ſolitudinem cordis, de qua nobis ſermo eſt, reddere poſſe te beatam in hac ſede lacrymarum, calamitatúmque? dicant de me, quod volent: vti non ſum in extollenda cordis ſolitudine, & collectione interiori præſidentiſſimus, ita nec videri debeo præ reliquis dignus, qui nomine reprehendar. Noſtro ſæculo Martyr in

Hol-

Hollandia Cornelius Muſius de ea lo-
quebatur, quando ſummo animi ſenſu
affectúque erumpebat in hæc paucula
verba, ſed omni auro mihi chariora:
O beata ſolitudo! ô ſola beatitudo! planè
quaſi tota vitę noſtræ felicitas in ea con-
ſiſteret, & ita quidem, vt inter omnia
infortunia, & aduerſo nouo quodam, &
inaudito miraculo non deſinamus eſſe
contenti. Quam ſi ſemel poſſederimus,
nulla erit creatura tam potens, nullus
caſus tam violentus, qui nos poſſit, niſi
vltrò præcipites, de tranquillitate &
beatitudine noſtra deturbare: nulla for-
tunæ, ſeu blandientis, ſeu aduerſantis
conditio mouebit, aut affliget. Meritò
igitur dicere & iterare frequenter poſ-
ſumus: *O beata ſolitudo! ô ſola beatitudo!*
vt verò maiore animi ſenſu id dicas,
nónne rationi conſentaneum tibi vide-
tur, vt me declarem, vt confirmem pro-
poſitionem meam, vt explicem, quid ſit
cordis ſolitudo, vt neque hoc reticeam,
quam facilè eius vſum tibi poſſis redde-
re familiarem? id omninò eſt, quod
pro-

propoſui, nullam volens illius excellentiam præterire. Vt enim verum fatear, ſolitudo illa corporis, de qua hodie diſſerebam, bona, vtilis, & aliquando optanda eſt, animâ tamen caret, ſi ei hæc cordis ſolitudo non adiungatur, cùm hæc grauioris momenti ſit, & maximè neceſſaria, ſummæque perfectionis; iſla verò non, niſi quatenus ad aliam diſponit. Vnde iſta eſt Magni Gregorij maxima vox omnia complectens: *Quid poteſt ſolitudo corporis, ſi deſit ſolitudo cordis?* cuius dicti veritatem tunc clariſſimè perſpicies, vbi dixerimus, in quo ſita ſit hæc cordis ſolitudo. Et dicere paratus ſum, velim tamen prius mihi dicas: an non aliquando quâdam animi propenſione & amore perſonam aliquam ſis complexa? affirmabis omninò: itáque eſſe ſuſpicabar. At nónne id temporis creatura illa ſemper in corde tuo verſabatur, ita vt aliam nullam admitteres, aut ſi qua ſe forſan inſinuaſſet, non illicò excluderes, vt huic vni cogitationes omnes tuas applicares? ſoli illi patebat

tebat aditus ad cor tuum, illa ſola iſtud poſſidebat, deſipiebant omnia, niſi illam verſares animo, niſi de illa loquerere. Deum eâ ratione habere in corde, eóque modo complecti, eſt præſtans illa cordis ſolitudo, quam tibi conor perſuadere. Cùm eouſque perueneris, vt omnes creaturæ flocci piliq́ue ſint, & ratione dilecti tui deſipiant, illéque ſolus ſit obiectum amorum tuorum, tuarum cogitationum, tuarúmque voluptatum, tunc nimirum eâ ſolitudine perfrueris, de qua mihi ſermo eſt. In mundo eſſe, & viuere, quaſi nihil illic eſſet præter Deum, & te animatam, eo propoſito, vt illi vni placere velis, ſine cura alia, quàm vt illi ſatisfacias, præſertim in vſu & conuerſatione hominum, (quæ tamen idcircò inculta, & aduerſa charitati non erit) hoc demum eſt habere eam, quam deprædico, ſolitudinem. S. Eucherius ſcribens S. Hilario tradit, curioſum quendam, adijſſe perſonam fama virtutis celebrem, ſciſcitatum: vbi Deus habitaret. Bone vir, reſpondit

ſpondit alter, ſcire hoc compendio vis? manum porrige, méque ſequere. Illum igitur apprehensâ manu duxit in deſertum: Hîc, inquit, locus eſt, vbi Deus habitat. Innuens eo pacto, quòd quiſquis Deum reperire deſiderat, eundem quærere debet extra turbam, & Mundi tumultum, & in paruo cordis ſui, ab omni creaturarum affectu ſemoti, deſerto.

Hagiophila, nondum ſcire appetis, an in omni loco, & in quouis occupationum genere ſeruari poſſit hæc cordis ſolitudo? imò verò, dicam. Audi igitur, quòd aliquando Deus dixerit Philippo Nerio in Metropoli Orbis habitanti: Philippe, in vrbe Româ tanquam in deſerto viuendum eſt. Id enimuerò docere erat, poſſe vbiuis locorum haberi illam cordis ſolitudinem, ita vt nec impedire eam poſſint occupationes ex charitate ſuſceptæ, neque conuerſatio hominum, quam ſtatus cuiuſque exigit, & cui ſe hic Sanctus ex inſtituto Ordinis ſui impendebat. In hoc totius rei cardo vertitur, vt ſcias illam vſu ipſo

exer-

Digitized by Google

exercere: & ne diſſimulem, eò pertingere ſolæ animæ regiæ poſſunt. Sic enim, teſte D. Gregorio, intelligi debent verba illa Iobi: *Nunc ſilerem cum regibus terræ, qui ædificant ſibi ſolitudines*: *a* quaſi diceret: Viles illæ abiectæque animæ, quæ non habent generoſa perfectionis conſequendæ propoſita, ad illam collectionis internæ felicitatem peruenire non poſſunt, defectu cordis regij, & ſublimia tantùm appetentis. Cùm verò tu ex numero ſis earum animarum regalium, & deſiderare videaris, vt cor tuum vertatur in ſolitudinem, quâ id ratione fieri poſſit, explanabo. Artem omnem complectitur D. Bernardus his verbis: *Deus ſpiritus eſt, ideò ſola tibi indicitur ſolitudo mentis, non corporis. Sede ſolitarius, ſede non corpore, ſed intentione, & deuotione. b* Hæc quiſquis habuerit, habet materiam omnem, & apparatum tali in corde ſuo ſolitudini ædificandæ neceſſarium. Doleo ſanctum hunc Abbatem pluribus men-

a *Iob*. 3. *v*. 13. 14.
b *Serm*. 40. *in Cant*.

Digitized by Google

mentem ſuam non explicuiſſe: quæ mea ſit, & quomodo illum intelligam, expono. Ac imprimis arbitror, intentionem illam requiſitam ad cordis ſolitudinem, & collectionem internam in eo conſiſtere, vt in omnibus actionibus noſtris ſolum Deum nobis propoſitum habeamus, vtq́ue hæc præcipua & ſola noſtra intentio ſit, adeò vt cor noſtrum ſit ab omnibus creaturis abſtractum, nudum & vacuum, itáque omnem rerum terrenarum affectum exuerit, vt inter homines, in recreationibus, in occupationibus, & negotijs ſit nihilominùs ſolùm illi vni attentum, nihil quærens niſi ipſum, ipſiúſque gloriam, nihil aliunde ſatisfactionis, aut commodi mendicans. Hâc ratione conſtitutum cor non tantùm manè, & in principio actionum ſuarum de Deo cogitat, eius opem implorat, eiq́ue offert, quidquid aggreditur, verùm etiam nullum alium ſuorum operum, cogitationum, & dictorum ſcopum habet, quàm Deum eiuſque beneplacitum; eo planè modo, quo Archi-

tectus murum erigens continuò regulam & perpendiculum ſingulis lapidibus, quos ædificio applicat, adhibere conſueuit.

Hagiophila, ſi iſtud agis, iam noſti ex corde tuo ſolitudinem conſtruere, quæ tantùm Creatori tuo & tibi ſeruiat. Ædificium profectò, quantumuis exiguum, ſuperbiſſimis tamen Regum palatijs præſtantius! & ne exiſtimes opus eſſe arduum moleſtúmque, patieris, vt narrem præclaram illam attentionem, quâ actiones omnes ſuas peragebat (vt eas in Deum referret) is Anachoreta, de quo vitæ Patrum: quando opus aliquod aggrediebatur ſeu precum, ſeu laboris, ſeu conuerſationis, aut alterius rei cuiuſcumque, paululùm conſiſtebat, ac veluti quid ageret, rogaretur; vide, aiebat, actiones noſtræ nullius pretij ſunt, multum ſaltem ijs decedit, ſi eo non collimamus, quò oportet. Reuocat id mihi in memoriam reſponſum illud obſeruatione digniſſimum, quod non ita pridem dæmon aliquis dedit, Intellexeris

affli-

Digitized by Google

afflictionem Religioſarum Laudunenſium, quas maligni ſpiritus poſſidebant. Accidit aliquando, vt inter ſacros ritus, qui pellendis dæmonibus adhibentur, proponeretur pulcherrima D. Dominici imago: vix apparuerat, cùm ſubitò poſſeſſæ omnes terga illi obuertunt, neque adduci poſſunt, vt in eam oculos defigant; tandem vi exorciſmorum coactæ intuentur, vnica excepta, quæ mirum in modum reluctabatur: nihilominus eâdem virtute compulſa non ſolùm aſpexit, verùm etiam obtutum defixit in imaginis oculos, vti Sacerdos diabolo præceperat. His peractis exigitur à dæmone ratio, cur tantâ difficultate picturam hanc intueri detrectâſſet? vix obtineri reſponſum potuit: tandem extortæ hæ voces: Ha, inquit, cùm hic Sanctus inter mortales degeret, ſemper in Deum intuebatur, in omnibus actionibus ſuis oculos habebat in illum obuerſos; nos verò nos ipſas aſpeximus & quia aſpeximus, perijmus, & in hanc conditionem miſerrimam delapſæ ſumus. Poſt hæc

Digitized by Google

maturè conſiderata, fierine poterit, vt non flagremus deſiderio Deum ſemper habendi præ oculis, eum alloquendi, & in nobis ipſis illum pręſentem continuò intuendi? longè iſtud præſtat, quàm in ſe oculos conuertere, quàm opera omnia, propriæ ſatisfactionis, commodi, vanitatis, & lubentiæ vitio labefactare. Vtinam, Hagiophila, haberemus oculos Diui Dominici! vtinam nunquam noſipſos reſpiceremus! vtinam tandem ſaperemus inſtructi admirandâ hac ſententiâ, quam veriſſimam Deus à diabolo (mendaciorum aliàs patre) voluit enunciari! quin fructum aliquem ex hac hiſtoria perceptura ſis, nullus dubito.

Sed quis modus perueniendi ad hanc Collectionem tam ſublimem, támque arduam, quæ tantâ occupationum multitudine, tantâ negotiorum varietate, tantâ licentiâ imaginationis noſtræ non perturbetur? aptiorem non inuenio, quàm illum S. Bernardi præcipientis, vt nonnulla deuotionis exercitia vſurpemus, quibus mirum in modum receſſus

ille

Digitized by Google

ille interior redditur facilis: *Secede non corpore, ſed intentione, & deuotione*, quaſi cordis ſolitudo ex duabus alijs componeretur, ſolitudine intentionis, de qua nobis hactenus ſermo fuit, & ſolitudine deuotionis, de qua nunc loquendum eſt. Has deuotiones ad quatuor capita refero, quæ vnita, imò verò etiam ſingula ſpiritum noſtrum facili negotio collectum conſeruant: eáque tantò libentiùs hîc commemoro, quòd Sanctis in vſu fuerint ad finem eundem, aut conſequendum, aut conſeruandum. Primum eſt, habere quædam quaſi refugij loca, ad quæ quis ſe recipiat, quibúſque animo ſemper inhæreat: ſed ita ſuauiter, vt prepterea negotium, quod prę manibus eſt, nihil detrimenti patiatur. Sic Religioſiſſimus Berchmannus recurrebat ad vulnera Seruatoris, & ad pallium Matris Deiparæ, vt illic protegeretur. Sic S. Catharina Senenſis ex prouidentia Diuina ſibi ſtruxerat conclaue, quo ſe recipiebat. Ita S. Paulus iuxta mentem D. Gregorij ex occupationibus, quæ illum in

terris detinebant, animo in cælum euolabat. *Noſtra*, inquit, *conuerſatio in cælis eſt.* Alterum eſt, vt Dei præſentiam vbique, & in omnibus tibi reddas familiarem, Regij Vatis exemplo, qui eum ſemper *à dextris* imaginabatur. Tertium eſt ab Orationibus iaculatorijs, breuibus, ſed ſæpe iteratis, quæ mentem noſtram accendant. Aut à teſſera quadam ſpiritali, quam ſingulis diebus deligere oportebit. Noui virum, cui hæc frequentiſſimè in ore: *Nullum bonum, niſi æternum, nullum malum, niſi æternum.* Alteri fuit hæc communiſſima teſſera: *Pro* JESV *quid vis agere, & pati decet.* Sancto Xauerio illa: *Mater* DEI *memento mei.* His illi ſententijs manebant continuò collecti & ſui. Quartum eſt, quod ex ipſis occupationibus deſumitur. Ita S. Catharina Parentibus, alijſque domeſticis inſeruiens, JESVM, Mariam, & Apoſtolos ſibi proponebat. Ita pientiſſimus P. Faber (primus S. Ignatio ſocius) in itineribus Angelos locorum, & hominum Tutelares, ſibi comites adſciſcebat, ijſque

Clien-

Clientes commendabat. Ad eum modum, quoties hora audiebatur, S. Ignatius animam citabat ad examen actionum ſuarum, vt perſpiceret, recténe eſſent omnia. S. Thereſia refricabat memoriam mortis, & Venerabilis Buzo Sancti alicuius ex ijs, quos peculiari cultu venerabatur. Hac ratione alij, ſi in oculos incurrat creatura formæ præſtantis: ah! inquiunt, quàm formoſior Jesvs eſt, quàm Maria amabilior! ſi ſunt in hominum conuerſatione, aut ab ea digrediuntur; tacitè dicunt: ah amantiſſime Seruator, quantò ſuauior eſt illa, quæ tecum initur neceſſitudo, & familiaritas! ſi adeſſe coguntur perſonis deformibus, incultis, aſperis, aut aliqua corporis, vel animi moleſtia laborant; ah, aiunt, quàm hoc dulce & iucundum eſt, ſi cum Inferno Purgatorióque conferatur, quæ loca toties peccatis meis promerui! Ita illi pro occupationum varietate alias atque alias, ſed ſemper pias & ſanctas cogitationes eliciunt, non minore fructu, quàm animi voluptate.

Habes, Hagiophila, modum, quem ad facilitandam illam internam collectionem tibi promiſeram; qualis verò foret ea tibi & mihi felicitas, ſi eius compotes fieri poſſemus? Caue rem æſtimes difficilem; vt enim talis eſſet, minúſne animi tibi eſt, quàm fuerit tot alijs, qui id conſecuti ſunt? quique, quod vel ſemel firmo mentis propoſito dixerint: iſtud volo, vt cor meum ſemper in Deum dirigatur: eo tandem peruenêre, vſúmque ſibi reddidêre perfacilem. Neque pertimeſcas, ne hæc attentio te moroſam reddat & triſtiorem, quin è contrario, lætitiam pariet, & alacritatem. Nullum enim lætius cor, quàm quod amore diuino ſaucium eſt, quódque liberis & crebris cogitationibus verſari poteſt circa id, quod caſtiſſimè ſanctiſſiméque amat. Nullam alibi quære voluptatem; in hac ſede mortalitatis non eſt vlla ſincerior. Iterum inculcare placet: *O beata ſolitudo! ô ſola beatitudo!* Scire exercitium huius deuotionis, eſt in hoc miſeriarum loco, beatum eſſe, &

inchoare

inchoare felicitatem æternam : Eſt Angelorum ritu viuere, qui noſtræ tutelæ deputati ſunt; quantumuis enim opi nobis ferendæ, & curandis noſtris negotijs intentiſſimi ſint, non omittunt tamen Deum aſpicere, de illo cogitare, illum continuò ſtabiliq́ue amore complecti. Ire licet, & hoc voto te dimitto, vt Raphaëlem viuendo exprimas. Hic Angelus, Tobiæ comes, & inter homines verſatus, omnia peragebat more aliorum, diſſerebat, loquebatur, tractabat negotia, cibum ſumebat, credebatúrque in hæc ferri cogitationibus omnibus, velut è triuio homo. Interim verſabatur ille cum Deo, eundem ſibi ſemper propoſitum & præſentem habebat, *alio cibo & potu, qui ab hominibus videri non poteſt*, vtebatur, & Angelus erat. Eiuſmodi plures in domibus Religioſis, etiam in ſæculo viuunt, quos ſi occupatos aſpexeris, dices ipſis negotijs abſorberi, nullámque aliam, quàm de re præſenti voluere cogitationem. Nihilominus cor alibi eſt, nimirum cum Deo. Di-

centur, omnia facere vt alij, & tamen plus longè faciunt, quia faciunt omninò vt Angelus Tobiæ, omninò vt tu factura es. Amen.

Si hæc Lectio diſplicet, aut non ſufficit, lege cap. 6. 7. & 8. Partis primæ Roderici tract. 1. vel cap. 1. lib. 1. de Imitatione Chriſti, aut cap. 22. & 34. lib. 3.

Poſt Lectionem applica te Examini virtutis alicuius, vt diſcas, qualis in ſchola DEI ſis, quantúmque proficias: vt erubeſcas, te tam parum in virtute promouiſſe; & maiora eius inpoſterum exercendæ deſideria concipias. Examen iſtud inſtitui debet ſuauiter ad modum Lectionis, ſingulis tamen punctis pauxillùm inhærendo. Deambula, ſi placet, aut prope Oratorium tuum intereà conſiſte.

EXAMEN CIRCA AMOREM ET CHARITATEM DEO DEBITAM.

EN vicenas notas ſinceri amoris diuini.

Prima. *Nullum vnquam mortale peccatum admittere, qualiſcumque ſeſe offerat occaſio, imò mori malle, quàm ſe in labendi occaſionem admittere.*

Se-

Secunda. *Ne venialibus quidem peccatis dedita opera & deliberato conſentire.*

Tertia. *Dolere & deteſtari omnia delicta, ſeu magna, ſeu parua, quæ aduerſus* DEVM *committuntur.*

Quarta: *Publicè profiteri amorem virtutis, & odium cuiuſcumque vitij.*

Quinta. *Amare* DEVM *ex toto corde, integrum illud ei conſecrando, neque in creaturas cum præiudicio reuerentiæ, honoris, & obedientiæ Creatori debitæ diſpertiendo.*

Sexta. *Amare* DEVM *purè propter ipſum, nullo intento proprio commodo, quamuis nullam neque in hac, neque in altera vita huius Amoris mercedem eſſem relaturus.*

Septima. *Amare quidquid* DEI *eſt, & in illo, & propter illum creaturas omnes, & non aliter.*

Octaua. *Amare quidquid* DEVS *amat, præſertim ipſius mandata, conſilia, & virtutes.*

Nona *Maiori amore ferri in eos, quos ipſe plus diligit, vt eſt ſanctiſſima Virgo.*

Digitized by Google

Sancti alij, viri probi, & qui peculiariter ipſius obſequijs deditiſunt.

Decimò. *Dare operam, vt ametur, & gloria illius amplificetur apud omnes creaturas Amoris capaces.*

Vndecima. *Amare & approbare, quidquid circa nos & alios operatur; amanter omnia de manu paterna ſua bonitatis acceptando.*

Duodecima. *Velle & delectari in omnibus, qua ipſe vult, ſiue illa factu facilia ſint, ſiue toleratu moleſta.*

Decima tertia. *Priuare ſe creaturis, earúmque ſolatijs, & voluptatibus propter eius amorem.*

Decima quarta. *Sæpe illum verſare animo, & libentiùs, quàm creaturas.*

Decima quinta. *Libenter de illo loqui.*

Decima ſexta. *De eius Maieſtate, & adorandis perfectionibus gaudere.*

Decima ſeptima. *Pluris facere minimum gradum gratia eius, & minimum donorum & fauorum illius, quàm omnes totius Orbis honores & delicias.*

Decima octaua. *Optare quocumque pretio*

pretio Amorem illius, etiam tolerantia quorumcunq; incommodorum & cruciatuum non tantùm ad tempus vitæ mortalis, ſed etiam ad millia annorum, ſi Deus ea nobis largiretur.

Decima nona. *Ad viſionem eius ferventer anhelare.*

Vigeſima. *Creſcere in dies in Amore, & aſpirare ad ardentiſſimam, & quotidie augeſcentem ſui Creatoris dilectionem.*

Hagiophila, vt verum fatear, credo te attonitam, dum vides, te plurimùm aberrâſſe eâ opinione, quâ rebaris te Dei amantem, dùmque adeò paucas divini amoris notas in te animaduertis. Habeas fortaſſe primam, præterea nihil. Aggredere iam nunc, & intra annum plures obtinebis; quin Deo & Virgine Matre opem ferentibus, omnes.

Succedit Examini Oratio vocalis, ſeu Veſperarum alicuius Officij, ſeu Precum aliarum ex obligatione, aut deuotione recitandarum.

Hinc aggredere Conſiderationem hîc propoſitam. Quid in ea agendum iam in Monitis Generalibus declaraui. Si ni-

Digitized by Google

nimium tibi videtur horam impendi integram, prudenter nunc & aliàs digere tempus tuum, & tantùm ſemihoram impende. Sic ſum, vt voluntati tuæ me penitùs accommodem.

CONSIDERATIO.

I. QVæ tibi felicitas, Hagiophila, octo, vel decem habere dies integros, quibus nullam aliam, quàm de Deo atque anima tua cogitationem, curámque ſuſcipias? Milleni Ethnici ſunt, & totidem Chriſtiani, qui mirabiles in virtute progreſſus facerent, magnámque vitæ ſanctimoniam conſequerentur, ſi tali otio, ſimilibus cognitionibus, & luminibus fruerentur, quibus iam tu abundas, & quæ Deus in hoc ſeceſſu tecum adhuc communicabit.

II. Fatere verum, nunquid è numero earum animarum es, quæ veluti in tenebris palpantes ad Deum accedunt? nondum ruiſti in eius amplexum, neque de omni iure penitùs illi ceſſiſti; dudum eſt quòd cum illo licitaris. Tantáne tergiuerſatione opus, vt tibi bonum cudas? ah

ah quantam tibi iacturam paris! Tandem aliquando inſiſte veſtigijs eorum Sanctorum, qui ardentiſſimè ea complectuntur, quæ tu tantoperè metuis; quique tantò feruentiùs profectum ſuum perſequuntur, quantò propius abeſſe ſe vident à fine, propter quem conditi ſunt.

III. Nónne iucundius & tranquillius eſt Deo ſeruire, quàm Mundo, & ſibi? quid tibi nunc prodeſt, laxaſſe habenas cupiditatibus tuis? quem fructum retuliſti ab amore huius, vel illius creaturæ? nihil melius eſt, quàm Deum diligere, illíque ſeruire: cætera omnia vanitas, & afflictio animi. O Anima mea toties perfidia creaturarum decepta & afflicta, nónne tandem in ſinu conquieſces vnici & fidiſſimi amantis tui? nónne pertæſa inſaniæ & vanitatum tuarum, omnem curam & amorem transferes in Deum ſincerè amicum & vnicè amabilem! qui nunquam fallit, aut deſtituit ſuos, niſi quando contemptu legum ſuarum ignauiſſimè deſeritur.

IV. Vbi

Digitized by Google

IV. Vbi eram ante centum annos? æternitas præceſſit. Vbi eris poſt annos centum? ſequetur æternitas, & quidem breui: cuncta enim incredibili celeritate præteruolant: ſola tu anima mea teſtudineo paſſu graderis, & lentè repis in diuino ſeruitio, cùm plurimum itineris tibi reſtet peragendum.

V. Omnes illæ voluptates, quas nunc hic, nunc illic decerpit animus meus, quæq; non totæ, ſed diuiſim ſuccedunt, relinquunt in fine quendam cordis amarorem & occultas anxietates: vnde iſtud? niſi quòd animus ad finem ſuum anhelat, exſpectatque viſionem Dei, qui ſolus vti obiectum infinitum, explere poteſt animæ & amoris mei capacitatem, nunquam ſaturandam ijs, quibus hactenus cum ſalutis meæ periculo intendi.

VI. Hoc fortaſſe vltimum tuum otium eſt; hæc poſtrema Exercitia, quibus incumbes. Si id tibi conſtaret, quid ageres? hoc age nunc, omni poſito metu & reſpectu, age propter Deum & te: ne

tibi

tibi blandiaris, nè procraſtines. Negotium hoc tuum eſt, negotium maximi momenti, & cardo prædeſtinationis tuæ.

Peracta Conſideratione trade horam animi relaxationi; declaraui ad finem monitorum Generalium, qua ratione tranſigi illa poſſit: ſi integra redundat impende ſemihoram: ita denique tempus diſpeſce, vt omnibus ſufficiat.

Inde ora Officium, aut alias preces vocales. Viſita Venerabile, ac demum præpara te ad Meditationem.

III. MEDITATIO.

De ſeruitute, quam DEO *debemus.*

Oratio præparatoria conſueta.

I. P*Ræludium.* Vide & admirare Apoſtolum Paulum, qui perſonã ſuam alio titulo noluit exornare, quàm ſerui Ieſu Chriſti: *Paulus ſeruus Ieſu Chriſti,* hoc potiſſimum elogio vtitur, non dicit ſe patratorem mirabilium, non Apoſtolum Nationum, non Gentilium Magiſtrum, ſed ſeruum Ieſu Chriſti.

II. *Prælud.* Pete à Deo gratiam, vt

cogno-

Digitized by Google

cognoſcere poſsis, in quo ſita ſit felicitas, excellentia & materia ſeruitutis Deo debitæ, vt ex huius cognitione tranſeamus ad vſum eius rei, propter quam conditi ſumus.

I. *Punctum.* Immenſam eſſe Dei maieſtatem neceſſe eſt, cum illi ſeruire, regnare ſit, & maximus titulus, quem homines etiã honore & ſanctimonia præſtantiſsimi ambiunt, ſit eſſe ſeruos Dei. Et verò nihil excelſius de aliquo dici poteſt, quàm, magnus eſt ſeruus Dei, hæc bona Dei ancilla eſt; multoq; ampliùs, quàm ſi dicatur: Princeps eſt, Regina eſt, præſtans creatura eſt, homo ſapientiſsimus eſt. Malè mundo & omnibus qui illi ſeruiunt! Viuat Ieſus & ſerui eius! Anima mea, quæ tanta honorum ambitione teneris, cui vis ſeruire?

II. *Punctum.* Seruire Deo, eſt primò Deum Magiſtri & Domini loco habere. Dominus arbitratu ſuo de rebus ad ſe ſpectantibus diſponit. Qui agri Dominus eſt, poteſt illum diuendere, illum colere, illum negligere, in eo ſerere triticum,

ticum, legumina, plantare arbores, illas euellere & comburere vtcumque libitum illi fuerit. Eodémne pacto ad arbitrium Dei diſpoſita es anima mea? libere de te diſponit? producisne fructus quos requirit à te? multùm abeſt, etſi propterea ab eo condita ſis. Secundò eſt conſumere ſe omnino ad voluntatem eius, qui Magiſter & Dominus eſt omnium Creaturarum. Ita Domino candela ſeruit ſe conſumens; ita cibis ſeruit ſal, dum conſumitur. Quæ ea felicitas mihi foret, ſi vita mea, quæ ad modum candelæ deficit, quæ diffluit ſalis inſtar, pro Deo conſumeretur? quando anima mea cum Regio Pſalte exclamabis. *O Domine, quia ego ſeruus tuus?* Tertiò eſt viuere cum reſpectu in eius præſentia, eique promptè, hilariter, & ad minimum nutum voluntatis eius obtemperare.

III. *Punctum.* Tria genera ſeruitiorum ſunt. Primò Mancipij, quod pœnis & verberibus ad officium vrgendum eſt. Secundò Mercenarij, qui merce-

dem

dem ſpectat & lucrum. Tertio Filij, qui ex amore ſeruit Patri. Quo pacto hacte- nus ego Deo meo ſeruiui, qua ratione deinceps ſeruiam?

Colloquium ad SS. Virginem, quæ ſe Ancillam Domini nominabat, & ad alios Sanctos, qui præcipuo affectu Deo ſeruiuerunt. Pater. Aue.

Recollectio. Lectio obuia Thomæ de Kempis. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Cœna Recreatio. Litaniæ SS. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Præparatio craſtinæ meditationis. Examen. Quies.

SECVN-

Digitized by Google

Digitized by Google

Domine, ne memineris iniquitatum
nostrarum antiquarum.

SECVNDVS DIES

De Pœnitentia vitæ tranſactæ, qua DEVM *offendimus.*

HAgiophila, peccata impediunt, quò minus ad finem, propter quē creati ſumus, pertingere valeamus. Idcirco hunc diem tranſiges in conſideratione peccati tum mortalis, tum venialis, vt inde horrorem, compunctionem & veræ pœnitentiæ fructus elicias.

Inchoanda dies eſt à Viſitatione Venerabilis Sacramenti, inde te para huic Meditationi.

MEDITATIO I.

De horrore peccati mortalis.

Oratio præparatoria conſueta.

I. P*Ralud.* Statue te coram Deo veluti reum aliquem grauiſsimorum criminum, qui ſtet ante Iudicem catenatus, vinctus & manibus pedibuſque arctiſsimè conſtrictus.

II. *Pralud.* Pete à Deo lumen, quo rectè miſeriam peccati mortalis agno-

ſcas,

Digitized by Google

ſcas, & vt illud tibi ignoſcat, ſi fortaſſis eo animam tuam aliquando contaminaueris.

I. *Punctum.* Peccatum mortale tam terribile eſt, & tantopere Deo fonti omnis ſanctitatis diſplicet, cùm actus rebellionis ſit, & iniuriæ aduerſus diuinam illius maieſtatem, vt vel ob vnicum, è cælo detruſi ſint Angeli, & in Infernum præcipitati, vbi etiam diuinę Iuſtitiæ Carnifices effecti ſunt. Adam hominum Princeps & Parens vnum admiſerat, & illico non ſolùm ipſe Paradiſi delicijs excluſus eſt, verum etiam tota eius poſteritas ad miſerias peccati, morborum, peſtilentiæ, belli, reliquorumque incommodorum & aduerſitatum per totam vitam damnatur. Centum millia damnatorum ardent & æternum ardebunt ob vnicum ſolum cōmiſſum peccatum mortale, in quo mors illos occupauit. Tam horrendum eſt mortale peccatum. O Deus meus quas tibi gratias debeo, quòd, cùm eorum imitatus ſim culpam, eodem tamen loco cum illis non ſim.

II. *Pun-*

II. *Punctum*. Nihil in mundo odibilius & deteſtabilius eſt peccato mortali. Satius foret affligi quacunque alia calamitate in bonis fortunæ, honoris, valetudinis & vitæ, imo dæmonibus omnibus poſſideri præſtaret: cum nihil execrabilius dici excogitariúe poſſit, quàm Dei eſſe inimicum. Deus ipſe nihil odit niſi peccatum: vbique præſens cooperatur omnibus, præterquam peccato. Nulla alia re offenditur quam peccato, aduerſus aliud non indignatur quàm peccatum, idque modo tam terribili, vt non minus, quàm æterno incendio puniat, cùm eſt mortale. Quî fieri ergo potuit; vt inſurgerem in Deũ meum, in Dominum, in Patrem optimum, & in leges ipſius & æquiſſima præcepta? ob fruſtulum pomi Adamum accuſo, & quid hoc, ſi cum meis ſceleribus componatur! Confuſio, deprecatio, propoſitnm.

III. *Punctum*. Peccatum mortale incredibilium damnorum cauſa eſt: gratia Dei & illius amicitia nos priuat. Plu-

rimi, quod gratiâ alicuius Principis aut hominis excidiſſent, in ſummam animi ægritudinem, quin & mortem ipſam inciderunt: & ego qui toties Dei gratiã perdidi, minori dolore commouear! Atque hanc iacturam plura alia detrimenta conſequuntur. Priuatur peccator merito ſanguinis Ieſu Chriſti, curâ & ſingulari prouidentiâ, quam Deus gerit iuſtorum, iure Cæli & gloriæ, felici ſocietate ſanctorum, eorundem meritis & ſuffragijs, tranquillitate Conſcientiæ, qua nihil præſtantius, denique Deo ipſo priuatur, quod damnorum omnium damnoſiſſimum eſt. Tantis me malis, peccatum mortale inuoluiſti! quàm charus Deo nunc eſſem, quàm me complecteretur, ſi non ineſcatus à te aliò cor meum amandaſſem! O amabiliſſime Deus, rogo te, mortem (minus eſt) infernum volo, potius, quàm vt te mortaliter offendam. Suaues erunt æternæ flammæ, modò te amem, & indulta ſint illa, quæ aduerſum te commiſi.

Col-

Digitized by Google

Colloquium ad SS. Patronos orando vt dignentur in re tanti momenti adeſſe miſellæ animæ meæ, pro eo affectu, quo me proſequuntur. Oratio, ſuſpiria & proteſtatio. Pater, Aue.

Recollectio. Electio Teſſeræ. Accommoda videtur hæc: *Momentum quod delectat, æternum quod cruciat.* Aut illa Dauidis: *Domine ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum.* Sequitur Oratio Vocalis aut Officij aut alia: Deinde Sacrum: Tum Lectio ſpiritualis.

DISSERTATIO MATVTINA.

De annua aut extraordinaria Confeſsione.

INcredibile quoddam ſolatium à Confeſſione generali ritè facta colligitur, quando omnia dicta ſunt, ſingula perſpicuè explicata, & totus animæ noſtræ ſtatus, perſonæ idoneæ, ſpiritali & induſtriæ commiſſus eſt. Nequit explicari linguâ, neque calamo deſcribi ea tranquillitas animi, illa interna voluptas,

quâ fruitur is, qui moleſtum conſcientiæ onus depoſuit. Noui præcipuæ dignitatis virum, qui, poſteaquam ſimilem de tota vita, non optimè traducta, confeſſionem inſtituiſſet, ad quam ſe magno ſtudio diligentiaque (vti rei momentum exigit) præparauerat, dicere erat ſolitus: montem videri ſuis ab humeris ſemotum, neque quinquaginta annorum ſpatio, quos in omni deliciarum genere tranſegerat, ſe tanta voluptate atque animi lætitia fuiſſe perfuſum, quantam illi iſta ſuorum peccatorum exoneratio attuliſſet. Hanc autem ſpiritus tranquillitatē illico conſequuntur feruentia deſideria Deum amandi, & aliam melioremque vitæ rationem inſtituendi. B. Maria Veneta puella nobilis fuerat, vt quæ maximè, tum ante, tum in matrimonio dedita vanitati. Accidit, vt marito abſente & bellis detento, ſtatuerit audiendis Concionibus temperare tædium & mærorem ſuum; quod ipſi plurimùm, imo ſum̄ùm profuit: nam ita tactus illius animus eſt, vt omni-

omnindò decreuerit vanitati ſuæ valedi- cere, ſeque ſeriâ Confeſſione generali expiare; quod & fecit tam generosè ta- lique propoſito, vt à Confeſſione do- mum regreſſa, conſcenderit in ſuperio- rem ædium partem, vbi vniones, cate- nulas, annulos, ſpecula, cæteraque vani- tatis & ſuperbiæ inſtrumenta ita diffre- git, vt vſui amplius eſſe non poſſent; cumque Mater, quæ fortuito acceſſerat, eum mundum muliebrē ſororibus, do- nec adoleſcerent, ſeruandum fuiſſe af- firmaret; ah! inquit, ſorores meæ plus nimio ijs affluent! quod egi, feci eo in- ſtituto, vt mihi omnem occaſionē præ- ſcinderem repetundarum mearum va- nitatum, & primum gradum ſeriæ con- uerſionis meæ & ſanctitatis, ad quam contendo, ſolidarem. Quid ad hæc, Ha- giophila? credis forſitan à me tantope- re genus iſtud Confeſſionis cōmendari, vt eam tibi modo perſuadeam? minime iſtud eſt, quod à te exigo. Suppono pri- dem à te generalem factam Confeſſio- nē, imò eius opinionis ſum, vt ne men-

rem quidem amplius aduertas, neq; implices cor temporis acti recordatione, niſi vrgens adſit neceſſitas; qualis foret, ſi dedita opera peccatum aliquod in Confeſſionibus particularibus conticuiſſes, ac deinde in Generali non declaraſſes numerum, neque ſpecies differentes peccatorum lethalium; aut debitum & ſufficiens conſcientiæ Examen non præmiſiſſes. Abſque his rationibus ne cogita quidem de tali Confeſſione iteranda. Reperiuntur nonnulli Confeſſarij, qui audita ſemel iterumque aliqua perſona, ſtatim hanc illi mentem inijciunt, aut zelo ſuperuacaneo & imprudenti; aut ſpecie imbibendæ notitiæ melioris, vt commodius animas regant; aut alijs de cauſis, quas ipſi quidem ſciunt, ſed quas Deus non probat. Si tales tibi occurrunt, ne moueare, & de labore, quem impenſum tibi vellent, gratias habe maximas. Sunt verò etiam nonnullæ animæ ſic conſtitutæ, quæ quotannis, ſi earum arbitrio res permitteretur, duodecim Confeſſiones genera-

les

les peragerent, ſingulis menſibus vnam, aut quotieſcunque nouos Confeſſarios nanciſcerentur, ſiue ex tacita quadam & occulta complacentia vitæ præteritę, ſiue ex ſcrupulis conſcientiæ ſemper anxiæ, & ne poſt centum quidem eiuſmodi confeſſiones pacandæ, cùm fidem habere nolint ijs, qui prudentiſſimè monent, ne prętęritorum recordentur. Caue, ſis ex earũ numero, & acquieſce illi gratiæ, quã tibi Deus præſtitit, vt vnam ſeriam faceres. Quod ſi ſingulari affectu capereris, aut ad animi ſolatium, aut ad maiorem confuſionem & contritionem eliciendam, aut ad alia, quæ Deus tibi ſuggereret, per me licet, itera. Temporis tamen habe rationẽ, vt exſpectes aut ſingulare aliquod Iubilæũ, aut morbum fatalem, quando pluribus id eſt in vſu; & eo quidem pacto, vt ſolùm ea repetas quæ grauiora ſunt, & momenti maioris, neque venias ad iſta minuta quæ & ægritudini incommodum adferrent, & impedirent deuotionem.

Non eſt igitur Confeſsio generalis,

quam à te poſtulo, ſed annua. Quòd verò in illius commendationem excurrerim, feci vt ſimili ratione tibi annuam & extraordinariam perſuaderem, de qua nunc diſſero, occaſione illius, quam hodie vel cras facere propoſuiſti. Dixi, ſimili ratione, quia fructus maximus & ineffabilis animi lætitia colligitur, ſi fiat ab anno, vel vltima generali, vti oportet. Simul enim atque peracta eſt, tantæ mentem inuadunt voluptates, tam ſeria emendationis & nouæ vitæ deſideria occupant, vt nihil magis luberet, quàm octo diebus in eo ſtatu peractis, ſtatim emori, ne conſueta leuitate in antiquũ torporem perfidiamque (cuius adhuc recens eſt dolor) relabamur. Atque hoc adeo verum eſt, vt pro vſu, quem earum rerum habeo, teſtari poſſim, me reperiſſe animas poſt Confeſſionem annuam, ſiue extraordinariam, ita contentas, & in talibus melioris vitæ decretis, vt elicerent mihi lacrymas ſolatij teſtes, & vnà tacitos ſenſus ingererent: fore me feliciſſimum, ſi vel ſemel talem confeſſio-

feſſionem pari fructu, ſimilibuſque affe-
ctibus poſſem peragere. Hagiophila, vti præſagit animus, ab his tua non abludet. Et cùm viribus omnibus commodo tuo ſtudeam, habe quæ in præſentem materiam velim à te conſiderari, duobus capitibus diſtincta. Primò. Quid attendendum, vt Confeſſio annua bene inſtituatur. Secundò. Qui accidere defectus poſſint, vt eos deuites. Quantùm ad Examen attinet, etſi huic Diſſertationi videatur annecti debuiſſe, ſepoſui tamen in pomeridianam: duo iſta puncta hic ſufficient.

Primum facile expediam, cùm ſatis intelligas, quid requiratur, vt Confeſſio ſeu particularis, ſeu Annua bona validaque ſit. Sufficiet igitur, vt de quibuſdam moneam, quæ reddere poſſunt illam perfectiorem & numeris ſuis magis abſolutam. Primò. In ipſo Confeſſionis exordio accuſa te de ijs, quæ ab vltima particulari commiſiſti, tum ad confuſionem peculiarem, tum ad euitandam aliquorum aſtutiam, qui ſub terminis

generalibus peccatorum aliàs confeſſo-rum ſuauiter inſinuant ea, quæ paucis ante diebus patrauere: quo modo Con-feſſarijs occaſionē præſcindunt numerū & ſpeciem indagandi, quod tamen for-ſitan res exigeret. Secundò. Dic deinde ea, quæ potiſsimum conſcientiam tuam cruciant; quæ te in diuino ſeruitio ma-xime præpediunt, & morantur, & quæ, opinione tua eſt vitiorum tuorum ori-go. Ita ſufficientem accipiet tui noti-tiam Pater ſpiritualis, maximè ſi eo or-dinariè vteris, vt nulla futura ſit neceſ-ſitas aperiendi peccata, quæ Confeſſio-ne generali aliquando expiaſti. Tertiò. Si aliquid occurrit, quod nunquam es confeſſa, idipſum Confeſſario ſignifica, vt te circa id interroget, ſi opus eſt. Quartò. Multò magis maturè declaran-dum eſt, ſi forte in confeſſione particu-lari peccatum aliquod ſilentio preſſiſſes ſiue ex verecundia, ſiue alia quacumque ratione id accidiſſet. Hoc enim caſu Confeſſarius attentior erit ad ſingula, vt te iuuet, & ſatisfiat confeſſionibus,

quæ

quæ potuerunt eſſe vitioſæ & inutiles. Quintò. Si Confeſſario nondum innotuiſti, conditio & ſtatus vitæ tuæ manifeſtandus eſt. Si enim in ſæculo es, vnde ſciet te eſſe matrimonio copulatam aut adhuc liberam? ſi in ordine religioſo, vnde coniectabit, profeſſane ſis an non? An vis iſtud onus illi incumbere, vt quotieſcumque aperis peccatum aliquod contra votum admiſſum, te continuò percunctetur, an nouitia ſis, an verò feceris profeſſionem? quod fieri etiam neceſſe foret in quibuſdam alijs peccatis, quæ ſpecie differunt, grauioraque ſunt in vno aliquo, quàm in alio, ob adiunctam obligationem. Sextò. Peccatis tuis etiam venialibus adijce numerũ quantum fieri poterit, vt tanto magis erubeſcas, ſi modò numerus frequens eſt. Septimò. Explica te in omni materia verbis decentibus honeſtiſque, vt caſtæ aures Confeſſarij offendi non poſſint, aut ſuggeri imaginationes impuræ; vtere tamen talibus, vt te perfectè intelligat. Octauò. Perfice denique tanta

animi tui ſatisfactione hanc Confeſſionem, vt poſt abſolutionem paratiſſima eſſes mortem obire, ſi Deus ita ſtatueret. Verbo, ita perage omnia, quaſi poſtremùm in vita tua confitereris. Atque hæc ad primum caput ſpectant; ſi quid hic deſit, ſupplebit Diſſertatio de confeſſione ordinaria, quam alias proponam: nunc iſta ſufficiunt.

Ad alterum progrediamur, de defectibus qui in confeſſione annua poſſunt accidere. Eoſdem fateor cōmitti poſſe in alijs quoque Confeſſionibus: video nihilominus aptiſſimè hoc loco referri, quando nobis propoſitum eſt, per illam ſupplere præcipuos ordinariæ confeſſionis defectus. Primus eſt, quando adferuntur termini generales & ambigui ex quibus Confeſſarius perfectam ſcelerum admiſſorum cognitionem aſſequi non poteſt. Vt ſi dicas: feciſſe te actiones immodeſtas. At quas? fortaſſe inſtar famuli à pedibus, porticum aliquam, aut ad modum cuniculi hortum vel aream percurriſti? forte calceos in-

duens,

duens, exceſſiſti decentiæ modum? an protuleris obſcura & ambigui ſensûs verba, quæ ineptas audientibus imaginationes impreſſerunt? an alium traxeris, tetigeris, percuſſeris, aut indecoro aliquo geſtu lęſeris caſtitatem? hæc aliáque ſimilia immodeſtiæ nomine veniunt. At nónne vides, ita Confeſſarium aſſequi non poſſe, quid velis? Angitur tamen intereà, & ſi diſſimulat, inde eſt, quòd arbitretur ea à te in confeſſionibus particularibus eſſe clariùs explicata. Pari ratione dicet alius, malas ſe habuiſſe cogitationes: quid? voluítne naſo mutilare Turcarum Imperatorem? an proximo malam crucem & mortem optauit? an conſenſit inhoneſtis affectibus? omnia iſta malæ cogitationes ſunt. Hinc diſce melius declarare te, & nominatim dicere actionem, vt eius ſpecies, & qualis ſit, agnoſcatur. Secundus defectus eſt, quando cogitur Confeſſarius interloqui, & interrogare, eò quòd peccata, non vt oportet, proferantur. Dices habuiſſe te ſuſpiciones & iudicia

temerariaſ; non ſufficit. Addendum eſt, an in materia graui, an leui: an deliberatè ita iudicaueris, an inaduertentem ea opinio perſtrinxerit. Accuſabis te diſtractionibus indulſiſſe, in Officio aut ſacro, ad quod obligabaris: ſi aliud non dicis, vnde diuinabit, fuerintne longæ, an breues; exiguæ an capaces peccati mortalis? Prôh Deum immortalem! quidni ita te explicas, vt ſtatim intelligat, an graui, an leui crimine te obſtrinxeris? an deliberatè, an inaduertenter, aut modica quadam admiſſa negligentia? Tertius eſt, inter confitendum abuti verbis quibuſdam, & modis loquendi, qui affectationem ſapiunt & vanitatem. Iſte ſui amor & complacentia vbique comes eſt, etiam in hoc ſacro Tribunali. At animo ſimplici accedere oportet, ſéque claris & ſignificantibus terminis explicare. Et optima hîc eloquentia eſt, quam candor & dolor exornat. Quartus eſt, deligere ſibi Confeſſarium, qui nobis aduletur, qui vitia noſtra non carpat, aut cui ſimus ignoti, cùm

cùm tamen hic ad eum modum nos gerere deberemus, quo in electione medici corporum noſtrorum; hunc voluimus ſcientiſſimum, longo vſu experientiáque probatum, & gnariſſimum noſtri, noſtrarúmque omnium infirmitatum. Tanti profectò anima eſt, quanti corpus, & aliquantò præſtantior. Quintus eſt, proprio marte ſibi formare conſcientiam, nimis facilè decernendo non petitâ vllius Auctoris idonei ſententia, actionem hanc peccatum non eſſe, aut non eſſe lethale, cùm tamen eiuſmodi ſit; vnde euenit animam aliquando eſſe mortali peccato infectam, nec ritè confiteri, aut ſacram ſynaxim accedere, exponique periculo in tali ſtatu moriendi, æternúmque pereundi. Quare conſultiſſimum eſt, eos audire, qui doctrinâ pollent, qui animarum ſaluti incumbunt, quique hoc negotium peritè tractant, non verò ſibi fidere, & ſuis affectibus blandiri, qui ſæpe, quod reuera peccatum eſt, & ſubinde mortale, rem eſſe licitam, aut aliàs indifferen-

tem

Digitized by Google

tem proponunt. Memini, quantum aliàs laborauerim, vt quibuſdam hominibus perſuaderem, res à tota Theologorum ſchola peccati damnatas, eſſe malas, & periculi plenas, neque ſatis ſcio, an fidem obtinuerim. Nónne lepidum eſt, quod creaturæ aliquæ, quæ nunquam ſtuduerunt, nullius rei, quàm garrulitatis ſunt peritæ, quæque nullum in Eccleſiâ munus obtinent, agant Doctrices; velintque reſoluere & determinare puncta, ſoli ſubiecta iudicio Clauium, quas Deus Eccleſiæ ſuiſque adminiſtris concredidit. Si ſua illa loquacitate nimiáque fiduciâ perdiderint nonnullas animas, aut plurimorum ſcelerum fuerint authores, vide qualem ab ijs, alijſque qui conſcientiam ſibi ſingunt, rationem aliquando exacturus ſit ſupremus Iudex. Hæc hactenus: à meridie reliqua ad annuam confeſſionem attinentia, proſequemur.

Si aliam cupis lectionem, lege cap. 9. & 10. & 11. tract. 4. primi voluminis, partis tertię Rodericij aut 21. & 25. cap. lib. 1. Thomę de Kempis.

A le-

A lectione renoua propoſita tua erga cultum D. Virginis. Non dubito, quin habeas certa honoris & pietatis obſequia quotidie illi exhibenda. Vide hodie, an non officio tuo deſis, aut quid impoſterum exhibere velis, decerne. Si ad manum eſt Paradiſus apertus centum deuotionibus erga Deiparam, ne pigeat ictum oculi commodare Libelli Epilógo, Monitóque illi, quod agit de perſeuerantia in cultu Virginis; reperies in vſum tuum oportuna. Aut lege deuotionem quintam, in octaua Purificationis; eáque obfirma animum tuum, ne aliam Matrem velis, quàm Mariam DEI parentem. Hinc ad ſequentem meditationem te para.

II. ME-

II. MEDITATIO.

De conditione Peccatorum venialium, & quanto ea ſtudio declinanda ſunt.

Oratio præparatoria conſueta.

I. P*Ræludium.* Imaginare cymbam, in quam ſe quotidie inſinuant plurimæ guttæ aquæ, vel arenæ granula, à quibus tandem ſic oneratur, vt verſetur in proximo demerſionis periculo. Par ratio animæ eſt, quæ indulget peccatis venialibus.

II. *Prælud.* Roga Deum, vt agnoſcere poſſis detrimenta animæ tuæ à peccatis venialibus illata, & periculum, cui illam expoſuerunt.

I. *Punctum* Peccata venialia diſplicent Deo, quia ſunt immoderationes quædam voluntariæ ſiue cogitationis, ſiue verbi, ſiue operis contra rationem, contra Dei voluntatem, & præcepta. Et quamuis non adæquent malitiam peccati mortalis, vt tamen ſunt, Deus illa vehementer auerſatur, adeò vt prę̨ſtaret

omnes

omnes homines mori, annihilari Angelos, & perire mundũ vniuerſum; quàm vnico leui peccato veniali, verbulo aliquo otioſo, offendi ſupremam Maieſtatem: cum minima iniuria Creatoris, & Dei præ malis omnibus, quæ creaturas afficere poſſunt, magis metuenda ſit, & omni conatu impedienda. Vnde conſequitur, hæc peccata venialia eſſe totidem paruas contumelias, paruas iniurias, modicas rebelliones, modicos contemptus diuinæ Maieſtatis: qui ſeriò amat, nullâ in re diſplicere vult amico. Cur ergo toties Deum meum venialiter offendi? innumeræ ſunt eæ paruæ contumeliæ, quibus te laceſſiui; nolo ampliùs tibi diſplicere, nolo ne minimum quidem temnere, ô amabiliſſime Deus meus! an non ſatis eſt, quòd alij peccatores iniuriam tibi inferant, niſi & ego, qui me tui amantem profiteor, contumelias adijciam? ah nimis quàm perfidum es cor meum, cùm metuas ijs diſplicere, quos in hac vita charos habes, & potueris toties diſplicere vnicè amabili!

II. *Pun-*

II. *Punctum.* Peccata venialia ſunt diuerſi generis, alia leuia ſunt, alia grauiora; alia per malitiam, alia per inaduertentiam; alia ex conſuetudine, alia ex fragilitate; alia coram hominibus, alia clàm; alia cogitationis, alia operis. O infeliciſſimum me, qui omnium ſum reus! tantò deterius, quòd præ ſtupore iſta vulnera non ſentiam, quaſi Deus hiſce non offenderetur, & quaſi non aliquando meritas de ijs pœnas eſſem daturus, cùm tamen certiſſimum ſit, Deum iſta, non ſolùm in hac vita, per morbos, afflictiones, deſolationes, derelictiones, per lapſus in alia peccata venialia, & nonnunquam permittendo, vt in mortale ruatur, verùm etiam in Purgatorio flammis ardentiſſimis caſtigare. O chariſſime DEVS, aperi mihi nunc oculos, ſubueni mihi gratijs tuis, & eſto mihi miſericors.

III. *Punctum.* Ex peccatis tuis venialibus animæ tuæ conſtitutionem agnoſce. Primò, ſi ex malitia liberè, & ſæpe ea committis, indicium eſt, miſeram

ani-

animam tuam in ſtatu verſari periculoſo, & in proxima diſpoſitione peccati mortalis; tandem hydria frangitur, quâ ſæpe aquatum ijſti. Secundò, quando ex inordinato animi affectu venialia grauiora admittuntur; Exempli gratiâ, obtrectare alicui, violare charitatem, non obtemperare, & ſimilia, ex occulto quodam odio, ex peruicacia, item non agnoſcere defectus ſuos, aut eos tanti non facere, vt corrigere quis velit, vel confiteri; malum ſignum eſt, & conditio metuenda. Tertiò, non cohibere peccata venialia, ſed quâuis datâ occaſione illa committere, ſignum eſt, quòd quis nulla profectûs ſui, & perfectionis cupiditate teneatur, cùm hæc requirat, amitti potiùs vitam, quàm vel vnicum deliberatè admitti, & velit eâdem animi fortitudine, minima atque mortalia excludi.

Colloquium ad Spiritum ſanctum. O diuine Conſolator animarum, quid tandem fiet de animâ meâ tot læsâ vulneribus? quâ fronte inter tot imperfe-

ctiones

ctiones dicere ſe audet ſponſam tuam? quo modo in tanta deformitate diligere illam poteris? deprecare, proteſtare, & ora. Pater, Aue.

Recollectio Meditationis. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen. Prandium. Recreatio Viſitatio Venerabilis Sacramenti, & Examen particulare,

Sequitur tempus ſcriptionis, quam hodie velim te impendere ſcribendæ Confeſſioni annuæ, ad illam te diſponendo iuxta inſtructionem in proximè ſubiecto Examine tibi oblatam, quod erit tibi loco Lectionis, & admiſſorum peccatorum memoriam refricabit.

DISSERTATIO POMERI.

DIANA.

Continens Examen ad inſtituendam Confeſſionem annuam.

DIſſertatio, Hagiophila, quæ vix aliud complectitur, quàm Examen ad annuam tuam Confeſſionem directum, facilè æquabit Lectionem ſpiritalem, ſi noueris fructum hunc colligere, vt memineris omnium tuorum vitiorum, ad Confeſſionem ritè faciendam.

Vti

Digitized by Google

Vti verò diuerſas perſonas alloquor, ita non mireris, me tangere plures chordas. Excerpe, quæ tibi propria, cætera alijs relinque. Quòd ſi Methodus hæc & Examen tibi non arrideat, aliunde tibi proſpice, plures libri ſunt, qui hac in re te iuuent; ſed vide, ne illam imiteris, quæ generalem totius vitæ Confeſſionem peractura, omnia genera peccatorum, quæ talis libellus proponebat, nullo adhibito delectu annotauit, neque omiſit deinde coram Confeſſario enuntiare, quidquid chartæ mandauerat; ille qui aliunde perſpectam habebat huius Virginis virtutem, & innocentiam, cùm audiret opinioni ſuæ tam contraria, primùm obſtupeſcere, demum etiam interrogare: feciſſétne illa omnia, de quibus ſe accuſabat? Ah non, inquit, mi Pater, auertat tantum malum Deus! Cur ergo iſta confiteris, ſubiungit Confeſſarius? quia ita in libello meo reperi, inquit, & exiſtimaui ex demiſſione animi, & virtute omnia proferri debere. Quid fieret? proximùm fuit, vt lacerato imprudenti ſche-

ſchediaſmate, ipſa ſua peccata bonâ fide enuntiaret, quod fecit paucis: vitam enim viuebat Angelicam, quam etiam produxit ad annum ætatis quinquageſimum, virginitate ſemper illibatâ, & inſigni opinione ſanctitatis, cuius præmium aliquot abhinc annis in cælo conſecuta eſt. Rem hanc tantò ſecuriùs retuli, quòd ex ipſius ore didicerim. Fortaſſis tamen melius coram te ſiluiſſem, quòd nõn videaris eius genij, vt vel in Tribunali ſacro, vel alibi plura contra te dicas, quàm feceris. At ſi non tibi, alijs certè prodeſſe poterit, ſaltem vt nihil dicant, quod non rectè intelligunt. Nam negotium mihi fuit aliquando cum nonnullis, qui adferebant terminos, aut repertos in libris, aut ſuggeſtos ab alijs, quorum verum ſenſum non aſſequebantur, vnde eueniebat, vt Confeſſarius hoc, aliud illi intelligerent. Nihil dicere debes, quin ſcias quis ſit, neque amplius quàm feceris. Quod ad me attinet, ſpero me vſurum ijs verbis, & terminis, qui capi ab omnibus poſſint;

ad-

addenda tamen fuit hæc monitio pro ijs, qui aliâ quàm noſtrâ inſtructione ſunt vſuri. Etiam hoc prædico, Examen futurum ſatis breue, neque pœnè alia tacturum peccata quàm venialia: non enim credo te iam eſſe infelicem, vt mortalibus te obſtringas. Si tamen quædam propiùs eò accederent, tantùm dicam, vt eorum poſſis recordari. Tui muneris erit diligenter attendere, & ſingulis paululùm immorari, expendendo num in ijs leuiter, an grauiter deliqueris, & quoties proximè, vt deinde annotes, & ſcribas peccata tua. Ordinis verò mei ratio facilis eſt, exordior à peccatis contra Deum, contra proximum, contra ſeipſum; deinde enumero cætera, prout ſeſe offerunt. Incipio:

EXAMEN PRO ANNVA CONFESSIONE.

EXamina te primò circa ea, quæ proximè ad Deum pertinent, & incipe ab exercitijs ſpiritualibus, ſacro Officio, Roſario, Oratione tum vocali, tum

Digitized by Google

mentali, Confeſſione, Communi
Examine conſcientiæ generali, & p
culari, quâ ratione omnia peracta
quæ in ijs diſtractiones, longæ, an
ues, voluntariæ, an indeliberatæ? q
illis omiſſiones, an tempus contra
an ex eorum vſu profeceris, an pere
ſine ſeria applicatione animi, & ex
ſuetudine? Fuítne Confeſſio cum d
re, & emendationis propoſito, ſinc
ſufficienter præparata? Communi
buítne ſuam præparationem, & d
actionem gratiarum? & Lectio ſpi
lis tempore menſæ, & alibi peracta
fructu, & attentione? Nihílne n
ctum in vſu Indulgentiarum, aqu
ſtralis, inuocationis S. Patroni men
& annui, Orationum pro ijs, q
promiſimus, aut quibus debemus
gratiarum actione poſt cibum
ptum, de benedictione illum præc
te. De vſu pœnitentiarum public
aut priuatarum, aut in Sacrar
Confeſſionis impoſitarum. De R
ne erga Auguſtiſſimum Sacrame

munione,
i, & parti-
racta ſint:
æ, an bre-
tæ? quæ in
ontraxeris,
n peregeris
& ex con-
cum dolo-
, ſincera &
munio ha-
, & deinde
o ſpiritua-
racta cum
lne negle-
, aquæ lu-
i menſtrui,
ijs, quibus
emus? De
bum ſum-
præceden-
ublicarum
Sacramento
De Religio-
cramentum,
&

& Paſſionem Seruatoris, erga Deipa
Angelum Tutelarem, & alios electo
tronos. De Verbo Dei in Concioni
aut Exhortationibus, illi non attend
do, dormiendo, fabulando, non ad
do. De modeſtia in templis ſeruanda
ſilentium, & debitam reuerentiam.
colloquijs in recreatione, & congre
nibus hominum. De exercitio diu
prçſentiæ. De matutina oblatione a
num noſtrarũ ad Deì gloriam, & quo
aliquid maioris momenti aggredi
per diem. De deuotione erga Saluta
nem Angelicam ad pulſum campana
erga Roſarium quotidianum. De
dies feſtos maiori feruore, & piet
quàm feriatos peragendi. De gratitu
ne erga diuina beneficia, Deo rariù
tepidiùs gratias referendo. De gl
Deq; reddenda, de bonis ſucceſſibus,
verò illam ſibi vanè attribuendo. D
ducia in Deum, in afflictionibus
animi, tum corporis De refugio a
lum in noſtris neceſſitatibus, & actio
bus omnibus. De curioſitate, & dubi

 tio

Digitized by Google

tione circa res fidei, non ſtatim rep
lendo. De exiguo zelo in impedien
Dei offenſis, dando noſtra indulgen
& diſſimulatione occaſionem alijs p
candi liberiùs. De repugnantia, & te
ditate in exequendis ſanctis inſpirat
nibus.

Secundò. Circa defectus aduer
proximum vide, an non peccaueris e
vilipendendo aut in animo, aut etiam
gnis externis, aut illi adulando, aut
miùm laudando, aut ſilendo, tum, c
opportunitas benè de illo loquendi c
rebatur, manifeſtando eius imperfec
nes magnas an paruas, publicas an
cultas. Calumniando aut iniurioſè ac
ſando. Multum aut modicum mal
optando; famæ illius detrahendo,
ſalutando; faſtidiendo, aut contemp
alloquendo, grauibus, aut leuibus
precationibus illi maledicendo. C
greſſum eius declinando, & alloqui
Volendo te leuiter, aut grauiter vind
re de iniurijs tibi illatis, prodendo
antipathiam, & animi tui ab illo a
ſione

ſionem, carpendo omnes illius actiones, genus, patriam: verbis amarioribus, & aculeatis illum inuadendo, petendo illum iniurijs, minis, verberibus. Repre-hendendo indiſcretè, imperiosè citra authoritatem; exprobrando illi defectus ſuos, & vitia à natura inſita; negando illi operam, aut ſubſidium poſtulatum; inuidendo quòd plus aliquid præſtet, magiſque ametur; illum deridendo; illum exempli prauitate offendendo, & ſcandalizando; malè illi conſulendo, eius ſecreta alijs prodendo. Referendo illi, quæ ab alijs dicta ad irritandum; ſeminando inter illum, & alios diſcordiam. Mendacij arguendo, delectando te, dum ſtomachantem vides, neque, cùm poſſes impediendo. Gaudendo de ipſius infortunio, de felicitate dolendo; illius afflictionibus non compatiendo; curioſè indagando, quidquid ad eum ſpectat; ſuſpicando aut temerè iudicando de ipſius actionibus in materia parui, aut magni ponderis, cum firma adhæſione, imò illas ipſas ſuſpiciones, & iudicia alijs

ſignificando. Ipſius opera in peior partem interpretando, aſtutiæ nom afficiendo ipſius prudentiam, relig nem & pietatem vocando hypocriſi Clamosè, ægrè & pertinaciter contra cendo: Amando perſonam aliquam, tius vt propenſioni naturali facias ſ quam in commodum animæ; priu amicitijs indulgendo, neque abſtin do, etſi eâ re alij offendantur; permitt do quibuſdam (eiuſdem quidem ſex aliquos actus familiaritatis, quos p ſente Confeſſario, aut bonæ notæ ho ne non permitteres. Contemnendo rentes, aut alios, quibus reuerentiam bes: Impendendo te operibus charit cum perſonarum acceptione.

Tertiò. In ijs, quæ te contingunt, gita, an non defuerit tibi in tuis b propoſitis conſtantia, maximè qu ſeruitium Dei. An non fuerint recid nimis frequentes; triſtitiæ quando è voto tuo non ſucceſſerunt; inept nimiæ lætitiæ nullâ vel vana de ca indignationes internæ; oſtentation verb

verbis; laudes tuiipſius, Parentum
aliorum ad te ſpectantium; puſillani
tas in virtute proſequenda; nimis c
& ſtudium cōmodorum corporis;a
nimius tui; fuga mortificationum; v
complacentia in donis, & talentis
naturalibus, aut ſupernaturalibus;
cuſationes in peccatis; mendacia in
loquijs; verba otioſa, & inutilia; cog
tiones vanæ, impatientiæ, immode
erga rem aliquam affectus; amor i
dinatus, continuò rem amatam m
obijciens; euagatio animi in creat
effuſi; ſimultates, cupiditates vindi
præteritorum ſcelerum complacen
actiones vanæ gloriæ, aut ad tui æſti
tionem & amorem directæ; prçſum
& nimia tui fiducia ad res benè ge
das, ſi adhibereris. Pigritia, nimius
ni vſus, aut intempeſtiuus; tempus
perditum, aut malè impenſum; in
titudo in Deum, & homines; a
tio, & appetitus honorum, & offi
rum. Repugnantia ad benefaciend
aut ad emendationem, etiam cùm

 ne

neris; facilior lapſus in peccatum, eò quòd aliàs id admiſeris, aut quòd cogites eadem opera etiam iſtud confeſſione expiandum; neglectus pœnitentiarum tùm ex obligatione ſubeundarum, tùm ex deuotione aſſumendarum; propoſitum non confitendi quædam venialia, eò quòd corrigere illa nolis; deſtructio valetudinis, nimium ſenſualitati indulgendo: nimia rerum nouarum curioſitas, vt nihil te domi foriſque lateat; Lectio librorum inutilium, iocoſorum, periculoſorum, & ſimilium, qui animum diſſipant, & aliquando ſpecies minus honeſtas menti ſuggerunt; credulitas ſomnijs & diuinationibus adhibita; hypocriſis virtutem ſimulans; pertinacia tui ſensûs, & proprij iudicij; immodeſtia in inceſſu, riſu, clamore, ſermone, aſpectu; delectatio in audiendis obtrectationibus; vanitas in habitu, ornatúque; prudentia carnis, & ſæculi; diſſimulationes, vtendo in conuerſatione verbis æquiuocis, ambiguis; aulicismis, & vanis officiorum delationibus. Agendorum

dorum cura, aut nimijs negotijs te im plicando, aut ſuſcipiendo ea, quæ à vo catione tua ſunt aliena, aut laboribus t eximendo ſub prætextu ſeu ſanitatis, ſe imbecillitatis, niſi ſint ſpecioſi, & ho norifici. Contemptus virtutis, & virtu *ſtudentium*; eos ſimplicitatis aut hypo criſis arguendo, qui plura præſtant o *ficia* charitatis, quique ad omnia ſu promptiſſimi; eos etiam aſperius allo *quendo*, carpendóque tanquam nim faciles, & credulos. Arrogantia: no *lendo* ſequi, nec petere aliorum conſil in rebus dubijs, neque patienter audie *do* monitiones tuorum Confeſſari rum, Superiorum, Concionatorum, al non cedendo, téque ijs meliorem rep tando & digniorem. Gula: Intempeſ uè edendo, aut vt appetitui tuo ſatisf cias, aut ne minùs facias quàm cæte quærendo cibos peculiares, ſpecie q dem valetudinis, cùm reuerà aliud n ſit, quàm cura cuticulæ; effundendo in cibos, eóſque tantâ auiditate ſume do, vt neque lectioni, neque ſermoni

tendas; conquerendo etiam, ſi quid palato tuo non arrideat. Libertas periculoſa; nihil ſenſibus negando, viuendo ad arbitrium quaſi nullæ tibi regulæ præſcriptæ forent; repetendo morem viuendi antiquum, & ſæcularem; ſeparando te à communitate ex pertinacia, vel quòd ita lubeat, aut ex affectu aliquo ſingularitatis.

Quartò. Circa Caſtitatem conſidera, an non dederis aliquam occaſionem iſtis turpibus ſomnijs, iſtis miſerijs, & illuſionibus nocturnis, quæ ſubinde dormienti accidunt; & an euigilans aliquam delectationem, & conſenſum non adhibueris. An cuſtodieris ita oculos, vt nihil laſciuum, nihil nudum præter manus, & faciem, ſiue in alijs, ſiue in te videris. An ab obſcœnis imaginibus, à vultibus formoſis, alijſque obiectis, quæ ad incontinentiam alliciunt, & impuras cogitationes, & motus periculoſos generant, auerteris. An non commiſeris, aut permiſeris actum aliquem indecorum, & huic virtuti contrarium ſiue tecum,

cum, ſiue cum alia perſona, & quâ intentione, cùm nulla bona ſit, niſi quæ eſt neceſſitatis. An non facilè vultum, caput, manus alterius contrectaueris, & an id ex leuitate, an verò ex voluptate. An non blandiori quâdam agendi ratione, alios in tui amorem excitare volueris. An non minùs caſto, & nimis ardenti affectu dilexeris aliquam creaturam, illam paſcendo verbis mollibus & amatorijs, muneribus, litteris, nimiâ familiaritate, eáque priuata, continuò de illa cogitans. An diligenter cogitationes inhoneſtas repuleris, & tentationum occaſiones vitaueris. An verba protuleris minùs caſta, eáque libenter audieris ab alijs. An non habeas turpes libros, an eos legeris, turpia cecineris, aut cum voluptate attenderis alijs legentibus, aut cantantibus ea, quæ puritati, & decoro aduerſabantur.

Quintò. Quod ad obedientiam attinet, ſi in ſtatu es Religioſo, reuoca in mentem, an promptè ſine oblocutione & murmure obediueris. An non volun-

tatem Superioris pertraxeris in tuam. An non malè de illo ſis locuta, an debitam reuerentiam ei detuleris, cum Dei loco te regat. An non declinaueris illius occurſum, vel ad fouendam auerſionem tuam ab illo, vel ne tibi aliquid mandaret. An candidè patefeceris illi omnia, quæ ſcire illum oportebat. An eum non contriſtaueris tuâ agendi ratione, pertinaciâ, murmurationibus, dictis aculeatis, repulsâ aut obtemperandi difficultate, aut ſimilibus ſuperbiæ & inobedientiæ actionibus.

Sextò. Supereſt paupertas, ſi eius voto teneris. Nihílne accepiſti, dediſti, commodâſti ſine facultate? nihil habes in cubiculo, aut alibi ſuperfluum? an non ſatagis, vt optima ad vſus tuos concedantur? an ea, quorum vſus tibi permiſſus eſt, benè conſeruaris, an rem domeſticam prodegeris, corruperis, & malè impenderis? an non immoderato affectu adhæreſcis rei alicui, ita vt ægrè illa tibi eriperetur? nihílne habes reconditum, ne reperiat Superior? nihílne

ne eſt, quod tibi proprium facis, ſiue pecunia, ſiue aliud aliquid in cubiculo, aut alibi ſine facultate & ſcitu Superioris?

Septimò. Adde his omnibus examen circa Regulas tuas, ſi es in Religione, aut Societate, Congregatione, Confraternitate: circa officium tuum, ſtatum & conditionem; circa præcepta Dei, & Eccleſiæ, caſu quo in ijs deliqueris. Hæc enim omnia vbi ſtudioſè perpenſa diſcuſſáque fuerint, maximè ſi acceſſerit etiam inſpectio eorum Examinum, quæ circa virtutes, & tria vota hîc in ſingulos dies addidi, dubitari non debet, quin anima, quæ aliquo Dei timore tangitur, inueniat ſibi factum ſatis, vt bonam integrámque Confeſſionem annuam inſtituat, Amen.

Confeſſione iuxta hanc diſſertationem parata, & deſcripta, ſi tempus adhuc Lectioni ſuppetit, lege cap. 8. & 9. tract. 7. vol. 2. Part. 1. Roderici, aut cap. 24. lib. 1. & cap. 5. & 6 lib. 2. de Imitatione Chriſti.

Sequitur Examen circa charitatem proximi, quod eodem modo inſtitues, quo heſternum hâc eâdem horâ.

EXAMEN DE AMORE ET Charitate proximis impendenda.

EN tibi nunc quindenas notas ſinceri amoris erga proximum.

Primò. *Illum diligere ſicut ſeipſum.* Secundò. *Nihil illi facere, niſi quòd velimus nobis fieri.* Tertiò. *Gaudere de omni illius felicitate, & commodo,* Quartò. *Illius incommodis & aduerſis addolere.* Quintò. *Non offendere, neque vlla, vel minima moleſtia afficere.* Sextò. *Nullo indicio ſeu abſentem, ſeu præſentem vilipendere.* Septimò. *Nunquam illum reprehendere, niſi id muneris noſtri ratio poſtulet.* Octauò. *Nullum illi denegare ſubſidium conſentaneum rationi.* Nonò. *Vitia illius excuſare.* Decimò. *Illi non obloqui contentiosè.* Vndecimò. *Cordatè, & ingenuè cum illo agere.* Duodecimò. *Tolerare ipſius defectus, & imperfectiones.* Decimò tertiò. *Honore, & officijs humanitatis illum præuenire.* Decimo quartò. *Non inuidere, ſed illius laudibus oblectari.* Decimò quintò.

Patien-

Digitized by Google

Patienter ſuſtinere, quidquid nobis moleſtia intulerit.

Hagiophila, hinc arbitrare, num proximum diligas: ægrè primam, & vltimam notam in te reperies: ſed ne deiecto ſis animo, & has & alias ſufficere poteſt Deus, quando promptam reperit voluntatem, qualem tuam eſſe non diffido. Nunc erubeſce, quòd tam parum inſtructa ſis vero proximi amore, & ſtatue peculiari ſtudio deinceps illi incumbere.

Examen excipit Oratio vocalis, aut Officij, aut alia, hanc ſequitur conſideratio.

CONSIDERATIO.

I. OMnis Theologia conſentit, nullum eſſe dolorem tam acerbum, nullam tam moleſtam ægritudinem, nullum tormentum neque rotæ, neque ignis, neq; plumbi liquati, aut aliud, eſſe tam terribile, vt maiora non mereatur etiam vnum peccatum veniale. Cur iſtud igitur non expendo, qui tam facilè in ea peccata labor, quique tam ægrè induco

ducor ad pœnitentias, delendis & expiandis vitę prætteritę peccatis neceſſarias.

II. Ah! qui animo aſſequeretur, quantùm Deo diſpliceat minimum peccatum veniale, quàm ſe ſtudioſè contineret! exigua Dauidis Regis vanitas, quâ ſubditorum numerum iniri iuſſerat, trium dierum peſtilentia, & iactura ſeptuaginta millium hominum caſtigata fuit. Poſt hæc auſim ego aliquando me permittere vanitati, aut minimo veniali peccato indulgere?

III. O Deus! quàm immeritò querimur de aduerſis, quæ ſuſtinemus, quæque Deus nobis immittit, ſi aduertamus animum ad ſcelera, quæ perpetrauimus, & ad pœnas, quæ iſta promerentur. Etiamſi non admiſiſſemus niſi peccatum vnicum, diuina Maieſtas (quæ eo læditur) tanti eſt, vt omnes totius Mundi cruciatus præſtandæ ſatisfactioni legitimæ non ſufficiant. Irruat igitur in me, quidquid durum, quidquid aſperum, non querar, quin vbique & ſemper profitebor me duriora, aſperioráq; mereri.

IV. Fer-

I V. Fertur diuina bonitas viſâ noſtrorum peccatorum, etiam venialium, multitudine, plurimum remittere de amore erga nos ſuo; & protectionis ſuæ, & auxiliorum gratiam ſubtrahere, quâ deficiente proniſſimus in ruinam & lethale peccatum eſt lapſus. Heu! & iſtud mihi infortunium, æternæque damnationis periculum accidere poſſet propter inſignem illam licentiam, quâ minutis iſtis me noxis obruo. Mortem, ô amantiſſime Deus, mortem ipſam flagito, aut verò gratiam, quâ à vitijs iſtis venialibus ſim immunis.

V. O quanta harum animarum felicitas, quæ cælum incolunt! nullo vnquam ſcelere offendunt Deum. O quàm illas vel inde complector, quòd æternùm cælo excludi mallent, eâque affluentiâ, & magnitudine gloriæ, quâ fruuntur, priuari, quin & præcipitari in æternos inferorum cruciatus, aut annihilari, quàm minimam venialem noxam committere. Is modus eſt, quo viuere deinceps deſidero, & eligere infernum,

&

Digitized by Google

& in nihilum meũ reuerti potiùs quàm peccare.

VI. Verè dictum olim à S. Catharina Genuenſi, quòd ſi homo cognoſceret, quando dignum odio, fugáque eſſet peccatum vel vnicum, exiſtere mallet in ardenti fornace, ibique viuus conſumi, quàm illud admittere; & ſi totum mare foret igneum, potiùs in illud ad fundum vſque ſe demergeret, neque vnquam enataret, ſi crederet ſibi emerſuro obuium fore peccatum, eóque ſe contaminandum. Nihil illo verius, cùm nihil in Mundo præter peccatum, & offenſionem Dei timeri debeat: ſi ſcirent iſtud homines, & ego, vt par eſt, iſtud apprehenderem, in alium ſanè virum ab eo qui ſum, euaderem, & omnes ſancti eſſemus.

Adeſt hora relaxationis: Deinde Officij aut orationis vocalis, tum viſitandi Venerabile, denique præparandi ſequentem Meditationem.

III. ME-

III. MEDITATIO.

De fructibus veræ Pœnitentiæ.

Oratio præparatoria vt aliàs.

PRælud. I. Propone tibi ob oculos S. Ioannem Baptiſtam alta voce clamantem: facite fructus dignos pœnitentiæ; & quidem hæc tibi denunciari cogita, cùm maxime ex vſu tuo ſint.

Prælud. II. Pete à Deo peculiare ſubſidium, quo poſſis penetrare hos fructus, & vt eoſdem in anima tua, producere & conſeruare dignetur.

I. *Punctum.* Inſignis pœnitentiæ fructus eſt, contritio & dolor habitualis de offenſo Deo, quem ſi tota vita continues, ſic vt paſſim in actum erumpat, indicio eſt, fructum eſſe maturum. Conſidera varijs id modis fieri poſſe, eiuſque exercitium eſſe vtiliſſimum. Recordor me Deum offendiſſe, & quid vetat, ne ſuſpiriolum, ne oculos in cælum dirigam, ne leui pugno contingam pectus? quid prohibet, ne ſubmiſſa, aut etiam elata, ſi ſine arbitris ſum, voce conteſter:

teſter: Deus meus propitius eſto mihi peccatori; delicta iuuentutis meæ & ignorantias meas ne memineris Domine? O dulciſſime, mallem mortuus eſſe, quàm te offendiſſe? Statue igitur vti ſimili exercitio, ſine quo nulla tibi dies abeat; & iam nunc incipe iuxta inſtinctum Spiritus Sancti. En actum perfectæ Contritionis, quo nunc & aliàs vti poteris: Dulciſsime Ieſu, vere Deus & Homo, diligo te ex toto corde meo, & quia infinitè bonus es, deteſtor & execror omnia peccata mea ſupra quidquid deteſtabile & execrabile eſt, & propono me nunquam amplius te offenſurum, ſuccurrente gratia tua & meritis mortis & Paſsionis tuæ, in quarum vnione offero tibi omnes àctiones meas, Amen.

II. *Punctum.* Alter fructus pœnitentiæ ſatisfactio eſt, cui idcirco danda opera; quòd in domo Dei omnia perſoluantur ſeriùs aut ocius. Et verò præſtat, vt nos ipſi ſoluamus Deo, dum viuimus, quàm vt in Purgatorio tradamur

mur tortoribus infernalibus, donec de nouiſſimo quadrante ſatisfiat. Statuam igitur & decernam pœnitentias, quibus tota vita conſtanter vti volo delendis tum præſentibus peccatis, tum præteritis: in hebdomade vel menſe tot diſciplinas, toties cilicium, toties ieiunium, toties abſtinentiam, & alia, ad quæ me Deus ſtimulabit, & quæ non negligam niſi coactus aduerſa valetudine. Confuſio ob præteritam ignauiam. O anima mea! quis ſenſus Dei tui & ſanctorum, qui vident tam parum te ad hæc attendiſſe, tam nihil te motam conſideratione talium flammarum Purgantium? inauditus hactenus tepor tuus eſt. Centum anni Purgatorij, & ſuppliciorum, & aſpectus dæmonum, & ardentium flammarum tibi minimùm debentur, neque commoueris? ô Deus miſericordiarum, quid tandem erit de me? loco caſtigationum, quas corpori deberem, blanditijs illud mulceo, & omnes patiendi occaſiones declino. Largire mihi, Deus meus, cor aliquod Dauidis contritum

tritum & humiliatum, da cor Magdalenæ, quod triginta annis egit pœnitentiam: Hic vre, hic ſeca, modò in æternum parcas.

III. *Punctum.* Excellens etiam eſt fructus pœnitentiæ, horror peccati præſertim mortalis, & metus vel leuiſſima offenſione Deum prouocandi. Plurima me ad hunc timorem inſtigant, ac imprimis inconſtans naturæ noſtræ conditio; tot præclari viri poſt tam ſingulares conuerſiones & pœnitentias, poſt tam ſeria bene viuendi propoſita, poſt tot illuſtrationes animi, poſt exercitationes ſpirituales tam accuratè obitas, tandem defecere, & fortaſſis periere: ipſe ego ſæpius mores mutaui; adeò vt qui totos quinquaginta annos diuino ſeruitio impendiſſet, nullam ſibi ſecuritatem poſſet polliceri, & ego ea ætate iuuenis non metuā? maximis præditi virtutibus deficere poſſunt, quid ego, qui nullam habeo, aut admodum exiguam? Angelus ſimili carne, parique naturæ genio indutus timeret: & ego conſcius rebel-

rebellionis & violentiæ, qua me caro laceſſit, cuius indoles mutabilis, ſuperba, & impatiens, non verebor? quid ſcio, qualis mea poſt annum, poſt decenniũ, ſi eo vita prorogetur, futura ſit voluntas? ſuſpectam igitur anima mea habe inconſtantiam tuam, & relapſum, & ruinam time. O Sualuator animæ meæ! moriar nunc; ſi periculum eſt, vt aliquando te deſeram, aut ab hiſce propoſitis meis diſcedam. Permittite, aiebat B. Aloyſius Gonzaga morti proximus, & viginti quinque tantum annos natus permittite, vt moriar; ſi enim vixero diutius, quid de me futurum ſit, ignoro. Ita omnino forſitan ſatius tibi eſſet, ô anima, vt hinc diſcederes ociſſime, quàm vt vitam longiùs trahendo, degeneres in deteriora.

Colloquium ad tres Perſonas Auguſtiſſimæ Trinitatis, quæ im̃utabiles ſunt, & conſtantes in amore & decretis ſuis, Vtinam eas æmularer! vtinam de conſtantia, veræ pœnitentiæ comite, forem ſecura! dabis mihi illam, ô adoranda Trini-

Digitized by Google

Trinitas: hac ipsâ viuo, & ſic mori ſpero, Pater, Aue.

Recollectio Meditationis. Lectio Thomæ de Kempis, temere libro aperto. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti, Cæna, Recreatio, Litaniæ SS. Viſitatio Venerab. Sacramenti. Præparatio Meditationis in ſequentem diem. Examen. Quies: ſed memineris prius à B. Virgine petere benedictionem obuertendo te, ad aliquam eius ſacram ædem. Fuit hæc olim Religio B. Stanislai Koſtkæ Tyronis in Societate noſtrâ, quam tu imitaberis, vt tantò ſecuriùs dormias. *Quidquid enim B. Virgo benedixerit, erit benedictum.*

TER-

Digitized by Google

G

Digitized by Google

Maledictus homo, qui facit opus DEI negligenter.

TERTIVS DIES.

De miſerijs vitæ tepidæ, & in ſeruitio diuino languentis.

ORigo peccatorum noſtrorum maximè prouenit ex languore ſpirituali, & ex tepiditate negligentiaque, quâ Deo ſeruimus. Illam igitur meritiſſimo iure oppugnabimus hodie, & ſic indagabimus calamitates, quibus animam noſtram depopulatur, vt eam reliquo vitæ tempore velimus excluſiſſimam.

More tuo adi Venerabile Sacramentum; inde ad Meditationem hanc te diſpone.

MEDITATIO I.

De miſerijs & damnis vitæ tepidæ.

Oratio præparatoria vt aliàs.

I. PRælud. Statue te in conſpectu Dei, veluti hominem, cuius membra omnia inutilia ſint, ſine auribus, ſine naſo, ſine labijs, corpore toto vlceribus & plagis operto, ita tamen vt nulla letha-

lis ſit. Talis proximè conditio eſt animæ, plurimis defectibus, & tepiditati ſubiectæ,

II. *Prælud.* Ora Deum, vt videre poſſis, an talis conditio ſit animæ tuæ.

I. *Punctum.* Infelix eſt vita tepida in Dei ſeruitio, quòd Deum prouocet ad faſtidium, nauſeam, & indignationem aduersùs animas torpentes, vſque eò, vt parum abſit ab illo vomitu, de quo Scriptura loquitur, planè quaſi obnoxius illi eſſet, & ad inſtar eius, qui potâ aquâ tepidâ, vix vomitum cohiberet: *Quia tepidus es*, inquit, *ego incipiam te euomere ex ore meo.* Vt vt eſt, ſtatus hic plurimum Deo diſplicet, & maxima damna inducit. Primò hebetat ſplendorem & pulcritudinem Cōmunitatis Deo ſeruientis. Vnus tepidus ſufficit ad turbandā decorandamque domum integram; Par inſolenti Militi, qui ordinem militarem diſſoluit; ſimilis amico perfido, Filio inobedienti, ſponſæ infideli. Secundò anima tepida prorſus ingrata eſt, malum bono rependit, & amori iniuriam. Ter-

tiè

tiò à communitate benignas prouidentiæ diuinæ diſpoſitiones auertit, & fontem donorum cæleſtium, tum ſpiritualium, tum temporalium obſtruit. Quartò ſemper diuinis inſpirationibus reſiſtit. Quintò valetudine corporis, quam Deus ad feruenter ſibi ſeruiendum impertit, abutitur. Sextò decipit eos, qui ſiue in cælo, ſiue in terris mira à nobis ſperant & exſpectant. Quid tibi videtur anima mea, nonne examuſſim hiſce coloribus depicta es, & vti vixiſti, expreſſa? verbo tantum opus eſt. Dic Duci tuo, Patri & ſponſo tuo, quid impoſterum? vt vel præteritas negligentias tibi indulgeat, vel omnino te deſtituat, indignam tali Principe, tali Patre, & ſponſo tali, quem nihil delectat, niſi feruor, & alacritas bonæ vitæ.

II. *Punctum.* Tepidus iniuriam facit Eccleſiæ, & ijs quibuſcum viuit. Primò alter aliquis, millies melius ageret quam ego: cur igitur locum illius occupo & abſumo panem eius, qui eſſet feruens? Secundò. Vana ſunt omnia auxilia, quæ

Deus largitur per Sacramenta Confeſ-ſionis & Communionis, per pœnitentias, per lectiones & colloquia ſpiritualia, per adhortationes, per Exercitia: fruſtra his omnibus tempus teritur. Tertiò. Communitas, in qua viuo, magnum famæ, & exiſtimationis patitur detrimentum: cùm enim ex toto habitu corporis mei, ex verbis, & actionibus meis appareat tepiditas, facilè de Sodalibus meis concipitur eadem opinio. Quartò. Tantundem alij meo abrepti exemplo faciunt, facientque, & dicent, iſta olim in me fuiſſe diſſimulata & tolerata. Quintò. Non fit vllus proceſ-ſus ad virtutem, ſed potius regreſſus, cùm in domo Dei non progredi, regredi ſit. Sextò. Tandem obduratur cor, neque amplius aduertit ad conſcientiæ morſus, quos pridem neglexerat, vt nihil iam propius ſit, quàm ruina in grauem aliquam noxam.

III. *Punctum.* Vita tepida eſt febris hectica, qua, qui laborat, dum credit plurimum adhuc vitæ ſupereſſe; ita paula-

tim

tim conſumitur, vt ſubitò extinguatur: vnde tepido idem inculcari poteſt, quod Angelus cuidam in Apocalypſi obijcit: Dicis quod Diues ſis, & locupletatus, & nullius egeas; & neſcis quia tu es miſer, & miſerabilis, & cæcus, & nudus. Nomen habes, quòd viuas, & es mortuus. Mortuus! ô Deus meus, quid erit de me? en paratiſſimus ſum, ad omnia deinceps feruenter peragenda.

Colloq: ad ſanctos, quos meminero in vita ſua feruentes fuiſſe. Pater, Aue.

Recollectio. Electio Teſſeræ. Idonea hodie videtur hæc: *Maledictus homo, qui facit opus Dei negligenter.* Aut iſta S. Gregorij: *Dominus vigilat iuſtis dormit tepidis.*

Deinde Oratio vocalis, aut Officium. Sacrum. Spiritualis Lectio.

DISSERTATIO MATVTINA.

De Confeſſione ordinaria, quæ hebdomatim, aut frequentiùs inſtituitur.

ABripior ſtupore, Hagiophila, quoties mecum reputo, tot perſonas,

quæ ſiue in Religione, ſiue in ſæculo, virtutis & deuotionis ſtudium profitentur, cùm progredi maximè deberent, turpiſſimè retro ferri, & vitam in Dei ſeruitio ducere penitus tepidam, ſegnem & ignauam; ita vt pluribus annis hoc pacto decurſis, ſint imperfectiores, minus deditæ pietatis exercitijs, quàm ipſo Conuerſionis exordio, quin & vitijs ſcateant crebrioribus, & grauioribus, magiſque periculoſis. *Sæpe cauſam huius* indagaui curioſiùs, & poſtquam verſaui animo plurima, non reperio aliam, quantùm ego quidem iudico, ſolidiorem, quàm à frequenti vſu Sacramentorum, ſine debita animi diſpoſitione. Itur enim ad Confeſſionem, ad Communionem ex more quodam, ex conſuetudine, & defunctoriè, animo non præparato, ſine feruore, & ſine ſerio (quod tamen requireretur) emendationis propoſito: vnde accidit, vt Sacramenta, quæ non operantur, niſi iuxta diſpoſitionem ſuſcipientis, careant effectu ſuo, hominemque relinquant ijſdem vitijs

tijs obnoxium, & immerſum: eadem ſemper in Confeſſione proferuntur, & in peiora prolabimur, eodem frigore, & ariditate Comunicamus, & è malo ruimus in deterius: vbi è contrario, ſi accederemus, vti par eſt, eas reciperemus gratias, quæ bonæ diſpoſitioni admenſurantur, & ſingulari fortitudine roboraremur aduerſus vitia & peccata, quorum ſeriam Deo generoſamque promiſeramus emendationem.

Quamobrem diſſertationem hanc accomodo Confeſſioni ordinariæ: quandoquidē ea, ſi male inſtituitur, ſit ignauiæ noſtræ, & tepidæ vitæ, quam hodie impugnamus, origo. Alibi de Communione loquemur, decimo nimirum die, quando de religione erga diuiniſſimum Sacramentum diſſerere propoſui. Obuia tamen Confeſſionis fundamenta nō attingo: ſuppono enim ab ijs ſatis inſtructam Hagiophilam meam, neque ignorare quid huic Sacramento eſſentiale ſit. Neque etiam dubito, quin adhuc eorum meminerit, quæ de Confeſ-

ſione annua, huc referenda, diſceptaui. Verſor hic circa conditiones, quas habere neceſſe eſt Confeſſionē illam, quæ octonis diebus, aut etiam ſæpiùs inſtituitur, prout quemque deuotio ad vſum huius Sacramenti exſtimulat. Varius enim, etiam apud Sanctos, fuit. S. Epictetus, non niſi ſemel in hebdomade fieri volebat: S. Catharina Senenſis, S. Birgitta, S. Carolus Borromæus, & S. Patriarcha noſter Ignatius quotidie vſurpabant; vtcumque libuerit, ego eas qualitates proponā, quas arbitror eſſe conſideratione dignissimas: ad decadem omnes reuoco, & ex occaſione dico, quidquid attendi debet, ne erretur, & quid obſeruandum ſit, vt bene & cum fructu peragatur. Ordiamur à præparatione.

I. *Præparanda* eſt non ſolum quotidianis Conſcientiæ examinibus, vbi defectus annotantur, & eo, quod prius paullò, quàm Sacerdoti nos ſiſtamus, inſtituitur, quando præuidemus ea, quæ nobis dicenda ſunt; verum etiam, idque

præ-

præcipua quadam ratione, per actum doloris, & boni propoſiti, peccatorum Confeſſioni præmittendum: quod commendare ſatis non poſſum, cùm ſciam ſubinde grauiter hic delinqui etiam à viris probis, qui iſtud Sacramentum, ſine actu contritionis, aut attritionis accedunt: fatebuntur quidem omnia, verùm defectu doloris ſufficientis, ſiue omiſſo motiuo contritionis, aut attritionis, & quia deeſt vitæ emendandæ propoſitũ, eorum Confeſſio erit nulla, quin & inſigni ſacrilegio, mortalique crimine vitiata, iuxta rationem admiſſæ negligentiæ: accedit huic Cõmunio, aliæque deinceps eodem fortaſſis pacto inſtitutæ Confeſſiones, & proinde miſerrimus animæ ſtatus: è quo non emergitur, niſi tempore Confeſſionis annuæ, quando accuratiùs omnia diſcutiuntur. Vt vero hic tibi aperiã, quod ſit Contritionis, quod Attritionis motiuum, quin iam ſcias, nullus dubito: quiſquis contritus eſt, dolet ſe Deum offendiſſe ob eius bonitatem & amorem; qui autem

eſt Attritus, etiam dolet, ſed ob peccati fœditatem, & ratione pœnarum ſibi impendentium. Dixi, alterutrum horum actuum eſſe Confeſſioni præmittendũ, gratia ſecuritatis; quia illum differre velle, donec aut Sacerdos te adhortetur, aut abſoluat, periculo te exponis, aut vt illius non ſis memor, aut ne otium deſit illi vacandi: cum animus alibi diſtineri poſſit, ſiue an dixeris omnia, ſiue in recolenda pœnitentia tibi à Sacerdote impoſita, ſiue alia quacumque re. Quando verò actus ille præceſſit, iam extra ſolicitudinem es, & diſcrimen ſacrilegæ Confeſſionis: & in poteſtate tua eſt, eundem in fine iterandi, ſi opportunitas & otium ſeſe offerat.

II. *Sit vtilis & proficua.* Nunquam enim adire debemus ad Confeſſionem, quin peccatum aliquod deponamus; etſi enim optima ſumus voluntate emendandi omnia, tamẽ eò potiſſimùm conniti debemus, vt ab vno aliquo peculiariter expediamur, cui deinde poſt Confeſſionem ſtudioſiùs intenti, omnes relaben-

labendi occaſiones euitemus. Atque in eo noſtrarum Confeſſionum fructus exiſtit; nam, vt corrigamus omnia, difficile eſt: miſeri peccatores ſumus, innumeris lapſibus obnoxij: ea tamen animi magnitudine, & propoſiti firmitate eſſe poſſumus, vt ſuperemus illud, quod nobis præfixerimus peccatum, aut penitus non admittendo, aut quam anteà, rariùs, aut ſaltem minori deliberatione, malitiáque; quod maximum ſanè erit emolumentum: fiétq; vt inter pauculos annos, quin & menſes, multam de peruerſis noſtris habitibus, & malâ naturæ propenſione victoriam reportemus.

III. *Animoſa.* Ipſo ſtatim exordio dicendo id, quod acriùs grauat conſcientiam, & cuius nos præcipuè pudet; idque non tantùm noſtro ordinario Confeſſori, verùm etiam illi, qui eius locum occupauerit, ſi fortaſſe contingat alterum abſentem eſſe, aut ægritudine impeditum; memores, quòd quicumque nos audierit, Dei vices gerat. Quo in genere nonnulli deficiunt, quibus tam ægrè eſt,

vt alteri confiteantur, vt vel aliqua ſubticeant cum periculo ſacrilegij, vel ſui reditum Confeſſarij præſtolantes, malint ſe confeſſione Communionéq; priuare. Qui profectò defectus non leues ſunt in ijs, qui virtutem vitámque ſpiritalem videntur profiteri; multúmque abeunt ab imitatione B. Mariæ Venetæ, quæ ſui Confeſſarij abſentiam æquiſſimo animo tolerabat. Conſultiſſimum quidem eſt, eodem vti Confeſſario: verùm ſi caſus aliquis accidat, quo mutare cogamur, generosè id faciendum eſt, & cogitandum, Confeſſarios omnes Diuini numinis eſſe Vicarios, neque graui culpâ vacaturos, ſi propter illorum æmulationem, aut imprudentiam, libertas nobis demeretur alteri confitendi.

IV. *Breuis.* Quia non omnia peccata venialia dicenda ſunt, neque eo eſſe decreto debemus, vt ne vnicum quidem omittamus: ſic enim nullum reperiremus dicendi finem, vſque adeò fragiles ſumus. Sufficit pandi nonnulla, præcipuáque, cæteris diuinæ miſericordiæ com-

commiſſis, aut in Confeſſionem annuam dilatis. Neque etiam ad eum modum peccata referenda ſunt, quo narrari hiſtoriæ ſolent, plenè omnia minutimq́ue recenſendo; aut certis quibuſdam dicendi formulis, more eorum, qui reliquias publicè oſtendunt, à quibus ſi vel minimùm aberraſſes, credas te irritam feciſſe Confeſſionem: cuius adeò genij reperiuntur homines, vt ad alium ſe Sacerdotem conferant, qui talibus hiſtorijs, & narrationibus patientes aures accommodet. Cauendum prættereà eſt, ne talia dicantur, quæ vſum alium non habent, quàm vt Confeſſariũ reddant ſollicitum, vt materiam conferendæ abſolutioni reperiat. Erunt, qui dicent: non amaui Deum, quemadmodum decuit; non oraui, vti debui; charitatem non exercui, quantùm oportuiſſet, & alia lyræ ſimilis, quæ aliò non ſpectant, quâm vt Confeſſio protrahatur, aut vt impatientiâ vexetur Confeſſarius, & illi, qui poſt te confeſſuri ſunt. Dic ſolidum aliquid, hoc eſt, aliquid factum malè, &

ſpecie

ſpecie benè expreſſa, & mitte inutiles illas Litanias, vt Confeſſio tua breuis ſit, & ſine faſtidio. Nihilominus quando exigo, vt ſit breuis, non intelligo talem eſſe debere, vt tibi non ſatisfacias, neque animus tuus plenè Confeſſario tuo perſpectus ſit: ad hoc inſtituta Confeſſio eſt, & ſi quiſquam ſeſe opponeret, meo nomine ſignifica, nefas eſſe, quamuis ipſe tuus Confeſſarius foret: munus ipſius eſt, audire te debet, modò dicas ſolida (neque eandem cantilenam perpetuò recantes, aut iſta, de quibus ſæpe monita es, vt in cogitationem amplius non admittas) faciáſque ea, quæ fieri oportet. Quod ſi pœnitentibus alijs te ſecuturis tua Confeſſio non ſatis breuis eſſe videatur, quod volent, dicant, modò tu tibi in re tanti momenti ſatisfeceris, quid curas? dic, vt patientiam habeant; te illis non aduerſari, cum lentè placidéque ſumunt cibum: velle te ſpiritale iſtud alimentum capere cum otio, properare te hîc non poſſe. Iſta mihi reuocant in memoriam domos quaſdam Religioſarum diuerſi Ordi-

Ordinis, in quibus quæcumque breuiſſimè confeſſionem abſoluebat, maximè egregia habebatur; quæ diutiſſimè, pungebatur potiſſimum, vexabatúrq; à Reuerendis ſcilicet matribus, & chariſſimis ſororibus. Ita vſuveniebat, vt plures non omnia, neque integrè confiterentur. Quod idcirco affirmare poſſum, quia nonnullæ me rogarunt, vt huius rei querimoniam apud eos, ad quos ſpectabat, deponerem, emendarémque. Quod feci, & cum diuina gratia faciam hoc ſcripto, vbi demonſtrabo zelum, quo volunt adeò breues eſſe Confeſſiones, vt ſi paupercula Virgo ſuam protrahat vltra ſpatium vnius *Miſerere*, oporteat eandem veſtis attractu moneri, tumultum excitari in vicinia, pulſari ſedem Confeſſionalem, vt ſciat abunde ſe feciſſe, deinde etiam verbis illam caſtigare, & extorquere lacrymas: neque eſſe Deo acceptum, neque conſentaneum rationi, quæ vult animas in hac actione, qua nulla ad ſalutem grauior eſt, quiete ſuâ & ſolatio frui, cæteris, (quæ forſan redunda-

dundarent) prudentiæ Confeſſarij com-miſſis: qui ſciet prouidere, finémque im-ponere, vt locus alijs concedatur. Non omnibus vna conſcientiæ ratio eſt. Huic plura dicenda erunt, illi pauciora; hic proferet omnia, ille mediam & po-tiorem partem ſubticebit. Hic magnam moleſtiam, ille nullam experitur: mo-dò nihil illi producatur, quod non ſpe-ctet ad Confeſſionem, & ad hoc Tribu-nal, quis queri meritò poterit? quod lu-bet, obtrectent alij: ego exiſtimo maio-rem exhiberi charitatem homini non poſſe, quàm permittendo, dandóque operam, vt illius anima veram pacem, tranquillitatémque conſequatur, quan-tumuis Confeſſio etiam cum nauſea pro-traheretur. Quid prodeſt lætitiam ficto vultu geſtúque ſimulare, ſi cor dolore premitur, & pacis eſt expers? valde me-tuo, ne ij, qui hanc animorum tranquil-litatem impediunt, inſignem aliquando Iudici ſupremo rationem reddant, ex-ſoluántque, aut in hac, aut altera vita, id quod indiſcretus, & ineptus ille zelus

com-

commeretur. Suaderem nihilominus, vt qui præuideret ſe inſolita quadam prolixitate vſurum, tempus aliud opportunum deligeret, ne exſpectantium patientiâ abutatur. Abſque hoc caſu, habeat patientiam, qui volet. Hagiophila, vtere commoditate tuâ, dic accuratè omnia, & contenta recede ab hoc opere, ſepoſitis humanis reſpectibus. Recta facientem, dicta aliorum curare non decet. Neque patere, vt te genio quarundam perſonarum, minus pietati deuotionique addictarum accommodes, vt Sacerdos te non dirigat, non ſoletur, non plenam (cum ijs quæ antecedere & ſubſequi ſolent) formulam proferat abſolutionis. Bonæ enim apprecationes ſunt, & Eccleſiæ orationes pro te, quæ id etiam efficiunt, vt omnes ſecuturæ actiones tuæ & gloriam cæleſtem mereantur, & expiandis peccatis tuis ſeruiant. Quo fructu priuareris, ſi temporis lucrandi gratia, ſolùm ſimplicem abſolutionem verbis pauculis comprehenſam enunciaret. Vbi otium tibi fuerit,

inqui-

inquire, quid velint ea verba, quæ abſolutioni præmittuntur, & poſtponuntur, Videbiſque non im̃eritò tibi à me commendari, vt ea dici à Confeſſario poſtules, quemadmodum com̃unis fert vſus, niſi obſtet pœnitentium multitudo.

V. *Prudens*, tum in modo confitendi, non nominatis complicibus, aut alijs perſonis, quæ ad peccatum aliquid contulerunt: tum ratione Confeſſarij non tam prope accedendo, vt eum contingas, deinde non vtendo nimiâ cum illo familiaritate: fiducia adeſſe debet, non familiaritas; grauiter adeundus eſt, & cum terminis honore reuerentiáq; plenis; quòd etiam extra Confeſſionem obſeruandum, ſi contingat illum adiri oportere: quod ego quidem fieri velim rariſſimè, & ſolùm occaſione vel dubij alicuius reſoluendi, vel obtinendæ cuiuſdam facultatis, vel ex ſingulari quodam deſiderio profectûs, & diuini amoris augendi; quæ ſola motiua B. Mariam Venetam, vt Confeſſarium extra Confeſſionem conueniret, impellebant.

VI. *Se-*

VI. *Seria:* vt te geras tanquam in actione maximi ad ſalutem momenti, & ſingula ita peragas, quaſi ſtatim poſt moritura: exemplo Religioſi illius ex ordine D. Dominici, qui in infirmitate grauiſſima monitus, vt ad mortem ſeſe diſponeret, Superiori reſpondit: ah mi Pater! triginta iam anni ſunt, quibus quotidie confeſſus ſum, & Miſſam celebraui, quaſi ijs peractis vitâ eſſem illicò exceſſurus. Vnde concludo, omnem actionem eo tempore procul abeſſe debere, quæ aliquam redoleat leuitatem. Reperiuntur, qui eâ tunc ſunt immodeſtiâ, quaſi recreando animo tempus concederetur: quin eouſque ſe effundunt, vt ſua apud alios peccata inquirant, aut aliorum inſpicere Confeſſionem velint, vt forment ſuam. Quę agendi ratio nequitiam & animum arguit inſolenter diſſipatum.

VII. *Humilis:* oportet enim accuſare ſe potiùs, quàm excuſare; vituperare, quàm adulari: ad maiorem deinde humilitatem, & confuſionem dici debet,

non

non ſolùm numerus proximus peccatorum venialium, ſed etiam ſcelus aliquod vitæ anteactæ. Verùm quidem eſt id vltimum pluribus eſſe in vſu, ſed non hoc inſtituto. Satagunt illi dare materiam abſolutioni ſufficientem, planè quaſi deeſſet, ſi non emendicaretur à leui aliquo mendacio, aut actu vanę gloriæ aliàs admiſſæ, cuius ad finem mentio fit. Magni iſtud non facio, ſi aliud non intenditur, cùm inde pœnitenti ſit aliqua vanitatis occaſio, ſibi de innocentia ſua ſic blandienti, vt pro materiâ confeſſionis neceſſaria, ſit opus recurrere ad manifeſtum aliquod crimen prętereriti temporis. Quare conſuetudo quidem illa retineri poteſt, ſed alio ex motiuo ſubeunda, nimirum vt magis te humilies, vt actiones vitæ tuæ magis magiſque deteſtere: quo pacto; ſi in cæteris defuerit abſolutionis materia, in hoc vltimo ſubijcietur, & occaſio ſubtrahetur vanitati.

VIII. *Fidelis* Confeſſario: vt non referas alijs, quæ ille tecum confidenter, & ad animæ tuæ ſalutem communicauit.

Non

Non quòd eodem iure obſtringaris, quo ille tua ſilere cogitur: è re tamen eſſe videtur, vt non recantes ea, quæ ille tibi dixerit: aliàs reddes Confeſſionem ex parte illius odioſam, adiméſque libertatem, ne tibi alijſque ex animi ſententia loquatur, ne rectè fungi audeat officio ſuo. Patereris tu, vt referret ea (non dico ſcelera) ſed alia quædam, quæ ex occaſione, & fiduciâ, illi hoc loco ſacro commiſiſti? quâ igitur fronte tu reuelas ea, quæ ipſe arcana eſſe voluit? ſi me audis, nihil euulgabis eorum, quæ tibi in hoc Sacramento dicuntur, ne pœnitentias quidem tibi impoſitas: diſplicet id Confeſſario; pręterquam quòd illa etiam ratione animi tui ſtatum alijs manifeſtas, qui probè norunt æſtimare, quibus caſibus eæ pœnæ debeantur.

IX. *Secreta*: Cùm æquum non ſit, vt alteri, quàm Confeſſario, peccata noſtra innoteſcant, malè illa cum vllo alio communicantur: neque facilitatem illam nimiam, quà Confeſſio ſeu particularis, ſeu generalis ſubinde familiaribus,

aut

aut alijs, quantumuis aliquo officij genere præpoſitis, oſtenditur, poſſum alio quàm leuitatis, aut impudentię, aut pueriliratis nomine compellare. Grauiùs profectò apprehendi debent eæ, quæ in Deum admiſſæ ſunt iniuriæ, etſi exiguæ videantur. Néque mihi probari ſimiles communicationes poſſunt, & quæcumque rationes adferantur, non aſſequor, nec vt illum agendi modum admittam, inducor. Non augetur inde Contritio, imò contrà accidit: nam inſinuat ſe hîc tacita peccatorũ complacentia, & quædam approbatio, quòd hoc illúdue feceris, aut quòd vitam minùs peruerſam duxeris: vnde vanitas animum titillat. Non redditur hinc pœnitens inſtructior, ne quidem, quando Nouitia illam Superiori ſuæ, aut Præfectæ oſtenderet: nam illarum officia ad Confeſſiones non ordinantur, neque ſolet Deus ijs conferre ſpiritum directionis tali vſui neceſſariũ: præterquam quòd aſſequi nequeant intentiones, quibus huic vel illi vitio indultum eſt; & ſæpe ne naturam quidem

horum

horum peccatorum intelligant, fortaſſe nec nomen, cùm primâ ætate Religionem ingreſſæ ſint: itáque diſcent ea, quæ nunquam ſciuerunt, quæq́ue ſcire nunquam deberent. Quòd valde abſurdum eſt; &, quàm credi poſſit, periculoſius. Atque inde plurimum anguntur, vt decernant, quid ex ijs, quæ chartæ commiſſa ſunt, confiteri, aut reticere oporteat; niſi eorum intelligentiam ſibi velint arrogare, eouſque vt animas exponant periculo ruinæ, bonámque Confeſſionem impediant. Sed ponamus aliquam hinc hauriri poſſe inſtructionem, ſatius tamen foret eam à Confeſſario proficiſci, quamquam conſtaret aliquo temporis & patientiæ diſpendio, quam ab ope alterius perſonæ, ad quam talium rerum notitia non ſpectat. Et Confeſſarij (cuius aliàs officium eſt) moleſtia, tanti non eſt momenti, quanti periculum quod alteri ex lectione, & notitiâ eorum, quæ in arcano Confeſſionis tribunali tantùm tractanda ſunt, impendet. Ita vt non videam, cur modus iſte, & libertas inſpi-

ciendi Confeſſiones, debeat tolerari. Quòd ſi in quibuſdam Religioſis domibus ea viguerit conſuetudo, non ſequitur eam debere propagari: non vſus eſt, ſed abuſus, ijſque grauiſſimus, quem imprudentia introduxit, fouitque mala curioſitas earum perſonarũ, quæ nec Confeſſionis dignitatem (pace illarum dixerim) intelligebant, neq; inſtitutum ſuũ à ſimilibus facultatibus alienum; neque incommoda inde emanantia, neq; morſus Conſcientiæ, quibus impeti meritò poſſent, & à quibus aliquando, ad rem illam confeſſione expiandã, adigerentur.

Tantùm igitur abeſt, vt ille abuſus tolerari debeat, vt è contrario ſit penitùs abolendus, diffamandúſque narratione damnorum inde emergentium, quæ ſanè exigua non ſunt. Primum eſt à ſacrilegijs, quæ hâc occaſione committi ſolent. Perſona enim, quæ nouit priùs inſpiciendam ſuam Confeſſionem, quam Sacerdoti eam enuntiet, neq; aliàs conſiderat, non teneri ſe, vt eam ſic ſcribat, quemadmodũ Confeſſario dicenda eſt,

ex

ex horrore ignominiæ, & ne ſuam viuendi rationem ipſa publicet, certò certiùs admittet grande ſacrilegium, niſi aliud Confeſſario dicat, quàm quod inſcriptum eſt, cùm omnia non inſcripſerit, quæ Confeſſione forent expianda, vt ſi aliquid mortale in Confeſſionibus ordinarijs ſciens reticuiſſet. Neque iſta cerebri mei inuenta ſunt, aut ſine certa cognitione prolata. Scio talia ſacrilegia accidiſſe, & ad eum quidem modum, vt miſera quædam creatura per plures menſes (ne dicam annos) & ante, & poſt Profeſſionem in hoc ſtatu damnationis hæſerit: & quæ huius mali cauſa? præclara illa Superior, quæ ſcire omnia cupiebat, omnium perluſtrare Confeſſiones, quæque iram vultu prodidiſſet, & peius aliquid, ſi quæpiam fuiſſet eius frontis, & animi, vt chartulam porrigere detrectâſſet: at audacter iſta, inquies, imò verò loquor audaciſſimè, & quid ni? cum malo medicina adhibenda ſit, & facultatem habeam hîc iſta proclamandi, vt cæteri reſipiſcant, & vt mul-

tùm dicam, non metuo, ne innoteſcat, in quem agrum hic lapis deſtinetur. Cùm enim me pluribus Congregationibus diuerſorum Ordinum impenderem, quis poterit aſſequi coniectura, vnde hic ictus accidat? præſertim cùm non ſit vnicus tantùm Ordo, in quo iſtud, quod perſequor, fuerit vſurpatum. Alterum eſt à curioſitatibus, quibus eæ Confeſſionum inſpectrices in vitam alterius intendunt; & ijs, quæ (præcipuè in materia Caſtitatis) cogitationes ſuggerunt impudicas, & tentationes (adeò vt etiam periculo exponantur, niſi magna ſint præditæ virtute) plurium notitiam quæſtionibus extorquēdi, quod facere Confeſſarius non auderet, quódque grauiter eas offendit, quæ ſuam Confeſſionem oſtendunt: vnde non omittunt hæ conqueri datâ opportunitate, vti reipsâ ſæpe queſtæ ſunt, & deteſtatę illam agendi rationem, dolentes quòd aliquando chartam ſuam inſpiciendam porrexiſſent, aut omnia adoleſcentiæ ſuæ flagitia adnotaſſent. Tertium eſt à periculo ma-

nife-

nifeſtanni id, quod hoc pacto cognoſcitur, aut exprobrandi, vt alicubi factum ſcio: cùm enim ſecretum hîc tale non ſit, quale in ſacro tribunali Confeſſionis, facillimè aliquid excidit, præſertim apud fæminas, quæ ſecreti tenaces eſſe non poſſunt. Quartum eſt à moleſtia, quam pleræque in oſtendenda ſua Confeſſione experiuntur: ægrè faciunt, quidquid vultu ſimulent, faciunt inuitæ, ne diſpliceant, ne minùs cæteris præſtent, ne incurrant indignationem; nihil adfero, quòd non ſciam, quódque non multis, grauibúſque experimentis didicerim. Nec miror horrorem illum & difficultatem: ſi enim moleſtum ſit vitam ſuam & occultas actiones patefacere Confeſſario, qui tantâ ſecreti lege tenetur, & qui aliunde ſupremi Sacerdotis Chriſti locum occupat: quid tandem erit ſe manifeſtare fæminæ, ab iſtis conditionibus remotiſſimæ, & cui ius nullum eſt penetrandi abdita conſcientiarum, ſoli Deo, eiuſq; Vicario reſeranda?

Hiſce ergo rationibus & incommo-

dis impulſas eſſe arbitror Superiores Ordinis cuiuſdam Religioſarum, quas magno affectu honoréque proſequor, vt ad euitandam notam, quæ à tali conſuetudine illis imminebat, ſtatuerent, velléntque promulgari in omnibus ſui inſtitui domicilijs: non eſſe mentem ſuam, vt ea facultas per Ordinem proſerpat, & ſi alicubi abuſus aliquis aut imprudentia circa illam accidiſſet, illicò remedium adhibeatur, neque vlla Superiorum Directricum, aut Nouitijs Præfectarum ſit tam temeraria, vt deinceps defectum tam pernicioſum, qui infamare Ordinem, & multiplici culpâ Deum poſſet offendere, admittat. Spero illarum exemplo cæteros Ordines, conſuetudini huic obnoxios, pariter proſpecturos, & opportunis occurſuros edictis ex ſententia ſuorum Prelatorum, quos propenſos experientur. Quod ad te attinet, Hagiophila, ne tuam alteri quàm Conſeſſario Confeſſionē indices, aut oſtendas, vero. Si alicui teſtari velis ſincerum, & confidentem animum tuum, per me

licet.

licet, teſtare, ſed in negotio alio: in hoc, iterum veto, & vt mihi auſcultes, rogo. Vt vt ſum, ſi etiam poſteà quàm mihi confeſſa es, legendam mihi porrigeres chartam tuam, certò tibi perſuaſum habeas, me eâ facultate non vſurum; acciperem quidem eam ad comburendum, non verò vt eam inſpicerem, etſi omniũ per te iam forem conſcius. Et quando eam de facultate tua legiſſem, non obſtante illa bona veniâ, iſtud vitium confiterer: tam à re, & ratione abhorrentem exiſtimo illam alienæ Confeſſionis inſpectionem.

X. *Pacata, & tranquilla.* Conditio hæc non ſeruit niſi animabus ſcrupuloſis; & idcircò, Hagiophila, ſi ſcrupulis non angaris, non eſt, quòd vltra intendas huic diſſertationi, quę iam nunc modum & propoſitam menſuram excedit. Si verò ſcrupuloſa es, primi moniti loco tibi author ſum, vt ſcrupulos eámque cogitationem, quæ te reddit anxiam, in diem Confeſſioni deſtinatum ſeponas. Faciebat id B. Aloyſius Gonzaga, eáque

Digitized by Google

ratione animum neceſſariâ ad reliquas pietatis exercitationes quiete componebat; vbi è contrario ſi mentem aduertiſſet ad ſcrupulum ſuum, continuâ ſollicitudine, forétne peccatum, an plenus adhibitus conſenſus, an confeſſione exprimendum, ſimilibúſque curis caput & valetudinem labefactaſſet. Alterum, quod tibi offero, monitum eſt, vt vtaris punctis ſequentibus, quæ viri æqua ſanctitatis, & doctrinæ laude florentes præſcribunt, & quæ ego dedita opera ad opem ſcrupuloſis ferendam collegi. Sed priuſquam illa pertractem, exiſtimo pręmitti debere: quid ſit anima ſcrupuloſa, & quandonam cenſeatur capax eorum, quæ dicturus ſum. Animam ergo aſſero ſcrupuloſam eſſe, quæ perplexa, dubia, & in aſſidua anxietate eſt, vtrum peccauerit, an non, conſenſerítne cogitationi, an non, & ſic de cæteris. Quando verò perſona aliqua ſic eſt, taliſque à Confeſſario, & alijs idoneis viris iudicatur, & aliunde gerit curam animæ ſuę, cum propoſito, vt nolit Deum vllâ ratione

tione mortaliter offendere, habeátque illam experientiam, quòd ab eo tempore, quo propoſuit diuino ſeruitio ſe mancipare, nullum vnquam peccatum mortale, aut vix vllũ ſciens admiſerit; quandò, inquam, perſona eiuſmodi eſt, ſecurè, & ſine vllo metu poterit, vti hiſce punctis. Primò: Perſona ſcrupuloſa, qualem iam deſcripſi, non obligatur confiteri id, de quo non auſit iurare fuiſſe mortale peccatum, quando illud perpetrauit, aut eſſe mortale, quod perpetratum eſt. Atque hæc regula multò verior eſt circa peccata venialia, de quibus dubitatur, fueríntne dicta in Confeſſione: ſi enim non auderes iuramento affirmare, quod nunquam illa dixeris, nulla confitendi obligatio eſt. Secundò: Si circa præterita dubitat: conſenſeritne, an non, vtrum aduerterit, an non; vtrum confeſſa ſit, an non; vtrum contra conſcientiæ dictamen egerit, an non; vtrum illud ſemouerit, an non; iudicare debet, & credere, ſe in nullo horum deliquiſſe, aut peccaſſe, neque confeſſione opus eſſe.

ſe, & debere ſe eſſe tranquillâ ſecuráque conſcientiâ; adeò vt etiamſi reipſa peccatum fuiſſet, Deus tamen nullam ab ipſa rationem exacturus ſit, neque quòd ita determinauerit, neque quòd illud in Confeſſione reticuerit. Tertiò: Si inter anxias dubitationes, quæ animæ ſcrupuloſæ occurrunt, accideret aliqua huiuſmodi: an nimirum peccaret, an non iſtud dicendo, vel faciendo, aut hanc vel illam rem omittendo peccatum fieret, quamdiu tam manifeſtè illi non proponitur, vt iurare poſſit eſſe peccatum, hoc caſu debet affirmare peccatum non eſſe, neque illud patrando ſe peccaturam. Tutiùs tamen tum foret, probè in rem inquirere, eámque omittere, donec perſpecta ſit, modò omitti commodè poſſit: nihilominùs ſi fecerit, non erit peccati rea. Quartò: Fidem habere debet, ſuúmque iudicium ſubijcere dictis & conſilij Confeſſarij in ijs omnibus, quæ ad conſcientiæ directionem pertinent. Si lubet, præter hæc, ſubinde peruoluere poterit Tractatum de ſcrupulis, qui inter

ter Opera Rodericij reperitur, & ſingulari quâdam Religione ferri in cultum S.Ioſephi, & S.Ignatij fundatoris noſtri, eorum opem quotidie implorans, vt à ſcrupulorum moleſtia liberetur: faciet, quod erit è re ſua, & commodo; quam quoque gratiam poſtulare poterit, quoties in Miſſa populo Sacratiſſima Hoſtia demonſtratur.

Atque hæc de ordinaria Confeſſione dicenda occurrerunt, prolixiorem me fuiſſe fateor, ſed cùm cœpiſſem, præterire nihil volui; aliàs ero breuior, neque tam multis te detinebo.

Si hæc Lectio non placet, lege cap.3.4.& 5. tract.2. part.1. Rodericij, aut cap.19. & 11. lib.1. de Imitatione Chriſti.

Peractâ Lectione renoua deuotionem erga animas in Purgatorijs flammis exiſtentes: illas eò tepiditas pręcipitauit. Aptiſſimè hodie, quo damna ignauiæ ſpiritalis conſideras, earum recordaberis; vt deinceps opem, & ſolatium conferas. Vide igitur, quid hactenus illarum gratia egeris, quid agere imposterùm decernas. Conſulere potes ea, quæ ad initium Nouembris, in Anno Sancto à me con-

 cinnato,

Digitized by Google

cinnato, proponuntur, aut ipſa modos ſubſidij ferendi excogita, Diuus Dominicus plurimas pro illis pœnas & corporis macerationes ſubibat; S. Malachias Miſſarum illis applicabat ſacrificia, S. Xauerius merita Indulgentiarum; Alexander Luſacius multas preces, & ſæpenumerò defunctorum Officium ijs liberandis recitabat.

Diſpone te iam ad ſequentem Meditationem.

II. MEDITATIO.

De damnis, quæ proueniunt ex actionibus tepidè, & ex conſuetudine factis.

Oratio præparatoria ſolita.

I. P*Ræludium.* Contemplare Deum in Paradiſo creantem, & producentem omnia non defunctoriè, ſed perfectè. Perfecta enim ſunt opera Dei, & valde bona.

II. *Pralud.* Pete à Deo gratiam, quâ cognoſcere poſſis, in quo conſiſtat imperfectio, omnia ſua defunctoriè, & tepidè peragendi, vt ab ea conſuetudine deſciſcas.

I. *Pun-*

Digitized by Google

I. *Punctum.* Actiones ſuas perfunctoriè, & ex vſu facere, eſt primò, facere quidem ſubſtantiam operis, ſed ſine debitis circumſtantijs; oras, ſacro interes: at quo modo? ſine attentione: quantum? contrahis debitum tempus. Cur? ſine recta intentione, vt ab hominibus videaris, ne minùs cæteris facias. Quod in alijs quoque actionibus vſuuenit, vt ſi idcircò compoſitè incedas, quod alij te aduertant. Secundò, eſt ludere in incertum, & aërem verberare, vt Paulus loquitur; cùm nec finem, nec ſcopum debitum actionibus meis proponam; aut intendam id, quod à voluntate Dei eſt alienum, etſi in ſpeciem bonum videatur. Ita Saul armentis optimis pepercit prætextu ſacrificij, quâ tamen re vehementer Deum offendit.

II. *Punctum.* Actiones ſic factæ tria nobis damna inferunt: Primò, ſubinde nos ad mortale peccatum diſponunt: Diebus feriatis ſacrum audiens oro ex vſu quodam, & omnis generis diſtractiones admitto, ijſque immoror; tan-

tundem deinde aut etiam peiùs facio in ſacro feſtæ diei, & en peccatum mortale, ſi iſta mentis euagatio voluntaria eſt, & cum morâ notabili. Idem accidit in Officio Canonico, ei qui iure ad hoc obligatur. Secundò hác agendi ratione priuo me ſolatio, & tranquillitate animi, quam ij poſſident, qui actiones ſuas cum feruore exequuntur. Careo lætitiâ, & meritis Sanctorum, quæ tamen ſumma eſſe oportet, poſtquam annum integrum, imò decem, aut viginti, aut etiam triginta annos Deo feruenter, ſummáque perfectione impenderunt. Tertiò faciunt hæ actiones, vt ad perfectionem, ad quam tamen obligamur, attingere non poſſimus. Quidquid creatura producit, conforme eſt fini, & perfectioni ab ea requiſitæ. Quid aliud à malo expectas quàm poma? prodigium foret, ſi produceret ſaxa. Vide ergo, an fructus feras tuæ perfectionis: cui ſanè perſpecta eſſet Confeſſio tua generalis, mira iſthic monſtra, & portenta deprehenderet. Admirare, anima mea, DEI

poten-

potentiam, bonitatem & benignitatem: ſufficiunt illæ, vt cor tuo durius emolliant, & ad feruorem animum accendant.

III. *Punctum.* Media aduerſus hunc languorem, aut languidam conſuetudinem. Primò, Examen particulare plurimùm proderit, ſi per menſes aliquot, & ſtatis horis ſeriò in iſtos defectus inquiras. Secundò aſperitate aliquâ opus eſt, vt tibi ipſi pœnam imponas, quoties deliqueris. Ex mente Ludouici Granatenſis, cor nobis eſſe debet filiale aduerſus Deum, maternum erga proximum, & Iudicis erga noſipſos. Tertiò candidè, & ſincerè commiſſos defectus aperi vel Confeſſario, vel ei, qui animæ tuæ curam gerit, rogando, vt tibi pœna publica priuatáque imponatur. Quartò exercitium præſentiæ DEI, qui te operantem obſeruat. Quintò tibi propone JESVM, Sanctiſſimam Matrem, aut alium Sanctorum aliquem, & conſidera, quâ ratione iſtud operis peragerent.

Col-

Colloquium ad Spiritum ſanctum; qui totus ignis eſt & feruor. Et dic: volo, ita ratum eſt, volo, cum feruore mea deinceps exequi, & cum gratia Diuini illius Spiritus fiet. Amen. Veni Creator, Pater. Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen. Prandium. Recreatio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen particulare. Tempus ſcripturæ, noſti quid ſcribendum ſit. Lectio ſpiritalis, aut diſſertationis proximæ, aut eius quod poſteà notabo.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De ſpiritu feruoris erga actiones etiam heroicas.

HAgiophila, Nonne magni fauoris loco numerares, ſi tibi panderem ſecretum aliquod ſummi ad ſalutem tuam momenti? candidè; quid ſcire aueres in hoc grauiſsimo negotio? polliceor me tantam tibi daturum ſatisfactionem, quantam exigere vix auderes. Non petes autem, an è numero ſis præ-

deſtinatorum: nam reuerà id à me intelligere non potes; & Deus auertat, vt id perſpectum habeas. Si enim iſtud tibi manifeſtaretur, ne tu per dies aliquot cum S. Franciſco, à mente abalienareris! præ gaudij vehementia contineri non poſſes, quin ad inſtar Mænadis alicuius per domum, per porticus, per compita diſcurreres Iſtud nuntium auertat Deus. Et quis ſcit, an non de ſalute tuâ reddita certior, inciperes negligere ſtudium virtutis, & magnæ gloriæ in cælo conſequendæ deſiderium? Peius verò foret, ſi ſignificaretur, te eſſe reprobatã, tunc enim ſubduci omnes funes deberent, ne aliquo gulam tibi frangeres deſperabunda; niſi fortaſſis animus tibi foret illius Abbatis, quem malus Angelus è reproborũ eſſe numero aſſeuerauerat. Reproborum? inquit Abbas: non obſiſto: fiat Dei voluntas. Verùm quid agendum mihi ſit, noui: quandoquidem æternum damnandus ſum, & priuandus felicitate Deum ſemper amandi, reliquum vitæ meæ impendam in ardentiſſimum illius

amo-

Digitized by Google

amorem, & quia beatitudo cæleſtis in amando Deo conſiſtit, ſi amare illum in altera vita non poſſum, in hac amabo; & hoc exiguo tempore, quod mihi reſtat, cælo fruar. Quam aliam curioſitatem ſcire deſiderares? (nam quoad illam credo tibi excidiſſe appetitum) velles ſcire, diem, annum, & locum mortis tuæ? at illius rei notitia, adhuc alterâ pernicioſior eſt. Si enim tempus proximè inſtaret, inconſolabili animi ægritudine opprimereris; ſin verò procul abeſſet, eò feruorem tuum, & bonorum operum exercitationem differres. Quoad locum, fremeres, quoties illius meminiſſes: quid ſi adire cogereris? ſi me audis, elige rem aliam ſcitu vtiliorem. Voles forſan intelligere, dimiſſáne ſint peccata tua? Ad hæc æquè inepta curioſitas eſt. Si enim negetur, iam deſperationi proxima es; ſi aſſeratur, frueris aliquot dierum ſolatio, ſed poſteà ſollicitudo eadem te affliget: nouis enim ſceleribus admiſſis, neſcies, an hæc tibi indulta ſint. Optimè igitur renuntiabis omnibus

bus ijs curioſitatibus, & arcani ſecretiſſimi loco require à me viam, quæ recta deducit ad cælum. Sic, ſic loquendum eſt, iſta placet curioſitas, cuius auidos eſſe mortales omnes oporteret: lubens illi ſatisfaciam, & reſpondere paratiſſimus ſum. Sine dubio reperiuntur rectæ ad cælum viæ, alioquin non diceret Sapiens cap. 10. Quod *iuſtum deduxit Dominus per vias rectas, & oſtendit illi regnum Dei.* Neque debet à me diſceptari, quænam viæ ſint rectæ, ſi verum eſt eas eſſe rectiſſimas, quæ ſunt breuiſſimæ. At breuiorem non inuenio, neque proinde rectiorem, quàm ſit illa feruoris ſpiritalis, modo ea, quâ dicturus ſum, ratione accipiatur, intelligatúrque. Duo ſolùm genera ſunt eorum, qui feruent in diuino ſeruitio: ſed vtrique in via ad cælum progrediuntur, incredibili velocitate: vnde in eam opinionem venio, feruorem animi plurimùm valere apud Deum, & mirum in modum accelerare iter ad egregiam ſanctitatem. De primis loquamur: Præſtantiſſimus feruor eſt eorum,

eorum, qui dant operam actionibus heroicis, generoſis, & ita ſublimibus, vt radiorum ſuorum ſplendore conſuetudinem obfuſcent vulgarium actionum. Fertur natura in ſinu ſuo geſtare reconditas quaſdam productiones extraordinarias, & effectus glorioſos, qui vulgi iudicio prodigia miraculaque exiſtimantur. In India arbores ſunt pomiferæ, quæ identidem non niſi vnicum fructum producunt, ſed eius magnitudinis atque ponderis, vt robuſtiſsimi hominis vires, non dico, ferendo, ſed vix leuando oneri ſint pares. Tale pomum, naturæ niſus eſt, qui ſpectatores in admirationem rapit & ſtuporem. In terra Promiſſionis tam grandes, & graues botri colligebantur, vt vnicus duorum fortiſſimorum virorum humeros fatigarit. Botrus iſtiuſmodi erat naturæ miraculum, quod Iſraelitas ad illius terræ deſiderium inflammabat. In Parquaya, Occidentalis Indiæ Prouincia, reperitur gemma, quæ vna reliquarum omnium gemmarum elegantias com-

plecti-

plectitur. In ea Adamantes, Amethyſti, Rubini, Carbunculi, Smaragdi alijque ſimiles, ita inſiti, vt in Granato pomo grana: Tam elegans gemma, vt ob formæ præſtantiam gemma admirabilis, & vnio ſexaginta elegantiarum nominetur. Habet id quoque commodi, quod è terræ viſceribus, tanto impetu tumultùque gignitur, vt crederes nubem aliquo tonitru diſſilire, idque Incolis indicium eſt, vt hanc tot pretioſiſſimarum gemmarum congeriem colligant. Atque iſta magnum profectò naturæ prodigium eſt, quod in pluribus quoque alijs oſtendi poſſet. Ad eum modum gratia ſe habet, habet ipſa productiones & niſus ſuos, actiones nimirum heroicas, ſed quæ duntaxat ad eos ſpectant, qui feruent magno animi ſpiritúſque ardore, & calent alio ſanguine, quam vulgus commune mortalium. Vt clarius mentem meam aſſequaris, dico Actiones haſce potiùs angelicas eſſe, quàm humanas, & eſſe adeò excellentes, vt ſi Deus inter homines ver-

verſaretur, non aliter eas exerceret; actiones omninò altas, ſublimes, generoſas, feruentes, Angelicas & diuinas, quibus, quicumque incubuerit, fructum refert incredibilem, & tam ſingulares in ſapientia progreſſus facit, vt homines, Angelos, & Deum abripiat in ſui admirationem & amorem. Eius generis fuit ſancti Alexij fuga, quâ ſe è domo paterna proripuit, primâ nocte nuptiarum, ſponſam intactam relinquens, paupertatis propter Ieſum experiendæ ſtudio, & amore Caſtitatis. Erat iſthæc actio heroica, feruens & generoſa, effectúſque inſignis eius, quo æſtuabat, feruoris. Talis fuit etiam deſpicientia dignitatum mundanarum in ſancto Ludouico Gallici ſanguinis Principe, qui deſeruit omnia, vt S. Franciſci vilem pauperémque habitum indueret. Similis prætereà fuit in ſancto Caſimiro Polonici Regis filio, amor integritatis. Vitæ periculum adibat is, niſi matrimonium iniret, Caſtitate valetudinem labefactante: at maluit vitam amittere, quàm virginitatem.
Hæc

Hæc ſanè actio, & ſexcentæ aliæ huic pares, quas, vbi occaſio ſeſe obtulit, magni nominis ſancti exercuere, omninò actiones ſunt heroicæ, gratiæ prodigia, & germina ſpiritalis illius feruoris. Verùm enimuerò, quia nihil egiſſe videbor, niſi hoc iter ad cælum eſſe rectiſſimum, breuiſſimúmque demonſtrem: aio id adeò certum eſſe, vt vnicus ſubinde actus heroicus ſufficiat, non ſolùm ad aucupandam diuinam gratiam, ſed etiã ad illum ipſum feruorem deinceps obtinendum conſeruandúmque. Sic accipio illud Cantici Canticorum, vbi ſponſus affirmat ſe abreptum eſſe, vnicâ cogitationum illius: *Vulneraſti cor meum ſoror mea ſponſa in vno crine Colli tui.* Prima B Virginis cogitatio, quâ ſe ſub ipſam Immaculatam Conceptionem ſuam, integrè Deo dedicabat, ſic diuinum cor, & affectum rapuit, vt illicò fauores omnes, & gratias in illam congeſſerit. Maria eximia eſt, ſine pari eſt, nimiùm ſupra mortalitatis noſtræ conditionem eminet: Mariam aliam adeamus, videlicet

Magda-

Magdalenam; ab vnica heroica, & feruenti actione, inſolitum illum Chriſti fauorem beneuolentiamque eſt conſecuta. Videre Puellam nobilem (qua nulla Ieroſolymis naturæ dotibus inſtructior, quæ pompa luxuq; cæteras omnes anteibat) humi proſtratam ad pedes viri, inter epulas, præſentibus conuiuis, vt illum, quem Deum ſupremumque Dominum ſuum credebat, ſibi conciliaret, nonne eſt hoc, habere præ oculis ipſam feruoris idæam & actionũ heròicarum archetypum? *Pia impudentia*, inquit Auguſtinus, *quæſiuit ſanitatem, irruens importuna conuiuio, opportuna beneficio.* Vocat ille piam impudentiam, ego feruorem indigitare malo, & aſſero hoc vnicum opus heroicum fuiſſe fontem, ex quo admirandi illi diuini amoris riui, quibus deinde affluxit, emanarunt. Deus à creaturis ſuis, vinci humanitatis officio non vult: amat illas, blanditur, & longè alia ratione, quàm ſoleant terrarum Domini ſuorum ſubditorum agnoſcere obſequia, remunerat. Diſcimus

mus ex hiſtorijs Ottomannorũ, quendam Mahometẽ, qui intimus & cariſſimus Solymaño fuit, nõ aliter perueniſſe ad tantos honorum & fauorum gradus, quos ſub Solymanno, & alijs duobus Turcarum Imperatoribus occupauit, quã actionis vnius feruore animoſoque plenæ officio. Epiſtolam legebat Solymannus innixus feneſtræ, qua in Viridarium erat aſpectus: hæc legentis manibus excidit, viridario illapſa eſt: illicò tota nobilitas aulæ ad gradus currere, volare ad chartam: vt quiſque prior referendarum litterarum honorem occuparet. Quid fecit Mahomet, vt anteuerteret cæteros? præcipitem ſe de feneſtra dedit, ſublatamque Epiſtolam primus Principi ſuo retulit. Actus ille tam acceptus fuit Solymanno, vt ſtatim Mahometem authoritate, dignitateque præ cæteris auxerit, atque per omnem vitam habuerit in delitijs. Tantum potuit hæc affectûs & feruoris in Principem deuotiſſimi teſtificatio. Ament ſanè Solymanni, & orbis modera-

tores, tam illuſtrem, & amore plenam actionem; faciliùs tamen & admirabiliùs capitur diuina bonitas: opus vnicum plenum affectu & feruore, & aliqua nota inſigne, obitum in ipſius ſeruitio, eam deuincit, vt tales amantes non ſolum in hac vita, ſingularibus fauoribus, verùm etiam in altera magno gloriæ incremento proſequatur. Pertexamus telam, quam orſi ſumus; vnus actus heroicus, & extra ordinem feruens, diuinam maieſtatem (ſi ita loqui liceat) rapit in admirationem, & incredibilia elicit reciproci amoris argumenta. Ob hanc rationem ſurrexit è throno Ieſus, ſtanſque S. Stephanum pro inimicis tanto animi ardore ſupplicantem ſpectauit, veluti huius ſtupore prodigij attonitus. Fecerat aliquando S. Thereſia illuſtre, & feruens, neſcio quod, opus: crederes Deum ſibi imperare non potuiſſe, quin diceret: Thereſia, ſi mundum non condidiſſem, illũ iam tui gratia, & ex propenſiſſimo erga te affectu crearem. Vides, Hagiophila, quid ſit

ferri

ferri in actiones inſignis alicuius feruoris. Et nonne gratum eſt, quod de ijs tecum diſſeram? addam igitur: equidem mihi perſuades, te fieri ſanctam velle, & ad ſublimem perfectioné aſpirare: Imò verò dicam, vnico ſolo actu heroico, & illuſtri opus eſſe, vt ad ſanctitatem pertingas: & huc animum mecum aduerte, ſanctorum vitas percurrendo: plerùmque reperies, principium ſanctimoniæ ipſorum ab aliquâ generoſa, & illuſtri actione promanare. Vnde cæperit S. Alexius, iam ſupra retuli, & peculiari animaduerſione dignum eſt, quod in Eccleſia Dei nullus colatur Sanctus aut Sancta, Generoſi vel Generoſę nomine, niſi ipſo die S. Alexij, qui in decimum ſeptimum Iulij incidit: Quaſi Deus, permittendo, vt iſthoc ſolum die S. Generoſus, & S. Generoſa mortem oppeterent, indicare vellet, eos viros, qui piè Generoſi eſſe deſiderarent, & mulieres, quæ etiam Generoſę eſſe cuperent, incipere debere ab actionibus heroicis, S. Alexij exemplo. Adeò verũ eſt ab vna ge-

neroſa feruentique actione dependere ſanctitatẽ. Eximius ille vir Cæſar Buzius euaſit in ſanctum, taliſque eſſe perrexit, ſimul atque (vti alio loco narraui) hoc à ſe obtinuit, vt Auguſtiſſimum Sacramentum nudato capite, & facem manu prælucens, contempto nobilium familiarium occurſu, à quibus ſe ridendum, vilipendendúmque præuidebat, ad ædes ægroti deduceret. Notum eſt omnibus, quid Imperatorem Theodoſium, ad tantam vitæ ſanctimoniam perfectionémque euexerit. Adulabatur ſibi Eremita nonnemo, quòd in aliquem perfectionis gradum euaſiſſet, cùm ab Angelo monetur, longè ab eo abeſſe; & Theodoſium quantumuis ſæculi curis, & Cæſarea dignitate implicitum, maiora habere ſanctitatis, & perfectionis argumenta. Quare ſtatuit is adire ad Imperatorem, & in eius mores vitamque inquirere, quid tandem illum in numero perfectorum collocaret. Obtento aditu: ſacratiſſima, inquit, Maieſtas tua dignetur mihi ſuum viuendi modum, ſuas deuo-

deuotiones, & reliqua ſua pietatis exercitia patefacere. Pater mi, reponit Theodoſius, facio quod alij: ſtatutis temporibus Deum oro, mane, Veſperi, & in Miſſa. Timeo diuinam Maieſtatem, quam, ne propoſitis quidem totius Orbis coronis, offenderem. Studeo Caſtitati, & coniugali continentiæ. Hæ deuotiones meæ ſunt, hæc tota viuendi ratio. Non acquieuit iſtis Eremita, ſecum reputans, quod non illa tantum, ſed etiam maiora præſtaret, vtpote matrimonij expers; adeò, vt ſtatuerit vrgere Imperatorem, ne quid clam haberet. Videns igitur Theodoſius rursùm ſe peti ab hoc homine, aſſeruit ſe nulla diſſimulatione vti, duntaxat habere ſe illam prætereà conſuetudinem, in ludis theatralibus, frænandi oculorum licentiam, & curioſitatem: quotieſcumque enim occurreret aliquid aſpectu iucundum gratumque, & populus magnis lætitiæ vociferationibus ſpectaculo acclamaret, tum ſe demittere, aut omninò claudere oculos ſolere, ne quid eorum cupiditati in-

dulgeret. Quòd cum audijſſet Pater, iſtud, inquit, erat quod volebam, abundè mihi ſatisfactum eſt. Abijt, & tam excellenti virtute attonitus, maiori quã hactenus ſtudio decreuit applicare animum actionibus heroicis, feruentibus & generoſis, cum ab ijs homines tantopere attollerentur. Nonne ergo rectè dixi, Hagiophila, vnica ſolùm actione tali opus eſſe, vt ſanctitatem conſequaris? vnica ſufficit, vt in rebus difficillimis, quæque ſenſui toto maximè aduerſantur, non dico, nullam moleſtiam, verum etiam facilitatem experiaris. Simul atque S. Xauerius os vlceri illlius afflicti hominis admouit, vt pus exſugeret, nullum deinceps naturæ horrorem ſenſit in aſpiciendis contrectandiſq; ægris, qualicumque demum morbo laborarent. Vna actio ſatis eſt, vt ſpectatores omnes permoueas, rapiaſque animos etiam eorum, ad quos huius notitia permanabit. Socius S. Xauerij, cùm in publico foro apud Indos concionaretur, in vultu contumelioſè deſpuitur à

præ-

prætereunte Idololatra. Quid egit? an inſolens facinus iuſta iracundia, & indignatione proſecutus eſt? ſiluit, & immoto animo vultuque, faciem ſudariolo deterſit, & inchoatam Catecheſin peregit. Actus ille heroicus patientiæ, incredibiles peperit animorum motus, & conuerſiones. Adeò verum eſt, vnam ſolam illuſtrem actionem omnibus ingentia adferre emolumenta, & illis præſertim, qui eam exercent. Vnde non immeritò dixit ſapiens, egregios & feruentes viros ſuis operibus opes præſtantiſſimas colligere: *Manus fortium diuitias parat.* Ah quàm promptum eſt, breui diteſcere! quàm eſt facile conſequi ſanctitatem! nullo enim apparatu opus eſt alio, quàm generoſitate feruoreque horum diuinorum Amantium, & huius viæ ingreſſu, quæ rectà ſecuriſſimeque ad cælum deducit.

Addamus aliquid de ſecundi generis feruentibus, qui quoque rectà ad cælum gradiuntur: fortaſſe priores animum tibi euertunt, & difficulter induci potes,

tes, vt talem de te reportes victoriam: inſiſte igitur veſtigijs aliorum, nec me prius deſere, quàm accenſam te ſentias horum vel illorum feruore. De hiſce loquitur ſapiens cum ait: *Vidiſti virum velocem in opere ſuo? coram Regibus ſtabit, nec erit inter ignobiles.* Quaſi diceret: obſeruaſtine aliquando egregios illos Principis aſſeclas, qui tanta animi promptitudine omnibus illius mandatis obſequuntur? ſiue res imperata ſit difficilis, aut facilis; magna aut exigua; glorioſa vel abiecta, prompti æquè paratique ſunt, eamque exequuntur incredibili celeritate atque alacritate: eóque pacto ita ſibi deuinciunt Principis animum, vt eos abeſſe nolit à latere ſuo, quin ad nobiliſſima officia euehat, præcipuaſque dignitates. Aduertiſne etiam perſonas in Dei obſequijs promptas, & ad omnia quæ illis ſignificantur, & præcipiuntur, ita paratas, vt neque excipiant, neque obloquantur, neque differant, neque cogitent: cur iſtud mihi, & non alteri? non attendant conditio-

nem

nem perſonæ imperantis, ſiue ea par ſiue inferior, ſiue ſuperior ſit? hîc audacter pronuntia, tales eſſe eos, quos imitari te oporteat, & niſi in ijs ſit feruor ſpiritus, neſcire te vbinam locorum ille reſideat. S. Patriarcha noſter Ignatius aliquando obuium habuit aliquẽ è ſuis, qui tepidè ſegniterque commiſſum ſibi negotium peragebat, cuius, inquit, gratia, mi Frater laboras? cumque is reſpondiſſet: Dei; itane vero, ait S. Pater, Dei opus tam negligenter? næ longe alio feruore & alacritate, tanto Domino exhibendum obſequium eſt! quoties in memoriam mihi reuoco, quanta promptitudine B. Magdalena ſurrexerit, ſimul atque intellexit à ſorore, ſeſe à Ieſu citari (*Magiſter adeſt, & vocat te. Illa vt audiuit ſurgit citò, & venit ad eum*) toties mihi perſuadeo, eum eſſe feruentium morem: arbitrantur à Ieſu ſe vocari, ad hoc illudue peragendũ; & qualecumque ſit, eò tendunt, feruntur que ea lætitia, & feruore, quem meretur is, cuius gratia, ſuas actiones ſuſcipiunt, &

proſequuntur. Hagiophila, nonne fas eſſet æmulari ſtudium illorum, aut ſaltem proximè facere, quòd mundi amatores, & Aulici in ſuorum Principum ſeruitijs ardentiſſimè exhibent? an minus obſequij promeretur Ieſus à te, quæ te illius ſponſam profiteris? quando diligis creaturam aliquam (quæ vt plurima habeat amoris incitamenta, non aliud eſt, quàm terræ vermiculus) tanto affectu ardoreque raperis, curris, volas, vt illi adſis, illique ſeruias, aut vt aliquam tui in illam amoris teſtificationem demonſtres; quid igitur te facere non oportet, imò quantò ardentiori amore feruoreque, debes ſequi omnes nutus tui amabiliſſimi ſeruatoris, eius, inquam, qui tibi millies teneriùs afficitur, quam affici poſſent omnes totius orbis creaturæ, quamuis omni amoris lenocinio abundares? ad feruorem, ad feruorẽ, Hagiophila, ego te inuito; iſtic egregius amor eſt, iſtic decus, & perfectio diuini amoris conſiſtit: & ſi eius amoris habes ſocias, pia quadam æmu-

latio-

latione ſatagant ſingulæ, vt altera alteri generosè, heroiceque operando, lauream præripiat. Tu cæteras feruore ſupera, & præſta te dignam Alexio filiam, qui totos triginta ſex annos continuis actionibus heroicis feruentibuſque impendit. Iam hinc à temporibus Deboræ certamen fuit, quiſnam feruoris & magnanimitatis laudem reportaret: *Cum Debora facta eſt contentio magnanimorum.* Reuocare iſta tempora non poſſemus, & ſancta quadam ambitione cæteros in ſtadio feruoris præuertere? facies id, chara Hagiophila, quandoquidem non fruſtra ſtudiosè inquiſieris rectam & breuem viam, quâ feliciter ad cælum peruenires.

Si lectio iſta non ſufficit, lege cap. 6. 7. & 8. Tract. 2. Primæ Partis Rodericij. Aut cap. 20 & 21. l. 3. Thomæ de Kempis.

Adeſt iam tempus Examinis circa diligentiam ſpiritualem, quam habere nos oporteret; & ecce materiam, ex quâ facile agnoſcemus, an ſpiritualis feruor in nobis hactenus fuerit.

EXAMEN,

De diligentia ſpiritali.

QVindecim notas tibi præfigo è quibus aduertes, num habeas illam diligentiam, quam Dei amantes tantoperè ambiunt.

Prima. *Magno ferri deſiderio, vt in vita ſpiritali proficias, téque penitùs Deo conſecres.*

Secunda. *Generosè ſuperare ea, quæ proprius amor maximè formidat; Contemptus, confuſiones, humiliationes, & omne genus mortificationis, & abnegationis voluntatis propriæ.*

Tertia. *Sæpe facere bona, firmaque & conſtantia propoſita.*

Quarta. *Operibus præteritis & propter Deum peractis non attendere, ſed peragendis ſtudere, & ad anteriora, vt Apoſtolus ait, ſe extendere.*

Quinta. *Labores ſuos, etſi aßidui ſint, & notæ alicuius, tamen modicos exiſtimare, paruiq́; facere.*

Sexta. *Declinare vſum earum perſonarum, ſiue ſæculares, ſiue Religioſæ ſint,* quæ

quæ nos diſtrahunt, & negotijs, aut cogitationibus, ab recollectione interna alienis, implicant.

Septima. *Nullam ab ordinarijs exercitijs exemptionem aut immunitatem quærere, aut admittere, vt liberius arbitrio noſtro viuamus.*

Octaua. *Amare ſanctam illam captiuitatem, quâ multarum rerum minutarum obſeruationi adſtringimur.*

Nona. *Affici ſtudio Orationis, eámque cum guſtu, & animi attentione peragere.*

Decima. *Facilè reuocare animum ad interiora, ſibíque attendere.*

Vndecima. *Sedulò examinare conſcientiam, cum animaduerſione defectuum ſuorum, & emendationis propoſito.*

Duodecima. *Moleſtè ſe rebus exterioribus impendere, niſi ſit ad opem proximo ferendam, aut boni alicuius operis exercitationem.*

Decima tertia. *Amare diſciplinam Religioſam, aut antiquas noſtras deuotiones, eodem affectu, quo illas initio conuerſionis noſtræ proſequebamur.*

Decima quarta. *Libenter ſeſe occupare, & otium fugere.*

Decima quinta. *Impensè in ſalutem animarum incumbere.*

Peracto hoc Examine ſequitur Oratio vocalis, Officij, vel alia. Deinde hæc Conſideratio.

CONSIDERATIO.

I. SIc eſt profectus noſter, vt nullum illi comparando negligi tempus queat; continuò proſequendus eſt, magnáque aſſiduitate, neque in itinere benè cæpto fatigari, aut lenteſcere nos oportet. In cæteris omnibus ſua ſint interualla, & tempora quietis, hîc nulla conceduntur.

II. In arbitrio meo eſt, magnam conſequi ſanctitatem: ſolius defectu feruoris glorioſam illam coronam, quam Deus offert, amitto. Multum perdo per ignauiam meam, vtinam non omnia!

III. Quid ſeruus meretur, qui loco laboris, quem impendere Domino ſuo deberet, totos dies conſumit riſu, nugis, otio, deſidiáque? quid illi dicet Dominus,

nus, operæ ſuæ mercedem exigenti? ah, ego ſeruus ille ſum!

IV. Præcepit Dei Filius, vt arbor, quæ non facit fructum bonum, exſcindatur, & in ignem mittatur. Vtinam anima mea ſit arbor bona, quæ firmas agat radices, vt quâcumque occaſione extendere, & impendere virtutum exercitio me poſſim; vt vndequaque creſcam per intentionem, & feruorem actionum mearum; vt non producam fructus vanâ gloriâ, aut amore proprio, humanóque quæſtu corruptos!

V. Omnia nos ſtimulant, vt tandem pigritiæ noſtræ pertæſi, magnum in virtutibus progreſſum facere ſatagamus. Primò: Creſcit corpus, & iuſtam ſuam perfectionem aſſequitur, quidni & anima mea quoque ſuam? Secundò: Laude dignus mercator eſt, qui maximum quęſtum facit, & labore ſuo amplificat rem familiarem: opes ego maiores comparare mihi poſſum. Tertiò: Suſpicitur Princeps, qui armorum virtute iuſtóque bello nouas ditioni ſuæ Prouincias,

cias, nouáque regna adiungit: & impedire nihil me poteſt, quin exiguo labore regna occupem excellentiora. Ignauus ſit, qui volet, ego eſſe deinceps nolo.

VI. Potior eſt dies vnicus in feruore, & actionibus ex Dei amore peractis decurſus, quàm mille alij, qui ſenſuum cupiditatibus, & propriæ voluntatis ſatisfactioni impenduntur: quia ex mente Diui Auguſtini, quodcumque tempus amando Deo non impenditur, perditur.

Adeſt iam hora Relaxationis, deinde Officij, aut vocalis Orationis. Tum viſitationis Venerabilis Sacramenti. Denique Meditationis præuidendæ.

III. MEDITATIO.

Motiua ad feruorem, & perfectionem proſequendam.

Oratio præparatoria conſueta.

I. PRæludium. Ob oculos tibi propone Iſraëlitas, qui exploratum iuerant terram promiſſionis, *Num c. 13. & 14.* eámq; aduerterant omni frugum, & fructuū genere affluentē, manantem lacte & melle, denique ſtudijs omnibus expetendam:

tendam: at in ipſo aditu, plurimis animi concidêre, horrore difficultatum, quas imaginabantur: *Terra illa*, inquiebant, *deuorat habitatores.* Vt pulchra, vt fertilis ſit, nimio tamen conſtabit, nimia ſunt ſubeunda pericula, vt eam adipiſcamur.

II. *Prælud.* Pete gratiam à Deo, vt eius generis metus, & tanta animi puſillanimitas, te in via ſalutis non impediant.

I. *Punctum.* Mundus, Diabolus, Caro, Amor proprius, & Senſualitas perpetuò nos inſectantur, & ſuggerunt: nimijs difficultatibus, & incommodis ſeptam eſſe viam perfectionis, illam vel iſtam virtutem obtineri omninò non poſſe. Quid faciam? aurem prębere ijs debeo? ita videlicet ijs adnumerarer, qui ex ignauia ſemitam ſalutis deſerentes, iêre in æternam perniciem. Si eſſemus ad portas inferni, innumeros audiremus, qui non aliud horribili vociferatione clamitarent, quàm: *Ignauia nos, nos puſillanimitas, huc dedit præcipites.* Ex Purgatorio idem occinitur; & inter ſæculares quot ſunt, qui ob eandem puſillanimitatem

non

non adierunt clauſtra religioſa, quò tamen Deus eos vocabat, vt tantò ſecuriùs animarum ſuarum ſaluti nauarent operam; atque vtinam iſti non perirent? Quin igitur monitus exemplis aliorum audeo, & rem ago maximi momenti, quæque tam peculiariter ad me attinet?

II. *Punctum.* Non eſt negotium vſque adeò arduum, ſeruire Deo perfectè: ſola initia dum quis aſſueſcat, difficilia videntur, cætera vſu, & internis delicijs faciliora fiunt. Chriſti vox eſt: venite ad me; iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue. Quis ad hanc amoroſam inuitationem animos non aſſumat? S. Andreas crucem ſuam appellitabat *bonam, & diu deſideratam*; S. Paulus in infirmitatibus, in aduerſis, in cruce potiſſimùm gloriatur. Tot Sancti ab ætate ineunte (quamuis conditione præſtantes, habitu tamen corporis tenero, & delicato) difficultates omnes ludibrio habuerunt, fecerúntque ea omnia, quæ facere ego poſſum, & debeo, & quæ cum diuina gratia, facturus ſum. Reuoca in memo-

riam

riam eos, quorum noſti virtutes, eorúmque ſtimulis te anima.

III. *Punctum.* Propone tibi difficultates omnes, quæ in proſequenda perfectione ſubeuntur: continuam corporis mortificationem, oppugnationem paſſionum; indolis rebellionem, reſpectus humanos, & eius generis plura: ſed quid hæc, ſi cum præmio, eóque æterno conferantur? ſi cum pœnis infernalibus, quas hac tui victoriâ euadis? ſi cum incommodis, quæ mundi aſſeclæ ſubeunt, vt ad aliquem honoris, aut diuitiarum cumulum pertingant? quid hæc denique, ſi compares cum ijs, quæ IESVS tuus pro te? tanti dolores, tantum ſanguinis effuſum pro te; facilè promeretur, vt ei rependas aliquid laboris, ſi non ſanguinem, & vitam. Reſolutio, Magnanimitas.

Colloquium tecum. Nil magnum, anima mea, ſine labore obtinetur. Hoc pretio, ſcientia, Principum fauores, & diuitiæ conſtant: nihil mundani omittunt, quo ad honores, & propoſitas ſibi digni-

dignitates graſſentur. Jesvs manum tibi porriget, non deerit diuinum ſubſidium, ipſi Sancti tibi aderunt & exemplo, & patrocinio. Pater. Aue.

Recollectio Meditationis. Lectio Thomæ de Kempis fortuita. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Cœna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Præparatio craſtinæ Meditationis. Examen. Quies. Sed priùs ſtatue te cras fore in ſurgendo diligentem, neque cum ceruicali tuo, vt mos eſt, diſputaturum. Inde totius diei feruor inchoandus eſt, & exiguum ſanè fructum hodie retuliſti, ſi matutinam illam diligentiam non propoſueris. Moleſtiæ quidem nonnihil ſenties, ſed quid refert? Angelum tuum tutelarem ora, vt te excitet, aut Patronum, cui religioſiùs afficeris, ne actionum tuarum primitiæ ſint tepidæ, languentéſque. Quam in rem occurrit: aliquando in feſto S. Ioannis Euangeliſtæ, à S. Mechtilde viſum Jesvm formâ pueri decennis, ſorores è ſomno ſingulari quâdam gaudij teſtificatione excitantem, & S. Ioannem vni alicui aſſiſtentem, quæ peculiariter illi erat deuota. Hiſce vale, & feliciter quieſce.

QVAR-

Moriendum eſt, & poſt hæc Iudicium.

Digitized by Google

QVARTVS DIES.

De ijs, quæ homini in extremis accidunt.

Nihil, Hagiophila, potentius conſideratione Mortis, & Iudicij, & Purgatorij, quæ illam conſequuntur, vt benè animam tuam diſponas, emundes, & optimis propoſitis munias. Qui enim horum cogitatione non euincitur, neſcio, quid commouere illum poſſit. Occupabimur ergo in his hodie, & quàm poterimus moderatiſſimè; nullam enim inferni mentionem facio, à quo te ſcio ſatis, & meritò alienam. Satis iſta, quæ dicturus ſum, ferient.

Viſita Venerabile Sacramentum; & ſi abſque arbitris es, ter terram deoſculare, vt te eâ die humilies, quo agnitura es te nihil aliud eſſe, quàm terram, & lutum. Faciebat id quotidie è lectulo conſurgens B. Franciſcus Borgia. Inde ad meditandum te diſpone.

I. MEDITATIO.

De Morte.

Oratio præparatoria ſolita.

I. P*Ræludium.* Imaginare te in extremis conſtitutum, offerri Chriſti cruci affixi imaginem, accendi cereum ſacrum, atque intonari tibi à Sacerdote: *Proficiſcere anima chriſtiana,* plurimis interim circùm orantibus, & animæ exceſſum præſtolantibus.

II. *Prælud.* Roga Deum, vt mortis horrore te percellat, quo meliùs ad eam te pares.

I. *Punctum.* Decretum infallibile; *Moriendum eſſe:* hac iter eſt omnibus, & iuuenibus ſæpe, & minimè arbitrantibus, & ijs qui robore corporis, & valetudine plurimùm pollere videntur; nemini mors parcit, omnes aggreditur, & pleno curſu: ſingulis enim momentis fit propinquior. Quare eò ſæpe aduertamus animum, ne incurios adoriatur; & iam nunc faciamus, quod tum feciſſe vellemus. Sibi benè non attendit, qui non ſemper attendit.

II.

II. *Punctum.* Vt morte nihil certius eſt, ita eâdem nihil eſt incertius. Et annus, & dies, & momentum, & locus, & modus, aliâque omnia morti adiuncta, incerta ſunt. Percurre ſingula, & ſcito ab hac incertitudine ſeriam nobis ſollicitudinem, & vigilem curam indici. Vigilate, monet Dei Filius, quia neſcitis diem, neque horam.

III. *Punctum.* Mors corpori animæque terribilis: Corpus doloribus, & debilitate obruitur: quis tum modus orandi, peccata ritè expiandi, & attendendi ſibi? ſi adeſt ſuprema lucta, peius eſt: viſus deficit, & auditus, frigent extrema corporis, ipſúmque olere iam terram incipit & fœtere. Horrent, qui nobis ſeruiunt, & quibus delicatiores ſunt nares, nos deſerunt; cæteri cum moleſtiâ faſtidióque circumſtant. Miſerum corpus inutile eſt, neque aliud mouetur quàm manus, quæ dum cortinas, & linteamina contrahunt, teſtantur, ægrum iam ſarcinas colligere, & ad abitum ſe parare. Iſtud tibi ſubeundum eſt, ô corpus,

Digitized by Google

quid ergo iuuat me, tot blanditijs mulcere te? tum temporis, ſimul atque anima mea te deſeruerit, fies vitæ expers & motus, vermibus corruptioniq́ue obnoxium. Lecto & domo te efferent, vt non minùs memoriam tui, quàm te humo obruant.

Neque Mors minùs eſt terribilis animæ. Quis dolor, deſerere corpus tantoperè dilectum, tam molliter & blandè habitum, cujus maiorem curam quàm ſui geſſerit? quæ moleſtia, perpetuū vale amicis dicere, ſeparari ab ijs omnibus, quæ habebat in delicijs? relinquere opes & honores, quibus affectu tuo incumbebat? quantæ anguſtiæ ex patratorum ſcelerum recordatione, ex aſpectu dæmonum extremam pugnam indicentiū, & vitæ rationes exprobrantiū, ex incertitudine mox ferendæ ſententiæ, & loci, cui deputanda ſit? meritò hęc terrorem, & quidem grauiſſimum incutiunt. O felicem eo momento, qui Deo ſeruiuerit, mortificârit carnem ſuam, & huius voluptates, & delicias contempſerit!

Col-

Colloquium ad Sanctos, qui magnâ animi alacritate & ſolatio mortem obierunt: vtinam morte ſimili defungar! vtinam nihil me terreat in hoc vitæ exceſſu! vtinam in hac lucta mihi adſit præſidium SS. Matris, quæ toties alijs oportunè adfuit! vtinam tum tutelaris meus Angelus conuerteret in fugam hoſtes meos! vtinam frui liceret beneficio Sacramentorum! vtinam moriar amando Deum meum, & extremis ſuſpirijs ingeminando JESVS, MARIA, JOSEPH! Amen. Pater. Aue.

Reuiſio Meditationis. Electio Tesseræ hodiernæ: fortaſſe arridebit hæc: *Moriendum eſt, & poſt hoc iudicium.* Vel illa Thomæ Kempenſis: *Quid prodeſt diu viuere? quando tam parum emendamur?* Quin proderit etiam ſæpe inſpectis manibus ſuis dicere: hæ aliquando manus à vermibus rodentur.

Sequitur Oratio vocalis, aut Officij, aut alia. Deinde Sacrum. Tum Lectio ſpiritalis, aut eius diſſertationis, quæ ſequitur, aut aliorum, quæ poſteà notabo.

Digitized by Google

DISSERTATIO MATVTINA.

Plurimùm referre, perſpectas eſſe Mortis qualitates.

OLeum & operam perderem, Hagiophila, ſi tibi demonſtrarem, moriendum eſſe: Tribus facibus ea veritas perpetuò nobis ob oculos ponitur: primâ ſacrarum litterarum, quæ id in omnibus propè paginis decernunt; altera rationis naturalis, quæ luculentiſſimè euincit, cùm è terra, & quatuor elementis ſimus compaginati, nos interitui eſſe obnoxios; & tertiâ experientiæ: nam ab Adamo hucuſque, hàc omnes iuêre, & nos ibimus, & quotquot nos ſequentur, ibunt. Solennis mortis eſt profeſſio, ad hanc omnes homines ſpectant, ſeriùs, aut citiùs. *Eâ conditione intraui, vt exirem*, ait Seneca, nullus, quantuſcumque ſit, ab hac lege eximitur. Et Deus poſt aduentum Filij ſui, in capite Eccleſiæ mirum huius rei argumentum nobis propoſuit. Summum enim illud Orbis caput peculiariter debet huic experientiæ

tiæ

tiæ ſuffragari, ne exiſtimemus eos, qui dignitate cæteris præſtant, extra mortis ictum quoque conſiſtere. Elegans hæc animaduerſio, eſt Petri Damiani Cardinalis. Rogauerat illum Alexander II. quî fieret, quòd ad Sedem Pontificiam euecti tam citò viuere deſinerent, vt nec S. Petri annos aſſequerentur: reſpondit ille: Deum toti Mundo velle imprimere Mortis memoriam, illiúſque omnes admonere: cùm enim Papa vnicus eam conditionem obtineat, ſitque veluti Orbis Monarcha, vt Bartholus, & Accurſius loquuntur, ſimul atque mortem obit, certior redditur tota Chriſtianitas: per totum Orbem, cùm vbique Chriſtiani ſint, fama diuulgatur; itáque omnes mortis meminerunt, faciléque ſibi perſuadent, hàc omnibus eundum eſſe, quà tantus præceſſit. Par ratio Summi Pontificis eſt in terris, quæ Solis in cælo. Quando hic Ecclipſin patitur, omnes aduertimus: diffuſæ per Orbem tenebræ produnt: ſi ſtella aliqua lumine ſuo priuetur, nemo id percipit, niſi fortè ali-

Digitized by Google

quis immerſus Aſtrorum ſtudio Mathematicus: Ita ſi moriatur aliquis eorum, qui minoribus iſtis ſideribus ſimiles ſunt, quis ſciet præter vnius Vrbis, Prouinciæ, aut Regni incolas? ceſſerit verò fatis Pontifex, iam Sol oculis noſtris ereptus eſt, nemo id ignorat. Quòd ſi accidat, conſtitutos in eo honoris faſtigio non diu vitam prorogare, ſeruit hoc ad renouandam mortis recordationem, quæ ita frequentiùs fit, quàm ſi ea dignitate ad annos quinquaginta, vel octoginta fruerentur. Satis igitur notum eſt, Moriendum eſſe; ſed nocet plurimùm, non eſſe ſatis naturam mortis, & qualitates perſpectas: huius enim cognitionis defectu plurimi inueniunt ſe deprehenſos in hora mortis, hoc eſt, ſeriùs, & eo tempore, quo prouideri nihil ampliùs poteſt. Nolim ego te hoc incommodo laborare, Hagiophila, & vt te eximam, quidquid mali animus meus de Morte mihi ſuggeret, dicere aggredior: viuis eam coloribus à planta ad verticem depingam. Ordior à pedibus.

Mors

Mors curſor eſt, ſemper eſt in via & itinere, vt nos aſſequatur; noctu diúque properat incredibili velocitate. Tria dicuntur eſſe ſigna velocitatis: Primum, ſi maturè curſus inchoetur; at tam maturè incipit Mors, vt ſimul ac viuere incipimus, incipiamus etiam mori. Vnde, amabo te, dicebat Iob: *De vtero translatus ſum ad tumulum?* Id veri ſimilitudinem non habet, Princeps magne, dum hæc dicis: iam per multos annos vixiſti, regnaſti, affluxiſti delicijs, etiam aduerſantis fortunæ impetum excepiſti in ſinu: nullus adhuc feretrum tibi compoſuit, & aliquot centenos annos reliquæ tibi vitæ ominamur. Fare, quod lubet; ab ipſo vitæ meæ exordio, ad mortem, ad tumulum abripior: dum te alloquor, eòdem propero: ipſa verba, ipſæ actiones omnes, ſunt continui ad mortem greſſus. Secundum, ſi curſus non interrumpatur morâ, aut quiete; ita prorſus aduenit Mors. Vbique quietis aliquid conceditur, præterquàm in Mortis itinere: Bella ſuas habent inducias, pauſas Muſi-

ca, Viatores ſua interualla, & hoſpitia, Rabulæ ſuas ferias, ſuas vacationes ſtudioſi, quietem opifices: ſed nihil horum Mors habet; ſiue comedam, ſiue vigilem, ſiue quieſcam, ſemper illa pergit, acceditque. Quotidie morimur, quotidie pars aliqua vitæ noſtræ demetitur, *& dum creſcimus, vita noſtra decreſcit*, ait Seneca. Tertium, ſi ſumma diligentia conatúſque adhibeatur. Neque hoc Morti deeſt. Olim ſegniùs ire videbatur, & pede quaſi plumbeo. Centum, ducentis, quingentis annis, aliquando etiam diutiùs vita ducebatur, nunc omnia intra ſexaginta & octoginta annos peraguntur. Quid mirum? nunc equo Mors vtitur. Ita illam equitantem vidit S. Ioannes cap 6. ſuæ Apocalypſeos. Scire vis, quam feratur celeriter? planè inſtar curſoris: *Dies mei velociores fuerunt curſore.* a Inſtar nauis vento impulſæ: *Pertranſierunt quaſi naues poma portantes.* Inſtar aquilæ volantis: *Sicut aquila volans ad eſcam.* Solis inſtar, qui minutis ſingulis nouies mille, & quingentas leucas,

a *Iob.c.9.*

cas, & vnicâ horâ quingenta & ſeptuaginta leucarum millia decurrit: *Dies mei ſicut vmbra prætereunt.* a Vixerat Mathuſalem annis quingentis, ſed eam ætatem, quòd tam citò difluxiſſet, nihilî pendebat; hiſtoria eiuſmodi eſt, fideî Authoris commiſſa: Poſtquàm tot annos vixiſſet, ferunt ab Angelo monitum, vt ex Dei voluntate domicilium ſibi conſtrueret, totidem omninò annis adhuc victurus; quid, inquit, domicilium ad vitam annorum quingentorum? ad ætatem tantillam? ſi plus non reſtat, quàm vixi, operæ manum non admoueo. Quidquid hactenus vitæ fuit, tantâ celeritate præterijt, vt nonniſi diem vixiſſe mihi videar. Non inducor, vt opus illud ſuſcipiam, quin enixè rogo, vt excuſatum me apud diuinam Maieſtatem velis. b Egregia vox magni Epaminondæ, affirmantis tam eſſe celerem vitæ humanæ curſum, eúmque tam breuem, vt præter tria verba vix dici quidquam viuenti poſſit. A Natiuitate ad an-

a *Pſal.143.* b *In faſciculo temporum.*

Digitized by Google

num triceſimum, quid aliud dices, quàm *Aue*; ab anno triceſimo ad quinquageſimum *Ades*: poſt quinquageſimum verò dic illi *Vale*, ad occaſum enim ſpectat, neque aliam, quàm de diſceſſu ſuo admittere debet cogitationem. Optimè Thomas de Kempis: *Modicum eſt, quod cum tempore tranſit*. Vtinam, Hagiophila, quâ par eſt attentione, hunc ineuitabilem & celerrimum mortis acceſſum expenderemus! Cogita, obteſtor te, neque ampliùs anhela, vt menſes anniq́ue tranſeant; tranſeunt enimuerò, etiam voto citiùs. Iſtud velim ſatagas, vt tam promptè ad Deum feſtines, quàm promptè Mors ad te accedit. Certatim agite, tu an Mors celeriùs properetis, illa ad te, tu ad Deum. Imitare illam, maturè incipe, procede ſine interruptione, & ſummâ adhibitâ diligentiâ, & ita timere illam deſine; nocere enim non poteſt, niſi ijs, qui gradum ſiſtunt, aut vitam ducunt inertem.

Ab hoc inceſſu ad illius dolos tranſeamus. Fraudulenta Mors eſt, fallit, circum-

cumuenitq́ue mortales & ruri, & domĩ, & vbique. Fruſtrà de hoſpitio homines ſolliciti ſunt, velint, nolint, omnes ad mortem doloſam hoſpitantur; ſignum hoc domibus omnibus præfigi oporteret, ſeriùs enim aut ocyùs Mors fallet omnes inquilinos. Errare Veritas non potuit, dum dixit illam furis inſtar, cùm minimè putabimus, irrupturam. *Veniat Mors ſuper illos, & deſcendant in infernum viuentes*, & iuxta aliam verſionem: *Decipiat illos Mors*, inquit regius Propheta. Et verò tam doloſa Mors eſt, vt nemo illius dolos euitare poſſit. Decipit Iuuenes, quia licet plurima coæuorum ſuorum funera præ oculis habeant, ſortem tamen illam ad ſe nondum ſpectare, arbitrantur. Fallit ſenes, nemo enim vſque adeò decrepitus eſt, quin ſperet vitam ſuam adhuc anno prorogandam, & vbi id aſſecutus fuerit, etiam ſequentis anni ſpe ſe lactabit. Circumuenit infirmos, quia adulantur ijs Medici, recuperandæq́ue valetudinis opinione imbuunt. Ipſe humani generis hoſtis po-

Digitized by Google

tiùs Medici perſonam induet, quàm vt fallendi artificio Mors deſtituatur. In Franciſcanorũ monumentis proditum eſt, miſſum aliquando Maſſiliam à Diuo Franciſco Fratrem Chriſtophorum, virum ſanctitate illuſtrem: accidit hîc, vt ægrum adiens duos Medicos offenderet (erant pace tuâ, ſic perſonati, Cacodæmones) qui ægro perſuadebant leuem eſſe ægritudinem, miniméque periculoſam, breui euaſurum: Agnouit vir ſanctus veteratores illos, eorúmque verſutiam, quin & ægrum in ſtatu eſſe peccati mortalis: quare ſigno Crucis manu formato, languentem commonefacit; & ſcelerum ſuorum Confeſſionem extorquet. Intereà ementiti illi Medici euanuêre, & otium moribundo fuit, vt feliciter obiret; vide igitur, fidéſne habenda ſit talibus Medicis, aut alijs, qui mortis periculum diſſimulant? ſed qui maximè decipiunt infirmos, propinqui ſunt, qui diſcrimen celant, ne fortè illius gnari Teſtamentum, aut Codicillos conficiant, vel aliquid immutent, legéntque

alijs,

alijs. Infortunati amici, qui Proditorum officio funguntur, quique has miſeras animas decipiunt, quaſi abſque ijs Mors ſatis fraudulenta non foret! verùm, vos ægri, multò infortunatiores, quibus tam barbari, & ab omni humanitate alieni propinqui ſunt, vt pluris faciant centum aureos, quàm animam, quæ vna omni auro, cunctiſque terræ opibus præſtantior eſt! In ipſo etiam ſupremo articulo, Mors miſero patienti imponit, perſuadétque ſatis virium ſupereſſe, vt euadat, aut ſaltem viuat in craſtinum. Adeò vt ſi de Confeſſione loquaris: Ah, inquiat, quietem mihi modò cedite, cras iſta. At Cras illud ei non conceditur, niſi Cras æternum, quod illum in ſupplicia ſuis ſceleribus debita præcipitat. Et poſteà, opportunè ſcilicet, dicetur: præreptus eſt herus, abrepta eſt Domina, confitendi facultatem non habuit: multùm eæ lamentationes illorum malis medebuntur. Ah quàm præſtat, ſemper paratum eſſe, & viuere in amore Dei, ne Mors imparatos circumueniat! Felicem

te, Hagiophila, quæ talibus occaſioni-bus excelliſti; Deo fida es, illum amore conſtanti proſequeris, inter eas verſaris perſonas, quæ tibi adulari neſcient, ſed candidè ſuggerent, adeſſe horam optatam, quâ abeas in amplexus ſponſi tui, te ſiſtas incomparabili Mariæ, & reliquę Beatorum ſocietati adiungas.

Addo præter ea, quæ dixi, Mortem eſſe contentioſam, rixiſq́ue deditam. Eò tempore miſer infirmus plurimis in anima iurgijs, & exprobrationibus impetitur: *Ab eo qui portat coronam, vſque ad eum, qui operitur lino crudo, tumultus, fluctuatio vſque in diem ſepulturæ, & timor mortis, & contentio immutat ſcientiam.* a Deus nos obiurgat, exprobrátque gratias & inſpirationes, quas nobis per omnem vitam largiſſimè conceſſit: tot bona verba, quæ nobis ſuggeſſit, vt in aliorum vtilitatem loqueremur, erunt totidem teſtimonia, quæ nobis opponet. *Tot conuincar teſtibus, quot me proficuis ſermonibus adiuuiſti.* Sed moleſtiſſima eſt tum

a *Eccli.* 40.

tum propria conſcientia; prior illa in nos inſurgit, & iurgiorum acerbitate potiſſimùm exagitat. Iuuenem noui genere, quàm moribus, nobiliorem, quem Mors, intereà dum ocreas inducit amicum aditurus; ſic adorta eſt, vt intra ſemihoram confecerit: nullum illi otium aliud fuit, quàm vt Conſcientiæ exprobrationes exciperet. Non adfuit tempori Confeſſarius. Eæ ſolùm voces, teſtes Mortis, & conſcientiæ reprehendentium, auditæ: *Miſella anima, quo ibis?* Impetit etiam nos dæmon, & ſtolidiſſimis imaginibus mentem noſtram diuexat, aſſerit nos in Confeſſionibus noſtris multa reticuiſſe, & cùm viuentibus magnam pacem indulſerit, morituros conatur perturbare, & amplificare peccata, quæ priùs leuia eſſe, & exigua perſuaſerat. Ne dubites, Hagiophila, tumultus & obiurgationes tum eſſe grauiſſimas, paucóſq; earum expertes eſſe: inuaduntur ſæculares; Heu miſerum me! exclamabat ſub mortẽ Secretarius nonnemo, viginti quinque papyri volumina

mina impendi litteris ſcribendis & obſe-
quijs Domini mei; & mediũ folium bo-
næ Confeſſioni ſcribendæ non impendi.
Ah quàm forem beatus (aiebat moriens
Philippus III. Hiſpaniarum Rex) ſi vi-
tam omnem in angulo deſerti alicuius
traduxiſſem! impetuntur Religioſi: teſtis
eſt ille, qui cùm aduerſus Regulæ præ-
ſcriptum in menſa micarum collectio-
nem neglexiſſet, vidit Morti vicinus dia-
bolum horribili ſpecie, qui ſaccum mi-
cis refertum obijciebat oculis, vt eum
terreret, turbarétque, & ſi fieri poſſet,
etiam redigeret in deſperationem, à qua
parùm aberat, niſi cæterorum Religio-
ſorum vota, precéſque ſubueniſſent. Te-
ſtis prętereà ille in Societate noſtra ado-
leſcens, qui ab hinc aliquot annis in
Gallia Narbonenſi fato proximus cum
gemitu dicebat: Quid profuit Pindarum
tanto ſtudio peruoluiſſe? quò nunc tot
curioſæ Lectiones? itáne prius euocor,
quàm legerim eâdem contentione, &
aſſiduitate libros ad animæ ſalutem fa-
cientes, quique amore Dei inflammare
potuiſ-

potuiſſent? Denique Sancti ipſi diuexantur: S.Elzearius hàc ijt; hàc S Hilarion, qui vt ſe tutaretur, aiebat: *Egredere anima mea, quid times? ſeptuaginta annis ſeruiſti Deo, & adhuc mori times?* Breuiter: *Omnibus Mors obmurmurat.* Quò tendunt ea morientium ſuſpiria, hi in cælum proiecti aſpectus, illæ vultûs diſtorſiones, hæc dubia reſponſa, hæ voces interciſæ? quid ſignificant ea manuum ſigna, is tremor membrorum? impetus ſunt huius contentioſæ mortis, diſputat, prouocat, conteſtatur. O moleſta iurgia! ô graues exprobrationes! ô intolerandā prouocationem! ah! in ſupremo mortis agone mihi iam eſſe videor, & cum conſcientia mea colluctari, videor hoſte me inuadente obmuteſcere; deficere verba, quibus me tuear, neque aliud ſupereſſe, quàm vt cum Iobo Iudicem meum compellē: *O cuſtos hominum, quid faciam tibi?* quâ ratione pacabo? ô benigniſſime & manſuetiſſime Seruator, meliùs non poſſum, quàm vt me abijciam ad pedes tuæ tremendæ, ſed vnà
etiam

etiam miſericordiſſimæ Maieſtatis, totóque cordis affectu exclamem: *Domine vim patior, reſponde pro me.*

Hagiophila, hæc omnia attentâ conſideratione expendenda ſunt, idq́ue maturè. Et, ſi nos ſapimus, tu & ego, ne exſpectemus tempus illud, vt ad benè moriendum nos diſponamus; non erit tunc otium eâ de re cogitandi. *Fruſtrà parantur remedia, cùm mortis imminent pericula*; ſcilicet, tempus ſit tunc arma poliendi, cùm ad tympani ſonitum hoſtis inuadendus eſt? tempus ſit excauandi tum terram, puteúmque perfoſſa rupe quærendi, quandò hauſtus ſiti pellendæ petitur? tum ſcilicet Medicus vocetur, quando æger animam exſpirat? ſera illa ſunt, alio tempore diſponenda; *Fruſtra parantur remedia, cum mortis imminent pericula. Miſer homo*, exclamat Bernardus, *quare omni morâ te non diſponis? cogita te iam mortuum, quem ſcis neceſsitate moriturum.* Hæc nobis agenda ſunt, & ſæpe reuocandum in memoriam, quòd Mors ſit Curſor, ſit deceptrix, ſit conten-

tentioſa; nihilq́ue ſatiùs eſſe, quàm ſecurum reddere negotium ſuæ ſalutis, & perfectionis, quandoquidem de æternitate agatur: *Nulla ſatis magna ſecuritas, vbi periclitatur æternitas.*

Placet alia aliqua Lectio? lege cap. 19. 20. tract. 8 volum. 2. part. 1. Rodericij, vel cap 23. primi libri Thomæ de Kempis.

A Lectione renoua deuotionem erga eos Cælites, qui ſub mortem ſuis Clientibus adeſſe conſueuerunt. Quò ſpectat caput vndecimum Fœderis à me conſcripti. Maximi momenti eſt ea deuotio, vide ne negligas.

Sequitur præparatio ſequentis Meditationis.

MEDITATIO II.

De Iudicio particulari.

Oratio præparatoria conſueta.

I. P*Ræludium.* Imaginare Dominum aliquem, qui à ſeruo rationem exigat decem millium aureorum censûs annui, quorum adminiſtratio penes illum fuerit ab annis omninò triginta: rationem verò tam accuratam petit, vt ſcire etiam cupiat, quem vſum minimus

Digitized by Google

mus teruncius expenſus ſit. Eodem pacto cum hominibus aget Deus.

II. *Prælud.* Pete à Deo gratiam, vt ita nunc rationes tuas ineas, vt reprehendi nihil in ijs poſſit.

I. *Punctum.* In Iudicio particulari, quod tum ſubitur, quando anima excedit è corpore, exiget Deus rationem totius vitæ noſtræ, etſi illa ad centum vſque annos producta fuiſſet, omnium, inquam, actionum noſtrarum; ah omniũ! omnium verborum etiam otioſorum, ah innumera ſunt! omnium cogitationum; ah infinitæ ſunt! eæque tam fatuæ, ridiculæ, & ineptæ! atqui vel idcircò ſubeundum eſt iudicium. Idcircò ad diuturniorem in Purgatorio pœnam damnabimur; denique ratio reddenda eſt omnium, quę nobis acciderunt ab eo tempore, quo vti ratione cœpimus, quæ interdiu, quæ noctu; quæ coram alijs, quæ clàm; quæ bona, quæ mala, ſecundùm intentiones, quibus ad operandum inducti fuimus; quorum etſi apud nos nulla extet memoria, nihilominùs omnia

nia in arcanis Dei tabulis notata repe-
rientur. Huic rationi, ſi ſubinde morta-
les animum aduerterent, tantáne viue-
rent libertate procaciáque? ipſi vide-
rint, ad me quod attinet, deinceps ad-
uertam, & ita ſupputabo ſingula tum
meis Examinibus ſeu generalibus, ſeu
particularibus, tum Confeſſionibus ac-
curatis, vt & rationes diſpungantur, &
errores perfidiáue lacrymis & contri-
tione diluantur.

II. *Punctum.* Iudex erit Chriſtus Ie-
svs, tantæ ſapientiæ, vt falli non poſſit,
qui excuſationes de admiſſis ſceleribus
non recipit, qui occultiſſima cordium
arcana perſcrutatur, qui nullius veniam
delicti ampliùs indulget, qui gratiam
nulli, ne dilectis quidem ſponſis ſuis,
præſtat, qui à ſententia ſemel prolata
non dimouetur; tantùndem tunc tenax
iuſtitiæ, quantùm priùs in miſericor-
diam inclinabat. Iudex magne, quidni
iam promerendis fauoribus tuis adlabo-
ro? quidni te prenſo, vt adſis cauſæ meæ,
& cauſæ tanti momenti? quidni adeo te
ſæpius

ſæpius in Venerabili Euchariſtia, in Oratorio? quidni continuo te ſequor, vt miſerum animæ meæ ſtatum commendem? & dicam: Domine, non intres in iudicium, cum ſeruo tuo, quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens?

III. *Punctum.* Præſentes iudicio adſunt, Iesvs, vt me iudicet, vel eius loco S. Michael; inde Diabolus, vt me accuſet; tum Angelus tutelaris, vt proferat opera mea bona, & animam meam, vel in cælum, vel in Purgatorium deducat, ſi ea ſententia feratur; quemadmodum Diabolus condemnatas animas abripit in Infernum. Aderit etiam B. Virgo, & cæteri ſancti Patroni mei, modò peculiaribus obſequijs, & ſingulari veneratione merear hanc gratiam. O horribile iudicium, etſi particulare! ab hoc enim particulari pendet ſententia, quæ in vniuerſali iudicio proferetur; quôque vel ad dextram, vel ad ſiniſtram collocabimur.

Colloquium ad Iesvm, & SS. Ma-

trem,

Digitized by Google

trem, in his enim ſumma præſidij ſpes eſt; ne tamen prætereas eos ſanctos, qui morientibus aſſiſtunt. Aue maris Stella.

Recollectio Meditationis. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen Conſcientiæ. Prandium. Recreatio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen peculiare. Tempus ſcriptionis. Lectio ſpiritualis, quæ ſequitur.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

Prodeſſe ad bene moriendum, Tempus vtiliter impendere.

AVderemne, Hagiophila, primo ſtatim aditu tibi proponere Paradoxum aliquod? id quidem à communi ſenſu videbitur alienum, quia tamen exiſtimo veriſſimum, & plurimùm conferre ad ea, quæ ſum dicturus, volens lubenſque tibi patefaciam. Iuuenes opulentiſſimi ſunt, & inter mortales omnes feliciſſimi. Iſtud eſt, quod in ipſo huius diſſertationis exordio proferre volui, neque fidem mihi deroga; nam tempus poſſident, quæ res totius mundi

mundi pretioſiſſima eſt, idque vſu & emolumento maiori, quàm reliqua pars mortalium. Non puto te ignorare pretium Temporis. Familiare dictum erat S. Bernardi: *Nihil pretioſius tempore inuenitur.* Et rectè quidam Poëta aſſeruit, minimam eius portionem etiam cuicumque pretio anteſtare: *Non poterit pretio, vel breue tempus, emi.* Ludouicus XI. Galliarum Rex, ſingulis diebus vltimæ ſuæ ægritudinis, quingentos aureos Medico ſuo numerabat, vt ope medicamentorum tempus ſibi prorogaret. Optimus ille Princeps auro argentóque tempus licitabatur, ſed *non poterat precio, vel breue tempus emi.* Præſens aliquando adfui morienti Ieſuitæ (cui moleſtiſſimum erat, quod in ætatis primo flore decedere cogeretur) cum propius à morte abeſſet, dixit illi ſuperior: Alexander (id iuueni nomen erat) quid à me petis? cedo, mi frater, quid deſideras, quid poſtulas? Vitam, inquit, Pater mi. Vitam poſtulans, nihil ſanè aliud volebat, quàm tempus, quo vita longiùs

tradu-

traduceretur. Sed neque ſuperior, neque alius aliquis, id dare poterat: cariùs eſt, quàm vt emi poſſit: *Non poterit precio, vel breue tempus emi.* Chryſaorius ille, de quo Magnus Gregorius, cùm à Dæmonibus citaretur, ad reddendam flagitioſiſſimæ ſuæ vitæ rationem, magnis vociferationibus obteſtari cœpit, vt modicum aliquid temporis indulgerent. *Inducias vſque mane: Inducias vſque mane.* Quid non obtuliſſet ad exigui temporis vſuram? non pepercíſſet opibus, & facultatibus omnibus ſuis, ſi tam vili, tanta res venalis fuiſſet: ſed *non poteſt precio, vel breue tempus emi.* Quod cum ita ſit, quis non videt Iuuenes, qui iuxta naturæ curſum, habent in poteſtate ſua plus temporis, eſſe, in affluentia rei tam precioſæ, cæteris opulentiores, felicioreſque? ego quidem nullus dubito; aſtringo tamen opinionem hanc; dicoque, eos omnium eſſe opulentiſſimos, feliciſſimoſque, qui bene tempore vtuntur: abundent enim Iuniores copia temporis, habeantque annos centum, ſi placet, tranſigendos; ſi

tamen tempus malè collocant, patianturque interire rectè faciendi opportunitates, miſerrimi ſunt, atque egentiſſimi, quantumcunque viuant, neque finem ſortiri poſſunt, niſi deplorandum. Vt dicto fidem faciam, in medium adduco, duas duntaxat propoſitiones, quarum hæc prior.

Quem æſtimas diem anni ſereniſſimum, optimumque? Non eſt Paſchæ dies, neque is, quo Sol Oriens illuſtrioribus radijs emergit, nec ille, quo cælum omni nube deterſa veſtem cæruleam terris oſtendit: Dies anni pulcherrimus, & optimus eſt ille, qui optimè impenditur, & quo tempus congruentiſſimè collocatur. Dies omnes, quos decurrimus, nihil aliud ſunt, quam portio quædam, & ſpecimen illius vnicè pulchri bonique diei, fortunatiſſimæ æternitatis. Omnes dies quos ducimus, aut potiùs, qui continuâ ſerie nos ducunt, non ſunt, niſi vigiliæ quædam & Veſperæ illius æterni diei: quatenus igitur illi referuntur ad ſerenum illum diem æternitatis (qui ſemper erit in vſu glorioſo,

&

Digitized by Google

& amabilibus æquè ac admirandis occupationibus) eatenus dies ſereni ſunt, & boni. At, quem diem vocas benè impenſum, quod tempus rectè collocatũ? an quando ab aurora in Veſperum, magna contentione ſtudióque, operi cuicumque incumbitur? minimè verò. Sed quando, quidquid agitur, propter Deum agitur, eiuſque ex amore. Etſi mancipij inſtar laborares, diffflueresque ſudore etiam ſanguineo, niſi ad Deum referas, quidquid id eſt, vanum eſt, meriſſimaque inſania. Si vero Dei causâ agis, tunc demum, ipſius Dei opulentiâ te ditas. Audi, quid aliquando dixerit Ieſus homini comparandis opibus intento, quique tempus omne rei ſuæ familiari amplificandæ impendebat: *Stulte, hac nocte repetent animam tuam à te, quæ autem paraſti, cuius erunt?* Stulti nomine compellatur is, qui multùm deſudauerat, tempuſque ſuum anxijs laboribus inſumpſerat. Quis vero conferri, cum hoc ſtulto meretur? illum deſignat Ieſus, dum ſubiungit: *Hic eſt, qui theſaurisat ſibi, & non eſt in Deo diues.* Stul-

Digitized by Google

tus igitur eſt, quiſquis ſibi, non Deo laborat; ſed eo labore ſe ditat, ſed honoribus augetur, ſed authoritatem acquirit, ſed euadit in virum egregium, prudentem, admirandum, idque ſua induſtria, adhibitoque conatu proprio; non refert, quanquam ſe redderet inter homines eminentiſſimum, mundi oraculum, omnium theſaurorum, opumque poſſeſſorem, niſi inter opes ſuas Deum numeret, eiuſque gratia laboret, delirus eſt, & amens: *Hic eſt, qui theſauriſat ſibi, & non eſt in Deo diues.* Fruſtra laborat, prodigit tempus, ſatiuſque illi foret otio indulgere, quam tam inani operâ ſe fatigare. Et hac ratione, accipiendum eſt illud dictum S. Auguſtini, quo aſſerit omne tempus perdi, quod amando Deo non impenditur. Quaſi dicere vellet; Deum amare, non in eo conſiſtere, vt tantùm quis actus diuini amoris exerceat: aliàs ad tempus bene collocandum opus eſſet, continuò profequi hoc exercitium, quod in hac mortalitate fieri non poteſt; ſed vt quis omnes actiones ſuas ad eum referat, eiuſque

que amori honorique ſtudeat: quiſquis id non facit, nullam temporis ſui habet rationem, ſed illud ſtolidiſſimè perdit. Videre cupis, tempus illud amitti, quod Dei amori eiuſque obſequijs non impenditur? animum aduerte ad Sacros Regum libros, vbi Saul nonniſi duobus annis regnaſſe dicitur, cùm tamen manifeſtum ſit, eum diademate coronatum publicéque regem habitum, per annos omnino quadraginta. Vtrumque iſtud ſacer textus aſſerit, quod tamen conciliari non poteſt, niſi D. Gregorio aſſentiamur, quòd cùm Saul duobus tantùm annis amauerit Deum, eique fideliter ſeruiuerit, reliqui regiminis nulla in Dei volumine ratio habeatur; ita vt anni tringinta octo euanuerint, nobiſque inſigne relictum ſit documentum, plures nos vitæ annos numerare non poſſe, quàm quot benè vtiliterque impendimus. Ex quo in eam opinionem inducor, ſæpe nonnullos exiſtimare, quòd diu in Religioſo ſtatu vixerint, qui forte nonniſi horam, aut diem vnicũ vixere, cùm propter Deum

pauca, plurima verò propter vſus ſuos, propter amorem proprium, tepidè ignauiterque peregerint. Reperies permultos, qui de decem, viginti, triginta annis, in Religione traductis, gloriabuntur, & erunt Tyrones ſex menſium, qui illos virtute anteuertent: vnde accidit, vt Deus hos, triginta, aut multorum annorum æſtimet, illos verò, paucorum, deſpectâ ea ætate, qua illi ad vanam gloriam, & oſtentationem plerumque abutuntur. Quæ res à Thoma Kempenſi has voces extorſit: *Multi computant annos conuerſionis: ſed ſæpe eſt paruus fructus emendationis.* Per Deum immortalem! cur non iſta nunc perpendimus, dum adhuc otium, & tempus ſupereſt? nuper Dæmonum aliquis ex obſeſsâ affirmauit, ſi Deus poſt extremum Iudicij diem, illi ſpei aliquid & temporis ad cælum promerendum commodaret, ſolum ſe pro Deo plura, quàm vniuerſos homines peracturum. Ante hunc, maiora dixerat alius; cum enim rogaretur, quid maximè illum in Inferno affligeret? heu, reſpondit, quod tempus

illud

illud, quod amando Deo, & beatitudini merendæ conceſſum fuerat, tam malè collocarim! plus tamen, quàm horæ ſemiſſem, Angelos rebelles non habuiſſe, communis fert Theologorum opinio. Nos, Hagiophila, qui tantùm temporis habemus, tot horas, tot dies, tot ſeptimanas, quid agere nos non oporteret, vt ea benè collocaremus? non monebunt nos exempla eorum, qui multū, ſed fruſtra laborant, ijs ſimiles quos D. Auguſtinus ait. *Bene currere, ſed extra viam*? & pares illi, in quem vetus dicterium: *Saltauit benè, ſed non in ſtadio?* plurimi huius ſortis ſunt, tum inter ſæculares, tum inter Religioſos, qui plurium labores vni ſuſtinent, ſed nullo operæ fructu; quandoquidem ſibi, ſuis cupiditatibus, ſuæ gloriæ, non Deo, laborant. Hæc exempla nullum ſtimulum nobis impriment, vt rem pretioſiſſimam vtiliter, & cum fructu diſpenſemus? præſertim cum occaſio ſemel neglecta reuocari ampliùs non poſſit? Olim obtulerat ſe miles Alexandro Magno, promittebatque artem obtinendi

ſpatio ſex dierum ea nuntia, quæ aliàs viginti quinque diebus vix deferebantur. Ludibrio excepit Rex hominem,& à ſe repulit. Duabus horis poſt, re maturiùs expenſa, hominem inquiri iuſſit, ſed fruſtrà, nuſquã enim ampliùs comparuit. Ah longe alia temporis iactura eſt, reperiri hic homo potuiſſet adhibita diligenti inquiſitione: at tempus quod præterijt, nulla poteſt ratione recuperari, recipi cætera poſſunt, non illud:

Damna fleo rerum, ſed plus fleo damna dierum.

Rex poterit rebus ſuccurrere, nemo diebus.

ingenioſè quidam cecinit. Et profecto ita ſe res habet: amittam enim decem aureorum millia, fortunas omnes, honorem, aliaque eius generis: deflere quidem lacrymis poſſum iacturam; verum Rex ſua munificentia reſtaurare omnia poteſt; at vbi dies meos,& tempus perdidi, nemo eſt, qui damnum reſarciat, perditaque reuocet. Vnde ſequitur vtendum eſſe tempore, dum in noſtra

eſt

eſt poteſtate, & quidem ad animæ ſalutem vtendum; quo nos inuitat Apoſtolus dicens: *Dum tempus habemus, operemur bonum.* Et hic modus erit comparandi omnia, ad bonam mortem obeúndam, neceſſaria. Vulgaris parœmia eſt, *qualis vita, talis mors*; ſi ergo vita bona fuerit, ex optima dierum & temporis vſura, non poterit non eſſe mors bona, glorioſa, taliſque, qualem exercitatione earum actionum, quæ vitam noſtram illuſtrarunt, intendimus.

Verum enim vero non ſolis actionibus tempus rectè impenditur, ſed etiam cogitationes multùm eò conferunt, & pariter atque illæ ad mortem bonam diſponunt. Vt animi ſententiam planiùs explicem, venio ad alteram propoſitionem, quam tibi promiſeram. Eccum illam digniſſimam conſideratione.

Bonitas & ſanctitas noſtræ mortis à cogitationum noſtrarum bonitate, ſanctitateque dependet; ita vt, ſi viuentes bonis ſanctiſq; cogitationibus animum occupauerimus, certiſſima ſpes eſſe poſſit mortis bonæ, Ratio eſt, quòd mors

ſit quædam Echo vitæ. Clames alicubi, vbi talis Echo reſonat: *Euge*: remittet illa vocem eandem *Euge*, & quidquid illi acclamaueris. Idem mors facit; & cogitationes, quas per vitam tantoperè volutauimus, hoc caſu recurrunt; & omnes affectus amoris, vindictæ, auaritiæ, aut ambitionis, quæ mentem noſtram, dum viximus, occupatam tenuere, etiam dum moriemur, occupabunt. Vnde vſuuenit, vt blaſphemus, Deique eiurator, moriatur blaſphemando, eiurandoque? vnde accidit, vt amens aliquis amator, moriens, non niſi de ſuis loquatur amoribus? & ita de cæteris deliris, & nimio rerum mundanarum affectu implicitis Non aliunde iſta contingunt, quàm quòd Mors ſit Echo vitæ. Vnde eſt quòd Anglus ille, de quo Venerabilis Beda (cui vox erat familiaris: *Diabolus me auferat*) in voce eadem exſpirarit? Vnde aurifaber quidam, qui tota vita nullam aliam, quam de auro argentóque cogitationem admiſerat, petijt moriturus ab eo, qui auream Chriſti cruci affixi effigiem, ad pios animi

motus

motus excitandos, offerebat, quanti vncia veniret? Vnde ille fænerator (cuius mortē paucis abhinc annis accepimus) cùm in extremis de peccatorum confeſſione admoneretur, poſtulauit, vilíne frumentum venderetur, & an bona ſpes foret vindemiæ? Vnde Prælatus ille, quem ſcio maiorem argenteæ ſuppelle-ctilis, quàm conſcientię curam habuiſſe, animam exhalauit, contrectans manibus ſua ſalina, pelues, lanceſque, quas in ſupremo agone, coram adferri iuſſerat? Vnde nobilis ille Sabaudus, qui omnem ſuum amorem Mulieri cuidam impenderat, obijt dicendo, iterandoque millies: Corculum meum, deliciæ meæ, itane auellor à te? nimirum Echo vitæ eſt Mors. Et, vt alterius quoque generis exempla proferamus, vnde eſt quod quædam S. Vrſulæ Religioſa, quæ in longa ſex menſium ægritudine, ſæpius ſolenne B. Victoriæ carmen iterauerat:

O IESV, mi dulcis Amor, nil diligo præte,
Tu ſponſus meus es, Mens mea ſponſa tua eſt,

Digitized by Google

proximis annis Camberij obierit, hæc verba repetens? vnde eſt quod tot egregiæ animæ, quæ millies habent in ore: Viuat IESVS, MARIA, IOSEPH idem in morte etiam ſuauiſſimè eloquantur? totum id inde accidit, quòd Mors ſit Echo vitæ: adeò verum eſt, cogitationes, & affectus, qui nobis familiares, & in vſu fuerunt, ſub id tempus recurſuros. Cui igitur bono eæ vanæ, inutiles, & forſan pernicioſæ cogitationes, ſiue Amoris, ſiue Vindictæ, quæ tantoperè inſident animis nonnullorum? Quorſum hæc Caſtella in aëre, hæ fictæ machinæ, illæ votorum Chimæræ, illæ vagæ imaginationes, quæ multis plurimas bonas horas ſuffurantur? nulli rei iſta ſeruiunt, niſi (præter Dei offenſam ratione perditi temporis) vt mortem quoque producant infelicem, & obitum in quo minima ſit de Deo cogitatio; quia enim mors vitæ eſt Echo, & finis tragœdiæ, quidquid in theatro comparuerit, iterum ſe ſiſtet, & eæ cogitationes cupiditateſque poſtremùm recurrent. Nonne præ-

ne præſtare mentem, optimis cogitatio-tionibus imbuiſſe, & hâc etiam parte vtiliter tempus collocaſſe, vt omni modo mortem meliorem acceptiorémque conſequeremur?

Hæc omnia ſtimulant me, Hagiophila, vt alia, quàm fecerim antehac, ratione tempus meum impendam; nec minùs te facturam exiſtimo, quin etiam ampliùs. Quòd ad me attinet, totus horrore concutior, quoties mecum reputo tanti iacturam temporis, tot actiones, quas ad Deum non retuli, tot vanas inutiléſque cogitationes. Heu! omnium iſtorum rationem exiget à me DEVS. Quotidie mihi ferè ſeptem horæ ſunt, aut vt loquar, aut vt de diuinis rebus loquentes audiam, aut vt Deum orem, déque illo cogitem: elapſo anno, aut elapſis annis decem, quantus horarum numerus eſt, de quibus exquiret Deus, an, vti par erat, eas expenderim? Heu me! Quid dicam, cum interrogabor de decem, aut quindecim millibus horarum Orationis, de viginti, vel viginti quinq; millibus quadrantium Examinis, & ita

de tempore aliorum meorum ſpiritualium Exercitiorum, ſecundùm ætatem, quâ ſum in obſequio diuino! ſcio qnanto tepore, quantâ negligentiâ, quantis diſtractionibus, tam bonas horas conſumpſerim, vt taceam reliquum temporis mihi conceſſi. Subit hîc cogitatio, quod Deus quartam horæ partem Dæmonibus exprobrauit, quâ benè vſi non ſunt, ideóque cruciatibus æternis ſunt addicti. Et ego, qui centuriatìm centuruias prodegi, quò deueniam, ſi Deus tam inſolentem exaggerare iacturam incipiat? reuoco hîc in mentem, plurimos eſſe inter damnatos, qui idcircò perierint, quòd aliquo ſemiquadrante, & momentis aliquot temporis abuſi ſint: & ego abuti pergo ſeptimanis integris, menſibus, annis, imò vitam omnem inutiliter conſumo, nihil propter Deum facio, ad me refero omnia; vbique & in omnibus me ſpecto, etiam ipſis cogitationibus, quas noctu diúque cohibere vix poſſum. Millenæ & millenæ euolant, & pleræque vanæ omnes, omnes ridiculæ, omnes ineptæ: interim

Deo

Deo, vt par foret, non ſeruitur, neque tempus mihi indultum, vti oporteret, benè collocatur. Quandocumque hiſce conſiderationibus animum aduerto, fateor contremiſcere me, & pænè apprehenſionibus diuinorum iudiciorum abſorberi. Erigor tamen, & ſolatio perfundor, quoties intelligo, poſſe me præteritam iacturam, reſarcire bono vſu eius temporis, quod mihi ſupereſt, quantumuis exiguum & breue ſit: tam vtiliter collocare iſtud poſſum, vt opes ingentes ipſáque ſanctitas, inde mihi proueniat. Medius horæ quadrans, momentum vnicum temporis benè vſurpatum, magnos producere effectus poteſt. Teſtis eſt ille, de quo ſacræ paginæ affirmant: *Conſummatus in breui expleuit tempora multa.* B. Stanislao Koſtkæ Tyroni, nouem menſes ſuffecerunt, vt ſanctitatem aſſequeretur; Aloyſius Gonzaga, quatuor, aut quinque annorum ſpatio Beati titulum conditionémque promeruit. Hæ fortunatiſſimę animæ modico tempore laborârunt, ſed adeò impenſè atque vtiliter, vt magnos apud Deum fauo-

EXAMEN CIRCA HVMILITATEM NOBIS NECESSARIAM.

Primò. *Exiſtimare ſe vilem, & abiectum, & ab alijs talem haberi velle, eligendo ex negotijs, & occupationibus ea, quæ viliora, atque moleſtiora ſunt.*

Secundò. *Cæteros omnes ſibi præferre, attendendo in ijs, dona Dei & gratias; & obſtupeſcendo, quod aliquis reperiatur, qui noſtri dignetur meminiſſe, aut etiam aliquo nos amore proſequi.*

Tertiò. *Credere ſe ineptum, & inutilem ad boni aliquid faciendum, plurima nihilominùs præſtare, ſed inde nullo modo gloriari.*

Quartò. *Sæpe animum aduertere ad ſuas miſerias, relapſus & imperfectiones, inde ſumendo occaſionem ſe demittendi, paruique pendendi; peccatorum ſuorum grauitatem, vti merentur, agnoſcendo.*

Quintò. *In omnibus actionibus noſtris, quantumuis bonæ videantur, reperire quod carpamus, vt quæ refertæ ſint imperfectionibus, quæ oculos noſtros fugiant.*

Sextò

Sextò. *Eligere ſemper incommodiſſima in corporis commoditatibus, quaſi melioribus eſſemus indigni, & communia onera libenter exactéq; ſubire, nullam immunitatem, aut exemptionem admittentes.*

Septimò. *Nunquam ſe aut ſua iactare, neque de vlla re loqui tanquam authoritatem habentes, ne de rebus quidem ſpiritualibus.*

Octauò. *Fugere omnem curioſitatem, quæ ad animæ noſtræ bonum, & ſalutem non ſpectat.*

Nonò. *Nihil vnquam in alios ſibi arrogare, neque faſtuosè, aut affectata quâdam grauitate incedere.*

Decimò. *Seſe alijs propter Deum ſubijcere, præſertim ſuperioribus.*

Vndecimò. *Omnem honorem, & bona, quæ nobis conferuntur, ad Deum referre, indignos nos reputando, & auerſando, ſi forte hinc ab alijs laudemur, aut æſtimemur.*

Duodecimò. *Non exiſtimare ſibi aliquam prærogatiuam, aut honorem deberi, ſed in congreſſibus poſtremum locum occupare.*

Deci-

Digitized by Google

Decimò tertiò. *Non turbari aut affligi, quòd aliquid in nobis ſit, vnde reddamur contemptibiles, aut quòd ſimus inter eos, qui ſunt abiectæ conditionis.*

Decimò quartò. *Non excuſare admiſſam culpam, ſed eam candidè agnoſcere.*

Decimo quintò. *Omnia aliorum dicta factáque approbare.*

Decimo ſextò. *Declinare omnem loquendi, aut agendi modum, quo videamur honeſto loco nati, aut aliquando in ſæculari dignitate fuiſſe.*

Decimò ſeptimò. *Sibi ob proprias imperfectiones iraſci, ſéque ſeriò reprehendere, & gaudere, quòd alijs noſtræ miſeriæ ſint perſpectæ.*

Peracto hoc Examine recita Officium, aut alias Orationes vocales. Inde aggredieris hanc Conſiderationem.

CONSIDERATIO.

I. Mirabiliora verba non reperio, quàm hęc tria: Semper, Æuum, Æternitas; quò plus ea meditor, eò magis me angunt. Futurus ſum ſemper, & in Æuum futurus ſum corpore, & animâ, vel in æternitate tormentorum, vel

æter.

æternitate deliciarum, idque pendet ab arbitrio & electione meâ. O mira verba! ô ſemper! ô æuum! ô æternitas! nunquam animo meo excidite!

II. Inſignis amentia eſt, laborare pro rebus caducis, & quæ pereunt vnà cum tempore. Optimus is labor eſt, qui Æternitati impēditur. Quis iam meminit fortium illorum, qui vitam & ſanguinem in bellis, in Regum obſequijs prodegerunt? quis recordatur eorum Diuitum, qui tot ſudores periculáque congerendis opibus exantlârunt? quis iam loquitur de formoſis illis, quæ omne ſtudium ſuum colendæ pulchritudini, vanitatique ſectandæ impenderunt? hæc omnia ſepeliuit obliuio: nónne igitur ſatiùs eſt, ijs actionibus incumbere, quæ vitam promerentur carentem fine, quæque à Deo approbabuntur, & notabuntur in annalibus feliciſſimæ æternitatis?

III. O quantus ille eſt, cui ſeruio, & quàm tremendus, quandoquidem etiam cogitationum mearum ſibi dari velit rationem? Verùm id ita eſſe, vehementer

gau-

gaudeo. Millies millenas concipiam, quæ illi erunt acceptæ, quæque illius amorem beneuolentiámque mihi conciliabunt: nullam vnquam cogitationem admittam, quæ illum à me auertat. Nimium, heu! antehac tempus perdidi, nolo, nolo perdere æternitatem.

IV. O Deus, aliquáne ſtoliditas eſt, quæ cum noſtra debeat comparari? Mortem timemus, quæ nobis aditum ad pulchram æternitatem patefacit; horremus illam, quæ nos carceris noſtri calamitatibus liberat; & illam fugimus, etſi nos eximat occaſionibus offendendi Deum noſtrâ peruerſitate. Adeſdum amœna, amanda, & deſiderabilis Mors. Nunquam mihi prematurè aderis. Nunc quando te perſpectam habeo, de te potiſſimùm cogitabo, te amabo. Vituperet quiſquis volet, volo mortem amare, vt amem Deum.

V. Vix adducor, vt credam mihi non fuiſſe locum iam in inferno deſignatum, méque alicuius ſanctæ animæ patrocinio eſſe reuocatum in ſpem cæli conſe-

quendi

quendi. Digitis duobus abſui ab inferno, & proximus vt perpetuò priuarer aſpectu JESV, & MARIÆ. Ah quid me facere non oporteret, vt gratus forem tanto beneficio! ſerò nimis morior, nimis diu ignoro, cui debeam hanc inæſtimabilem charitatem. Scio quid loquar, ſum filius lacrymarum, & ſuſpiriorum: ſed cuius? iſtud eſt, quod adhuc neſcio.

VI. Multùm eſſet, ſi euitare poſſem Purgatorium, & flammas illas incredibiliter excruciantes; ſed quis modus? quandoquidem me tantoperè reddam obnoxium peccando, & tam parum ſatisfaciam patiendo? ſaltem illic parùm detinerer! ſed audio diuinitùs manifeſtatum, quod è noſtra Societate quidam quatuor annos illic detentus fuerit, etſi in magna virtutis opinione vitam traduxiſſet; & nobilem quandam puellam totis quingentis annis, ob aliquam vanitatem, quâ iuuenum animos offenderat. Quod ſi ita eſt, iam ad triginta, vel qua-

dra-

a *Ex Annal. SS.*

b *Ex Alano Ord. S Dominici,*

Digitized by Google

draginta annos, quin forſitan ad finem vſque Mundi, flammis illis terribilibus deputatus ſum, niſi mortificatione, alijſque pœnis vitam meam expiem.

Adeſt hora quietis, & deinde Orationis vocalis, vel Officij. Viſitationis Venerabilis Sacramenti, & demum diſpoſitionis ad ſequentem Meditationem.

III. MEDITATIO.

De Purgatorio.

Oratio præparatoria conſueta.

I. P*Ræludium.* Imaginare ingentem lacum plumbi, vel æris fuſi, & prorſus igniti, qualis ſolet eſſe materia fundendis campanis præparata, & in hac ardentiſſima lebete, vide plurimas animas miſerum in modum cruciari. O triſte ſpectaculum!

II. *Pralud.* Pete lumen, vt agnoſcas, quis ſit hic ignis, & quinam in eo torqueantur.

I. *Punctum.* Pœnæ Purgatorij, & eorum, qui hoc lacu continentur, ſunt eædem, quæ Inferni, præterquam quòd æternæ

æternæ non ſint, quódque is, qui illas patitur, non ſit Dei hoſtis, neque priuatus donis & gratijs, quas viuens conſecutus eſt: idcircò neque deſperat, neque maledictis in Deum & alios inſurgit, imò ne minimum quidem impatientis animi ſignum præbet, ſed cum incredibili reſignatione cuncta de manu Dei accipit in ſatisfactionem ſuorum peccatorum. Ah quidni corrigo mores meos! quidni deſero paruam illam & vanam agendi libertatem, quâ diuina bonitas ſic irritatur, vt me huic incendio ſit adiudicatura, & quis ſcit ad quantum temporis interuallum!

II. *Punctum.* Pœnœ ſenſus erunt horribiles. Quantùm erit, præ oculis continuò habere inuſitatas dæmonum ſpecies, adeóque horrenda ſpectra, vt ea nunc ſine animi deliquio ſpectare non poſſemus? quid, auribus haurire blaſphemias & vociferationes eorundem diabolorum? quid alia ſenſuum aliorum tormenta? vri & peruri eo igne, cum quo ſi noſter focus comparetur, non

alius

alius quàm coloribus expreſſus ignis eſſe videatur? magnam ſibi profectò iniuriam faciunt mortales, dum corpus non affligunt, neque conantur pœnitentijs redimere tormenta vſque adeò terribilia! vnius horæ doloribus integrum annum Purgatorij commutare poſſent. At mecum iſta: pergámne ego tam eſſe profundo ſtupori immerſus, vt mihi parcam, neque obediam tot inſtinctibus, qui clamant, tandem tempus eſſe, vt macerationibus corporis alijſque bonis operibus res meas diſponam?

III. *Punctum.* Tormentum prætereà erit maximum, non videre faciem Dei, neque illam B Matris, & tot dilectiſſimorum Sanctorum, qui nos exſpectant. Quod ſi verò id diu, & ad plures annos differatur. ô quàm intolerabilis eſt hæc mora! eſſe præ foribus cæli, & tamdiu ingredi non poſſe! mortem optaſſe idcircò, vt in conſpectum Dei admittereris, & excludi nihilominùs tanto temporis interuallo! quis non ſummo commiſerationis affectu moueretur, qui vi-

deret prolem aliquam, quæ ſolo Parentis videndi deſiderio à centum milliaribus aduolaſſet, ſtatim ab aduentu damnari ad panem & aquam, ad humicubationem, totóque anno excludi Parentis alloquio, & conſpectu? magnò mihi ſtabitis peccata mea: ſcilicet, licebit olim inter flammas gemere, & ingeminare: *Miſeremini mei, miſeremini mei ſaltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me!*

Colloquium ad Angelum Cuſtodem vt iſto tempore me ſoletur, vtque viuentes præſertim amicos excitet ad orandum pro me, & impetrandum à Deo, vt B. Virgo temperet dolores meos; tum vt exaudiantur ſacrificia & preces, quæ pro miſera mea anima offerentur.

Recollectio. Lectio fortuita Thomæ de Kempis. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Cœna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Viſitatio Venerabilis Euchariſtiæ. Præparatio Meditationis craſtinæ. Examen. Somnus, ſed priùs Mortis recordare, & quam ſis ſedem totâ æternitate habitura.

QVIN-

Digitized by Google

Digitized by Google

Inſpice, & fac ſecundùm Exemplar.

Digitized by Google

QVINTVS DIES.

De virtutibus in infantiâ, & vitâ latente Seruatoris noſtri imitandis.

EXceſſimus, Hagiophila, viam Purgatiuam, & Illuminatiuam ingredimur, vt trium ſequentium dierum ſpatio inſiſtamus conſiderandis ijs virtutibus, quæ plurimùm in vita & Paſſione JESV Chriſti, optimi Magiſtri noſtri, eluxerunt. Hodie eius Infantiam & vitam latentem inſpiciemus.

Saluta Venerabile Sacramentum, & ad meditandum te diſpone.

I. MEDITATIO.

Quòd DEVS *nobis dederit Filium ſuum, vt eius virtutes imitemur.*

Oratio præparatoria conſueta.

I. PRæludium. Imaginare Regem aliquem, qui de Moderatore excellenti proſpicit Filio ſuo, vt illum in moribus, & totâ viuendi ratione inſtruat. Docet illum igitur moderari greſſus, ſermonem ornare elegantijs, veſtes aptè

componere, & reliqua, quæ ſcire Regulum oportet.

II. *Pralud.* Cùm Deus ſit iſte Rex, qui nobis Filium ſuum propoſuit in exemplar actionum noſtrarum, pete gratiam, vt eum proximè imitando aſſequaris.

I. *Punctum.* Ex pluribus rationibus, propter quas Deus nobis dedit Filium ſuum, præcipua eſt, vt illius verbis, & exemplo diſceremus, quid credere, quidq́ue agere ad conſequendam noſtram ſalutem nos oporteret, fieremúſque hac ratione illi quàm ſimillimi. Non vult nos vti alio Magiſtro, quàm Filio ſuo, vnde in monte Thabor hanc vocem detonuit: *Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui, ipſum audite.* (Matth. 17.) Et ipſe Filius de ſe: *Magiſter,* inquit, *veſter vnus eſt Chriſtus.* (Matth. 23.) Et alibi (Ioan. 13.) *Vos vocatis me Magiſter, & Domine, & benè dicitis, ſum etenim.* Nam propterea *Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.* Dederat olim Deus hominibus plurimos eximios Sanctos, Enoch,

Enoch, Moyſen, Ioſue, Dauidem, & alios in exemplum: ſed cùm nemo illorum numeris omnibus eſſet abſolutus, tandem placuit eum proponere, videlicet Filium ſuum, in quo nihil carpi poſſet, nihil deſiderari: Ita vt hoc ſolùm nunc deſit, vt quemadmodum ipſe fecit, ita & nos faciamus. Deſiderium, gratiarum actio.

II. *Punctum.* Æquiſſimum eſt, vt IESVM Chriſtum imitemur. Nam primò hæc eſt amoris certiſſima teſſera. *Qui dicit ſe in ipſo manere*, hoc eſt, diligere, *debet, ſicut ille ambulauit, & ipſe ambulare.* Ita Filius Parentem imitatur, Diſcipulus Magiſtrum, Ducem Miles. Secundò in eo ſita eſt perfectio noſtra: cùm enim Deus perfectiſſimus ſit, imò ipſa perfectio, fieri non poteſt, vt ei fiamus ſimiles, quin vna eadémque opera reddamur perfecti, expreſſione videlicet virtutum eius, quantùm eas exprimere fragilitas humana poteſt. Tertiò deſiderat iſtud à Filijs ſuis Mater Eccleſia, deſiderat Communitas, in quâ viuimus, deſide-

rant Superiores noſtri, vt omnes fiamus Chriſtuli, iuxta illud, quod Galatenſibus vouebat Apoſtolus: *Donec formetur in vobis Chriſtus.*

III. *Punctum.* Lucifer hinc allicit homines, vt illum ſequantur, promittit voluptates, honores, & diuitias; omnem agendi libertatem permittit; interim tegit ea, quæ poſt hanc vitam illis euentura ſunt, intolerabilia per totam æternitatem tormenta. Nihilominùs innumeri, qui præſentia tantùm habent præ oculis, illum ſequuntur, & pereunt. Inde Jesvs etiam homines inuitat, vt per contemptum rerum caducarum, per ſuiipſius abnegationem, per ſemitam virtutum, quam ipſe tenuit, illum conſequantur, & cælum æternámque omnium bonorum poſſeſſionem, mercedis loco, promittit. Anima mea, quid ſequi lubet, an voluptatem temporaneam, & pœnam æternam? contemptum an honorem? paupertatem an diuitias? vitium an virtutem? Luciferum an Jesvm?

Colloquium ad Seruatorem, quem tibi

tibi Magiſtrum elegiſti, & ad SS. Matrem, vt te Filio ſuo commendare dignetur. Pater. Aue.

Recollectio. Electio Teſſeræ: neſcio an hæc tibi arridebit: *Viuat IESVS, viuant quotquot illum diligunt.* An forſan iſta? *Gloria magna ſequi Dominum.* Num ſeuerius illud dictum D. Pauli? *Qui non amat Dominum IESVM, anathema ſit.*

Sequitur Oratio vocalis, aut Officij, aut alia. Sacrum. Lectio ſpiritalis de Amicitijs particularibus, quæ magno detrimento ſunt illi amori, quem Chriſto debemus.

DISSERTATIO MATVTINA.

De particularibus Amicitijs.

SI iſtud dicerem, Hagiophila, non ineundas eſſe particulares Amicitias, fortaſſe in vultum mihi inuolares, & ægrè arcere poſſem violentiam tuam, adeò ſuauiter illi vitæ humanæ commercio addicta es. Ne indignare, loquemur ex voto tuo; & quia ratione duceris, polliceor me nihil in medium allaturum, quòd non ſit maximè conſentaneum rationi, & ſcio iſtud à te deſidera-

ri. Enimuerò contrahendæ amicitiæ ſunt: quis enim dubitat? naturâ ad amandum ferimur, negari non poteſt, ad hoc habemus cor: Amicitia elementum eſt, in quo viuimus; Amor eſt Sol, qui lucem, qui vitam impertit: ſoli barbari, & ab omni humanitate alieni, in illum intueri non poſſunt. Ipſæ ſenſus expertes creaturæ hoc ſidus adorant, & amare ſatagunt:

Ipſa ſuas etiam patiuntur ſidera flammas,
Ipſum etiam, credo nouit amare mare.

Plurimum me cepit ingenium illius, qui vt hanc veritatem illuſtriùs ob oculos poneret, ſubtili admirandóque Emblemate duos Amores, Geniorum habitu, ludentes pila expreſſit: pila hæc Mundi formam figurámque præferebat; vt hoc præclaro inuento doceret, Mundum, & quidquid eo continetur, ſolius Amoris tactu impulſúque promoueri, réſque omnes, quantùm cuiuſque vires patiuntur, huic eſſe affectui ſubiectas. Profectò ſi id creaturis omnibus accidit, quomodò eximemur nos, quibus cor eſt, vbi

Amor

Amor reſidet, & quod vnum ineundis, admittendis, conſeruandiſque Amicitijs eſt aptum? quidquid erit, miſeri erimus, ſi abſque Amore, ſi Amicitijs deſtituti. *Væ ſoli*, ait Sapiens, *quia cùm ceciderit, non habet ſubleuantem ſe. Quis eſt ille ſolus*, exclamat D. Auguſtinus in hunc locum, *quis eſt ille miſer? ille*, inquit, *ſolus eſt, qui ſine Amico eſt.* Tanti eſt, fidelem habere Amicum, vt vel ſolus illius aſpectûs temperandis propulſandiſque animi ægritudinibus & moleſtijs ſufficiat, quòd olim Euripides quoque cecinit:

Adferre amico maximum ſolatium
Præſens amicus, rebus afflictis, ſolet.

Bonus Amicus incomparabilis theſaurus eſt; vnde Alexander Magnus cùm interrogaretur, vbi theſauros haberet reconditos, demonſtrans eos qui peculiari Amicitiæ vinculo illi erant obſtricti, hi, inquit, theſauri mei ſunt. Verus Amicus, eſt ſumma huius vitæ felicitas, eiuſque iactura ſatis defleri non poteſt, Hinc Prometheus, qui olim Ægyptijs

Digitized by Google

leges tulit, docebat nihil æquè deplorari debere, atque Amici iacturam: cætera omnia eſſe inſtabilia, & arcæ, aut domûs anguſtijs contineri, Amicum verò animum atque cor occupare. Sed quid pluribus eſt opus? omnia verbo aſtruit Sapiens: *Amico fideli nulla eſt comparatio, & non eſt ponderatio digna auri, & argenti contra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis, medicamentum vitæ, & immortalitatis.* Quare non miror, plurimos etiam Sanctorum fidis Amicitijs adhæſiſſe. S. Cyprianus Epiſcopus Carthaginenſis complexus eſt Cæcilium ſuum; Baſilium Gregorius Nazianzenus, & (ne diutiùs immorer rei manifeſtæ) Petrus Paulum, de quibus prope quotidie canit Eccleſia: *Glorioſi Principes terræ, quomodo in vita ſua dilexerunt ſe, ita & in morte non ſunt ſeparati.*

Hiſce poſitis, quâ fronte particularibus Amicitijs bellum indicerem, quo iudicio eas condemnarem? non facio. Omninò amandum eſt, fidelis Amicus habendus eſt. Abnuere nemo poteſt, niſi

forté

fortè Timon ille Athenienſis, ille Miſanthropus, hominum oſor, ille de quo merita vox: *Nec amat, nec amatur ab vllo.* Fidus & ſincerus Amicus quęrendus eſt, & in hoc particularis amicus conſiſtit. Itáque factum tibi ſatis, Hagiophila, vterque noſtrûm opinione & ſententiâ conſpirat. Sed audi reliqua, quæ dicturus ſum, fortaſſe minùs conſentire videbimur.

Verum eſt conceſſas eſſe Amicitias etiam particulares, cùm fidelem Amicum habere permiſſum ſit: ſed in eo vertitur cardo difficultatis, vt talem aliquem nanciſcamur, cum quo iniri contrahique ſincera poſſit Amicitia.

Melopepones Amici
Nunc temporis videntur,
Sunt plurimi probandi,
Vt vnus approbetur.

Malum Amicum reperire, procliue eſt, at bonus, ne in Centuria quidem, inuenitur; & inde electio difficillima eſt, quòd intentiones & propoſita eorum, qui ſe nobis Amicos ſimulant, ignoremus.

mus. Nonnulli Amicitias ineunt ex quadam naturæ inclinatiore, quòd exterior tua ſpecies, tua forma, tua indoles & comitas, tuus conuictus & ſermo illis arrident; læto iucundóque ingenio es, facetijs, iocis, epulis, temporéque hilariter ducendo delectaris, hinc te complectuntur. At iſta veri Amici nota non eſt, Amor iſte eſt concupiſcentiæ, non bona ſinceráque amicitia; ſimul atque forma defluxerit, perierit decor, copia, & valetudo; diffluet peribitque Amicus. Illi verò Amici non ſunt, qui tam facilè Amicitijs renuntiant, imò ſecundùm Ariſtotelem: *Non eſt Amicus, quiſquis amare deſijt.*

Alij amant ideò, quia amantur. Maledicta lex, aiebat S. Thereſia, ideò redamare velle, quòd amer! & reipſa, ſatis non eſt, vt eum deligam Amicum, qui me amat: quid enim ſcio, an habeat conditiones veræ amicitiæ ſtabiliendæ requiſitas? an non peruerſo aliquo ad me amandum affectu compellatur? an non Amorem externâ ſpecie tantum ſimu-

ſimnlet? priùs ſalis modium cum illo comede, vt illum explores, & tunc demum, citra periculum, aliquid de amicitia decerne.

Alij alios diligunt, quos reperiunt pronos in omnem viuendi libertatem, qui ſceleratus Amor eſt hominum libertinorum, qui Deum non timent, qui vnà nequitijs ſe dedunt, quorum vſus eſt alijs obtrectare, murmurare, coire in conuenticula, à communibus officijs, & Regularũ obſeruatione ſecedere, quandam morum inſolentiam & immoderationem induere, verbo: qui ſunt inferni pabulum: *Stupa collecta, ſynagoga peccantium.* Perniciosiſſima iſthæc Amicitia eſt, qualem Latrones ineunt, nullo alio nixam fundamento, quàm malitiæ, & flagitiorum, in quæ conſpirant. Nunquam ſubeat iſta animum tuum cogitatio, inter eas perſonas veram eſſe amicitiam, quæ Dei timore non tanguntur. *Non poteſt*, inquit D. Ambroſius, *homo homini eſſe Amicus, qui Deo fuerit inimicus.* Aliqui amant, vt Amicorum copiâ

piâ & authoritate ſtabiliant res ſuas, itáque ſe, & emolumentum ſuum ſibi propoſitum habent, vel vt ſatisfaciant genio, & prurituí ſuo: non tam amare ipſi, quàm amari ab alijs volunt, ſimiles Cani villoſo, qui obuijs omnibus blanditur, adulatúrque; vel denique ob alia motiua à tramite bonæ ſinceræque amicitię aberrantia. Quis nunc modus è tanta permiſtione variarum intentionum, quibus duci homines poſſunt, inter tot fraudes & inconſtantias, verum ſincerúmque diſcernere & deligere Amicum? vis modum illum tibi patefaciam? vt benè deligas, nullus deligendus eſt. O, Hagiophila, ſcires, quantis damnis & periculis ſeptæ ſint Amicitiæ particulares, nunquam crederes te illis, ſed veneni inſtar, & peſtis deuitares. Tribue hoc mihi, ne te ijs committas, niſi velis libertatis tuæ iacturam facere, & cor tuum redigere in ſeruitutem. An non eſt eſſe mancipium vinctúmque, ſemper mentem habere vni creaturæ obnoxiam? ad illam noctu diúque anhelare? ijs deſide-

rijs

Digitized by Google

rijs indormire? ſæpe noctem inſomnem ducere? ſi præſens adſit, iam deſeri non poteſt, defigi in illam obtutus debent, tangere opus eſt, manum apprehendere, teſtificari, quòd illam amemus, exprobrare illi frigus affectûs ſui, permittere, vt viuat arbitrio ſuo liberè, neque carpere audemus vitia illius, ne offenſa aliquid de ſuo erga nos amore remittat. Si euigilamus, prima animo occurrit, ſi dormimus, eius imago ſomniantibus obijcitur. An non iſta inſolens quædam ſeruitus eſt? Ex hiſce malis ruitur in peiora, ex ſeruitute in ingens tormentum delaberis. Quod tormentum grauius eſſe poteſt, quàm quando diuelli oportet? quando accedit æmulatio? quando credis te non amari? quando langues expectatione eius, quem diligis? quando longiùs abeſt id, quod amas, & metus eſt, ne non redeat, aut nonniſi poſt diuturnum temporis interuallum? quando cogeris ad conferenda munera, & noua affectûs tui argumenta? quando diutinam abſentiam ferre non potes, & nimiâ ſollici-

tudine

tudine nuntium de illo expetis, vix rei alterius memor? nónne hoc inſigne tormentum eſt? ſed iſta tanti non forent, niſi conſcientia quoque lęderetur: quando vnà ſunt, liberè animus effunditur; maledicitur, obtrectatur, murmuratur, iudicia & ſuſpiciones de hiſce aut illis referuntur, conſpiratur, violatur ſilentij lex, regulæ & ordinationes Communitatis; tempus teritur, de rebus ſuis multus ſermo, mutua adulatio, excuſatio reciproca ſuorum vitiorum, de rebus diuinis altum ſilentium, aut ſi ab his factum initium eſt, tandem deflectitur ad colloquia inepta, nugatoria, vana, teſtantia mutuum affectum, & cuius ſatis amplam ſignificationem dare non poſſunt. Ipſa etiam ſæpe Caſtitas periculo exponitur, præſertim inter iuniores: iſti blandi aſpectus & diu defixi, hæc ſuſpiria, hæ voces truncatæ, quæ primo aditu omnem perſonarum affectum prodere non audent, illi geſtus alij, qui etiam ſine voce loquuntur, vim inferunt, flammas excitant, & inordinatis cogitationibus animum,

mum, & corpus prauis motionibus affligunt. Quòd ſi hæc amicitia vigeat inter perſonas diuerſi ſexûs, væ! longè certius diſcrimen eſt. Et quî non eſſet, quandoquidem inter eos, qui eiuſdem ſunt ſexus, nimis quàm ſit manifeſtum? conſtat aliquos eouſque exorbitaſſe, vt actiones admiſerint igne publico expiandas.

Et vt iſta non eſſent, profectus animæ, propria perfectio, & virtutum exercitium negligitur. Rarò videbis eas perſonas, quæ hiſce affectibus adhæreſcunt, ad aliquem virtutis gradum promoueri. Et fieri non poteſt, quandoquidem Dei Amor apud illos exiguo loco pretióque ſit. Hæ animæ non amant Deum ex toto corde, quantumuis id externâ ſpecie præſeferant, verbóque multùm proteſtentur, non inducent me, vt credam. Diuiſum cor illarum eſt, partem Deus, partem Amicus, vel Amica occupant: quod creaturæ ſupereſt, Deus obtinet, nam diuturniores, & impenſiores cogitationes illam ſpectant, reliquum Dei eſt; cùm certiſſimum ſit, tandundem

Amoris

Amoris demi Creatori, quantum impendimus creaturæ. Optimè S. Auguſtinus Amorem manui comparat: *Putate*, inquit, *Amorem hominis, quaſi manum animæ; ſi quid tenet, tenere aliud non poteſt: ideò qui amat aliud, Deum amare non poteſt, occupatam habet animam.* Manu teneas aureos quinquaginta, ſi eadem apprehendere manum meam velis, illámque ſtringere, neceſſariò aurei illi dimittendi ſunt; ita prorſus ſe habet, quamdiu manus amoris aliqua creatura, quam diligis, occupatur, fieri non poteſt, vt amabiliſſimus Deus debitum ibidem locum obtineat. Quare iterum te obteſtor, Hagiophila, vt hiſce particularibus Amicitijs te expedias. Inſana es (præſertim ſi adhuc ætate flores) niſi miſſas facis ineptas haſce animi tui occupationes. Id aio, quòd ſciam hoc proprium eſſe iuuentuti, vt ſimilibus ſtudijs affectibúſque dent operam. Exime, exime te his omnibus, aſſere libertatem tuam: ne vltrò te tormentis, & horum indiſcretorum perturbationi ſubijce, ge-

re

re curam conſcientiæ, & perfectionis tuæ, neque puritatem tuam diſcrimini exponas: fac vt Amor Dei in te dominetur, & in corde tuo veluti throno ſuo reſideat; ſi aliqua præterea amanda perſona eſt, ametur moderatè, non effflictim, non anxiè, ſed eo pacto, vt Communitas, in qua degis, carpere nil meritò poſſit, neque offendi; cum illo Dei timore, vt nullum, ne veniale quidem, peccatum admittatur, nunquam vlla Regula violetur; eâ compoſitione morúmque modeſtiâ, quæ Angelis ſit admirationi; eâ cautione, vt nihil propales eorum, quæ ad Conſcientiam tuam attinent, quæque ſoli Confeſſario, aut illi, qui animam tuam regit, debent eſſe perſpecta. Hæc enim ſi Amico, vel Amicæ reuelares, tentari forſitan poſſet, atque ea diſcere, quæ hactenus benè ignorauit. Diuerſa Arcanorum ratio eſt, Arcana animi & cordis intima, nulli patefacienda ſunt, quàm Deo, eiuſque Vicarijs, qui nos illius nomine gubernant. Volèſne poſt illa omnia talibus impoſterum

Amicitijs, de quibus nobis hactenus ſermo fuit, indulgere? At fortè obijcies, me nunc longè alium à me videri: priùs me dediſſe bona verba, eáque viſum approbare, quæ nunc tantoperè reijcio, & damno; te magno quidem, ſed breui, gaudio perfuſam, cùm plurimùm abſis ab eo, quod putâras. Nihil aliud eſt, quod opponas? iterum dico, & repeto: Nihil meliùs, nihil feliciùs eſt, quàm fidelem habere Amicum. Iesvs ſuum habuit Ioannem, ſuum Paulum Petrus: in eo momentum eſt, vt benè deligatur. Benè delige, & adſtipulatorem me habebis. Nónne oportet, vt tibi ſingula ſuis nominibus indigitem, & quod bonum eſt, bonum vocem, & malum, quod malum eſt? ne terreant te dicta mea, ſi Cor reperis poſtulatis conditionibus inſtructum, illud ama: ſed ſecura ſis, quòd Deum præ omnibus timeat, quòd in amore conſtabit, quòd te non amet ſui commodi gratia, ſed purè propter Deum, & in Deo: quódque tu etiam non alijs ſtimulis ad amorem impellaris,

ris,

ris, non ſubijciendo te ijs ſeruitutibus, tormentis & periculis, quæ malas amicitias conſequuntur. Si occurrit ſic diſpoſitus animus, & tu etiam eodem pacto præparata ſis, audacter & ſine ſcrupulo contrahe amicitiam, non repugno. Si reperire poſſes, qui te non aliò quam ad Deum ſtimularet, maximè id foret è re tua. Talis fuit Thereſia quædam Bernardina, quæ hoc fædere amicam ſuam obſtrinxerat, vt quoties vna alterius meminiſſet, toties animas ſuas diuinæ prouidentiæ regendas penitùs committerent. Talis ille, qui monuerat amicum, vt quandocúmque, & vbicúmque obuius fieret, continuò ſuggereret iſtud: *Illicne es?* vt diuinæ præſentiæ ſemper recordaretur. Tales magno tibi forent emolumento. Plura iam dicenda non occurrunt. Velléſne, vt tibi deſignarem perſonas, quas eligere deberes? facerem id non inuitus, ſi cognitam haberem Communitatem tuam, & dicerem; ne huic perſonæ te credas; tota in iocos & garrulitatem effuſa eſt, eſt inconſtans,
de-

deceptrix, dicax, cui ſumma & vnica virtus ſit, aliqua vrbanitas; tenere ſecretum nequit, inuida eſt, ſuperba, ſui amans, tibi iſta non ſeruit. Atque hęc tibi ſuggererem: ſi autem aptam aliquam reperirem, quod quidem mihi prodigij inſtar eſſet (cùm rectè olim nonnemo dixerit, centum annos minimum requiri, vt duo, perfectâ numeriſque omnibus abſolutâ amicitiâ, colligentur) liberè, pro eo, quo in commodum tuum feror, affectu, & vt me tuæ ad amandum pronitati accommodarem, eſſem tibi author, vt illi animum, & cor tuum affigeres. Sed cum perſonas illas, cum quibus verſaris, non norim, hac in re ſatisfacere tibi non poſſum. Nihilominus quia vrgere pergis, vt nominem tibi perſonam aliquam, quam deligas, & quacum ſanctam Amicitiam ineas, non moror, cedo voluntati tuæ: Delige & in charum amicum aſſume JESVM, Mariæ Filium, huic vni animum & Amorem tuum dedica; ſummè amabilis eſt, & vnicum veræ ſinceræque amicitiæ obiectum.

Digitized by Google

iectum. Quid amare hic potes, quod à proditionibus, fraudibus, inconſtantijs, faſtidijs, inuidijs & ſpinis ſit immune? nihil horum habet Iesvs: Nulla voluptas eſt amare Creaturam, vix vniuntur cum diuidi oportet: non pro voto ſatis frequens congreſſus eſt, ne mutui quidem aſpectus omninò liberi ſunt, arbitros habent alios, & tandem mors ipſa perpetuum diuortium indicit; & vt aliqua eſſet voluptas, mille moleſtijs & doloribus animus labefactatur. Amicitia cum Iesv, & amabili Maria, voluptatem adfert puram & defæcatam: ſi lubet, ſemper illi adſumus: adimus & alloquimur, quando & quantùm lubet. Ipſa mors amoribus noſtris patrocinatur: velum enim ſubducens, vt perpetuo eius aſpectu fruamur, efficit. Tam ergo delirabis, Hagiophila, vt alteri, quàm Iesv, cor tuum largiaris? nonne anima tua ſponſa illius eſt? cui igitur potiùs conſecrabis Amorem tuum, quàm ſponſo tuo? I & Iesvm Mariæ filium Amicum habe, illum præ omni-

bus ama, & omnia in illo, & propter illum. Et tali læta ſponſo iam nunc concine, & deinceps quoad viues, millies & millies cum B. Victoria.

O IESV, *mi dulcis Amor, nil diligo quàm te:*
Tu ſponſus meus es, mens mea ſponſa tua eſt!

Hagiophila, ſi lectio hæc non ſufficit, lege, vt magis exciteris ad eligendum IESVM in Amicum, cap. 7. & 8. lib. 2. de Imitatione Chriſti, cap. 8. lib. 1. aut Rodericij cap. 18. 19 & 20. Tract. 4. part. 1.

Peracta Lectione renoua deuotiones tuas erga Filium Dei, ad quod ſeruire poterit, Caput 3. & 5. mei ſancti fauoris, ſi fortè ad manum eſt.

Sequitur præparatio ſequentis Meditationis.

SECVN-

SECVNDA MEDITATIO.

De Paupertate Filij Dei Infantis.

Oratio præparatoria ſolita.

PRælud. I. Propone tibi ob oculos Ieſũ recens natum, iacentem in præſepio non in cunis; in ſtabulo, non in domo; inter inopem Matrem & S. Ioſephum, qui ne quidẽ impetrare potuerint, vt illi domicilium in Bethleem concederetur.

II. Pralud Pete gratiam bene intelligendi illam filij Dei paupertatem, vt eam imiteris ſaltem cor non affigendo diuitijs, aut commodis huius vitæ.

I. Punctum. Extrema fuit paupertas filij Dei, in eius natiuitate: nam, etſi foret rerum omnium, & vniuerſi Dominus, tamen in mundum ingrediens, ad deſerti ſtabuli vilem angulum reijcitur; Matrem habet pauperem; paupertinis panniculis inuoluitur; Lectus eſt fœni pauxillum & ſtraminis, qualis animalibus ſubſterni ſolet. Omne ſubſidium illi eſt ab inope fabro, quem præſens o-

omnium rerum penuria grauiter afficiebat; deinde à ſancta Virgine Matre, cui neque famulus, neque ancilla parturienti aſſiſtebant. Admiratio ſuper his, ac deinde Inueſtigatio, quorſum hæc tanta Filij Dei paupertas. Primò, vt admiratione complerentur Angeli, dum vident eum, cui Cælum thronus eſt, quique decore ſuo induit omnes creaturas, iacere in præſepi iumentorum, & malè ſartis panniculis inuolui. Secundò, vt damnarentur immoderatæ cupiditates filiorum Adam, & diuitiarum vanitas detegeretur. Tertiò, vt eius virtutis pretium innoteſceret hominibus, eaque illius exemplo perſuaderetur, maxime Religioſis, qui meritò patienter ferent modica corporis incommoda, atque aliquam in victu, veſtitu, & habitatione egeſtatem, ſi viderint Seruatorem ſuum maximis incommodis, rerumque omnium inopia laboraſſe.

II. *Punctum.* Non fuit hæc paupertas Filij Dei fortuita, aut à S. Ioſepho, vel B. Matre procurata, ſed deſignata à

Deo

Digitized by Google

Deo ab æterno, & tandem in tempore mandata executioni. Vtque hæc meliùs ex decreto diuini conſilij, ſuccederet; fuere Parentes, etſi familiâ nobiliſſimi, re tamen familiari egentes: eundum ijs fuit in Bethleem, vbi nec diuerſorio reciperentur. Neque ignorabant Angeli, hæc omnia ſic eſſe diuinitùs deſtinata: nam cum Natiuitatem huius Infantis Paſtoribus annuntiarunt, meminerunt pannorum, quibus inuoluebatur, & præſepij, in quo iacebat. Gaudete ô voluntate effectuque pauperes, Ducem habetis Ieſum! conſolamini preſſæ afflictæque animæ, nihil fortuitò, aut caſu vota veſtra, & deſideria intercipit: omnia nutu, & decreto Dei accidunt.

III. *Punctum*. Hæc voluntaria Chriſti paupertas fuit prima virtutum, quas in Exordio vitæ ſuæ manifeſtauit, eandemque tota vita ſua conſtanter exercuit. Fuit egens in Natiuitate, fuit & paulò poſt: nam tres Reges veluti pauperi in ſumma egeſtate conſtituto, ſtipem erogarunt. Egens fuit in Præſen-

tatione: nam cum Matri facultates deeſſent emendo Agno, offerri turtures debuere. Ægyptum petens, ibique ſeptem annis commoratus, magna inopia laborauit. Duodennis, ex penuria ſtipem trium dierum ſpatio vicatìm collegit Ieroſolymis, eo nimirum tempore, quo Mater perditum credebat. In officina fabri lignarij, per octodecim integros annos, inſtar tyronis & opificis, operam ſuam adhibuit. Nulla illi domus, nulli redditus, nullæ penſiones, nil æris, aut argenti: ſolis S. Magdalenæ, S. Marthæ, aut aliarum piarum mulierum eleemoſynis inter prædicandum ſuſtentabatur. Victus fuit vulgaris, nullo modo delicatus. In veſtitu nihil ſuperfluũ, nihil vanum, aut curioſum. Tandem nudus in Cruce moritur: adijcine ad iſtam paupertatem aliquid poteſt? Conſidera cur in hac virtute cæperit, & finierit; an quod hæc ſit chariſſima, quod difficillima, quod maxime neceſſaria, & cæterarum fundamentum? Imitatio, Reſolutio, Amor.

Col-

Colloquium ad ſanctos Paupertatis amatores, S. Franciſcum, S. Alexium & ſimiles: quidni vos imitor, ô ſancti electi? quidni tibi ſimilis ſum, ô IESV Magiſter mi! Pater, Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen Conſcientiæ. Prandium: ſed memineris priuſquam cubiculo pedem efferas, oſculari plagas tui Crucifixi, ſaltem pedum, rogando per Agoniam ſuam, vt tibi in hora mortis tuæ benignus, & miſericors eſſe dignetur. Vel deoſculare aliquam B. Virginis imaginem, poſtulata illius benedictione. Vel etiam vtrumque præſta. Quid enim? exire audes hoc officio IESV & MARIAE non exhibito? vide ne negligas, & iam nunc, hanc ini conſuetudinem, & à DEO magnis aliquando ſolatijs ideò perfunderis. Recreatio. Viſitatio Venerabilis Sacrementi. Examen particulare. Tempus ſcribendi propoſita tua, præcipue iſtud: nunquam te egreſſuram cubiculo, aut regreſſuram, quin flexis genibus adores IESVM & MARIAM, eorumque opem & fauorem implores; aut alia, quæ tibi occurrent, annotanda. Sequitur Lectio ſpiritualis.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De commodis, & emolumentis vitæ occultæ.

NE exiſtimes, Hagiophila, dum te ad vitam occultam inuito, me tibi perſuaſum velle, vt aliquò te conferas, vbi ſis incognita, exemplumque Alexij, Rochi, Ioannis Calybitæ, Euphroſinæ, Euſebiæ, & ſimilium imiteris; vel vt alicubi te ſic abdas, lateaſque occulta, vt à nemine, quàm à Deo, & Angelis videare, ad imitationem Pauli Eremitæ, Mariæ Ægyptiacæ, Roſaliæ, pluriumque aliorum. Non eſt illa vita occulta, quam hodie tibi deprædico: ſic latendi iam vſus exoleuit. Nihilò magis arbitrere, quòd hoc loco tibi ſuadeam, vt ita tuis oculis ſubducas optimas ſanctiſſimaſque tuas actiones, vt illas Deus, & alij obſeruent, tu vero minimè, non attendendo ad bona, quæ agis, ſed ad mala, quæ à te committuntur Iob tam eximia & illuſtria ſanctitatis opera peragebat,

bat, vt ſuo ſplendore Solem prouocarent, & Lunam; nihilominus ijs ipſe non aduertebat animũ: a *Si vidi Solem cum fulgeret, & Lunam incedentem clarè.* Ita probi faciunt, teſte D. Gregorio; b *Soli electi bona ſua non vident, quæ in ſe videnda omnibus ad exemplum præbent.* Nimirum hac in re Pauonem imitantur, vt ait Petrus Damianus; *videt in pedibus ruſticum aliquid, quod deſpiciat; ignorat in cauda, quid eum mirabilem reddat; te quoque quod in te virtutis eſt, lateat, ſi quid vero vitioſum, ab aſpectus tui iudicio, non recedat.* Sed neque iſta eſt vita occulta, quam tibi propono; actus potius humilitatis eſt. Latiùs patet vita occulta, neque vnius virtutis finibus coarctatur. Id præthereà ab opinione tua remoue, quod velim te ita incumbere bonis actionibus, vt nemo earum conſcius ſit; repugnaret iſtud Euangelio, & obligationi, quâ ad proximum ædificandum adſtringimur, quod ſine publico virtutum ſplendore fieri nequit: *Sic*

a *Iob,* 3. b *l.* 21. *Mor, l,* 2. *Epiſt,*

Digitized by Google

luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificant Patrem veſtrum, qui in cælis eſt. Eſſet ea quidem vita occulta, ſed nimiùm latens, & digna vituperio.

Vita occulta, de qua mihi ſermo eſt, in eo conſiſtit, vt non ſolùm probas actiones iuxta inſtituti noſtri rationem, in aliorum oculis producamus, verum etiam exerceamus quaſdam ſecretas, nullique cognitas, niſi Deo, & ijs quibus intima noſtrarum animarum arcana debent eſſe perſpecta: ita vt ſi boni æſtimemur, ſimus tamen adhuc, quam eorum ferat opinio, meliores: qui modus admirabilis eſt mundum ſanctè fallendi. Ieſus hanc occultæ vitæ rationem tenuit totis annis octodecim: publicè bonus, deuotus, obediens, & omni genere virtutum præditus videbatur; at priuatim & clam, in cubiculi ſui ſecreto, noctu diuque dabat operam actionibus ſanctitatis, orationis, oblationis ſui Deo Patri, Reſignationis, Patientiæ, & plurimarum aliarum virtutum, quæ ſi cogni-

cognitæ fuiſſent, eam vocem extorſiſſent ab omnibus: longè illum eſſe ſanctiorem, quàm crederetur. Quoties noctes orando conſumpſit? quoties peccatis hominum illacrymatus eſt? quoties erupit in ſuſpiria, humi proſtratus orauit, humi decubuit, mille ſuſtinere cruciatus, eoſque intolerandos pro vnoquoque mortalium voluit? & ita de cæteris actionibus, quæ nunquam innotuerunt. In illis ſita erat vita illius occulta; qualem deinde ſuis ipſe verbis commendauit: a *Tu autem cum oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauſo oſtio ora Patrem tuum in abſcondito, & Pater tuus, qui videt in abſcondito, reddet tibi.* Hoc inſtituto vixere viuuntque, plerique Sanctorum, Magiſtri ſui veſtigijs inſiſtunt, vitam degunt latentem; quàm vulgus opinetur, ſunt meliores, eáque operantur, ſiue in pœnitentijs, ſiue in virtutum internarum exercitatione, quæ ſi cognoſcerentur, mortales omnes inſigni admiratione ſtupo-

a *Matth.* 6.

reque defigerent. S. Clara adhuc inter mundi delicias conſtituta, ſecreto carnem ſuam cilicio affligebat, dum inter æquales, & inter illecebras amantium verſaretur: nonne, Hagiophila, iſtud inſolens eſt? B. Franciſcus Borgia, adoleſcens, quoties nobilium fæminarum conſortio intereſſe cogebatur, ſimili veſte corpus ſuum obarmabat: quid videtur? S. Heduigis, Poloniæ Princeps, lectum inſignem, & ſuperbo apparatu inſtructum habebat in cubiculo, eumque ad ſe adeuntibus monſtrabat, dicens thorum eſſe Principis Poloniæ; nihilominùs in eo cubabat nunquam, ſed in altero vili, duroque, quem Heduigis lectum indigitabat. Idem in vſu fuit Cardinali Baronio, lectum ſuum, lectum Cæſaris appellanti, & alterum, qui in ſpeciem erat expoſitus, lectum Cardinalis Baronij; erat iſte pauperrimus, & abditus, hic opere & pretio magnificentiſſimus; in illo noctu quieſcebat, in hoc nunquam. O prodigium! Gabriella Gadagnia in Gallia Comitiſ-

ſa cum

ſa, cùm filium vnicum, ſpem familiæ, & vnicè dilectum amiſiſſet, ſæpe in ſecretiſſimis orationibus ſuis Deo gratias referebat de filij morte, tam erat in Dei voluntatem reſignata. Soror Angela de Trinitate, Carmelitana, filia Mareſchalli de Briſſac, cùm, ob formam aliáque naturæ dona, à magnis Proceribus in Matrimonium expeteretur, faciem aqua imbutam ſoli expoſuit, vt decus formæ deperiret, & procorum oculis minùs arrideret, in conuictu etiam nobilium fatuam ſe bardámque ſimulauit, propoſito ſuo nulli, quam ſibi, perſpecto. Soror Maria Bouilloudia, Viſitationis ſanctæ Mariæ Religioſa, vt illuderet vanitati, quæ cæteræ armillas induunt, clàm alijs, brachia vrticis, rubis & ſimilibus circumcinxit. P. Elzearius quidam Societatis noſtræ, qui paucis ante annis, Aquis in Prouincia, glorioſè mortem in ſeruitio peſte infectorum obijt, ſemper veſtitus indormiebat, neque vnquam ſe dabat quieti, quin acri flagello ſe diuerberaſſet, neque vllus huius rei erat con-

 ſcius,

ſcius, præter ſuperiores, neque putabatur eò virtutis & auſteritatis proceſſiſſe, maximè cùm eſſet amplæ conditionis, & magnus natu, ſuiſque capiendis commodis aſſuetus, ad nos acceſſiſſet. Plurimi alij talem vitam degunt, diſſimulántque pœnitentias ſuas, & recondita animi ſui, & virtutum internarum ornamenta. Sunt qui non omittent ſtatis diebus geſtare cilicium, aut zonam aſperam, corpus flagello cædere, quotidie per horam aut ſemiſſem vacare Orationi mentali, Virgini Deiparæ cultus peculiares genuflexionum, & adorationum exhibere, quorum Deus & Angeli tutelares ſoli ſunt arbitri. Reperiuntur, qui ex virtutis affectu, & perfectionis propoſito, nunquam de vllo malè loquentur, nunquam vlli obgannient; ſeſe ex vero ſenſu humilitatis creaturarum omnium viliſſimas abiectiſſimáſque exiſtimabunt; ex amore pudicitiæ in nullius faciem obtutum defigent; ſilebunt de rebus ſuis, ijſque omnibus, vnde aliquam aucupari exiſtimationem, & glo-

riam

riam poſſent; nulli vel minimam moleſtiam facient, nulli poſtulatum officium, & charitatem negabunt; mente ſemper adhæreſcent Deo, in cuius præſentia continuò ambulant; nullo in rem vllam affectu ferentur; incredibili reſignatione ſeſe diuinæ diſpoſitioni committent, etiam parati Infernum ſubire, modò poſſent Deum ſemper Amore proſequi. Et nullus tantas támque illuſtres virtutum exercitationes aduertit. Hagiophila, ſi omnia iſta opera, ſi præſtantes illæ actiones, quæ conferunt ad vitam ſanctè reconditam, de quibus nunc memini, non rapiant cor Dei & Angelorum, quin & hominum, vbi illis innotuerint, neſcio, quibus poſſint alijs actionibus permoueri. Saltem ex his clarè perſpexeris, quid ſit vita occulta, de qua tecum diſſero; quanti verò illam faciam, adhuc mihi dicendum eſt; aliâs tibi tantoperè actiones heroicas commendaui, dixique non niſi vnica opus eſſe, vt ſalutem conſequamur, euadamúſque in eximiam ſanctitatem; etiámnum

Digitized by Google

num in ea opinione perſiſto ; audeo tamen pronunciare, ſecretas haſce actiones, nullo modo, eſſe alijs inferiores : illæ pronæ ſunt, vt in aliquam vanitatem, & animi elationem nos attollant, cùm ſint oculis omnium expoſitæ, indéque laudemur; hæ verò carent periculo, cùm ab omnibus ignorentur. *Vtile eſt abſcondere magis, quàm oſtentare, ſi quid habemus boni*, ait B. Bernardus. *a* Publicis bonis Latrones & Vanitas inſidiantur. Sponſa quamdiu latuit, nullo laborauit incommodo, niſi quod Amore languerit, ſed ſimul ac prodijt in publicum, & plateas, & vicos oberrando, quæſiuit ſponſum, verbera & plagas retulit; *Quæſiui, & non inueni illum: inuenerunt me cuſtodes, qui circumeunt ciuitatem, percuſſerunt me, & vulnerauerunt me, tulerunt pallium meum mihi cuſtodes murorum*. *b* Et hæc ratio eſt, cur Sancti, qui verſari inter homines coguntur, & publica illuſtriáque munera obire, priùs ſe in actionibus vitæ occultæ exerceant, exemplo Chriſti Ser-

uatoris,

a *Serm. 4. de Adu.* b *Cant. 5.*

Digitized by Google

uatoris, qui antequàm tribus annis concionaretur, & patraret miracula, abdidit ſe per annos omninò octodecim. Inſignis ad rem propoſitam eſt animaduerſio S. Hieronymi in facto Niniuitarum, qui cum Saccis & ieiunio pœnitentiam agere ſtatuiſſent, initium fecere à ieiunio, quod priuatum occultúmque opus erat: *Ante, ieiunium, & ſic Saccus; ante, quod occultum, & poſtea, quod palam; & ſi è duobus neceſſarijs vnum detrahendum eſt, magis ieiunium abſque Sacco, quàm Saccum eligam abſque ieiunio.* Præclarius in commendationem actionum occultarum proferri nihil poteſt, quàm ſi dicamus, cum eo Eccleſiæ Doctore: eas ſemper alijs eſſe anteponendas. Sed ſi aliâ quoque ratione eaſdem conſideremus, adhuc magis amandæ, ambiendæque videbuntur, nimirum quia ab illis totus decor, & vigor animarum noſtrarum promanat. a *Omnis gloria filiæ Regis ab intus*, ab eo quod intus latet, & hominum oculis ſemotus eſt. b *Pulchra*

es

a *Cant. 4.* b *Prouerb. 31.*

Digitized by Google

es amica mea, inquit Sponſus, *abſque eo quod intrinſecus latet*, quaſi diceret: Pulchra es ab elegantia actionum tuarum externarum, verum aliæ, quæ latent, queque nulli, quam mihi perſpecte ſunt, te efficiunt ſine comparatione pulchriorem. Vigor & robur, aduerſus téntationes ab illis quoque procedit: *fortitudo & decor indumentum eius.* Hæc vita occulta nobis eſt loco indumenti, quo tegere corpus ſolemus, tempeſtatum arcemus iniurias, illúdque roboramus natiuo calore conſeruato, quin & robus illud etiam in morte ſe prodit. *Et ridebit in die nouiſſimo.* Reipſa fuêre, qui in hoc terribiliſſimo agone, morti inſultarunt, eámque exceperunt tantâ animi conſtantiâ & fortitudine, vt nec dæmon, neque extrema lucta, neque quidquam eorum, quæ tantoperè alios percellunt, fuerit ijs terrori. At hæc magnanimitas, feliciſſimúſque ſucceſſus alteri cauſæ adſcribi non poteſt, quàm vitæ tam ſecretò traductæ, aut extraordinario alicui actui & habitui virtutum occultarum,

à qui.

à quibus illorum animæ coram Deo triumphabant. Accipe ex his vnum. Narrat Anaſtaſius Abbas Montis Sinai, quendam è ſuis Monachis, qui vitam quoad ieiunia, diſciplinas, cæteráſque Carnis macerationes, ſatis tepidam duxiſſe videbatur, cùm propius à morte abeſſet, lætari, ridere, maximáque animi voluptate perfundi cæpiſſe: Id aduertens Abbas, monuit, vt lætitiæ modum poneret, vitam tepidè actam hac gaudij ſignificatione malè concludi: ſed reſpondit Religioſus: pacem illam animi atque alacritatem ex eo prouenire, quòd toto vitæ tempore à temerario de alijs formando iudicio ſemper abſtinuiſſet; toleraui, inquit, afflictiones omnes & moleſtias mihi ab alijs illatas, ijſque ex animo condonaui, non iudicando, minùs, illos damnando; imò quantùm fieri potuit, excuſaui, atque hæc mea cura ſingularis fuit, & interna ſecretáque occupatio, propter quam Deus mihi nunc iſtos fauores exhibet; & per Angelum me de ſalute

mea

mea reddidit certiorem, cùm ſtare velit promiſſo ſuo: *Nolite iudicare, & non iudicabimini.*

Ab hac æſtimatione vitæ occultæ non obluctaberis, Hagiophila, ſi te, priuſquam finem facio, inuitem, vt illi te applices, conerisque melior eſſe, quàm videri. Delige quaſdam actiones, quas Deus tibi ſuggeret, & illis incumbe conſtanter tota vita tua, tibique ſufficiat, harum teſtem & arbitrum habere ſolum Deum. Et quandoquidem in eo conſiſtat myſterium deuotionis perfectioniſque, ita inſiſte, vt dici aliquando de te poſſit, quod de defuncto fratre ſuo Cęſario dixit Gregorius Nazianzenus: a *Viuebat Caſarius ſoli Deo cognitus, quod maioris eſt pietatis.* Negari non poteſt, quin reſtent nobis debita aliqua diuinæ Maieſtati, quam quotidie offendimus, perſoluenda: at hic optimus pacandi modus eſt: b *Munus abſconditum extinguit iras.* Si alicuius ceruicali ſubijcio centum aureos, eo ignorante, vt illius neceſſitatibus occurram, vbi reſciuerit,

a *Orat.7.* b *Prouerb.21.*

ma-

magno me affectu complectetur, etſi prius alieno à me animo fuiſſet. Si ita ſe gerit homo terræ vermiculus, quid non faciet Deus ſummæ bonitatis, qui ſciet millenas & millenas actiones ſecretas, quas ad illius honorem, in teſtimonium affectus erga illum mei, & in ſcelerum meorum expiationem peregi? *Pater tuus, qui videt in abſcondito, reddet tibi. Munus abſconditum extinguit iras.* a Dubitari prætereà non debet, quin magno deſiderio afficiaris, chara Hagiophila, multùm promerendi, vt ſublimem in cæleſti beatitudine gloriam obtineas. At medium huic rei opportuniſſimum eſt illud, quod tibi offero. Ah! quam ordo in cælis erit alius ab eo, quem homines in terris occupant! is hic omnibus anteit, illic erit in poſtremis; ille nunc viliſſimus & deſpectus, ineffabili tunc honore perfruetur; & qui nunc honoratiſſimus eſt, vix vltimi ſubſellij locum obtinebit. Illuſtre eſt ad rem propoſitam, quod legitur in Annalibus Collegij Neapolitani noſtræ Societatis.

a *Prouerb.21.* Coad-

Coadiutorum aliquis obijt, & , non multis poſt diebus, viſendum ſe præbuit Medico, qui noſtris ægris ſuam commodabat operam, & defuncti, noſtrique Ordinis erat amantiſſimus. Attonitus hoc fauore Medicus rogat illum, saluúſne ſit? Religioſo annuente; liceat mihi, ſubiungit iterum Medicus, vnum alterúmue ex te quærere: an Philippus ſecundus Rex noſter inter Cælites eſt, & vter veſtrum gloriam maiorem poſſidet? reſpondit Coadiutor, Philippum quidem cælo aſcriptum, quòd verò ad gloriam attineret, tanto illum interuallo à ſuâ gloriâ abeſſe, quantò ipſe viuens abſuerat ab eius ſumma Maieſtate, quantùm ſcilicet pauper & abiectus Religioſus diſtat à præcipuo Orbis Monarcha. At quæſo te, quid tantoperè euexit hunc Coadiutorem, & ſupra tantum Principem, qui aliàs optimo fine, & morte benè præparatâ vitam clauſerat, collocauit? nihil aliud, meo iudicio, quàm vita occulta, & bonæ actiones ſecretò factæ. O quot tales

erunt

erunt in cælo, qui alij tunc apparebunt, quàm nunc eſſe videantur! Hic Ianitor, hic Coquus, hic nullius nominis adminiſter, excedet gloriæ magnitudine ſuum Superiorem, ſuum Rectorem, & ſuum Prouincialem: Abiecta illa ſoror, illa ſacriſtana, illa nouitia, Reuerendam Matrem gloria ſuperabit, quia magnum inter actiones diſcrimen interceſſit; quicumque vitam occultam ſanctiùs traduxerit, præmium excellentius & maiorem beatitudinem reportabit. Quòd ſi nolis tam procul ad vitam alteram remitti, audi ſublimem hunc fauorem cuidam perſonæ conceſſum, quæ vitam degebat occultam, & hinc diſce, quàm hæc agendi ratio Diuinæ Maieſtati ſit accepta. Sed maturè illum expende. Decima ſeptima Nouembris, Græci duarum illuſtrium perſonarum memoriam recolunt, Ioannis & Zachariæ. Ioannes ex opulentiſſimo pauperem ſe fecerat, diſtributis in egenos omnibus facultatibus ſuis, ita vt ſtipem, aliorum more, emendicare cogeretur a Solebat is Con-

a *Ex Radero in Virid.* ſtan-

ſtantinopoli, vbi ſedem fixerat, vigilijs & orationibus vacare ad ædem S Sophiæ. Quodam Veſpere, dum huius Eccleſiæ foribus aſſidet, intentus precibus, proſpicit venientem eminùs quendam venerandâ canitie ſpectabilem, mirâ luce circumfuſum; qui ſimul atque ad fores acceſſit, demiſit ſe in genua, breuiculam orationem fudit, & demum ſigno Crucis expreſſo fores aperuit. Ingreſſus in templum prolixè precibus indulſit, quibus peractis dum egreditur, obſeratur porta, & iterum lux adfuit virum ſanctum domum deductura. Ioannes, qui hæc omnia prodigia clàm obſeruarat, proſequitur ſenem, aduertitque illum ingredi in vilem caſulam, pulſato leniter oſtio, & coniuge, vt aperiret, modeſtè monitâ. Placuit prætereà admotis auribus explorare, quomodo reliquum noctis domi traduceret, & intellexit illum inſomnem ſuendis calceis dare operam (erat opificio ſutor) neque his contentus, pulſat fores, ſibique aperiri rogat; denique prouolutus ad viri

ſancti

ſancti genua, nomen inquirit, & genus vitæ, & virtutum. Senex ipſe quoque ſe in genua demiſit, aſſeruit ſe Zachariam vocari, de reliquo ſutorem ſe eſſe miſerúmque peccatorem. Planiùs, amabo te, inquit Ioannes, tam enim miranda vidi hoc veſpere, quando ad S. Sophiæ te contuliſti, vt obſtupeſcam, decernámq; pedē hinc non efferre prius, petitioni meæ quàm ſatisfeceris. Ah, repoſuit Zacharias, fuerit phantaſma aliquod, in mei gratiam Deus miracula non patrabit. De iſtis aliàs, ait Ioannes, nunc cedo mihi vitæ tuæ modum. Pauca à me diſces, reſpondet Zacharias; quod propter Deum ago, eſt: ſeruo cum vxore, quam vides, virginitatem illibatam, & vt ea occultior ſit, dico cæteris, vxorem ſterilem videri. Reliquum laboris mei, quod à victu neceſſario ſupereſt, diuido in pauperes, & cum metu diem Iudicij exſpecto. Hæc tota vita mea eſt, non magni ſanè facienda. His auditis Ioannes, cum voto ſuo factum fuiſſet ſatis, abit, & domum notat. Re-

Digitized by Google

dire eòdem voluit poſt pauculos dies; ſed iam hoſpites illi aliò ſe receperant, declinantes omnem vanitatis occaſionem, cùm dubitare non poſſent, quin ille, cui ſe patefecerant, eòdem eſſet reuerſurus. Reſtaret illud, Hagiophila, vt tibi gloriæ magnitudinem, quam in cælo conſecuti ſunt Ioannes, & Zacharias huius vitæ occultæ merito, enarrarem, ſed cùm id facere non poſſim, tibi perpendendum committo.

Adde his, ſi otium eſt, Lectionem cap.13. part.1. tract.1. Rodericij, agit de bono exemplo; nihil enim vita occulta derogare debet ædificationi, quæ proximo impendenda eſt. Lege præterea cap.5. & 6. lib.3. de Imitatione Chriſti. Sequitur Examen.

EXAMEN CIRCA SIMPLICITATEM ET CANDOREM ANIMI.

SImplicitas, alio nomine ſinceritas & candor, eſt virtus parum hominibus cognita, & paucioribus in vſu, admirabilis tamen, & Deo acceptiſſima, cuius

Digitized by Google

cuius eſt proprium inclinare, & efficaciter permouere hominem, vt ſuis verbis & operibus nullam duplicitatem, ſimulationem, dolum, aut malitiam admiſceat, verùm ſit purus, ſincerus, verus, & exteriora omnia interioribus conſentiant. Vnde patet multùm virtutem hanc diſcrepare ab ea ſimplicitate, quæ vulgò eſt ignorantia quædam, & ſtoliditas nonnullis à natura inſita. Hæc, de qua nunc agimus, virtus ex præcipuis non poſtrema eſt. Si ſcire deſideras, Hagiophila, huiúſne virtutis aliquid, an nihil habeas, notas haſce inſpice.

Prima. *Nihil aliud ſibi in actionibus ſuis habere propoſitum, quàm vt Deo placeamus; alia enim motiua quæ poſſent concurrere, facerent, vt actio non ſimplex ſed duplex foret.*

Secunda. *Recta in Deum tendere, non reflectendo ad reſpectus humanos, & quid alij dicturi, aut cogitaturi ſint.*

Tertia. *Non vti reſtrictione mentali, vt aliter dicas, aliter cogites.*

Quarta. *Abominari quidquid mendacium redolet.*

Quinta. *Exteriora interioribus conformare, præterquã in commotionibus paſſionum, cùm non ſit contra ſimplicitatem, eas ita premere, vt non emicent.*

Sexta. *Sibi & Deo attendere, non immiſcendo nos ijs, quæ ad alios ſpectant.*

Septima. *Non malè ſuſpicari, aut iudicare de alijs, niſi indicia ſint manifeſta; benè de omnibus opinando.*

Octaua. *In conuerſatione directè loqui & reſpondere, non vti verbis ambigui ſensûs, aut alium ab aliorum conſortio abſtrahere, aut ſermonem mutare ad acceſſum alterius.*

Poſt Examen lege Officium, aut alias preces vocales. Deinde vaca huic Conſiderationi.

CON-

Digitized by Google

CONSIDERATIO.

I. AVt JESVM falli neceſſe eſt, aut Mundum. Quærit hic honores, diuitias, voluptates, & obſequi propriæ voluntati: JESVS complectitur, & ſuadet contraria, contemptum, paupertatem, ſenſuum mortificationem, & abnegationem ſuiipſius: decerne anima mea, vter ſapientior ſit, & in eius ſententiam concede. Et memineris non eſſe aurum, quidquid ſplendet.

II. Inſignis dementiæ eſt inire vias deuias, regium & tritum iter tenendum eſt, quale eſt iter virtutis. Dei Filius & Sancti omnes hac iêre. Deſipiat, qui volet, volo ego tenere iſtud iter, quod ſapientiſſimi triuerunt.

III. Amare JESVM, ars eſt certiſſima benè beatéque viuendi, nihil in hoc Amore perditur. Hîc Diuinus Amans minima etiam & occultiſſima ſuſpiria compenſat. O inſanas creaturas, quæ ad alium quàm ad JESVM ſuſpiratis! quæ & vnde merces tot ſuſpiriorum!

IV. Nihil beare te poteſt in hac mor-

Digitized by Google

talitate, niſi Amor Verbi Incarnati. Tempus quod abripit omnia, quódque tam celeri curſu præterlabitur, non permittit, vt occurrat aliquod obiectum amabile, cui affectus noſtros applicemus. Vix applicuiſſemus, & iam de receſſu cogitare oporteret. Solus Amor JESV ſolidam habet atque integram felicitatem, nam ab hac vita pergit ad alteram, vt ibi æternùm continuetur.

V. Bona huius vitæ non delectant nos, niſi dum ea proſequimur; imaginabamur incredibilem fore nobis voluptatem, ſi eorum compotes fieremus, at conſecuti, ijſdem quibus anteà cupiditatibus perturbamur, & alia ſequi obiecta incipimus; quòd ſi ijs [illegible]dijs lædatur quoque conſcientia, iam magis decepti ſumus, qui ſpinas repererimus, vbi roſæ quærebantur. Solus Amor JESV & in proſecutione, & conſecutione amabilis eſt. Solus ille ſine ſpinis eſt, totus ille coronatus eſt roſis.

VI. Quo tandem deuenerunt omnes illi Amatores creaturarum, virorum, mulie-

mulierum, amicorum, parentum, honorum, opum, ædificiorum? quid profuit omnem ijs amorem affixiſſe? iacturam temporis fecerunt, accumularunt tædia & tormenta, quæ illicito Amori deeſſe non poſſunt, & ex his gradum fecerunt ad alterius vitæ tormenta, quæ modum & finem non habent. O qui ſciret JESVM ſerio complecti Amore! abſque hoc Amore, triſtis & horribilis infernus eſt: cum illo dulcis & deſiderabilis Paradiſus!

Hora quietis & relaxationis animi. Deinde Officij, vel Orationis vocalis, Viſitationis Venerabilis Sacramenti. Demum præparationis ad ſequentem Meditationem.

III. MEDITATIO.

De vita occulta Filij DEI, *& eius Obedientia per annos ~~duodecim~~* 18.

Oratio præparatoria conſueta.

I. P*Ræludium.* Imaginare exiguam domunculam, & officinam S. Ioſephi, Fabri Lignarij; vilem lectulum, & cellu-

lam Jesv, totam denique familiam tribus Jesv, Maria, Josepho, comprehenſam intuere.

II. *Pralud.* Pete à Jesv optimo Duce tuo, & Seruatore, vt virtutes illas, quas domi per octodecim continuos annos exercuit, maximéque illius Obedientiam, imitatione aſſequaris.

I. *Punctum.* Jesvs ab anno ætatis duodecimo vſque ad triceſimum vitam duxit occultam, nulliq́ue niſi Deo Patri, ſanctæ Matri, & B Ioſepho cognitam. Et profectò dolendum eſt, ignorari à nobis, quid toto eo tempore fecerit, dixerit, aut cogitauerit. Quidquid enim fecit, fuere miracula; quidquid dixit, oracula; quidquid cogitauit, ſanctiſſima conſilia, & eminentes actus perfectionis. Inueſtiga proximè, quid feciſſe, quid dixiſſe, quid cogitâſſe potuerit, & ad eam formam te reforma. Attende nihilominùs, cur vixerit vitam hanc occultam. Primò, vt ſuggereret materiam inſignem meditandi de ipſius occupationibus; de colloquijs cum Matre, & S. Ioſepho;

pho; de Orationibus pro genere humano, & nominatim pro me fuſis; de admirabili ſilentio, de flexanima conuerſatione, quando Parentes inuiſebantur; & de feruore, quo actiones omnes ſuas exequebatur. Secundò, vt nos doceret optimam vitæ partem Dei oculis ſubijcere, & ſubtrahere oculis hominum, qui ſæpe eò nos abripiunt, vt opera noſtra ex vanitate, & ob reſpectus humanos faciamus. Tertiò, vt diſceremus nos ſubducere ex vſu hominum, & priuatis exercitationibus vacare, priuſquàm arduum aliquod opus aggrediamur: tribus tantùm annis concionandum illi erat, & totos octodecim voluit, vt eò ſe diſponeret. Quartò vt intelligeremus eum ſub obedientia, & alterius arbitrio viuentem, plus egiſſe, nihil agendo (teſte S. Bonauenturâ) quam ſi, quidquid fieri poterat, feciſſet. Deus bone, quot documenta pro me in hac vita occulta!

II. *Punctum.* Conſidera, cur inter reliqua opificia potiſſimùm Artem fabri-

lem elegerit. Imprimis, certum eſt, illum aliijs quoque domeſticis obſequijs fuiſſe occupatum; ipſe menſam inſtruebat, ipſe ianitorem agebat, ipſe ollas & ſcutellas eluebat, coquebat, alijſq́ue ſimilibus ſe impendebat, nihil enim declinabat; imò cùm eſſet admirabili feruore præditus, cuncta ad ſe trahebat munia, vt dilectiſſimam Matrem, & Ioſephum ſubleuaret: plurimus tamen erat in officina, vt fabri officio fungeretur. Hoc enim erat illi gratiſſimum. Primò, quòd eſſet laborioſum & moleſtum. Secundò, quòd ita cogeretur exercere actiones abiectas, humiles, & plenas mortificatione; vti erant: deferre ad forum ſcabellum, aut ſedile, venalia; & exſtruendis reparandiſúe domibus operam commodare. Tertiò, quòd inter laborandum frequens occurreret memoria Crucis pro nobis aliquando tolerandæ, cùm quoduis lignum illi trabem Crucis præſignaret. Ah cur ita mihi parco! cur detrecto pluribus officijs, quibus par eſſem, me impendere?

III.

III. *Punctum*. Obedientia Iesv iſtis octodecim annis fuit admirabilis. Fuit prompta, & alacris, quis enim non illicò obtemperaret Mariæ, & Ioſepho, opem, & ſubſidium poſtulantibus? fuit cæca, non inquirendo, cur hoc, vel illud imperatur? cur impendor ſedili fabricando, qui nutu poſſem mundos fabricare? fuit perſeuerans, ad octodecim planè annos, etſi ſub finem virili eſſet ætate & annorum triginta. O quantum intereſt inter meam & obedientiam Iesv! Petitio veniæ, Emendatio, Imitatio.

Colloquium ad Filium Dei: Gratias agendo, quòd tale tibi exemplum dederit; quòd animos etiam tibi ſubijciat ad imitandas eius virtutes, & obedientiam; denique, quòd iſto tempore, tam clementer tui meminiſſe dignatus ſit in ſacroſanctis ſuis precibus. Pater. Aue.

Recollectio. Fortuita Lectio Thomæ de Kempis. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Tandem ſemel pro me ora, quòd fortaſsè hactenus à te factum non eſt, cùm tamen ſimili ſubſidio egeam,

Digitized by Google

vt qui maximè. Tanti tibi non erit vnicum Ave Maria; ſeruiet tamen, vt memineris, ſubinde eos habere in precibus tuis commendatos, qui bono tuo, præſertim tuæ animæ, ſtudent. Cœna. Recreatio, quam ſi cum aliquo peragis, omne colloquium tuum ſit de amore Iesv, quámque immeritò ab hominibus non ſummè diligatur. Litaniæ sanctorum. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Præparatio Meditationis craſtinæ. Examen. Quies cum hac cogitatione, te fore feliciſſimam, ſi illo, quo nunc es, pacto diſpoſita, à Deo euocareris. Tanti refert dies benè ſanctéque, & in amore diuino traduxiſſe.

SEXTVS

Digitized by Google

Ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes.

Digitized by Google

SEXTVS DIES.

De virtutibus imitandis in vita Apoſtolica Chriſti IESV.

NOn fuit otium, Hagiophila, conſiderandi virtutes omnes, quæ in Chriſti infantia, pueritiáque emicuere. Duas ſolùm propoſui, & tamen Humilitas, Modeſtia, Manſuetudo, & quæ non aliæ, fuerunt admirabiles. Iiſdem anguſtijs conſtringor hodie, & ex plurimis virtutibus, quæ vitam illius Apoſtolicam commendant, tres dumtaxat deligam, quæ cùm animæ tuæ perquàm neceſſariæ ſint, ſunt etiam ad imitandum faciliores. Iam decretum tibi eſt amare Paupertatem, & Obedientiam; tantundem de Humilitate, Manſuetudine & animarum Zelo decerne.

Salutatio Venerabilis Sacramenti, & præparatio ad Meditationem.

I. ME-

I. MEDITATIO.

De Humilitate Filij DEI.

Oratio præparatoria conſueta.

I. PRæludium. Propone tibi IESVM dicentem Apoſtolis ſuis, & tibi: *Diſcite à me, quia ſum humilis corde.*

II. *Prælud.* Pete à Deo Patre, vt tibi manifeſtet excellentiam humilitatis Filij ſui, ac deinde eius virtutis gratiam faciat.

I. *Punctum.* IESVS fuit humilis in verbis. Primò, optimus erat, & tamen bonus dici non vult. Quid me vocas bonum, reponit illi, qui hiſce illum interpellauerat: *Magiſter bone, quid faciam, vt habeam vitam æternam?* Secundò, digniſſimus erat, cui omne obſequium præſtaretur, & tamen dicit non *ſe veniſſe miniſtrari, ſed miniſtrare.* Tertiò, erat ſapientiſſimus, ait nihilominùs: *Doctrina mea non eſt mea, ſed eius, qui miſit me.* Vide vt vbique captet omnem ſe humiliandi occaſionem. Quartò, erat Dei Filius, & tamen plerumque ſe Filium hominis indigetat. Quintò, poſt Transfigura.

gurationem, an non meritò ab omnibus coli adorariq́ue debebat? at prohibet Apoſtolis, ne vllam apud alios huius viſionis faciant mentionem. Sic amabat ſupra vulgus non eminere. O quantum hęc verba diſſentiunt à meis! totus ſum, vt me laudem, iactitem, commendem, vt de me factiſq́ue meis loquar. At iſte modus non eſt honorem Deo deferendi, Devs *ab humilibus honoratur.* (Eccl. 37.) neq̃ue gratias obtinendi: *Humilitas ſola meretur gratiam*, teſte Bernardo.

II. *Punctum.* Nullius pretij ſunt verba, ſi facta deſint: fuit Iesvs humilis in actionibus ſuis. Primò; volunt illum Regem creare; fugit. Secundò, ſolennem ingreſſum habet in Hieruſalem; at Aſino inſidet. Tertiò, Deus Pater, ex Ruperti ſententia, optionem filio fecit, vt Mundum redimeret, aut ſubſidio honorum, & Maieſtatis, aut per opprobria, & humiliationes; at quid ipſe elegit? an non *propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem confuſione contempta*? id egit per omnem vitam, multóque amplius tum, cùm ſe abiecit ad pedes Iudæ proditoris

ſui,

ſui, & mori voluit inter duos latrones nudus in cruce. O grauem & intolerabilem meam ſuperbiam! Ecce Deus totius Maieſtatis ſe humiliat, & quodammodò annihilat in omnibus, & abiectiſſimus terræ vermiculus, hoc eſt, ego, audeo de me præſumere, me extollere? neque quidquam grauiùs timere, quàm humiliari, & ab alijs contemni? certiſſimum indicium eſt, nullam me habere virtutem, quandoquidem *tantum quiſque habet Virtutis quantum Humilitatis*, vt ait Caſſianus.

III. *Punctum.* Exteriores actiones fallere poſſunt, ſi cor à manu diſſentiat. IESVS etiam animo & corde fuit humillimus. Primò, *ego vir videns paupertatem meam*, videns me nihil eſſe, ſed quidquid poſſideo, eſſe à benignitate Dei. Secundò, benè illi erat, ſi contemneretur; ſi pro Filio Ioſephi haberetur; ſi diceretur fabri filius; ſi crederetur ſimplex, imperitus & vilis, iuxta conuitium in Nazareth familiare: Hic puer idiota eſt; vti Ioſephi Filius, qui duo verba profari non poteſt, neque ad quidquam eſt idoneus.

(S. Bo-

(S. Bonauentura.) Tertiò, pacato lætóque animo excipiebat omnes in ſe contortas iniurias, vt haberet occaſionem ſe demittendi. Tanta Seruatoris tui humilitas, ô anima mea, non id poterit, vt eum, & illam ames? *Quo vilior eo mihi charior*, aiebat Tertullianus.

Colloquium ad Filium Dei, quòd ſeriò imitaberis eius humilitatem in verbis, factis, & cogitationibus, eóque indicio teſtari velis amorem tuum: Paruus Dominus, & amabilis valdè, ob tantam nimirum humilitatem noſtri cauſa ſuſceptam. Pater. Aue.

Recollectio. Teſſeræ diurnæ electio. Seruire poterit hæc S. Petri vox: *Domine ad quem ibimus, verba vitæ æternæ habes.* Aut iſte verſus omni auro pretioſior: *Sola ſalus ſeruire Deo, ſunt cætera fraudes.*

Sequitur Oratio vocalis Officij, aut alia. Sacrum. Lectio ſpiritualis.

DISSERTATIO MATVTINA.

De Manſuetudine.

FAtendum eſt ſine ſuauitate conſiderari non poſſe ſuauiſſimam illam

man-

manſuetudinem, quæ emicabat in conuerſatione dilecti noſtri Seruatoris, quando hìc in terris inter homines verſabatur: O quàm iucundum erat oculis ſpectaculum, videre illum loquentem, incedentem, conuerſantem, incumbentem operi, docentem, reſpondentem, interrogantem in templo, in hoſpitijs amicorum, in domo Matris, in itineribus, in campis, in plateis vrbis Hieroſolymitanæ, vbique! hæc omnia erant aſpectu gratiſſima, quia decore admirabili temperata, vti prædixiſſe videbatur Dauid Rex, & Propheta: *Dominus decorem indutus eſt*. Sed, quòd decorem hunc reddebat admirabiliorem, erat incredibilis quædam ſuauitas, & manſuetudo, quâ non ſolùm audientium, ſed etiam ſpectantium animos rapiebat. Et tanta fuit támque flexamina, vt Hebręi illum, teſte Galatino, Suauitatem appellârint; & IESVM adituri dixerint, adeamus ad Suauitatem. Fertur D. Petrus propè continuò lacrymis maduiſſe, & putatur ex dolore, quòd optimum Magiſtrum abnegaſſet; S. Antoninus fatetur quidem illam

illam ex rationibus vnam fuiſſe, addit nihilominus, præcipuam tantarum lacrymarum cauſam proueniſſe à recordatione dulcedinis, & manſuetudinis Filij Dei conuerſantis, quâ ſe priuatum videbat. Nónne diceres Bernardum Chriſto conuixiſſe, dum illum audis ita loquentem: *Dulcis eſt* IESVS *in voce dulcis in facie, dulcis in nomine, & dulcis in opere?* Sed quo tendit ſuauis hæc, de dulci conuerſatione IESV, conſideratio? nimirum, vt aliquid ſublime de affectu manſuetudinis, de quo nunc diſſerere ſtatui, concipiamus. Viuat ſuauitas, & manſuetudo, Regina enim animorum eſt & præcipua earum virtutum, quæ cordibus Dei, Angelorum, & hominum potenti cum imperio dominantur. Non ſtatuo tibi ob oculos ponere omnem eius pulchritudinem, & perfectionem, quæ ampliſſimè ſe extendit, nimis parum temporis habeo, vt hanc telam adoriar; Sufficit vt dicam, quod ad animæ tûæ ſalutem, & ſpiritalem profectum eſt vtiliſſimum, & vt tibi magnam imprimam huius manſuetudinis exiſtimatio-

nem

nem, præſertim in ſermone, quæ eſt præcipua portio dulcis, gratæque conuerſationis. Quod ad me attinet, tanti illam facio, vt arbitrer, ab hoc ordiri debere illum, qui conuerſationi ſuæ debitum modum ponere vult, ſéque ad virtutum & ſanctitatis acquiſitionem præparare. Totum Salomonis templum erat ligno Cedrino, & laminis auri puriſſimi veſtitum, exornatúmque: portæ tamen, per quas aditus erat *ad Sancta Sanctorum* non alio, quàm oliuarum, ligno conſtabant. Voluit Deus hoc facto nos docere, quandoquidem oliua dulcedinis & manſuetudinis ſit ſymbolum, quòd qui ingredi ad ſanctitatem cupit, & virtutum poſſeſſionem adire, tranſire debeat per manſuetudinem, & ab illa virtute præcipuè acquirenda, inchoare. Ob hanc eandem rationem Dei Filius vult à ſe primum diſci manſuetudinem, deinde humilitatem: *Diſcite à me quia mitis ſum, & humilis corde.* At maximè neceſſaria humilitas eſt; nil refert, porta illius eſt manſuetudo, & per hanc illa aditur. Atque hinc aduerto, primam

tinctu-

tincturam virtutum omnium, illi, qui ritè proficere deſiderat, eſſe manſuetudinem; vt opus aliquod architectonicum benè inauretur, pluribus tincturis eſt opus: vt animæ noſtræ inaurentur perfectiſſimè, vna ſufficit, quam nunc commendaui, manſuetudo. Sed ne te diutius ſuſpenſam teneam dico ſuauitatem ſermonis eſſe omnium aptiſſimam, vt formet numeriſque omnibus animam perficiat, aut eam ſaltem diſponat ad magnas opes ſpiritales faciliùs comparandas. Viuat Apicularum Regulus, qui nulla arma, ne ſpiculum quidem, gerit, ſed benè mel in ore. Dicamus aliquid ampliùs: Regnet Dei ſeruus, qui nullis alijs armis, nullo alio regiarum virtutum apparatu vtitur, quàm melle in ore, & verborum ſuauitate. Hac dulcedine integram illæſámque conſeruat charitatem, componit animi ſui motiones, corda aliorum ſibi ſubijcit, votorum denique ſuorum fit compos. *Lingua placabilis, lignum vitæ, a* inquit Sapiens; reipsâ virtutibus animam addit, & tum audienti,

a *Prou* 15.

dienti, tum proferenti ſolatium, & alacritatem. Magnus ille Dei ſeruus Moyſes, qui Spiritus ſancti teſtimonio, *Dilectus* DEO, *& hominibus, cuius memoria in benedictione eſt*, a quibus potiſſimum gradibus ad tantam vitæ ſanctimoniam aſcendit? à qua virtute initium fecit? profectò non alia, quàm manſuetudine: *In fide & bonitate ipſius ſanctum fecit illum*; & vt ſciremus id à ſermonis ſuauitate potiſſimùm proceſſiſſe, addit Sapiens: *& in verbis ſuis monſtra placauit*, verbis melle & manſuetudine manantibus paſſiones omnes ſuas, quæ vera monſtra ſunt animarum, ſuperauit; quin & flexit duras ceruices, & illa portenta crudelitatis & barbariei, quæ inerant duobus millionibus perſonarum, quibus imperabat: ſermonis ſui dulcedine totam illam gentem ſibi ſubiecit, vt ab omnibus mirum in modum amaretur. Quàm ſuauitas in verbis eſt efficax! fluctuem aliquo iræ, vindictæ, inuidiæ, triſtitiæ affectu: ſi loquor, ſi reſpondeo ſuauiter, iam componi tota iſta tempeſtas poteſt: *& in verbis meis monſtra placabo*.

a *Eccl.* 45.

cabo. Inſurgat in me offenſus aliquis, diráque comminetur, ſi manſuetè alloquor, leniam, eiuſque auerſionem & iracundiam in mei amorem commutabo: *& in verbis meis monſtra placabo.* Mulier quædam videns egregium illum in Scotia Martyrem, P. Ioannem Ogilbæum, cœpit in illum maledictis & contumelijs inuehi, exploſo etiam oculorum errore, qui obliquum intuebantur: cui Dei ſeruus blando & amæno vultu; Domina, inquit, Deus elegantem tuam formam tueatur, diúque conſeruet incolumem. Adeò emolliuit ea vox ferocientem mulieris animum, vt publicè fateretur, iniuriâ ſe in virum illum inſurrexiſſe, & facti pœnitere; conteſtãdo prætereà ſe impoſterùm de illo, non niſi honorificè, & debita cum reuerentia locuturam. Adeò verum eſt, ſufficere blandius verbum ad inflectenda corda maximè exacerbata. Quare, Hagiophila, author tibi ſum, vt abſtineas ab omni genere verborum, quæ manſuetudini aduerſantur, ideóque nunquam vtaris verbis mordacibus,

contumelioſis, faſtuoſis, & auſteris; nunquam reſponſionibus acribus, impatientibus & ſiccis; nunquam dictis, quæ audaciam, inſolentiam, impudentiam, & animi rancorem redoleant; caue tonos illos imperioſos, illos accentus authoritatis, eos ſermones, qui geſtibus, propriâ tui fiduciâ, aliorum contemptu deſpicientiâque corrumpantur. Hæc omnia digna vituperio ſunt, & à ſpiritu dulcedinis manſuetudiniſque aliena; cùm ſociabiles ſimus, vitæque communione delectemur, conuerſationem noſtram perpetua quadam ſuauitate & gratia condire debemus, vt nulli moleſtiam, nulli tædium adferamus, ne minimùm quidem charitas violetur, non contriſtetur proximus, ſed ea loquendi reſpondendique forma vtamur, quàm ab alijs exigimus. Imo etiam tum adhibenda ſuauitas eſt verborum, quando de vitijs, & defectibus alienis ſermo inſtituitur, etſi vitia forent manifeſta. Nunquam de alio dici debet, ſuperbus eſt, ineptus, fatuus. At talem eſſe, nemo ignorat; Nil refert; eiuſmodi ver-

ba tolerari poſſint in ore aliorum, non tuo, quæ virtutem profiteris, quæque Chriſti manſuetudinem deſideras imitari. Verùm ſi me læſit, ſi in me inuaſit iniurijs, deſpectu, contumeliâ, non erit mihi licitum de illo queri, & facti inſolentiam exprobrare, aut meritis coloribus apud alios depingere? ergò mel illi propinare debebo, qui tam copioſo felle me proluit? vrges me profectò. At audi: ne tum quidem alijs, quàm ſuauibus verbis, vtendum eſt. Dic: te minùs blandè ab illo acceptam, adhiberi modum alium, & gratiorem ab illo potuiſſe, ſed caue ne de illo malè loquaris, ne vocem acerbam & aculeatam vſurpes. Læſus erat Iacob, & perfidè à ſocero ſuo deceptus, nullam tamen in illum iniuriam intorquet. Compellare poterat impoſtorem, fraudulentum, callidum: abſtinuit; pauculis verbis dolorem ſuum teſtatus eſt: *quid eſt quod facere voluiſti, quare impoſuiſti mihi?* S. Michael Archangelorum Princeps, cum Satana contendens de Moyſi corpore poterat illum maledictis obruere, vo-

Digitized by Google

care damnatum, Inferni titionem, reum læſæ diuinæ Maieſtatis, infamem, & ſexcentis eiuſmodi nominibus, quæ is commerebatur. *a* At noluit, & *non eſt auſus iudicium inferre blaſphemiæ, ſed dixit: imperet tibi Dominus*, nullo aſperiore verbo vſus eſt, & rationem adfert S. Hieronymus: *Merebatur Diabolus maledictum, ſed per Angeli os blaſphemia exire non debuit.* *b* Idem tibi inculco: etſi optimo iure videreris poſſe alium linguæ flagello proſcindere, ſiſte tamen impetum. Iſta linguæ licentia, & ſermonis libertas te non decet. Angelos tibi in exemplum vitæ tuæ propoſuiſti, eorum igitur verba imitare; & quamuis aliqua perſona tanto digna odio, quantum Diabolus aliquis incarnatus commereretur, te iniurijs affeciſſet, diſſimula, neque aliter de illa loquere (ſi modo loquendum eſt) quam blandè, atque manſuetè.

Adijcere hic monitum oportet, quandoquidem te tantoperè ad ſermonis ſuauitatem inuito; eſtque illud, vt atten-

a *Ep. Iudæ* b *Ep. ad Tit. cap. 3.*

attendas ne hæc ſuauitas, (ſiue in conuerſatione, ſiue in colloquijs) abeat in quandam affectationem, nimiúmque verborum delectum, aut adulationem, & ſtudium alijs placendi: Ille enim modus aulam redoleret, non Religionem. Conuerſatio noſtra, & ſermo degenerare non debet in illum placendi affectum, vt ſpecie affabilitatis, & vrbanitatis fiamus Religioſi Regulam, conſuetudinem, aut communem ordinationem euertentes. Ad ſilentium violandum inuitor, ad ingreſſum cubiculi alieni, ad hoc vel illud faciendum, quod voto, quod regulæ repugnat; &, prætextu vrbanitatis affectatæ, inducor ad voti, ad regulæ tranſgreſſionem. Non eſt iſta vrbanitas, non in eo ſpiritus manſuetudinis, & ſanctæ beneuolentiæ conſiſtit, præſtat Deo placere, quàm homini, & conſcientiæ ſuæ ſatisfacere, quam acquieſcere huius creaturæ voluntati. S. Magdalena rogata ab Angelis lacrymarum cauſam; *Mulier quid ploras?* reſpondit: *Quia tulerunt Dominum meum.* Et *hac cum dixiſſet, conuer-*

ſa eſt retrorſum , dorſum illis obuertit. Quæ iſta morum ciuilitas eſt, à puella huius conditionis, benèque inſtitutâ? ſaltem erga Angelos vrbaniorem exhibere ſe debebat, quid verebatur? eius loco reſpondet Origenes: *Nolo Angelos videre, nolo cum Angelis manere, ſi cæperint mihi multa narrare, & voluero illis ad omnia reſpondere, timeo ne amorem meum magis impediant, quam expediant.* Si hæc Dei amatrix, ita Angelos deſerit, quid non facere nos oportet, vt expediamus nos ab eo placendi ſtudio, quo regulæ violantur. & amor Deo debitus imminuitur, talibus perſonis occurrentibus, quæ nec Angeli ſunt, nec propiùs ad illorum mores accedunt? omninò generoſis Magdalenæ veſtigijs inſiſtere debemus, & poſito metu lædendæ manſuetudinis, aut ita nos contineamus, aut etiam recedamus, vt intelligant, nos malle integrum Diuini Numinis amorem conſeruare, illæſis regulis, quàm illorum gratiam, cum aliquo noſtræ perfectionis detrimento, aucupari. Vt autem Religioni

nomen

nomen non dederis, æquè tamen obligaris ad deuitandos hos placendi affectus, qui in oculis ſæcularium videri quidem poſſent actiones vrbanitatis, & manſuetudinis, cùm tamen reuerà aſſentationes ſint, quæ culpa non vacent. Nunquam eò comitas tua progrediatur, vt ſapiat adulationem, vt falſum proferat. Prudenter exprimenda veritas eſt, verbis honore, ſuauitate & reuerentia pleniſſimis. Proponi illa aliquo ſermonis lenocinio poteſt, nihil intereſt, modò ab illo, quem alloqueris, capiatur. Et quamuis foret aliquis ex primis terræ moderatoribus, ſi ex officio tuo monere illum debes, aut opinionem tuam illi declarare, cùm conſcientiæ tuæ leges tranſgredi non poſſis, fac iſtud generosè cum debito reſpectu, neque putes te aliquid à ſpiritu ſuauitatis alienum admittere. Propone tibi Danielis exemplum; incumbebat illi, vt ingratam aliquam Veritatem Regi Nabuchodonoſor aperiret, fecit profectò cum honore, reuerentia & dulcedine, nihil tamen eorum quæ dicenda erant
 præ-

prætermiſit. *Hæc eſt interpretatio altiſſimi, quæ peruenit ſuper Dominum meum Regem.* Quid ſuauius? ſuum illum Regem & Dominum compellat. Sed ſubijcit: *Eijcient te ab hominibus, cum beſtijs, feriſque erit habitatio tua, & fœnum, vt bos comedes.*

Propoſueram quidem adferre regulas nonnullas, quæ ad hanc manſuetudinem in occaſionibus maximè periculoſis conſeruandam videbantur, opportunæ, ſed quis modus illas explanandi, cum ad diſſertationis metam perueſerim? hæc vna tamen erit inſtar omnium quæ erat B. Franciſco Saleſio familiaris: *Nihil contra Deum.* Tantum comitatis, tantum hilaritatis, tantum vrbanitatis dulcedini ſque, quantum voles, modò ſit *Nihil contra Deum*, nihil, quo lædi offendique poſſit.

Poſt hæc nihil ſupereſt, Hagiophila, niſi vt te orem, cuiuſcumque ſtatus aut conditionis exiſtas, vt in ſpiritu manſuetudinis des operam ſaluti, & perfectioni tuæ, quod vt facilius, & efficacius à te obtineam, vtar verbis S. Pauli:

ri: *a Obſecro vos, vt digne ambuletis vocatione, qua vocati eſtis, cum omni manſuetudine.* Ita Apoſtolus loquitur, quod virtus hæc, poſtquàm cæteris virtutibus patefecerit aditum, eaſque in animam noſtram introduxerit, eaſdem illic conſeruet ac tueatur, earumque veluti iure hæreditario acquiſitarum poſſeſſionem aſſerat: *b Beati mites, quoniam ipſi poſſidebunt terram.* Virtutes apud manſuetos tanquam in ſolo patrio commorantur; Melancholicis, inuidis, ſuperbis & quibus ſimiles affectiones dominantur, ſuæ ſubinde virtutes ſunt; minimum tamen eſt, quod illos de earum poſſeſſione deijcit, facillimè ipſæ elabuntur; ſoli mites & ſpiritu manſuetudinis præditi, perſtant, ipſa animæ pax & tranquillitas illos in perpetuo victoriarum & felicitatis vſu conſtituit. *c Manſueti autem hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis.* Qui hunc ſuauitatis affectum non habent, occupant virtutes (ſi modo aliquas occupant) non quaſi proprias, ſed velut aliunde

P 5 ſibi

a *Eph* 4. b *Matth.* 5. c *Pſ.* 39.

Digitized by Google

ſibi elocatas; quid mirum ſi facili negotio eripiuntur? ſi verbum aſperius, ſi contemptus aliquis, ſi modica vanitas illas auferat? alia penitus manſuetorum ratio eſt, mortificati ſunt, victorijs æque ac virtutibus abundantes, hereditaria illis virtutum exercitatio eſt. Et ad hoc potiſſimùm ſeruit ſuauitas verborum, effectus gignit mirabiles, tum in ijs, qui ea vtuntur, tum in alijs, ad quos dirigitur: & ſicuti ſufficit verbum vnicum acre & aculeatum ad exaſperandum & imbuendum perenni rancore alicuius animum: ita vnica vox blanda & ſuauis ſatis eſt, ad animos exaſperatos, & maximè à nobis auerſorum conciliandos. Quidam Orientalium Rex fertur hoſtiles ciuitates in poteſtatem ſuam redegiſſe, non alio ſtratagemate, quàm affuſo ad portas oleo; ſed affirmare ego poſſum, maiorem adhuc vim ineſſe verborum ſuauitati, illa actionibus noſtris dominatur, & Cælitum iuxta ac mortalium corda ſuæ ſubijcit ditioni.

Si lubet præterea alteri lectioni vacare, lege cap. 18. 19. 20. & 22. Tract. 3. Vol. 1. 2. Part.

2. Part. Rodericij, vbi de humilitate loquitur: aut Imit. Chriſti cap 2, 7. & 22. lib. 1.

Peracta lectione renoua deuotionem erga Patronos tuos SS. Ioſephum, Alexium, Ignatium, Benedictum, Franciſcum, Vrſulam, Thereſiam, aut alios qui tibi erunt peculiares. Si nullum hactenus delegiſti, hodie incipe, minimùm ſaltem renoua deuotionis affectum erga Angelum tuum Tutelarem. Super hac re videri poſſunt ea, quæ in Anno ſancto dixi ad feſtum S. Michaëlis. Denique para te ad ſequentem Meditationem.

SECVNDA MEDITATIO.

De Comitate & Manſuetudine Filij DEI.

Oratio præparatoria conſueta.

I. PRæludium. Propone animo S. Ioannem Baptiſtam, qui dum loquitur de Filio Dei, eúmque digito commonſtrat, ei nomen Agni attribuit: *Ecce Agnus* DEI, *qui tollit peccata Mundi.* Non temerè ſed dedita opera, ſic compellans ob ſuauiſſimam Comitatem, &

Innocentem Manſuetudinem, qualis in Agno eſſe conſueuit.

II. *Prælud.* Pete gratiam à Deo Patre, vt benè addiſcas hanc Lectionem, quam IESVS te docet.

I. *Punctum.* In verbis habebat IESVS admirabilem ſuauitatem. Primò. Vnico alloquio animum audientis ſibi deuinciebat, tam erat influens ſermo, melle dulcior, & gratior cæleſti nectare. *Ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes.* Secundò. Cæcus aliquis importunis magniſque vociferationibus efflagitat ab illo oculorum curam: quiuis indignaretur alius, extra IESVM, qui ſuauiſſimè interrogat: *Quid vis, vt faciam tibi?* Tertiò. Simon; qui IESVM conuiuio exceperat, & alij, aduerſabantur Magdalenæ; at tam bonus eſt IESVS, vt eam aduersûs omnes tueatur, eam ſoletur, & repleat melle, & ſuauitate verborum ſuorum. *Vade in pace, fides tua te ſaluam fecit.* O probrum, quod in verbis adeo ſim aſper & moroſus! Rubo ſimilis, attingi non poſſum, quin pungam aliquẽ, & aliquo indicio prodam paſſionem

hem meam. O Rex manſuetiſſime, rege & moderare ſic verba mea, vt à tua loquendi manſuetudine non diſcedam!

I I. *Punctum.* Manſuetudo Jesv eminebat ex vultu, & toto habitu corporis. Primò. Refertur, afflictos & Melancholicos eius temporis, vt aliquod ſolatium ex facie benigniſſimi Seruatoris colligerent, ita inuitare ſe ſolitos: Viſum eamus filium Mariæ. Secundò, Ingens illa multitudo, quæ eum in deſertum, in montem, & vbique ſequebatur, ſatis aſpicere, amare, & admirari tantam eius ſuauitatem non poterat; & cum non continuò concionaretur, ſolo illius aſpectu ſic paſcebatur, vt ne cibi quidem, aut victus neceſſarij meminiſſet: *Ecce iam triduo ſuſtinent me, nec habent, quòd manducent.* Tertiò, Comitas denique ac benignitas Seruatoris maximè tum in vultu emicuit, quando in morte Lazari fudit lacrymas. Benè dixeras, ô benigniſſime Jesv, adeundum te eſſe, vt diſcatur vera manſuetudo & benignitas.

I I I. *Punctum.* Manſuetudinem etiam

factis ipſis Jesvs demonſtrauit. Primò, ab hac proceſſit inſignis illa erga afflictos commiſeratio. Hinc panes miraculo multiplicati: *Miſereor ſuper turbam*; hinc, in nuptijs Canæ Galilçæ, aquam in vinum commutare non recuſauit; hinc tandem voto mulieris Cananęæ factum eſt ſatis. Secundò, Cogit illum Benignitas, vt magnis promiſſis compenſet exigua officia; vitrum aquæ poſtulat, & in vicem totum cælum, & vitam æternam promittit. Tertiò, Quin & ad peccatores ſe extendit: Mulier in adulterio deprehenſa, in eius clementia aſylum inuenit: *Mulier vbi ſunt, qui te accuſabant, nemo te condemnauit?* reſpondente illa: Non Domine; neque ego, inquit, te condemnabo. O clementiam ineffabilem! ô ſuauitatem! quis mihi det de melle, & oleo humanitatis tuæ, vt omnes actiones meæ ſimili ſuauitate condiantur!

Colloquium ad Jesvm, Magiſtrum manſuetudinis. Reum te age apud illum de aſperitatibus & moroſitatibus tuis, alijſque aduersùs hanc virtutem vitijs.

Pro-

Propoſitum emendationis. Deſiderium huius amabilis admirabiliſque virtutis. Pater. Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen Conſcientiæ. Prandium. Recreatio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Tempus ſcriptionis. Lectio.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De reſpectibus humanis.

NIhil nobilius, nihil excellentius poteſt excogitari, quàm placere Deo; oblectare ſupremam illam maieſtatem, quæ nullo alio, quàm ſeipſa perfectè oblectatur, nónne actio eſt, omnium imaginabilium actionum præſtantiſſima? hanc veritatem, Hagiophila, ſic apprehendo, vt pluris facerem vnicum opus, quo conſtaret me Deo placuiſſe, quàm mille milliones eorum operum, quibus toti humano generi, omnibúſque ſimul Angelicis ſpiritibus placuiſſem, etſi etiã defixiſſem eos mei admiratione, & meruiſſem ab ijs per plura ſæcula commendari. Tam mihi cordi eſt pondus.

&

& felicitas, vel vnius actionis, quæ grata Deo dici mereatur, vt, ſi ſcirem me poſſe talem aliquam exercere, quæ illi arrideret, illa peractâ mori illicò non detrectarem; & vero morine poſſem glorioſiùs, quàm placendo, quàm oblectando Dei viuentis adorandam Maieſtatem? ex hac opinione mea videor meritò poſſe dicere; plurimùm aberrare eos, qui humanis ducti reſpectibus, malunt placere creaturis, quàm Creatori. Videas nonnullos, qui non audebunt virtutum actiones exercere, frequentare Sacramenta, hoſpitalia inuiſere, ſerere ſermones de rebus diuinis, & ſpiritualibus, ſilentij legem, aliáſque Regulas, ſi Religioſi ſunt, obſeruare; ne vellicentur, ne dicantur hypocritæ, aut qui deuotulorum, aut Reformatorum Ordini accenſeri velint. Maledictum illud, *quid dicetur?* obſtaculo ijs eſt, ne boni quid agant, & ne alicui irreligioſo, aut garrulo diſpliceant, paruipendunt Deo diſplicere. Alios reperias, qui è contrario incumbent ſedulò bonis operibus, obedientiæ, humilitati,

tati, charitati, candori & regularum obſeruationi, ſed quam ob cauſam, & quamdiu? donec nimirum ille Reuerendus Pater, eorum erit Director, & Superior, quamdiu præerit ea Venerabilis Mater. Accidat enim mutatio aliqua, & alter, qui non ſit ad guſtum, aut adtemperatus illorum genio & affectui, præficiatur; ſi aliò optimus ille Superior amandetur, vale obedientia, valete virtutes, actum eſt, fuiſtis. An non hæc nota eſt infallibilis, nihil factitatum eſſe purè propter Creatorem, ſed propter creaturam, propter hanc Reuerendam Matrem, propter hunc egregium Patrem ſpiritualem, qui maiore quàm Deus apud illos pollebat authoritate? Iſtiuſmodi homines pleni ſunt reſpectibus humanis: non ſymbolum aliud; neque aliam cogitationem habent ſibi propoſitam quàm peſſimum illud: *quid dicetur?* & verbo, omnes illi ex Ordine ſunt (liceat mihi in re abſurdiſſima, vti inepto vocabulo) Placentinorum. Quare decreui placentinis illis, in aurem tria

verba

verba admurmurare, quæ probè intelli-
gent; nullam iniuriam faciam, ſolùm ve-
ritatem ingenuè, & ſine fuco eloquar;
quod dicam, grauiſſimum erit, eos eſſe
ſocordes, & animalia, inter bipedes,
ignauiſſima; nullâ ratione mereri no-
men ſeruorum Dei, quantumnis id eſſe
ſe ſimulent; & pro concluſione, eſſe te-
merarios, & penitus ineptos.

Quod ad illorum ſocordiam, & igna-
uiam attinet, prorſus incredibilis ea eſt;
nihil talibus amicis fingi debilius poteſt.
Conceperint admiranda propoſita poſt
Confeſſionem annuam, poſt bonam
Communionem, poſt Meditationem
ardenter peractam, in Exercitijs ſpiri-
tualibus, in alijs occaſionibus eiuſdem
generis; ſi illos audias, aut legas eorum
decreta, iurares fore rupes immobiles,
conſtantiæ prodigia, nullius Creatu-
ræ impetu vnquam percellenda: &
mox verbum vnicum, vnicum ſcom-
ma, vnicum, *quid dicetur?* ſubitò efficit,
vt tonum mutent, tentationi ſuccum-
bant, & omnium propoſitorum ſuo-
rum

Digitized by Google

rum obliuiſcantur. Tales mihi non videntur abludere à Pica Tonſoris cuiuſdam, qui illam humanas voces imitari perfectè docuerat; pronuntiabat hæc articulatè ſymbolum Apoſtolorum: *Credo in Deum*; mille iocos viciniæ & tranſeuntibus faciebat cantando Litanias Virginis Lauretanas, aliáque lepidæ garrulitatis argumenta proferendo; Dixiſſes, illi in omnem vitam abundè de ſcientia prouiſum eſſe. At quid accidit? die quodam, non procul ab ædibus Tonſoris, excitatur tumultus, & ſolennis quædam proclamatio ad tubæ ſonitum, qui cùm inſolitus eſſet, ſic miſeram picam perturbauit, confuditque, vt omnis latinitas totáque garriendi peritia illi excideret, ipſáque natiuæ ſtupiditati reſtitueretur, iam cæteris ſylueſtribus par. Pica hæc plurimas habet ſocias. Omnes illi loquaculi, de quibus mihi tecum ſermocinatio eſt, ſimilibus caſibus obnoxij ſunt. Exprimunt optimè linguam Sanctorum, & Apoſtolorum idioma, dum feruore ſpiritûs calent.

Digitized by Google

lent. Nunquam, inquient, verbo lædam famam vllius, nunquam ſuperioribus obmurmurabo, nunquam de victûs ratione conquerar, nunquam talem Regulam violabo, nunquam me iſtorum hominum conſortio, & familiaritati immittam. O ſermonem elegantem! ô verba non alio quàm Sanctorum ore proferenda! ſed quid? occurrat perſona, cui diſplicere hic non auſit, quia illa murmurat, obtrectat, regulam violat, tantundem ille faciet. Dicatur verbulum aduerſus deuotionem, aduerſus eos, qui maiori quâdam obſeruatione res ſuas peragunt, ſubitò itur in antiquam ſyluam, in priſtinum & laxum viuendi morem, ne à cæteris diſſentiat: vnicus ſonus, non tubæ, ſed ioci, efficit, vt obliuiſcantur omnia axiomata eius ſapientiæ, ad quam aſpirare videbantur. Miſeri mortales, qui (omnibus benè perpenſis) nihil habent, quàm verba, quæ ventus diſcutit! Funeſtæ picæ, quæ ad tempus garrire didicerunt, neque opere explent, quod conſcientia, quod ratio,

quod

Digitized by Google

quod Deus docuerat! An non æquiſſimo iure tales, debiles in ſupremo gradu, atque ignauiſſimos pronuntio? quid enim? debiliúſque aliquid eſſe poteſt, quam ſemper trepidare, ibiq́ue timere, vbi nulla timendi materia eſt? hoc eos indicio notauit Propheta Regius *a* dicens: *Illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor.* Animos illorum ſine cauſa Timor occupat, ſed timor abominandus, quandoquidem tum timeant, huic vel illi diſplicere, quando virtus exercenda, & diuinis inſpirationibus obtemperandum eſt. Cogor aliquid addere de damnis, quæ illos ſequuntur, & tibi ob oculos proponere Ducem horum vecordium, & ignauorum; quibus ad benè faciendum, idcircò animus deeſt, quod vermis humanorum reſpectuum omne illis robur arrodat. Fortaſſe perſpecta huius hominis miſeria, & infirmitate, deteſtaberis hanc Placentinorum progeniem, neque eorum ritu viuere voles. Dux igitur illorum & Princeps, & qui vt placens viueret, lepræ per-

a *4. Reg. 5.*

petuæ periculo ſe expoſuit, eſt Naaman Syriæ Regi charus & ſupremus militiæ præſes; laborabat ille lepra tam atroci, vt caro propè diffſlueret: vt curaretur, mandauerat illi Eliſæus, ad quem opis gratia acceſſerat, vt ſepties in Iordane ſe lauaret. Verùm Princeps, qui alium valetudini recuperandæ apparatum exſpectauerat, hoc præſcripto ſic attonitus fuit, vt obedire detrectaret: humani reſpectus tantâ vi animum illius inuaſerant, vt propè mallet, per omnem vitam, lepra cooperiri, quàm in hoc fluuio ſe diluere. Quid? aiebat, aquæ noſtræ, & Syriæ flumina, ſalubritate inferiora ſint, & cedant aquis Iſraël, & fluuio Iordanis? quid dicet Rex meus, vbi audierit me tantum iter confeciſſe, vt ſepties me lauem in hac aqua; quæ nullâ virtute noſtram antecedit? quid dicet Domina Coniunx, quæ profectionem illam impedire conabatur, maluiſſétque me vti domeſtico balneo, quàm hîc, in terrâ peregrina, omnium oculis exponi? quid dicent Duces mei, quid

Milites?

Milites? ridebunt me profectò, cùm intelligent; ſupremum ſuum Præfectum, tantum viarum diſpendium feciſſe, vt ſepties ſe lauet. Hiſce cogitationibus fluctuabat Naaman, adeò infirmus in propoſito curandæ valetudinis, (quàm quouis pretio modiſque omnibus quærere debuiſſet) vt parum abfuerit, quin ob funeſtum illud (*quid dicetur?*) leproſus, idémque qui abierat, in patriam reuerteretur; & niſi Miniſter aliquis eum ad experiundas aquas animaſſet, actum erat, perierat, omni ſpe ſalutis depoſita. Adeóque Naaman ad viuum mihi exprimit placentinos illos, eorúmque debilitatem & ignauiam ad executionem boni etiam non difficilis neque ardui, quantumcumque ſolida, atque ſancta propoſita præceſſerint.

Ne igitur mireris, ſi poſt tantam ignauiam auſim affirmare, eoſdem nullâ ratione ſeruos eſſe Dei. Non abeo à ſententia Apoſtoli aſſeuerantis: *Si hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem.* At

in domo Religioſa diuinis obſequijs me mancipaui, eadem ago, quæ alij, præterquam, quòd ex iſto placendi affectu, qui mihi quaſi à natura inſitus eſt, omnia faciam ad oculum; & vt placeam alijs præcipuè familiaribus, & amicis meis, ideòne minùs exiſtimer ſeruus Dei? dic, quidquid voles, Dei ſeruus non es: pronuntiauit Apoſtolus, oraculum eſt. At optimis voluntatibus, & deſiderijs plenus ſum, ſi perſpectum me haberes, non tam facilè expungeres me ex numero ſeruorum Dei; ſi me intuereris, nihil reperires dignum vituperatione, in ſerie meliorum me collocares, nullo alio vitio laboro, quàm iſta placendi omnibúſque ſatisfaciendi cupiditate, quâ ſubinde delinquo: hæc vna noxa mea eſt, neque de alia à multo tempore me in Confeſſionibus meis accuſo. Nihil refert, ſancti Pauli decretoria ſententia eſt: ſeruus Dei non es. Aliquid forſan tibi præ D. Paulo arrogas? ſubire hoc debes, velis, nolis. Et tu quoque Hagiophila patiere, vt tibi denunciem,

ſi fortè

ſi fortè hâc imperfectione laboras, te Dei non eſſe ancillam. Verum boni ſerui argumentum eſt, quando omni contentione ſatagit placere Domino ſuo, eiuſque obſequium, & beneplacitum obſequio anteponit aliorum, quos omnes præ illo paruipendit. Ad rem facit, quod notant Phyſicarum rerum inueſtigatores, quando de Aquilarum natura diſſerunt. Aiunt Aquilas, vt experimentum faciant, explorentque, quinam pulli ſui ſint legitimi, & à patria virtute minimè degeneres, ſolere illos adhuc implumes vnguibus attollere in altum, & ſoli opponere, quem ſi fixa, immotáque oculorum acie intuentur, habentur pro legitimis, & in nidum reuecti, velut ſincera ſoboles, educantur. Hoc eodem experimento filij & ſerui Dei agnoſcuntur; ſi rectà in Deum oculos defigunt, non verò detorqueant in terram, & creaturas, illa optima ſeruorum Dei nota eſt; ſi contrà accidat, falsò tanti dignitatem nominis arrogabunt. Si obtemperetur Domino, ſi Superiori, nō ob-

Digitized by Google

præclaras illas dotes, neque ex naturali erga illos propenſione, aut affectu, ſed quia in ijs Deus, cuius perſonam gerunt, agnoſcitur, non attenta illorum gratia, vel vt nobis propterea blandiantur, nos laudent, colántque; ſignum perſpicuum eſt, diuinum numen ſpectari, neque aliud intendi, quàm vt illi ſoli placeatur. Talem ſe exhibuit Religioſus ille, qui per annos duodecim obſequium ſuum ſeni moroſiſſimo, à quo præter dura & aſpera verba, (fortè & verbera) nihil referebat, conſtanter impendit. a Ea ſanè conſtantia ſatis prodebat, illum nihil aliud ſpectaſſe, quàm vt placeret ſupremo Domino, cuius perſonam in hoc ſene intuebatur: & verò quando felicem animam efflauit, coactus fuit moleſtus hic Superior præſentibus profiteri, & dicere: Fratres mei, non homo hic, ſed Angelus eſt, quandoquidem totis annis duodecim, quibus mihi ſeruiuit, & ægrotanti adfuit, etſi aſperrimè tractaretur à me, nihilominùs omne obſequium, & obedientiam mihi præſtitit,

a *In prat. ſpirit.*

cum

cum ſingulari diligentia, incredibilique alacritate. Ille erat verus Dei ſeruus, non autem placentini illi, qui malè ob humanos reſpectus agunt, aut qui bonum non purè ob Dei amorem, ſed propter creaturas operantur.

Finiamus: Non hoc ſolùm damnum & detrimentum eſt: inepti ſunt, & reuerà temerarij, cùm ſupra vires & facultatem aliquid moliantur, & quod fieri non poteſt, facere tamen ipſi velint. Modum accipe: nunquid certiſſimum eſt, nullum adhuc hominem in rerum natura extitiſſe, qui omnibus omninò ſatisfacere potuerit? fac optimo, quo potes, modo, ſemper aliquis reperietur, qui factum carpet, cui aliquid diſplicebit. Agas benè fatui vituperabunt; malè, damnabunt ſapientes; ceſſes ab opere, vt nec malum agas, nec bonum, iam hi & illi tibi illudent. Imò nonnulla ingenia ſic à natura corrupta ſunt, vt reprehendant omnia ſeu bona, ſeu mala, his vide vt placeas, vt facias ſatis. Actiones etiam ſanctiſſimæ vellicationibus

Digitized by Google

obnoxiæ ſunt. Abbas Poponius magnâ & munificâ charitate pauperes peregrinos excipiebat. Plurimus hac de re inter Monachos ſermo, multi aiebant prodigum eſſe, bonáque monaſterij dilapidare, alij contra affirmabant benè illum facere, & eius charitatis intuitu Deum fortunare rem familiarem. Quid eſſe melius potuit, quàm quod clamabat cæcus Euangelicus: IESV *fili Dauid, miſerere mei.* Acceptus erat hic Chriſti clamor, non item alijs, qui hinc indignabantur, & *qui præibant, increpabant eum, vt taceret.* Ipſi Angelici ſpiritus ſatisfacere omnibus hominibus non poſſunt: Quando Angelus, ſolaris cæli motor, ſolem ſtitit, vt voci Ioſue obediret, ipſi Ioſue placuit, eiuſque exercitui, at alij, qui cladem patiebantur, ægrè ferebant hanc ſtationem, & ſolem motorémque diris deuouebant. Chriſtus IESVS vt Filius Dei foret, id conſecutus non eſt: tota illius vita quaſi ſcopus fuit contradictionis: verba ad homines facit, dicunt aliqui, nunquam ſic locutum eſſe hominem, alij

obtre-

obtrectant, eſſe ſeditioſum, aptúmque ad plebem in Dominos animandam. Sed quo pacto Angeli, vel Sancti, vel IESVS omnibus placuiſſent, cùm ne Deus quidem eâ poteſtate, quâ eſt, id faciat? teſtatur Alphonſus decimus, Rex Hiſpaniarum, dictus Aſtrologus, cui cenſura hæc aliquando excidit: ſi Deus Mundum conditurus ſe in conſilium adhibuiſſet, ſe multa oſtenſurum fuiſſe, quæ ordine meliori diſponi potuiſſent. Teſtatur præterea alius ille, qui hominem, aiebat, præclarum eſſe Dei artificium, deeſſe tamen in pectore feneſtellam, quâ cordis arcana penitiùs inſpicere poſſemus. Res certa eſt, fieri nihil poteſt, quod ad guſtum ſit omnium, & tamen eò connituntur noſtri placentini, Deo placere volunt, & creaturæ, quod poſſibile non eſt. Ne eos imitere, Hagiophila, temerarij ſunt; Deum ſpecta, huic fac ſatis, & conſcientiæ tuę, & cætera omnia floccipende. Illi qui reſpectibus ducuntur humanis, nullos à Deo fauores conſequuntur, imò DEVS *diſſipauit oſſa eo-*

rum, qui hominibus placent; Cùm è contrario in eos munificentiſſimus ſit, quibus animus eſt, vt illi placeant, parum curantes, quid dicturi aut cogitaturi ſint mortales. Præclarum huius rei teſtimonium eſt in B. Margaretha Iprenſi Religioſa ſancti Dominici: adhuc puella obuium habuit adoleſcentem ſatis à naturæ dotibus inſtructum, eiuſque amore per oculos admiſſo capta eſt; & aliquamdiu Amicitiam illam fouit intra terminos omnis decentiæ & honeſtatis, non quòd vllo coniugij cum illo contrahendi deſiderio teneretur, ſed vt affectui ſuo, naturaliter in illum propenſo, ſatisfaceret. At Deus, qui ſolus amari ab illa cupiebat, tàm validè perculit illius animum, vt decreuerit ſe penitùs amore illo exuere, & adoleſcentis conſuetudinem deuitare. Peracto hoc propoſito, accidit poſt pauculos dies, vt eidem illa in plateis occurreret, iámque in eo erat, vt conſueto more alloqueretur; verùm propoſiti memor, & ſemoto omni reſpectu humano, tergum illi, ſatis inurbanè,

nè, obuertit, incurritque in proximam Eccleſiam, vt ad pedes Chriſti cruci affixi prouoluta meritas de hac victoria gratias referret. Tantoperè id Dei Filio placuit, vt viſendum ſe præbens, illam inſigni coronâ condecoraret. Sufficeret forſan vna talis actio, & ſimilis humanorum reſpectuum contemptus, ad conciliandos nobis diuinos fauores, & ſanctitatem comparandam. Cur ſolliciti erimus, vt placeamus creaturis, quæ nos non iudicabunt, neque debitam noſtris actionibus mercedem rehibebunt? nónne præſtat placere Creatori, eóque vti ſymbolo: Dum licita faciam, quod lubet, alij dicant.

Niſi hæc Lectio ſufficit, proſequere ea apud Rodericium, quæ manè de humilitate incœpimus, aut cap. 2. 3. & 5. lib. 2. de Imitatione Chriſti. Deinde ſequitur Examen.

EXAMEN CIRCA MANSVETVDINEM.

PRimò, *Submiſsè loqui, & humiliter, & ſine ſtrepitu.* Secundò, *Non vti verbis auſteris, pervicacibus, imperioſis, aut quæ contemptum aliorum redoleant.* Tertiò, *Non contradicere aliys neque cum vllo conteſtari.* Quartò, *Nullum contriſtare ſiue verbo, ſiue geſtu, ſiue ope recuſatâ, quantumuis vilis & abiectus videatur.* Quintò, *De nullo queri, etſi iniuria nos affeciſſet; quaſi eſt, fiat id verbis blandioribus, quæ excuſent, & eleuent refutanda illam.* Sextò, *Si quiſpiam nos læſit, non exſpectemus, donec ille culpam agnoſcat, eiuſque veniam à nobis poſtulet, ſed ipſi illum præueniamus, & deprecemur, quòd indignandi occaſionem dederimus.* Septimò, *Non reprehendere aut increpare alios ſine graui cauſa.* Octauò, *Aliorum defectus, & infirmitates benignè tolerare, neque admodum curare, quòd noſtri defectus aliys ſint noti.* Nonò, *Nullo indicio demonſtrare antipathias quaſdam, ſeu auerſiones à nonnullis, ſiue illæ à natura inditæ ſint; ſiue vſu*

com-

comparata. Decimò, *Nunquam exhibere ſe faſtidioſum, ſeu vultu, ſeu geſtu, ſeu aliâ quàdam ratione*. Vndecimò. *Facilè concedere in ſententiam, & opinionem aliorum, reiecto proprio iudicio*. Duodecimò, *Nunquam in peiorem partem verba aliorum interpretari*. Decimò tertiò, *Quodam commiſerationis affectu ferri in afflictos, eorúmque miſerias & calamitates ſentire*. Decimò quartò, *In copia negotiorum & occupationum, tranquillitatem & hilaritatem animi præſeferre, vultu ſereno, & compoſito*.

Hagiophila, hæ præcipuæ manſuetudinis notæ ſunt, da operam, vt illas obtineas, & fructum reportabis incredibilem.

Tempus eſt iam Officij, aut precum aliarum vocalium, deinde huius Conſiderationis.

CONSIDERATIO.

I. CVi bono cætera, niſi per exercitium, & acquiſitionem virtutum fiamus veri Dei miniſtri? præcipuum hoc eſt, cui attendi debet, reliqua tan-

Digitized by Google

tùm acceſſoria ſunt. Doſitheus in ſuo Monaſterio patrabat admiranda, in conuerſatione ſua erat amabilis, in ægrorum obſequio obſtupeſcendus: at hinc aliqua gloriæ & vanitatis titillatio illum inuaſit, quam aduertens S. Dorotheus, hoc dicto, quod pluribus conuenire poteſt, illum perſtrinxit: Doſithee, inſignem aliorum famulum te præſtas, & egregium complacentem, ſed nondum Dei ſeruus effectus es.

II. In tua ſitum eſt poteſtate, vt maximas præſtantiſſimáſque virtutes conſequaris, gratia Diuina nobis non deeſt, ſed nos deſumus gratiæ. Vult Deus nos ad ſublimem perfectionis gradum euehere, nos non aliam, quàm mediocrem, virtutem volumus. Quis Aulicus dignitates & fauores ſibi à Rege oblatos recuſat? at moleſtia in virtutis acquiſitione reperitur: quis ignorat? ſed neque hoc ignoratur: roſam eſſe ſpinis ſeptam, & in concha, vnionem. Hac moleſtiâ cælum emitur, an pretio nimio, & pœnitendo?

III,

III. Non aduertunt homines, & nihilominùs verum eſt, acquiſitionem vnius virtutis, aut exercitium vnius actûs virtuoſi, maioris pretij eſſe, pluriſque æſtimandum, quàm ſi celebrem aliquam de hoſtibus victoriam reportaſſes, aut acquiſiuiſſes centum millia aureorum annui cenſûs, aut Regni alicuius ſceptrum, & diadema obtinuiſſes. Virtus Chriſtiana bonum Dei eſt, cuius intuitu, quantumuis exigua ſit, omnibus tamen totius naturæ donis anteſtat, vt omittamus mercedem, quæ erit ſempiterna.

IV. Quàm me olim pœnitebit, quando videbo me propterea non eſſe aſſecutum eum gradum virtutum & meritorum, quem Deus mihi deſtinauerat, quòd nimium rei alicui creatæ adhæſerim, aut quòd repudiauerim Diuinam gratiam, eiq́ue non omni modo fuerim obſecutus. Ah! quàm charo mihi ſtabunt eæ commoditates & deliciæ, quibus nunc, cùm grauiſſimæ virtutum negotiationi ſtudere oporteret, indulgeo!

vtinam ſolo Purgatorij pretio & gloriæ imminutione luam!

V. O virtus! quiſquis perſpectum haberet valorem & meritum tuum, illi res omnes terrenæ viles, & ſuo affectu indignæ viderentur: & vt nullo alio, ad illam amandam, ſtimulo compellerer, quàm quòd Jesvs & Maria eandem tanto amore proſecuti, complexique ſint, volo amare, & credere, nihil eſſe amabilius eo obiecto, quod ambo illi ſapientiſſimi rebus omnibus prætulerunt. Tantis ducibus aberrare non poſſum.

VI. Vah rerum terrenarum amores! dum guſtantur, deſipiunt. Viuat virtus, illa, illa eſt aqua Samaritanæ propoſita, *quam qui biberit, ſitiet iterum*, quæ ipſo ſui vſu appetitionem accendit. *Aqua eſt ſaliens in vitam æternam. O Domine, da mihi hanc aquam.*

Sequitur hora quietis, deinde Officij, & aliarum Orationum, tum Viſitationis Venerabilis Sacramenti, & præparationis ad ſequentem Meditationem.

III. ME-

Digitized by Google

III MEDITATIO.

De Zelo Filij DEI *erga ſalutem animarum.*

Oratio præparatoria conſueta.

I. P*Ræludium.* Imaginare paſtorem, qui quærat aliquam à grege auulſam & aberrantem ouiculam; peruagatur omnia, ſurſum, deorſum, per valles, per montes, per planitiem, nullum denique locum non ſtudioſè perluſtrat. IESVS talis paſtor eſt, qui venit idcircò in Mundum, vt hominem ad verum ouile reducat.

II. *Prælud.* Pete gratiam, vt ex hac diuini Paſtoris charitate proficias, eandem ſic agnoſcas, vt in amorem illius vehementiùs accendaris, & pro ratione ſtatûs tui, te pereuntibus animabus impendas.

I. *Punctum.* Filius Dei zelo incredibili fertur in ſalutem animarum. Primò, ille eſt Pater filij Prodigi: quidquid enim Parens perdito ſuo filio exhibuit, cùm recepit in gratiam, id omne IESVS

præſtitit hominibus. Secundò, IESVS eſt magnus ille Medicus, qui deſcendit de cælo, vt curaretur magnus ægrotus, qui iacebat in terra, vt ait Auguſtinus; qui ideò corporibus medicinam faciebat, vt animæ ſanarentur: propter illas, erant inſignes illæ curationes; & morbi corporis, quibus medebatur, animæ morbos, febrem, ſurditatem, cæcitatem, paralyſim, ſimiléſque affectiones repræſentabant. Attentiùs perpende ſingula, & ſollicitum ſtudium huius amantiſsimi Medici; *Non egent, qui ſani ſunt, Medico.* Tertiò, ille eſt, qui ſe meritò comparat Gallinæ pullis ſuis addictiſſimæ: *Quoties volui congregare filios tuos, ſicut Gallina congregat pullos ſuos ſub alas, & noluiſti?* O Pater amantiſſime, ego ſum Filius ille prodigus! O Medice diligentiſsime, ex afflictiſsimis illis ægrotis vnus ſum! ô Pater, qui materno homines affectu complecteris, pullus ſum aberrans, qui de ſinu tuo me abſtraxi, vt cæterorum more ruerem in perniciem! per zelum illum, quo totam Galilæam,

&

& finitimas regiones peragrabas, miſerere operis tui, & obiecti primorum, & veterum amorum tuorum. Gratiarum actio pro te, & toto genere humano: Propoſitum.

II. *Punctum.* Filius Dei ſubibat labores ineffabiles, vt Euangelium, & amoris legem prædicaret. Oppidatim ibat pedes, eleemoſynis piorum hominum ſe ſuſtentans, contemptu, iniurijs & contumelijs appetitus, continuando moleſtias, & fatigationes illas, tribus integris annis, poſteaquam quadraginta dierum ieiunio ad hoc ſe præparaſſet. Expende anima mea huius diuini Paſtoris ſollicitudinem erga populum illum, quin & erga nos illius ſucceſſores: die paſcit illos verbo, & exemplo, nocte vigilat, vt eoſdem precibus ſuis tueatur.

III. *Punctum.* Semper patuit zelus illius, ſed præcipuè in conuerſione mulieris Samaritanæ: fatiſcebat ex itinere, & inedia: loco tamen cedere priùs non vult, quàm prædam cæperit. *fatigatus ex itinere ſedebat ſic ſupra fontem.* De cibis

mijci-

inijcitur ſermo: *Alium*, inquit, *cibum habeo manducare, quem vos neſcitis*: Hic cibus meus eſt, hæc quies, conuertere iſtam animam. Tot conuerſiones aliæ; tot ardentiſſimæ prædicationes; vt de ijs diceretur: *Nunquam ſic locutus eſt homo*: quarum vni ceſſit Magdalena; hæ minæ inferni, iudicij, eorúmque, quæ ad alteram vitam ſpectant; iſtæ Parabolæ, ſeu Hiſtoriæ de vinea, de diuite Epulone, & alijs, manifeſtiſſimè zelum illius teſtantur.

Colloquium ad Iesvm, vt dignetur nobis largiri zelum ſuum, tum ad noſtram, tum aliorum ſalutem procurandam. Pater. Aue.

Recollectio. Lectio Thomæ de Kempis fortuita. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Cæna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Præparatio Meditationis in craſtinum. Examen conſcientiæ. Quies, ad quam te componens cordi tuo imprime Mariæ nomen, vt eius illa Cuſtos ſit.

Digitized by Google

Digitized by Google

Chriſto confixus ſum Cruci.

SEPTIMVS DIES.

De virtutibus in Paſſione & Morte Chriſti imitandis.

ADeſt, Hagiophila, dies moleſtiſſimus Seruatoris noſtri: Viginti quatuor poſtremæ horæ continent Epitomen eorum omnium, quę per annos triginta tres geſſit. Sæculis opus foret, vt perpenderentur ſingula, quæ paucis hiſce horis acciderunt. Inprimis, virtutes omnes, quàm aliàs, illuſtriores apparuêre. Verùm duas potiſſimùm attendo; Reſignationem illius, & Patientiam; ſi aliæ etiam ſe inſinuant, tuum erit illas æquè atque alias, quas tibi propono, imitari.

Viſitatio Venerabilis Sacramenti, & præparatio ad meditandum.

I. MEDITATIO.

De Reſignatione Filij DEI *tempore Paſſionis.*

Oratio præparatoria conſueta.

I. PRæludium. Propone animo Seruatorem in Horto orantem, humi pro-

proſtratum; & dicentem: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat à me calix iſte, veruntamen non mea voluntas, ſed tua fiat.*

II. *Prælud.* Pete gratiam à Deo, vt benè intelligas, quanti momenti ſit hæc Reſignatio Seruatoris noſtri, vt eam oblatis occaſionibus imitêre.

I. *Punctum.* Maxima fuit hæc Filij Dei in Patrem Reſignatio: velle, quidquid ille quoad Paſsionẽ volebat. Primò quod patiendum illi erat, fuit tam atrox & inſolens, vt S. Hieronymus aſſerat, nemini hactenus innotuiſſe omnia, quæ ille tolerauit; dolores illius fuiſſe ineffabiles, neque magnitudinem illorum, ab vllo homine in hac vita, concipi poſſe. Omnia præuidebat, & capiebat Seruator, & nihilominùs ſe reſignat. Secundò, obtulerat ſe Deo Patri, vt pro nobis etiam ſummo iuſtitiæ rigore faceret ſatis; ah! ſi ob vnicum peccatum mortale, tanta tormenta homo ſuſtinet in inferno, & ob veniale in purgatorio: quid apprehendiſſe Iesvm cenſes, qui extremum ius luere debebat tot millenorum & mille-

millenorum millium peccatorum? iuxta naturæ appetitum eximi quidem voluiſſet, accommodat ſe tamen Patris voluntati: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat à me calix iſte, veruntamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.* Tertiò, vlterius proceſſit; plus paſſurus erat, quàm mererentur ſcelera mortalium; & paſſurus dolores adeò intolerabiles, vt, niſi vita miraculo prorogata fuiſſet, moriendum illi fuerit ſolo malorum imminentium metu. Vnde meritò aiebat: *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem.* Et reipſa, niſi diuina vis animam retinuiſſet, in iſto ſudore ſanguineo, obrutus triſtitia & tormentorum apprehenſione, in iſta flagellatione, & in iſta ſpinea coronatione, viuere deſijſſet. Enimuerò formidabat tot, támque enormia ſupplicia; ſed animi reſignatio in Dei Patris voluntatē, facit, vt ad omnia promptum ſe exhibeat. Vnico ſuſpirio, vnica ſanguinis guttulâ ſatisfeciſſet omnibus, at paratiſſimus eſt ad extrema, ſi Patri placuerit. Quartò, videbat omnem hominum

Digitized by Google

minum perfidiam, omnia illorũ ſcelera; inutiliter ſanguinem ſuum profundi, tot dolores tantáq; tormenta ſubiri, ſine vllo fructu; hæc incredibili mœrore animum percellebant: nihilominùs vult, ſi Pater velit. O amabiliſſime Redemptor! ecquando tandem me diuinis tuis voluntatibus accommodabo? quantumuis magnæ occurrant difficultates, & plurimùm appetitus meus naturáque reluctetur?

II. *Punctum.* Reſignatio Filij Dei fuit admirabilis in ijs omnibus, quæ Carnifices voluêre, ad torquendum ſacroſanctum illius corpus. Huius dicti veritatem collige ex eo, quod *Pilatus tradidit eum voluntati eorum*; hinc, permiſit caput ſibi ſeptuaginta crudeliſſimarum ſpinarum aculeis configi, hinc ſuis humeris aſſumpſit pondus Crucis intolerabilis; vellent plura peioráque Carnifices, vellet etiam IESVS. O amabilis Redemptor! modò agnoſcant homines ſe diligi à te, & maximè tibi cordi eſſe, ſalutem illorum æternam! paratus es ad omnia

omnia, quæ volent hoſtes tui, ah! cur non ſimili affectu excipio contradictiones hominum, eáſque, propter amorem tuum, gratas habeo?

III. *Punctum.* Reſignatio Filij DEI eò vſque proceſsit, vt paratus fuerit etiam omnia, quæ à dæmonibus inferrentur, ſuſtinere. Ab his, teſte Chryſoſtomo, poſſeſsi fuere barbari illi milites, qui eum flagellârunt. Perpende hanc ſapienam; iſta ſex, & amplius millia ictuum; illam flagellorum mutationem; iterationem Carnificum cùm pulſando fatigarentur; nihil aliud iſta ſunt, quàm furia militum obſeſſorum, & dæmonum, qui hos ſatellites ad tantam crudelitatem ſtimulabant. Et optimus IESVS ad hæc erat promptiſſimus, quin & ad peiora, ſi inferre voluiſſent. Quid accidere mihi, poſt hoc exemplum, poteſt, ad quod non debeam eſſe Reſignatus?

Colloquium ad Saluatorẽ, cum proteſtatione: nihil aliud impoſterùm volendi, quàm quod ipſe vult & permittit,

tit, vndecumque id eueniat; cum plena deteſtatione & abnegatione noſtrę propriæ voluntatis, cùm illa laxet habenas cupiditatibus omnibus, & præcipua miſeriarum noſtrarum ſit origo. Pater. Aue.

Recollectio: Elige diurnam teſſeram. Placebit hæc, cum ſit magni illius Epiſcopi Geneuenſis: *Viuat Ieſus, qui per mortem, monſtrat amorem nobis fortem.* Vel ea S. Thereſiæ: *aut pati, aut mori.*

Sequitur Officium, aut alia Precatio vocalis. Tum Sacrum. Deinde Lectio.

DISSERTATIO MATVTINA.

De Mortificatione.

DVrum vocabulum eſt, Hagiophila, quod veſtibulo huius diſſertationis præfigo. Aut nullo, aut admodùm in exiguo amore eſt Mortificatio. Plures eam nolunt experiri, & magni beneficij loco acciperent, ſi nullus vnquam de ea ſermo apud illos inſtitueretur. Ægri ſunt, qui cuperent ſanitatem, ſed remedia, ſine quibus ea recuperari non poteſt,

teſt, oderunt. Laudetur Deus, quòd non ſis ex eorum numero. Tuum illud ſanctimoniæ, & perfectionis deſiderium ſatis teſtatur, te Mortificationem diligere, tibique placere, vt quid de hac ſententiam, liberè profitear. Operam verò luderem, ſi tibi eam proponerem, veluti omnibus mortalibus, cuiuſcumque ſint conditionis, neceſſariã; iam pridem eſt, quòd ſcias hominem peccato eſſe deprauatum, debilitatúmque, cui cupiditates & caro continuum bellum moueant, rebellèntque aduerſus ſpiritum, ac proinde neceſſarium illi eſſe, vt ſe mortificet, & mortificationis fræno ſubigat rebelles illos appetitus, rationiſque imperio ſubſternat; vt idcircò dixerit Iob, vitam hominis ſuper terram, eſſe militiam, quâ ſeponi arma non poſſunt, ſed ſemper ad manum eſſe debent. Nihilò magis ignoras, quòd ij, qui peculiare perfectionis ſtudium profitentur, vti tu, debeant ſe huic exercitio impendere, cùm ad inſignem aliquem virtutis gradum peruenire non poſſint, niſi ſingu-

lari curâ, eáq; aſſidua oppugnent appetitus naturales, ſéque abnegent; vim perpetuam inferentes naturæ ſuæ, & continuò in ſenſuum cuſtodiam excubantes; vnde meritò ſancti Patres ſtatum Religioſum, verum Martyrium appellitârunt. Scis omnia; & plura, quam ego ſuggerere tibi poſſem, de Mortificationis neceſſitate comprehendis, ſi intelligis dictum iſtud Seruatoris: *Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Plus hic vno verbo inſinuatur, quam contineant libri omnes, qui de mortificatione loquuntur. Et cùm iam dudum iſta didiceris, puto maiorem me gratiam apud te initurum, & vnà lucrum temporis facturum, ſi potiùs tibi declarem conditiones, veræ & vtilis mortificationis, quam ſi ijs immorer, quæ iam antè cognita perſpectáque ſunt.

Incipiamus ab ea, quæ, meo iudicio, eſt omnium pulcherrima: pulcherrimam autem cenſeo, quæ vniuerſalis eſt, & vbiq; reperitur; S. Ignatius eam continuam vocat: *Continuam in rebus omnibus*

nibus mortificationem. Oportet igitur, vt ſit in corpore, reſecando amorem illum, quo in id, eiuſque commoditates ferimur, & cuius defectu, Hoſius Cordubenſis Epiſcopus, ex mente S. Hilarij, ſe perdidit: *Quod ſepulchri ſui nimiùm amans fuerit,* id eſt, nimis corpus ſuum coluerit: torque, cum illo, alij æternum periêre, quòd carnem ſuam luxu eduliorum & veſtium, alijſque ſenſuum delitijs & voluptatibus nimiùm indulgenter habuerint, cùm obſequi D. Paulo debuiſſent, dicenti: *a Semper mortificationem* IESV *in corpore noſtro circumferentes, vt & vita* IESV *manifeſtetur in corporibus noſtris.* Quod ideo non adfero, vt ingentes quaſdam auſteritates & inſolitas pœnitentias ſuſcipias, vt imiteris B. Eleonoram de Vanegas Religioſam Tertij Ordinis S. Dominici, cuius victus ordinarius, pane & aqua conſtabat, & lauticiarum loco, coctis herbis; quæ nudis, hyeme, pedibus ambulabat, quæ humi cubabat, aut in aſſere, ſaxo

a 2. *Cor.* 4.

ceruicalis vicem ſubeunte; cui ciliciũm diu noctuque humeris affixum (ſcalprũ illud erat ex ferro, quod ita carnem penetrabat, vt à morte auelli non potuerit, quin ſimul corporis partes abſtraherentur) quæ modico ſomno vtebatur, vt largiùs orationi vacaret; cui frequens per ſeptimanam flagellatio, & plerumque cruenta, vt omittam eas, quas in honorem Patronorum, & aliorum Sanctorum celebrium, adhibebat. Non ago, vt tali ratione tractes corpus tuum, auertat Deus: ne quidem vt facias, quod B. Maria de S. Spiritu eiuſdem Ordinis, quæ corpus ſuum triginta quatuor diuerſis locis candelula adurebat, vt Chriſtum patientem imitaretur, & ſolatiũ aliquod purgantibus animabus adferret; neque vt vſurpes cilicium inſolitæ aſperitatis, aut ſupponas crinibus inſignem ſpinarum numerum, vti fecit B. Maria de Purificatione, itidem eius Ordinis, inuento ad maximos cruciatus idoneo. Non conor talia tibi tormenta perſuadere, quando te ad corpo-

Digitized by Google

ris mortificationem inuito. Ad Spiritum Sanctum ſpectat ea ſuggerere: ſufficit mihi, vt dicam, macerandum & mortificandum eſſe corpus, cum prudentia & moderatione; non concedendo illi quidquid poſtulat, & tantum pœnæ, & doloris illi infligendo, quantum ratio nobis dictabit, & ij, qui nos regunt, permittent: Fruſtra enim exiſtimamus obtineri cælum poſſe, nihil patiendo, & carni indulgendo quidquid appetit: a *Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram.* Vt credamus nos delicijs deditos, nolenteſque vt vel minimum corpori deſit, quo eius cupiditatibus ſatisfiat, peruenturos ad culmen virtutis & perfectionis, nimia & inſana fiducia eſt, fieri hoc nequit: *Sapientia non inuenitur, in terra ſuauiter viuentium.*

Mortificatio hæc, non tantum corpus, ſed etiam ſpiritum afficere debet, vt rationi ſubijciatur: frænanda igitur voluntas eſt, deponendum iudicium pro-

a *Coloſſ.* 3. 5.

prium, frangenda pertinacia, non ſtandum ſuis ſententijs, & opinionibus: omnes affectus iræ, odij, vindictæ, doloris, amoris, gaudij, inuidiæ, auaritiæ, ambitionis compeſcendi. Vbique eſſe, & dominari debet mortificatio, vbique ſibi vim adhibere oportet, ne hoſtis humani generis aliquod de nobis lucrum referat, & vt generoſis noſtris certaminibus eam recuperemus innocentiam, quam vitio primi Parentis amiſimus: Tali vſu mortificationem præſtabimus vniuerſalem, & maxime glorioſam. Sed vt clarius me explicem, vide quo fieri modo poſſit vniuerſalis. A ſummo mane, à prima cogitatione, quæ euigilanti occurrit, vſque ad vltimam, cum ſomnus initur, mortificatio ſit continua. Neque vlla prætereat actio aut opus, vbi affirmare non poſſim, me mortificationem quæſiuiſſe, ſaltem in aliqua circumſtantia. Excitaris mane vt ſurgas, nullo conſilio cum ceruicali inito, proripe te ſtatim, & te mortifica. Prima diei mortificatio eſt, has Deo primitias offer.

Digitized by Google

offer. At non edormiui, non ſatis quieui, adhuc pauxillum, & ſufficiet. Heus! ſurge, & admitte hanc mortificationē. quid? omniane corpori indulgebis? ſed non ſuccedet Oratio, noui me, & frequenti experientia didici, toties me fructum nullum ex Meditationibus retuliſſe, quoties plenè non edormiueram. Heus! proripe te, & magno animo te mortifica, plus meriti hæc mortificatio adferet, quam vnius horæ Oratio. Surgam equidem, ſed commodè, ſeu vt frigus declinem, ſeu vt conuenientiùs me lauem, ſeu vt inter veſtiendum aliquas precationes perſoluam. Heus! promptè fac & diligenter, etiam in hoc te mortifica, & feſtina ad ſalutandum Venerabile Sacramentum, ſi in tuis ædibus eſt, vt cæteros eo ſalutationis officio anteuertas. Quid dicet aliàs Angelus tuus tutelaris, qui ſtudiosè attendit, an Deus diei primitias à te ſit obtenturus? quid dicet, vbi viderit corpus tuum præualere, & hoſtem de tua deſidia, & immortificatione lætari? Ain

fortaſſe, tantilla ab Angelo non curari? imò verò, maiore eum ſolatio afficere non poſſes: ab hac prima mortificatione de totius diei euentu bene ominatur. Nimis quàm certum eſt, hanc vim & ſanctam ſurgendi promptitudinem, illi eſſe acceptiſſimam. Plenæ ſunt ſanctorum hiſtoriæ, & fidem faciunt, ipſos etiam Angelos Tutelares, non raró Excitatorum officio functos, idque tamdiu geſſiſſe, donec ſancti illi minùs ſe in ſurgendo promptos exhibuerunt, tunc verò, quaſi talem deſidiam deteſtarentur, poſtridie non excitaſſe, aut quamdiu culpam illam clientes non expiaſſent: quod euidens argumentum eſt, illos non parùm ſimili negligentia offendi. Inſtar omnium erit quod noſtro æuo accidit: Deuota Anna Santonica è Sodalitate Vrſulinarum, eam gratiam à Deo obtinuerat, vt ab Angelo ſuo ſemper his verbis: *Anna, ſurge*, excitaretur. Vix Angeli vocem audiebat, quin ſtatim, & admirabili diligentia ſe proriperet è lectulo. Verùm euenit aliquan-

quando, vt paululùm tergiuerſaretur, & ſenſim iterum indormiret, cum redijt quidem Angelus, ſed voce ſolito acerbiore *Domina*, inquit, *non placet ſurgere?* ſuffecit ea monitio, vt illicò obtemperaret, culpamque agnoſcens & pœnitens ſtatueret, in poſterum non tergiuerſari.

Hagiophila, hanc mortificationem tibi potiſſimùm ad exemplum produxi, quod ignorem, quas alias huius exercendæ occaſiones habeas, & certus ſim, hanc tibi non defuturam. De cætero per diem continuò mortificationi intenta ſis, neque tibi parcas. Dum egrederis in publicum, oculorum cohibe curioſitatem, ne aſpice, quod deſiderare non licet, viſum depreſſum & modeſtum gere: Magdalena Redonia tertij Ordinis Dominici Profeſſa, quæ paucis ab hinc annis ſanctimonia Toloſæ claruit, per vrbem incedens nihil præter ſilices & lutum intuebatur, & qua moleſtius iter erat, gradiebatur. Dum verſaris inter homines, in eorum faciem ne

Digitized by Google

obtutum defigas, ſeu reuerentiæ, ſeu modeſtiæ gratiâ. Vidit aliquando S. Mechtildis, dum feſto S Ioannis Euangeliſtæ ſacris intereſt, B. Virginem, & hunc S. Apoſtolũ, illuſtrem radio ſplendoris admirabili, qui ex oculis emicans in faciem Deiparæ dirigebatur, dumque hæret iſto prodigio attonita, audit à Ioanne: illum, dum inter mortales viueret, ea fuiſſe erga Virginem Matrem reuerentia, vt defigere in illam oculos nunquam fuerit auſus. Saltem eorum vultum, qui ſexu differunt, ne aſpice, & ea ſit aliquando tuæ mortificationis materia. B. Aloyſius Gonzaga in vultum fæminarum nunquam intuebatur, ne Imperatricis quidem, etſi aulicis officijs ei deſeruiret. S. Clara de Montefalco, hac etiam in re ſtudebat mortificationi, & oculos à viri facie abſtinebat. Offert ſe aliqua curioſitatis occaſio? adhibe mortificationem. S. Carolus Borromæus nunquam per vllam feneſtram proſpiciebat. Pia Magdalena Redonia cuius etiã ante memini, quando ad

do ad illam filij litteræ deferebantur, ad tres quatuorue dies tenebat obſignatas, tum vt curioſitatem ſuam frænaret, tum vt teneritudinem affectus materni compeſceret. Id ſubinde imitari, cum à charis epiſtolas accipimus, foret mortificatio Deo acceptiſſima. Tempeſtas frigida eſt? ampla mortificationi ſeges offertur, ſi toties ad ignem non accedimus, quoties cupiditas eò nos rapit. B. Ioanna de S. Catharina, Religioſa Ordinis S. Dominici pœnè igni per hyemem iraſcebatur, quod carnis ſuæ delitijs, tam eſſet accommodus; vnde in aſperrimis frigoribus, tot præceptis adigi ad focum debebat, quot adhibenda ſunt, vt delicatulus quiſquam, & otioſus inde auellatur. Aliquis te verbo, repulſa, contemptu, aut alia ratione offendit: Optimè, iam præclara adeſt te mortificandi occaſio, ſi taces, ſi nō quereris, ſi pro eo deprecaris, qui iniuriâ te affecit. Soror Maria de Aſcenſione, Religioſa Hiſpali, in Monaſterio B. Virginis de Gratia, ſi moleſto, aut aculeato

aliquo dicto perſtringeretur, illicò ſe proripiebat ad SS. Euchariſtiam, gratias actura, & tum candidè, ſimplicitateque admiranda dicebat: En, Domine mi, munus, quod ad te defero, vt acceptum ſit precor, & ignoſce ſorori meæ, cui non cogitanti talia exciderunt. Verſaris in periculo violandi ſilentij, aut Regulæ alicuius, aut præſtandæ inutilis & otioſæ vrbanitatis? generoſo receſſu, & mortificatione declina. Memoriæ proditum eſt, de Ioanna Celerſia Atrebati Religioſa, quòd raro ad locum congreſsûs, & colloquij adiret, neque vnquam, niſi de rebus omninò neceſſarijs, loqueretur. Vnde ab alijs quibuſdam ſororibus, maiori licentiæ deditis, ſoror ſylueſtris appellata eſt, ſed illa tali conuitio immobilis à ſua conſuetudine non receſſit, ſemper ſeria & accurata in omnibus, quæ illi mortificatio ſuggerebat. Cibum ſumis? etiam hic, in quo frangas appetitum tuum, reperies, ſiue à qualitate ciborum, ſiue à quantitate. Nunquam ſine aliqua vi-

ctoria

Digitized by Google

ctoria recedendum eſt. Nolim tamen vt ſollicitudinem Magdalenæ Redoniæ imiteris, quæ eo tempore, ſic in omnes mortificationis occaſiones intendebat, vt rogata aliquando à Confeſſario, quot victorias in vnius oui comeſtione, de ſe reportaſſet; minimum octo recenſuerit. Omitto cætera in quibus exerceri hæc virtus poteſt, ex his quæ attuli, facilè de reliquis iudicabis. Gradum faciamus ab vniuerſali mortificatione ad particularem, quæ eſt omnium maximè neceſſaria, intelligo illam, quæ eſt vitiorum noſtrorum & affectionum. Quiſque ab vna præcipuè paſſione diuexatur: *Nemo ſine defectu, nemo ſine onere*, inquit Thomas de Kempis. Et in ea mortificanda, & debellanda potiſſimum ſtudium collocari debet, iſque dies perijſſe exiſtimandus eſt, quo nihil aduerſus hunc geſtum, nulla victoria relata eſt. Vnde vtiliſſimum eſt, non ſolùm manè, ſtatuere quoties oppugnare illam velis, verùm etiam præuidere huius pugnæ occaſiones, vt animus maiori

iori generoſitate præparetur. Nimis prolixus forem, ſi vellem pluribus mortificationis huius momentum tibi commendare, ſufficiet, ſi vniuersè de hac, & quauis alia affirmem, tantum te habituram virtutis, quantum mortificationis, nec hilo amplius: & deinde in cælo tantum te gloriæ adepturam, quantum retuleris de appetitibus, de affectibus tuis victoriarum.

Si non ſufficiant hæc, lege prima quinque capita Tract. 7. quæ de Paſſione Chriſti ſunt, in ſecunda parte Roderici). Aut cap. 12. l. 2. de Imitatione. Poſt lectionem renoua deuotiones tuas, erga paſſionem ſeruatoris. Plures in *ſancto fauore*, à me conſcripto, reperientur, Lectio 45. Deuotionis ſeruire poterit, pro præparatione Meditationis ſequentis.

II. MEDITATIO.

De Amore Filij DEI *erga proximum tempore Paſſionis.*

Oratio præparatoria ſolita.

1. P*Ræludium* Propone tibi ſeruatorem Diſcipulis ſuis dicentem: *Baptiſmo habeo*

habeo baptizari, & quomodo coarctor, donec perficiam! Baptiſmus hic ſanguinis eſt, quem in Paſſione ſua pro nobis effundere deſiderabat.

II. *Prælud.* Pete gratiam peruoſcendi iſtum Amoris exceſſum, quem Dei Filius, poſtremis vitæ ſuæ horis, erga homines teſtatus eſt, quaſi per triginta tres annos non ſatis eum declaraſſet.

I. *Punctum.* Nullo certiùs indicio proditur Amor, quàm ſi Amans pati deſideret, pro Amato. Votum hoc fuit maximum ſeruatoris noſtri, vnde nulla loca declinabat, quibus præuidebat ſe aliquid paſſurum. Ita adijt Hortum Oliuarum, vbi capiendus erat; ita rogare noluit Patrem, vt ad tutelam ſuam mitteret Legiones Angelorum; ita facultatem ſe inuadendi dedit militibus, quos verbo in terram proſtrauerat; ita nullum apud Herodem miraculum patrauit, ne liberararetur. Denique ex vi huius deſiderij, Cruci affixus ſe ſitire dixit: *Sitio.* Verè quidem iſtud de Siti corporali, multò tamen magis ſignificabat

cabat ſitim ſpiritualem animarum noſtrarum, & ſalutis hominum. Et veroſimile eſt, poſt ſingula tormenta dixiſſe illum: Sitio pati hæc & ampliùs, tum ex amore, quo erga Patrem feror, tum ex vehementi deſiderio ſaluandi genus humanum. O quis mihi det tale deſiderium, tantam ſitim patiendi pro IESV in ſignum affectus mei, & ſatisfactionem meorum delictorum! ah quid eſt quod deſidero, ſi non deſidero pro IESV, quod IESVS tantopere deſiderauit pro me!

II. *Punctum.* Eo illum abripit Amor, erga homines ardentiſſimus, vt deſiderauerit pati omne genus tolerandorum, omni loco, & omni tempore; etiam vſque ad mundi finem, ſi ita DEO Patri viſum fuiſſet. Atque huc referri poſſunt verba illa: DEVS DEVS *meus, quare me dereliquiſti?* Tibi placet, vt Clemens Ancyranus longum plurium annorum Martyrium ſubeat, vt in craticula torreatur Laurentius; vt Bartholomæo cutis detrahatur; lapidibus obruatur

ruatur Stephanus; totque alij crudeliſſimis diuturniſque cruciatibus torqueantur, imò vſque ad finem mundi, erit continuus ordo patientium; cur mihi iſtam gratiam non facis, ô Pater, vt eorum loco ſolus omnia ſingulorum tormenta ſuſtineam, ad diem illum extremum? abnuis hoc, Pater, & ſic me derelinquis: me vnicum & dilectum Filium tuum? Mundi rerumque terrenarum amatores, cedite mihi amorem tam inſatiabilem, vt nunquam ſaturari poſſit patiendo pro eo, qui tanta pro me pati voluit, & vobis cedam delicias omnes, omnes quas, vel voto, offerre mihi poſſetis.

III. *Punctum.* Tantus fuit illius in proximum Amor, vt affixus Cruci orauerit, pro inimicis ſuis: *Pater ignoſce illis, non enim ſciunt, quid faciunt* Quò progredi vlteriùs Amor poteſt, quàm vt oretur pro ijs, qui maleficio nos impetunt, qui nobis iniuria ſumma, ignominiaque, crudelitatibus inauditis, & diabolicis vitam eripiunt, & deinde, o-

ptima

puma qua fieri poteſt ratione, excuſentur? fecit id Dei filius. Expende quàm foret actus ille generoſus, ſi condonaremus culpam, non vni, aut alteri, qui in nos deliquiſſet, ſed pluribus, maximè, ſi foret in poteſtate noſtra, eos punire, aut vindicare; ſi conditione dignitateque excelleremus? Seruator eximius fuit in his omnibus, & in teſtificatione amoris ſui incomparabilis. Quando tam beneuolè excepit Iudam proditorem ſuum; appellando Amicum: *Amice ad quid veniſti?* quando ignouit Latroni peccata & iniurias, quibus illum petierat, Paradiſum promittendo; & alijs quibuſdam occaſionibus ſatis declarauit benignam animi ſui in hoſtes propenſionem. O DEVS bonitatis infinitæ! concede mihi gratiam, vt ignoſcam hoſtibus meis, eos beneuolo animo excipiam; illos amem. Quod ſi à me hactenus neglectum eſt, ignoſce ô DEVS miſericordiarum, neque enim ſciui, quid facerem.

Colloquium ad Patrem æternum, vt me

me habeat in numero eorum, pro quibus Filius ipſius orauit, deinde ad Filium gratias agendo, quod pro me Patrem orare dignatus ſit. Pater, & Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen Conſcientiæ. Prandium. Recreatio. Tempus ſcriptionis, quod, ſi alia deſit materia, impendes notandis eorum nominibus, qui ſingulari aliqua iniuria te nonnunquam affecerunt, aut quos à te ſcis auerſos & alienos, vt ſubinde, maxime diebus Veneris, pro eis ores nominatim, eaque ratione oſtendas te ijs ignoſcere propter illum, qui Crucifixoribus ſuis ignouit.

Sequitur hora lectionis.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De Lingua.

ADmirabilis Prudentij Poëtæ genius eſt, dum verba faciens de generoſa Machabæorum Matre, metuente ne timor cruciatuum ignauam aliquam è filijs vocem exprimeret, ſimul atque priori lingua eſt exſecta, introducit

eam

eam præclarè exclamantem: *ſatis: iam parta nobis gloria eſt.* Poſt amiſſam linguam optimum ſucceſſum, & gloriam licet ominari.

Linguam Tyrannus amputari iuſſerat
Vni ex Ephæbis; Mater aiebat: ſatis,
Iam parta nobis gloria eſt.

Videbat illum exemptum periculo fidei abnegandæ, neque poſſe quidquam linguâ profiteri, quod illi aduerſaretur; vnde magnis incedebat lætitijs, & malebat elinguem filium habere, quàm eius periculoſi membri damnis vitijſque expoſitum. Vnicum verbum impertinens, vnicus linguæ lapſus corrumpere poteſt omnia. Lingua gladius eſt, ſed furioſiſſimus, ſed periculoſiſſimus, ſed quouis enſe acutior *Multi ceciderunt in ore gladij, ſed non ſic, quaſi, qui interierunt per linguam ſuam.* Plures vna occidit, quam omnes totius orbis acinaces. Quid à me exſpectas, Hagiophila, poſt hanc amputatæ linguæ felicitatem? fortè vt dicam ad euitanda innumera mala, & ad glorioſè viuendum

mo-

Digitized by Google

moriendumque, carere linguâ oportere? DEVS auertat illam à me mentem & intentionem. An potiùs vt te moneam, ſi viuere ſanctè, religioſè, & in ſecurâ perfectionis ſemitâ cupias, neceſſarium omninò eſſe, vt ſæpe te geras quaſi elinguem, & cui lingua exſecta ſit? qui id profectò faceret, euidens haberet ſuæ ſalutis argumentum, & cum illuſtri illa Matre dicere poſſet: *Satis, iam parta nobis gloria eſt.* Facilè aduerteris, me illa hactenus attuliſſe in diſſertationibus meis, quæ ad ſpiritalem tuum profectum, maximè videbantur opportuna, verùm tibi perſuadeas, velim, tanti eſſe momenti illud, quod modo de lingua dicturus ſum, vt de commodo, & vtilitate nulli alteri materiæ concedat.

Plurima de lingua proferri in medium poſſent, ſed quis modus tantillo otio, quod mihi tecum conceditur, cuncta pertexendi? quare ſufficiet, ſi tibi commendem, vt male de nullo loquaris, neque per modum querelæ, aut murmura-

murationis, neque per calumniam, aut iniuram. Atque hac in re potiſſima cura adhibenda eſt, vt ſine lingua eſſe videamur. Vt verò mentem meam meliùs aſſequaris, duo notanda præmitto, quæ circa huius rei defectum in Communitatibus animaduerti. Multorum annorum vſus & experientia, magnus & ſciens Magiſter eſt, qui ſæpe plura nos docet, quam ſcire deſideraremus. Animaduerti igitur nonnullos ad fucorum, & Apúm naturam proximè accedere, dum mordent, & linguæ ſpiculo eos configunt, qui volunt auferre mel, illumque dulcem liquorem ſugere virtutis, tantoperè Deo, & Angelis acceptæ. Ita nimirum aliqui tam malè à natura compoſiti ſunt, vt nihil illis ſit familiarius, quam pungere, vexare, & conuitijs proſequi eos, qui virtutum exercitio, & regularum obſeruationi ſtudioſè ſe dedunt, quique nihil aliud quærunt, quam mel deuotionis, & ſanctitatis. Illi homines tantis aculeis bonos illos Patres & Fratres, bonas illas

Matres

Matres & Sorores impetunt, vt res ſit commiſeratione dignisſima. Si quis in rebus ſuis peragendis exactus accuratuſque ſit, dicent eſſe ſcrupuloſum; ſi paupertatis ſit amans, de animi abiectione & tenacitate criminabuntur; ſi promptum & obedientem ſe præſtet, aient eſſe ſimplicem atque ſeruilem; ſibi ingenium eſſe liberalius, non ad ſeruitutem natum; & quiſquis Ouem ſe fecerit, eundem facilè à Lupo deuorari. Adeo quidquid agant ij, qui virtutum ſtudio incumbunt, quia tacitè per bonam vitæ ſuæ rationem, mores aliorum tepidos, & liberiores reprehendunt) alij continuò obtrectant, improbant & in peiorem partem interpretantur, donec veluti in rabiem acti peſſima quæque, ſeu clam, ſeu palam, indicto bello, moliuntur, & inuolant veſparum inſtar venenatarum, aut tanquam ſpinæ igni iniectæ perſtrepunt, inſolentibus & detractorijs verbis; quemadmodum olim à nonnullis aduerſus probum Dauidem factitatum eſt: *Circumdederunt me ſicut*

Apes,

Apes, & exarſerunt ſicut ignis in ſpinis.

Alterum quod notaui eſt, plures reperiri Abſolonis imitatores, qui malè volunt Dauidi & ijs omnibus, qui cum illo conſentiunt, illique adhærent; aut qui ſaltem continuò ijs obtrectant. Funeſti & ingrati Abſolones! qui amare nequeunt, neque benè loqui de ſuis ſuperioribus; quique moleſtè ferunt, aliorum cum illis conſenſionem: vnde in Patrem & filios, ſexcenta peſſimæ linguæ ſpicula intorquent; inuidia & æmulatione rumpuntur, & conſumuntur, ita vt nullum leuamen, niſi à maledictis, in inſontes vibratis, haurire poſſe videantur. Reperies inter rebelles illos & occultos parricidas, qui planè dicere audebunt: Ne tali fidas, benè illi cum ſuperiore conuenit; ô ſi æque tibi atque mihi perſpectus foret! non eſt, quod eſſe videtur, probè cauero, ne me illi adiungam. Infortunati Abſolones quouſque alieno ſanguine, & diſpendio famæ alienæ paſceris male-

ſedicam ſitim veſtram? ecquando tandem veſtro ſanguini, in perſona Patris & fratrum veſtrorum parcetis? aliquídne optari in domo Religioſa melius & ſanctius poteſt, quàm amor & vnio membrorum cum capite, & filiorum cum Parente?

Ab his notis tranſitum faciamus ad iniurias, quas tales ſibiipſis inferunt, & ad commendationem, quam facere tibi inſtitui, ne vnquam de vllo, ne minimum quidem, malè loquaris. Iniuria, quam ſibi faciunt, in eo conſiſtit, quòd iſta linguæ lubricitate ſe præcipitent in grauiſſimas animi anguſtias; incredibiles pœnæ & cruciatus intolerandi ab illa maledicendi licentia promanant, maximè cùm tranſit in conſuetudinem, aut in grauia verba erumpit, quemadmodum procliue eſt in vſu familiari, & quotidiano. Vnde Sapientis præclara ſententia eſt: *a Qui cuſtodit linguam ſuam, cuſtodit ab anguſtijs animam ſuam*; à preſſura, à torturis, alij legunt. Prætereamus

S eas

a *Prou.* 21.

eas anxietates & anguſtias, quas ſubeunt hac occaſione ſæculares, ſiue in vita, ſiue in hora mortis; vti miſero illi accidit, qui maledicendi vitio deditus, cùm parum à morte abeſſet, linguam protruſit palàm intumeſcentem, ſæpe iterans voce lamentabili: a *Iſta peſſima lingua me damnauit*, quæ vltima fuerunt verba exſpirantis. Tantùm loquamur de anguſtijs, quæ accidere poſſunt hominibus Religioſis, ſi fortaſſis hac in re delinquunt. Et inprimis, video anguſtiam eſſe maximam, verſari in periculo Deum lethaliter offendendi, & ſollicitum eſſe, num id, quod diximus, lethale ſit peccatum. Id maledicis vſuuenit; potéſtne animæ, quæ Deum amare debet, & cupit, aliqua crux fingi acerbior, aut horribilior? poſſe autem faciliùs in hac materia committi peccatum mortale, quàm exiſtimetur, certiſſimum eſt, neque puto id à te ignorari. Si verò dubitas, lege, quæ proponit Rodericius ſecundâ parte, capite nono Tractatûs ſecundi, vix enim ea

a *Ex Hiſtor. Angl.*

Digitized by Google

ea legeris, quin illicò erumpes in Sapientis verba, paulò ante tibi commendata: *Qui cuſtodit linguam ſuam, cuſtodit ab anguſtijs animam ſuam*: Quòd ſi poſt ſerium examen eius, quod de altero dixiſti, iudices aut ſaltem putes eſſe mortale peccatum, ô quantæ tum animi anguſtiæ, quanti cruciatus, præſertim ſi aliquo perfectionis ſtudio teneris? nam conſultum tunc eſt, vt non priùs lecto te credas, quàm confeſſione culpam expiaueris, petieriſque veniam ab offenſo, ſi fortè læſa grauiter charitas eſt, vti in induſtrijs ſuis monet P. Claudius Aquauiua. At iſtis omnibus obnoxium ſe reddere, fieri putas ſine tormento? quin aio, tormentum eſſe grauiſſimum, maximè quibuſdam ingenijs glorioſis, quæ naturæ quâdam propenſione à talibus humiliationibus eximi percuperent. Putas ergo non eſſe aureum Sapientis pronuntiatum: *Qui cuſtodit linguam ſuam, cuſtodit ab anguſtijs animam ſuam?* quando verò inſtituenda erit confeſſio extraordinaria, quando exercitijs, renouationi,

& reddendæ conſcientiæ rationi vacandum (quo tempore lumina ſunt maiora, & velum, quod affectiones noſtræ oculis prætexebant, deponitur) arbitrare an pœnæ futuræ ſint leues, præſertim ſi notabiliter & ſæpe peccatum eſt ? agetur de reparando honore læſorum, fortaſſe plures exiſtent, reparatio erit difficilis, ignominioſa ; in ipſa etiam confeſſione difficillimum erit ſe ritè explicare, diſtinguere, & benè manifeſtare; & vtinam in hora mortis ob negligentiam hac in parte admiſſam, nobis conſcientia noſtra & dæmon non exprobret eam loquendi libertatem, quódque tam facilè noſtras de alijs opiniones protulerimus, & eo modo, quo loqui de nobis alios nollemus : reuerà quò diutius animum aduerto, eò magis conſpiro cum Sapiente : *Qui cuſtodit linguam ſuam, cuſtodit ab anguſtijs animam ſuam*; ita vt firmum ratúmq; mihi ſit, (erit verò etiam omni ſapere volenti) nunquam malè loqui de vllo, nunquam, neque vllâ ratione. Nec mihi dicas, Hagiophila, ſubinde tibi

tibi excidere parua quædam maledicentiæ verba, ſed de quibus loqui operæ pretium non ſit. Itáne verò? audi Sapientem de ſimilibus pronuntiantem: a *Verba ſuſurronis quaſi ſimplicia, & ipſa perueniunt ad intima ventris*, legit Caietanus, *& ipſa vulnera, & percuſſiones.* Modica illa verba, vt ſimplicia videantur, vulnera ſunt. Si læſus inaudierit, abalienabitur, ij quibuſcum communicas, minoris te facient; & tu, niſi cor habeas obduratum, rancorem animi ſenties, perdéſque tranquillitatem, & gaudium internum ob violatam proximi charitatem. *Verba quaſi ſimplicia, & ipſa vulnera, & ipſa perueniunt ad intima ventris.* Et vt illa deeſſent, exiget à te pœnam Deus, aut per deſolationes, aut communium gratiarum ſubtractionem, aut permittendo, vt in aliorum quoque ore verſeris, & de te vera falſáque diſſeminentur, aut alia aliqua ratione. Animæ etiam ſanctiſſimæ, & cum Deo coniunctiſſimæ, ſi hoc vitio linguæ delinquant, pœnam non

a *Prou. 26.*

effugiunt, iuxta peccati qualitatem. Narrant Annales Ciſtercienſium, quendam Religioſum eo fauore fuiſſe cælitus affectum, ob pręclara virtutum & ſanctimoniæ merita, vt quoties ſacra ſynaxi reficiebatur, toties illo, & tribus proximis diebus ingentem quaſi mellis dulcedinem in lingua experiretur: Accidit porrò, vt verbũ paulò aculeatiùs in aliquem intorqueret, & ecce ſubitò ceſſauit ille ſolitus fauor, tantúmq; abfuit, vt in prima ſumptione ſentiret priſtinã dulcedinem, vt etiam expertus ſit magnã amariciem in lingua, & in conſcientia perturbationem, luctam rebellionémque, quam dicti illius memoria excitabat. Adeò conſultum eſt, nunquam malè de altero loqui, & exiſtimare, quòd leuiſſima detractionis verba, graue nobis adferant detrimentum, diſponántque, vt à diuina manu vapulemus *Verba ſimplicia, & ipſa vulnera & percuſſiones.* Nunquam aliàs melius aſſecutus ſum aculeos D. Bernardi in rem præſentem: *a*

Leuis

a *Serm. de tripl. cuſtodiâ manus, cordis & linguæ.*

Digitized by Google

Leuis ſermo, quia leuiter volat, ſed grauiter vulnerat; leuiter penetrat animam, ſed non leuiter exit; facilè volat, atque ideò facilè violat charitatem; vilis res eſt muſca moriens, ſed exterminat oleum ſuauitatis. Aliquídne verius & ad perſuadendum efficacius dici poteſt? diſcamus igitur continere linguam noſtram, & de alijs non loqui, niſi optimè. Imò neque illa dicamus, quorum certam habemus notitiam, ſi alterius honori derogare poſſit. *Audiſti verbum aduersùs proximum tuum, commoriatur in te, fidens, quoniam non te diſrumpet*, ait Sapiens. Sed vulgata iam res eſt, & nota omnibus: nihil refert, loquantur alij, non tu, vt etiam in rebus magis periculoſis ſilere conſueſcas. S. Ignatius, Patriarcha noſter, multa ſimilia ſciebat; non propagabat tamen ad alios, neque vllam de ijs mentionem faciebat; tam erat illi cordi nullius famam lædere, & de omnibus honorificè loqui, ita vt quiſque crederet ſe optimâ eſſe apud illum opinione. At illa, quæ de proximo diſſero, iam an-

 tiqua

tiqua ſunt & pridem acta, quid accidere inde incommodi poteſt, ſi illa in ſermonibus ingeram ? iam præteriêre omnia, longáque obliuione, ſepulta ſunt: idcircò & tu ſepulta non effodias, neque iterum proferas in lucem, & ſermonem. Nobiſcum ſatis negotij habebimus, ſi recolamus propria peccata, vt illa defleamus, & non aliorum, quæ ad nos non ſpectant, vti olim optimè dixit ſanctus Hugo Gratianopolitanus. Et S Ioannes Alexandrinus Patriarcha affirmauit: *Iniquum eſſe ab homine petulanter exprobrari, quod à Domino clementer condonatum eſt.* Breuiter, nullo vnquam modo alterius fama vellicari debet, ne illorum quidem, qui nobis ignoti ſunt, etſi vulgato rumore traducantur. Neapolitanus Nobilis, honorificè de P. Rudolpho Aquauiua, cùm Chriſti cauſa mortem oppetijſſet, loqui non poterat, neque patiebatur, vt glorioſo Martyris nomine compellaretur; Barbarorum crudelitas, aiebat, illi vitam eripuit eodem perfidiæ affectu, quo plures alios obtrun-

truncant, non in odium fidei noſtræ: hic honos illi debitus non eſt, habeant illum Martyrem, qui volent, non ego. Aduertendum autem eſt, huic homini nunquam cognitum fuiſſe illum inſignem Dei famulum; vnde accidit, vt proximâ nocte, poſtquam ſacros Martyrij honores ſummâ pertinaciâ illi denegauerat, ſeſe in ſomnis Pater viſendum præberet, rogarétque, vtrum ſe de facie & reliquo corporis habitu noſſet? eo negante: Cur ergo, inquit, de me loqueris? ego ſum Rudolphus ille, cui, iudicio tuo, Martyri eſſe non licet, quid commiſi aduersùm te, vt potiſſimum gloriæ meæ ornamentum mihi detrahas? poſtridie, ſummo manè, Nobilis ad Patres noſtros accurrit, proditiſque omnibus, quæ noctu acciderant, veniam honoris tanto Chriſti Athletæ denegati, poſtulauit.

Scire cupis, quandónam licitum ſit de malis proximi cognitis loqui? tum ſcilicet cùm remedij gratia, & ex charitate eadem illis manifeſtamus, ad quos eorum cura pertinet, quique corrigere

delictum poſſunt. Extra hunc caſum, ſi me audis, geres te velut elinguem erga qualeſcumque proximi tui imperfectiones, & ea ſollicitè obſeruabis, quæ modo tibi commendaui, vt ſis expers illarum, quas maledici ſibi accerſunt, anguſtiarum. Et quod generatim à me prolatum eſt, intelligi maximè debet de Superioribus, illiſque perſonis, quæ nos gubernant, vt aduerſus eas nullæ querelæ, nullæ obmurmurationes inſtituantur, carpendo gubernationem, aut agendi modum, *Cuſtodite vos à murmuratione, & à detractione parcite linguæ.* Simul ac Iudæi contra Moyſem, Ducem & Gubernatorem ſuum, murmurabant, illicò Deus ab ijs pœnam ſumebat; alia ſcelera negligere videbatur, ſed hoc ſine præſenti caſtigatione non præteribat, neque id leuiter, ſed ad plurima millia, ſine vllo perſonarum reſpectu, ne earum quidem, quæ ſanguine erant cum dilecto ſuo Moyſe coniunctiſſimæ. Teſtis eſt Maria illius ſoror, quam mox leprâ percuſſit, cùm fratris actionibus obtrectaſ-

ſet;

ſet;&adhuc clementer cum illa actū eſt, quandoquidem plures alij idem vitium morte luerint. Nunquam Deus ijs parcit, qui in Superiores & Præpoſitos inſurgunt, adeò vt contumeliam illam veluti ſibi,non ijs,illatam vindicet. Argumento eſt hiſtoria,quamS Bernardus de maledica muliere poſteris reliquit. Peſſima hæc aſſueta quibuſuis obtrectare, auſa eſt aliquando in publicâ plurium coronâ calumniari S.Malachiã, & præſentem iniurijs petere, caluum, hypocritam, alijſque probroſis nominibus compellans. *At ille nihil reſpondit*, inquit S.Bernardus, *quia mitis erat, & verecundus, ſed Dominus reſpondit pro eo*, ſeruique ſui cauſam ita complexus eſt, vt ſtatim impudens mulier in amentiam inciderit, paulóque poſt infami morte ſit defuncta. *Dominus autem reſpondit pro eo.* Auſit ſubditus aliquis linguæ ſpiculo Superiorem ſuum configere: *Dominus reſpondebit pro eo* ſeriùs, aut ociùs pœnã expoſcet; eam libertatem vindicabit; culpa eſt, quam non relinquet impunitam.

tam. Et hinc diſce, Hagiophila, quid ijs, qui tibi præſunt, debeas: ſed ſiue Superior ſit, ſiue alius, memineris nunquam malè de illo loqui, nunquam, etſi perpetuò eſſes victura. Atque iſtud Sapientis conſilium eſt, quod bellarij loco tibi relinquo, *Unuſquiſque proximum ſuum non anguſtiabit in æternum*.

Si hæc Lectio non ſufficit, aut diſplicet, perge ea legere in Rodericio, quæ manè incœpiſti, aut lege cap. 19. & 52. lib. 3. de Imitatione Chriſti.

Sequitur Examen virtutis Patientiæ, omninò hodie ad rem, quando de maxima Chriſti Patientia agitur.

EXAMEN CIRCA PATIENTIAM.

EN ſigna veræ & ſublimis Patientiæ. Primò, *Silentio præterire, neque reſpondere, aut par pari referre, quando iniurijs afficimur, aut accuſamur*. Secundò, *Omne indicium iracundiæ, & indignationis compeſcere, ne erumpat*. Tertiò, *Moleſtias illas ſecum digerere, neque queri, niſi amanter apud Deum, orationis tempore; neque*

neque vllo ſigno externo læſionem prodere. Quartò, *Eadem animi vultúſque conſtantia irriſiones, deſpectus, calumnias, dolores, ægritudines, omniáque malorum genera, quin & mortem ipſam tolerare.* Quintò, *Exiſtimare ſe dignum & promeritum quauis mala, ob ſcelera vitæ anteacta, ideóque omni ſolatio & quiete indignum, imò grauiora acerbioráque mereri, quàm patiamur.* Sextò, *Pacem & lætitiam internam non dimittere, quidquid aduerſi accidat.* Septimò, *In afflictionibus Deum laudare verbis S. Iob:* Sit nomen Domini benedictum. Octauò, *Vires ad tolerandum à Deo poſtulare, cum ea fiducia, quòd omnia poſſimus in eo, qui nos confortat:* Domine, vim patior, reſponde pro me. Nonò, *Maiores à Deo afflictiones petere, ſi ſit ad illius gloriam & ſalutem noſtram, ſed vnà, vt robur & patientiam neceſſariam ſubminiſtret, exemplo Pij V.* Domine, auge dolorem, ſed auge patientiam. Decimò, *Suauiter & ſereno vultu ijs reſpondere, qui te lædunt, ſi modo neceſſaria, aut vtilis ſit reſponſio.* Vndecimò, *Amare*

& officia charitatis exhibere offendentibus, reddendo bonum pro malo. Duodecimò, *Orare peculiariter pro illis, qui nos affligunt, aut animo ſunt à nobis alieniore.*

Adeſt tempus Officij, aut alicuius Precationis vocalis. Deinde huius Conſiderationis.

CONSIDERATIO.

I. QVale ijs probrum, qui Chriſto Crucem portanti ferre opem recuſant. Hoc Crucis extremum non admodùm grauat, ſolæ occaſiones ſunt, quas tibi offert, vt pro illo patiaris. Si id exigeret à te, vt manibus pedibúſque affigereris, vt ſexies mille ictus flagellorum exciperes, aliquid foret argumenti, quo te difficilem præberes; tantoperè verò tergiuerſari, ob extremum Crucis, & propter tantilla, quæ nobis in comparationem eorum, quæ ille ſuſtinuit, toleranda occurrunt, neſcio ſanè quid excuſationis prætexere aliquando poterimus, vbi eam ille ignauiam meritò nobis exprobrauerit.

II. Ex mente D. Bernardi, multa bona

Digitized by Google

na agere, & multa mala pati, Chriſtianum eſt. Vnde igitur ego, qui peculiari quâdam ratione virtutem, & nomen iſtud profiteor, mihi magnopere blandiar? vbi bona, quæ egi? vbi mala, quæ paſſus ſum? ingens abuſus eſt, credere multum præſtari, cum nihil, aut quaſi nihil, præſtatur.

III. Miles ad patiendum ſe reſoluit, id enim militiæ ratio poſtulat; Ciuis, vt loci more viuat, oportet enim aptare ſe conſuetudinibus patriæ, in qua degitur. Militia huius vitæ, ſine tolerantia non eſt, & conſuetudo ciuium Mundi eſt bona maláque ſuſtinere. In cælo nil niſi bonum eſt; in inferno nil niſi malum: Tertia, quæ his interiacet, vtriuſque extremi particeps eſt. Iniuriáne ergo à te exigitur, vt ſtatuas viuere more aliorum? præſertim cùm id lubenti animo faciens, & pro expiatione peccatorum tuorum, cælum quoque promerearis?

IV. Nihil abſque Dei voluntate contingit, quod modo diſplicet, placebit aliquando. Militiæ, quò plus moleſtiarum

rum

Digitized by Google

rum & vulnerum ſubitur, eò plus gloriæ accedit; manus Chirurgi dum ſecat, ingrata eſt, at vbi vulnus curauit, eandem deoſculamur; ſartor corrumpere materiam videtur, dum in partes illam diſcindit, dum ſerico infligit vulnera, & tot inciſiones, diceres rem perdi, ſed pauliſper exſpecta, & videbis veſtem inde pulcherrimam prodire. Præſtolare tu quoque tempus à Deo deſtinatum, & magnam ab omnibus afflictionibus tuis gloriam reportabis.

V. Quâ fronte quærimus huius vitæ voluptates, & delicias, poſtquam ſcimus, & ſeriò comprehendimus JESVM mortuum eſſe, & noſtri cauſa mortuum? S Eliſabetha Hungarica, auditâ mariti morte, quâ nihil funeſtiùs illi accidere potuiſſet, manus in cælum ſuſtulit, erupitque in has voces; quandoquidem mihi frater, & dilectiſſimus amicus defunctus eſt, iam mihi mundus eſſe deſijt, nullæ voluptates miſeræ Eliſabethæ reliquæ ſunt! dicamus & nos: ſi JESVS mihi omnia eſt, & Pater, & Amicus, & Sponſus,

Sponſus, & vnicæ deliciæ cordis mei, & ſi ille pro me mortuus eſt, quid aliud poſſum, quàm ſeriò conſtantérque mundo, & omnibus illius voluptatibus valedicere? vale igitur Munde, valete voluptates, valete creaturæ omnes quandoquidem JESVS meus mortuus eſt, & quidem amore mei mortuus eſt!

VI. Quiſque cor ſuum vbi voluerit, defigat, ego meum ad pedes Crucifixi affigere volo, neque patiar inde auelli animum, & cogitationes meas. Et an non iure meritiſſimo? cùm antequam eſſem, & quàm mereri poſſem, JESVS in monte Caluariæ mei meminiſſe voluerit, tantáque attentione & amore diuiniſſimam ſuam mentem mihi applicuit, quaſi præter me nullus in rerum natura extitiſſet, pro quo pati, & ſanguinis ſui meritum accommodare debuiſſet.

Hora quietis tum Officij ſeu Orationis vocalis. Viſitationis Vener. Sacramenti, & præparationis ad ſeq. Meditationem.

IIL. ME-

III. MEDITATIO.

De Patientia Filij Dei, tempore Paſſionis.

Oratio præparatoria ſolita.

I. P*Ræludium.* Propone animo Iobum in fimeto ſuo ſedentem, miraculum iſtud Patientiæ in ferendis contumelijs, iniurijs, & doloribus atrociſſimis.

II. *Prælud.* Pete à Deo, vt tibi clarè manifeſtet Patientiam Filij ſui, cuius ſolùm figura Iobus fuit.

I, *Punctum.* Conſidera Patientiam Iesv in ſufferendis contumelijs. Prima, abnegari à Petro. 2. à Iuda prodi. 3. Vendi triginta argenteis. 4. à cæteris Apoſtolis deſeri. 5. Cædi alapâ. 6. Poſtponi homicidæ & latroni Barrabæ. 7. Sine cauſa damnari ad mortem, & mortem Crucis, nudum, & inter duos latrones medium. O Pater æterne, reſpice in faciem patientis Filij tui; & quandoquidē haſce contumelias tolerat propter peccatores, & me, qui illorū pręcipuus ſum, ignoſce illis, & mihi in gratiam eorum, quæ pro nobis Filius tuus ſuſtinuit.

II.

Digitized by Google

II. *Punctum.* Conſidera patientiam Filij Dei in tolerandis iniurijs, & calumnijs, quibus impetebatur. Primò Caiphas Pontifex illum publicè blaſphemum nominat, quòd ſe eſſe Filium Dei dixiſſet. 2. Milites totâ eâ nocte, quâ apud Caiphã fuit, non omiſerunt antiquas illi iniurias recantare, vocando Samaritanũ, Dæmoniacũ, Voracem, Potatorem, Publicanorum amicum, Seditioſum, Magum, & his ſimilia. 3. Quando fuit Cruci affixus, tota illa innumera & pręſentium hominum turba irridebat illum, & mille iniurijs proſcindebat. Tibi gratias, ô dulciſſime IESV, quòd patientiâ admirabili toleraueris abominandas haſce iniurias, & per eandẽ rogo te ſupplex, vt ſimilem mihi, dũ occaſio exiget, largiri digneris, quin etiam ignoſcas ſceleribus meis, quę cauſa fuerunt omniũ iſtarum iniuriarũ.

III. *Punctum.* Conſidera Patientiam Filij Dei in ſuis doloribus, & tormentis. Primò, quando ſpuebatur in faciem illius. 2. Quando atrociter velabantur oculi. 3. Quando genæ alapis cædebantur.

bantur. 4. Quando barba & capilli euellebantur. 5. Quando pugnis calcibúſque impetebatur. 6. Quando flagellabatur ſexies mille verberibus 7. Quando coronabatur ſpinis. 8. Quando Crucem ſuam geſtabat. 9. Quando Cruci affixus fuit. 10. Quando illic tribus horis viuus pependit. Admiratio. Deteſtatio impatientiæ noſtræ, & Confuſio, quòd in ferendis exiguis doloribus tam ſim delicatus, & tener.

Colloquium ad Angelos huius tantæ Patientiæ ſpectatores, vt aliquem doloris ſui & commiſerationis ſenſum nobiſcum communicent. Deinde ad animam noſtram, vt ſe reſoluat ad tria illa malorum genera generoſo animo cum Jesv toleranda.

Recollectio. Lectio Thomæ de Kempis. Roſarium. Viſitatio Ven. Sacramenti. Cæna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Viſitatio Ven. Sacramenti. Præparatio craſtinę Meditationis. Examen conſcientiæ. Quies, ad quam te componens digito exprime in fronte nomen Jesv. Iuuat ſubinde facere, quod Dei ſeruis eſt in vſu.

OCTA-

Digitized by Google

OCTAVVS DIES.

De Amore, quem DEO *debemus.*

QVandoquidem, Hagiophila, iam anima tua, vti oportuit, à morbis ſuis ſpiritualibus purgata ſit, ac deinde diuinis luminibus, quæ ex vita virtutibúſque Saluatoris emicant, illuſtrata, id vnicum deeſt, vt te Deo vnias, quòd hoc duobúſque ſequentibus diebus, modò in dies decem ſolitudinem tuam protrahas, cum eiuſdem gratia factura es: Vt verò facias feliciſſimè, nihil, meo indicio, aptius eſt Amore diuino. Conformatione ſuæ voluntatis cum Dei beneplacito, & deuotione erga Auguſtiſſimum Sacramentum. Per iſta te deducam ad vitam vnitiuam, initio ab Amore facto.

Viſitatio Venerabilis Sacramenti, & præparatio ad meditandum.

I. MEDITATIO.

De Motiuis ad amandum DEVM.

Oratio præparatoria conſueta.

I. P*Raludium*. Imaginare Parentem aliquem, qui omnia media adhibet, vt affectum Filij ſui ſibi deuinciat; rogat illum, blanditur, beneficijs obligat, hæreditatem adpromittit, nihil denique negligit, vt ametur. An non naturam omnem exuiſſet Filius, ſi tam benignum Patrem non amaret?

II. *Pralud.* Pete à Deo gratiam, vt benè agnoſcas exceſſum Amoris illius, quo erga te vſus eſt, vt iſte erga filium ſuum Parens.

I. *Punctum*. Deus excepto, quòd violentiam nullam adhibuerit libero arbitrio, fecit, quidquid potuit, vt ab homine amaretur; omnia, vt hoc aſſequeretur, tentauit. Primò, creatum è nihilo conſeruat, & momentis omnibus prorogat illi vitam, quod perinde eſt, atque ſi noua continuò creatione illum reſtauraret, ſine quâ in nihilum ſuum reſorbe-

ſorberetur. Et quò hæc, niſi vt otium ſit illum amandi? neque tantùm conſeruat, ſed conſeruat cum ſollicitudine & amore, veluti pupillam oculi ſui, velut oculos ſuos: Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei: imò huic officio impendit Angelos, Aulæ ſuæ Principis, noſtrum viliſſimus habet aliquem ex ijs Principibus continuò ſibi aſsiſtentem, & advigilantem noctu diúque, per triginta, per ſexaginta annos, quamdiu vita prorogatur. Secundò, homini præcipit, vt amet, præceptúmque illud minis mortis, & mortis æternæ ſtabilit; adeò vt omnis generis mala indicat, ſi non amet. Tertiò, illum rogat, & cor illius poſtulat, nimirum ad amorem: *Fili, præbe mihi cor tuum*; & aſſeuerat iſthîc eſſe delitias ſuas: *Delitiæ meæ eſſe cum filijs hominum.* Quartò, innumeris illum beneficijs ſollicitat ad Amorem ſuum; iſtis tot recreationibus, tot pulcherrimis obiectis, iſtâ corporis valetudine, iſtâ Amicorum turbâ, & poſt hæc, præparatione gloriæ interminabilis; modò

T tantùm

tantùm ametur. Anima mea, non iſta ſatis potentia ſunt incitamenta, vt te dones tam amanti Deo, vtque deſeras omnem amorem earum creaturarum, quæ te abſtrahere poſſent ab hoc vnicè amabili? ſi non ſum rupes duriſſima, quin te deinceps amem, ô omnium amabilium amabiliſſime! Proteſtatio. Feruor. Confuſio quòd tam ſerò.

II. *Punctum*. Magna mihi Deus peculiariter contulit, vt me ad amorem ſuum pelliceret. *Fecit mihi magna, qui potens eſt*. Primò, voluit me eſſe familiæ honeſtæ, & piæ. Ah, quid ſi ortum duxiſſem in Turcia, aut ex Parentibus impijs, qui nullam educationis bonæ curam habuiſſent! Secundò, dedit mihi corpus integerrimum, in quo anima ſe idoneam experitur ad illum cognoſcendum, & amandum; cum tot alij naturæ infortunio priuentur eâ felicitate. Tertiò, non ſum extinctus in vtero, aut priùs, ratione quàm vterer. Vitam mihi & tempus, quo illum amare poſſem, impertijt; vbi tot alij prius interierunt, quàm

quàm fungi poſſent iſtis officijs. O Deus omni amore digniſſime, vellem te amare mille millibus cordium, ſi tot haberem! quæ igitur foret impudentia, ſi iſtud vnicum & miſerum, quod habeo, non totum integrúmque impenderem, & conſecrarem amori tuo?

III. *Punctum.* Deus mihi demonſtrauit ſingularia quædam Amoris, & Beneuolentiæ argumenta, quæ non alijs; aut in modo, aut in circumſtantijs, aut intuitu meorum meritorum. Quiſque nouit, in quo peculiariter ſit Deo obſtrictus. Tu tua nunc expende, anima mea; ingentem numerum habes particularium beneficiorum, vocationis, diſcriminum ſuperatorum, miſericordiarum poſt tam grauia & toties repetita delicta, & aliorum innumerorum. O Deus amoris! non fallo me, ſi me fateor inter omnes creaturas eſſe obligatiſſimum ad amandum te. Dignus ſum tot infernis, quot ſtellæ in cælo micant, ſi non permitto, vt totum cor meum tibi dedicatum ſit, & vt nullius alterius rei amore tangatur, quàm tui, aut propter te.

Digitized by Google

Colloquium ad tres Perſonas Auguſtiſſimæ Trinitatis, agendo ſingulatim gratias de beneficijs & fauoribus, quibus animam meam affecerunt, vt eam ad amandum inuitarent. Pater. Aue.

Recollectio. Diurnæ teſſeræ electio, fortaſſis hæc prolixior videbitur:

Felix diuinus eſt Amor, felix Amoris vulnus eſt,
Sed multum eſt felicior, qui ſemper illo laſus eſt.

Illa breuior ex Auguſtino deſumpta: *Serò te amaui, pulchritudo tam antiqua, tam noua, ſerò te amaui.* Aut alia eiuſdem: *Cælum & terra clamat, Domine, vt amem te.*

Sequitur aliqua pars Officij, aut Oratio vocalis. Deinde Sacrum. Tum Lectio vel hæc, vel alia.

DISSERTATIO MATVTINA.

De cura rerum minimarum.

AMor diuinus, Hagiophila, quem exercere tantoperè deſideras, non tantùm magna molitur, ſed etiam ad res minimas ſeſe demittit. Quare in harum commendationem hodie mihi tecum diſſerendum eſt. Et imprimis affirmo, eas maiori æſtimatione dignas eſſe, quà paſſim

paſſim putetur, ſiue illas intuearis, vt à Deo, à natura, & ab arte induſtriaque hominum procedunt; ſiue vt in ſe ſunt, conſideres. Quid minus eſt capillo? & tamen nullus omnino eſt, quem DEVS in numerato non habeat, & cuius non gerat curam peculiarem. Quid vilius Corui pullo, qui ouo excluſus deſeritur à parentibus, & ingratâ crocitatione victûs ſubſidium implorat? & nihilominùs ſe DEVS illi impendit, cibumque præparat: *qui dat eſcam pullis coruorum, inuocantibus eum.* Nunquam DEVS dedignatus eſt manum rebus etiam minimis applicare, imo in templo Salomonico, vſque ad ipſa emunctoriâ, prouidere voluit. Natura ſui auctoris æmula, minùs non facit; & vt magnis præclariſque operibus producendis ſtudioſè incumbat, minima tamen in manibus noſtris lineamenta ductuſque non negligit. Ipſe Plinius aſſerit illam magis in minutis iſtis reculis, & in muſcis, cæteriſque paruis animantibus formandis, quàm maioribus occupari: *Rerum*

Digitized by Google

natura nunquam magis quàm in minimis tota eſt. Homines verò, qui naturam induſtriâ ſuâ æmulantur, ſemper videmus maiorem operam minoribus, quàm magnis opificijs applicare. Horologiopœus impenſiore ſtudio conabitur horologium gemmæ annulari includere, quàm vaſto aliquo adornare domum Ciuicam; & Pictor tanti facit modicum vmbræ ductum, quanti reliquam perſpicuorum colorum inductionem. Mos iſte omnium vſu ſæculorum confirmatus eſt, vt apud peritos arbitros res paruæ magnarum pretia & æſtimationem, aut vicerint, aut æquarint. Exigua res eſt bombyx, apis modica, & tamen meritò magni fiunt, cùm ille ad aularum magnificentiam plurimùm conferat, & hæc conuiuijs præbeat ſuauitatem, cerâque Dei viuentis aras illuſtret. Altiùs hæc perpendamus, & dicamus, res minutas, quæ in diuino obſequio & ſtudio perfectionis occurrunt, paruipendendas non eſſe, ſed rerum maximarum, grauiſſimarúmque loco habendas; exa-

ctam

ſtam diligentiam, curámque ſingularem ijs adhibendo, quaſi ab illis tota noſtra felicitas dependeret. Via regia, & moris diuini, & naturæ, & humanæ induſtriæ in ſuis operibus, ſatis nos docent, quâ ratione, ad eorum exemplum, in virtutum exercitio, & profectu animarum noſtrarũ, procedere nos oporteat, & in magno pretio habere res minimas, quandoquidẽ, quæ magnæ ſunt, ab his potiſſimum magnitudinem ſuam, & præſtantiam ſortiantur. Neſcio vtrùm ſatis me explicem, & an rectè aſſequaris, quid velim nomine rerum minutarum, quas hoc loco tibi commendare propoſui, quarum aliquæ generosè fugiendæ, aliæ ardenter complectendæ ſint? Ad prius genus referuntur. Primò, Paruæ & veluti naſcentes tentationes, quæ procedunt ab aliquo vanitatis obiecto, ab aſpectu formæ alicuius, à curioſitate lectionis minùs pudicæ, & alijs ſimilibus, quæ paulatim appetitum ad vlteriora proritant. Secundò, Leuia pericula & occaſiones DEVM offenden-

di, cuiuſmodi ſunt: alloqui ſine neceſſitate perſonam ſexûs differentis; ingredi, ſi in Religioſo ſtatu es, in cubiculum alterius ſine facultate, vnde verba inutilia & ſilentij violatio conſequuntur; Otio indulgere, ex quo periculum cogitationum immundarum, & ſic de cæteris. Tertiò, Modicæ affectiones aut amoris (ſtatim amando, quidquid gratum videtur, & ſenſibus noſtris arridet) aut iracundiæ aduersùs aëris annique tempeſtates, aduersùs homines; aut impatientiæ, contra calamum malè aptatum, contra ſcalpellum hebetius; aut inuidiæ, aut affectus alterius. Quartò, Exigua peccata venialia, in paruis mendacijs, in verbis otioſis, in vanis cogitationibus, atque alijs ſimilibus defectibus. Quintò, Parui contemptus & leues tranſgreſſiones regularum, quibus nos ſubiecimus. Sextò, Minimæ imperfectiones, cuiuſcumque conditionis eæ ſint; vti, altiùs vocem attollere inter loquendum, propiùs admouere faciem, & os illi, quem alloquimur; ægrè obuios

ſalu-

ſalutare, decentem veſtium nitorem negligere, dentibus inter comedendum ſtridere, inter bibendum circumferre oculos, ſaliuâ audientes conſpergere, & ſexcenta eius generis vitia, quæ omnia amolienda ſunt, quantumuis exigua videantur.

Alterum genus rerum minutularum, quas negligere non oportet, imò, quæ magno animo proſequendæ ſunt, eſt primò, paruæ ſenſuum mortificationes quas S. Valerianus modicas victorias, & paruos triumphos appellat. Secundò, modicæ abnegationes noſtræ voluntatis & proprij iudicij. Tertiò, paruæ excogitatæ induſtriæ ad frænandos appetitus noſtros, benèque operandum. Quartò, faciles & leues pœnitentiæ, quæ exordia quædam ſunt, ad ſatisfaciendum peccatis noſtris, & debita purgatorij diſſoluenda. Quintò, obſeruatio regularum etiam minimarum. Sextò, Exercitatio & praxis actuum cuiuſcumque virtutis, quantumuis exigui ſint. Atque hoc eſt, quod intelligo per res

minutas, quibus toto conatu incumbendum ſit, ſiue ad illas declinandas, ſiue proſequendas, prout earum feret conditio, ſi quis plenè ſe Deo tradere cupiat, & magnos in virtute facere progreſſus. Et, vt mentem meam tibi declarem, exiſtimo maiorem conſiſtere ſapientiam in cura rerum minimarum (quales mox propoſui) quàm vulgò putetur. a *Quatuor ſunt minima terræ, & ipſa ſunt ſapientiora ſapientibus*, inquit Sapiens. Nimirum formica, lepuſculus, locuſta & ſtellio etſi mole minima, ſapientiâ tamen maximis anteſtant. An non licebit mihi tantundem affirmare de præclaris illis animabus, quæ in oculis ſuis exiguæ, dum paruarum rerum adminiculo ad perfectionem & profectum ſpiritalem nituntur, eſſe reipſa ſapientiores ijs mundi ſapientibus, qui parua dedignantur, neque manum admouent, niſi rebus magnis & ſpecioſis? Quæ poteſt eſſe maior, aut ſublimior ſapientia, quàm diuinam ſibi beneuolen-

a *Prouerb*, 30.

lentiam conciliare ? a *In minimo fidelem eſſe, magnum eſt*, ait Auguſtinus. Et dubitari non debet, quin Devs paruis illis victorijs magna in cælo præmia largiatur: *Quia in modico fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam.* Imò, nec omittit etiam in hac vita aliquam eorum prælibationem concedere, impertiendo ſuos ijs fauores, qui magno animo & curâ rebus modicis intendunt. Teſtis eſt S. Odo Abbas, qui loco micarum, quas ſtudiosè iuxta Ordinis ſui inſtitutum collegerat, reperit manum vnionibus gemmiſque pretioſis refertam. Id quod accidit Abbati Hellen (memorante Palladio) æquè admirandum eſt: *b* aliquo mellis comedendi appetitu tenebatur, aderatque oportunitas oblato mellis alueolo; ſed potiùs, quàm vt illud guſtaret, frænum mortificationis arripuit, iuſſitque faceſſere improbam cupiditatem, & ne contactu quidem mel libauit. Aliàs, poſteaquàm tres ſe-

a *l. 4. de doctr. Chriſt. cap.* 18.
b *Hiſt. Lauſ. cap.* 59.

ptimanas cibo pœne omni abſtinuiſſet, reperit fructus à vento decuſſos, & vt ſine lauticia duo triaue poma comedere potuiſſet, reliquit tamen intacta; tanti faciebat aliquam, in rebus etiam minimis, mortificationem. Verum iſtud ita Deo placuit, vt paulò poſt, quàm has de appetitu ſuo victorias reportârat, Angelum illi ſubmiſerit, qui fontem indicauit, vbi tali cibo, potuque refectus eſt, vt fateretur ſe lautiores delitias nunquam deguſtaſſe. Fauores illi, quos Devs, ſimilibus occaſionibus, famulis ſuis elargitur, in mentem mihi reuocant id, quod de ſorore Ioanna de Lino, Bononiæ Religioſâ in Monaſterio S. Matthiæ, memoriæ proditum eſt: Hæc adhuc ætate iunior ſtatuit ſæculum deſerere, inque iſtud Monaſterium ingredi, quod in ſomnis videre ſibi viſa fuiſſet B. Virginem (cuius imago imminebat gradibus, per quos ad Cubile ſororum aſcendebatur) tot roſas ſinu ſuo excipere, quot reuerenriæ & inclinationes corporis, à ſororibus aſcendentibus,

aut

aut deſcendentibus, exhibebantur. Diuinum illud ſomnium effecit, vt & propoſito ſuo quamprimùm ſatisfaceret, & magnis ſuis actionibus, multas minutas admiſceret, quas videbat à Deo tam benignè liberaliterq; compenſari. Quando animum aduerto ad diuinam bonitatem, quæ tantoperè minutulis illis actionibus, mortificationibuſque ſuorum fidelium amantium delectatur, videre mihi videor Parentem benigniſſimum, qui lubenter à manu filioli ſui pomum pyrumue accipit, ac deinde veluti magno aliquo munere deuinctus, illius manui inſerit aureum nummum, aut clauem arcæ, vt pro libitu ſuo ſaccarum, reliquaque eius generis condimenta, excipiat. Tam beneuolus Deus eſt, vt pari ratione nobiſcum agat, & vt parùm illi offeramus, centuplo compenſat, aut per gratias actuales, aut per ſenſibilia ſolatia, aut per nouas vires, aut aliter. Gaudium, quo afficitur, dum videt nos ſibi intendere, & minimis iſtis actionibus præbere ſpem maiorum, pro

Digitized by Google

ſua gloria & amore, ſubeundorum (*qui fidelis eſt in minimo, & in maiori fidelis eſt*) efficit, vt minimas illas habeat gratiſſimas acceptiſſimaſque.

Hanc exactam diligentiam magnum opus eſſe ſapientiæ, mediumque excellens, ad inſinuandum ſe penitiùs in Dei amicitiam, neceſſe eſt; quandoquidem animaduerto hoſtem humani generis quadam affici voluptate, & diligenter annotare, ſi ea negligatur. S. Gertrudis inter nendum, quodam die, lanæ flocculos in terram abijciebat, cæterà magnâ puritate intentionis Deo conſecrabat laborem ſuum: crederes, viſum ab illa Dæmonem colligentem eos flocculos, veluti totidẽ argumenta neglectæ paupertatis? & quale iſtud eſt quod cuidam, in Monaſterio Gignacenſi, Religioſo accidit? permiſerat ille inter cibi ſumptionem micas delabi in terram, eaſque perire contra Ordinis Regulam: adfuit morituro Diabolus viſibili ſpecie, ſaccumque micis refertum illi oſtendit, vt redderet anxium, & ſpem ſalutis eripe-

ret,

ret, neque terrere deſiitit, donec feruentibus aliorum Religioſorum precibus, abactus eſt. Adhuc hoc loco (in gratiam eorum, qui, ſine facultate de rebus paruis liberè diſponunt) memorandus eſt inſignis ille pauor, quo afflicta fuit quædam Religioſa cuius meminit S. Odo Cluniacenſis: cum morte colluctanti exprobrauit Dæmon, quòd ſine ſuperiorum licentia acum abſtuliſſet, eam illa ſubitò adferri voluit, iuſſitque loco ſuo reſtitui; ſed cùm nihilominùs Dæmon perſiſteret (quòd illam vehementiùs terrebat) occurrit, eſſe etiam ſine facultate pauxillum ſerici in capſula; quod vbi redditum eſt ſuperiori, tandem hoſtis diſparuit. Ex hiſce diſcimus non tantum Dæmonem delectari hac noſtra in rebus minimis negligentiâ, verùm etiam, quàm accuratam Deus à nobis exacturus ſit, Oeconomiæ ſpiritualis rationem. Dixi, Oeconomiæ ſpiritualis, quia ingentis ſapientiæ eſt, per res modicas, quarum negotiatio, quàm credi poſſit, vtilior eſt, magnum

lucrum

lucrum quæſtumque facere. Interrogatus aliquando Lampis ſapiens & opulentus Mercator, quo pacto tantas diuitias accumulaſſet? reſpondit: parua lucra magnifaciendo, & magna non paruipendendo. Aſſeuerare poſſum, idem in amplificatione opum ſpiritaliũ vſuuenire: facilè enim eæ augentur, quando nulla, ne minima quidem occaſiō quæſtûs faciendi prætericur: *quemadmodum opes corporis accumulantur, cum amatores illarum, ne minimum quidem lucellum negligunt, ſic ſpirituales diuitiæ*, ait more ſuo, eleganter Chryſoſtomus. Aduertimus præterea, bonos vitæ ſpiritalis curatores, ſimiles eſſe magnis fluminibus, quæ alueum ſuum non implent, neque exonerant ſe in campos adiacentes, niſi per accumulationem minimarum, ſed prope innumerarum guttarum ex alto depluentium; aut imitari aurifabros, qui Aurum limantes, maximo ſtudio, ſolertiaque limaturam omnem, tenuiſſimoſque auri pulniſculos colligunt, cùm certi ſint, etiam

minu-

minutiarum illarum pretium non eſſe contemnendum. Diceres Seruatorem, hanc nobis curam inculcare voluiſſe, quando nos in perſona Apoſtolorum monuit: *Colligite fragmenta ne pereant.* Ita prorſus faciunt egregij, & feruentes Dei miniſtri: nihil paruipendunt, quantumuis paruum videatur; & incredibili affluunt voluptate, quoties emolumenti inde prouenientis, & gloriæ aliquando capiendæ meminerunt. a Iucundum eſt audire reflexiones, quas in rem præſentem circa ceremonias, in officio diuino exhiberi ſolitas, faciebat beata Ioanna da ſancta Catharina: quid foret, ſi cæterarum quoque rerum minutarum, quibus nunquam deerat, animaduerſiones adnotaſſet? Ad hunc modum loquitur: aliquando animi gratia, & vt me ſtimularem ad quæſtum ex omnibus, præſertim ex tempore, quo nihil pretioſius eſt, colligendum, numeraui nos, per annum in offi-

cio

a *Ex vita eius apud Ioan: à ſancta Maria.*

cio diuino, facere quinquaginta millia ducentas profundiores corporis inclinationes, nouendecim millia, quadringentas, octoginta minores, quæ vnà ſexaginta nouem millia, ſexcentos & octoginta actus Religionis, virtutis ſcilicet poſt Theologicas præſtantiſſimæ, conficiunt. Præterea, nos iterare duodecies millies quadringenties, ſanctiſſimam potentiſſimamque Orationem Dominicam *Pater noſter*, millies quingenties *Salue Regina*, & plus quadragies millies *Gloria Patri*: obſecro te, cui rei mentem applicabat religioſa illa anima, & lucro ſpirituali intenta? enimuerò deberemus nos ſimilibus reflexionibus animum occupare, vt vel inde agnoſceremus, quanti lucri, ſpatio anni vnius, & ſpatio decem annorum, iacturam faciamus; propterea quòd minutas virtutum actiones, & exiguas mortificationes noſtrorum appetituum negligamus. Tu cogita Hagiophila, & tandem conſtanti animi propoſito decerne, exactam adhibere curam.

curam rebus minimis, quas Deo gratas, vocationi tuæ conſentaneas, & ſpirituali tuæ neceſſitati proficuas eſſe cognoſcis. *Minimum pro magno placeat tibi: a* Dictum hoc ore ſapientis prolatum tibi offero, vt cum affectu, & animi voluptate, minimis exercitandis incumbas. Nihil tibi facilius eſt, ſed neque glorioſius: adeo vt eximius ille vir Ludouicus Bloſius aſſeueret, magis Deo placere, vt vim aliquam inferamus noſtris propenſionibus, noſtræ ſenſualitati, & appetitibus, quàm ſi plures ad vitam mortuos reuocaremus. *Minimum pro magno placeat tibi.* Nihil ages, quod priùs ſancti non fecerint: in vita S. Ignatij legitur, eum tanta contentione animi, rebus etiam minimis incubuiſſe, vt in ipſa fronte oculiſque ardor emicaret, B. Aloyſius Gonzaga tam exactus in ſilentio fuit, vt illud nunquam ruperit, tam ſollicitus, ne quid ſine ſuperiorum licentia faceret, vt ne folium quidem chartę, Condiſcipulo dare voluerit, quin

priùs

a *Eccleſ* 29. 30. b *Inſt. Spirit. c.* 2.

priùs facultatem obtinuiſſet. P. Balthaſar Aluarez, quo nullus teſte B. Thereſia, eo tempore ſanctiùs perfectiùſque viuebat, extra tempus menſæ nunquam bibebat, nunquam ſchedulam ſine venia, aut legebat, aut ſcriptitabat. P. Thomas Sanchez incomparabilis in cura, obſeruationeque rerum minimarum, nunquam aut florem, aut fructum, aut folium in horto decerpſit, & parem in cæteris omnibus mortificationem vſurpauit, & verò propoſitum illi erat, ex rebus omnibus inſtar mercatoris induſtrij, quæſtum facere. Verba illius ſunt in paruo Codice manuſcripto reperta: *Vita mea quotidiana, atque vniuerſa, ſimilis eſſe debet negotiationi ſpirituali, nec non mercatori cupido, & ad omne lucrum intento.* Ad eum modum, Hagiophila, loquere, viue, & age. Ille eſt ad perfectionem via.

Si non ſufficit hæc lectio. Lege cap. 8. 9. & 11. Tract. 3. Part. 1. Rodricij. Aut c. 31. & 32. lib. 3. de Imitatione.

Poſt lectionem renoua tuam, erga ſanctos

tuos

tuos Patronos, deuotionem, & vide quid facere deinceps in eorum honorem velis, vt propitios experiare. In Confœderatione mea dixi capite ſeptimo, quidquid exhiberi ijs debet.

Sequitur præparatio Meditationis.

II. MEDITATIO.

De Conditionibus veri Amoris Dei.

Oratio præparatoria conſueta.

P*Rælud.* I. Propone tibi illud, quod dicit ſacer textus de Reginâ Eſther: illam fuiſſe principiò paruulum fontem, qui deinde creuit in fluuium maximũ, ex quo fluuio ignis, & ex igne ſol ortus ſit, denique ex ſole inundatio aquarum in terras depluentium.

II. *Prælud.* Pete à Deo gratiam cognoſcendi prodigia omnia, quæ fiunt in anima Deum amante; & vt iſta quinque memorata ſint in te.

I. *Punctum.* Pauxillum Amoris diuini, modicum huius riuuli & fontis, de quo dictum eſt: *fons aquæ ſalientis in vitam æternam*, maioris pretij eſt, quàm omnes totius terræ theſauri, quàm om-

nes

nes huius vitæ voluptates; quàm vniuerſi mundi honores, Pauper, & miſerrimè pauper, eſt ille, qui non ſaltem pauxillum habet huius amoris diuini, ſed amoris veri ſincerique. Modicum & bonum ſufficit ad cælum obtinendum, & ſalutem conſequendam. Anima mea, aliquidne tibi eſt huius modici & boni? multum vereor; at ex ſequentibus conditionibus ſtatum tuum collige.

II. *Punctum.* Verus Dei Amor ſemper it promouendo, creſcendo & ſe dilatando ad modum fluuij. Vide an non hæc fuerit ſemita ſanctorum. Ipſe IESVS eam rationem tenuit, vt eius Amor ſemper augeri videretur. Factus eſt homo, infans, mendicans, obediens, laborans, prædicans, patiens, ſe in cibum porrigens, moriens: quò longius viuendo it, hoc maiora ſui in nos Amoris declarat argumenta. Hoc proprium eſt vero Amori & diuino. Amor Creaturarum (cum ſincerus non ſit) alia ratione procedit; nam quò res amata meliùs agnoſcitur, quò vſus illius eſt frequen-

quentior, eò magis Amor minuitur: non ſatisfit animo, prima ſpecie quis deceptum ſe videt. Vah Creaturas! vah me! non illudor amplius.

III. *Punctum.* Amor debet eſſe Ardens, feruens omninoque igneus, hoc eſt igni ſimillimus: expendas effectus ignis: conſumit omnia, lignum, páleas, plumbum, metalia & quidquid denique inijcitur. Eodem pacto vrit diuinus Amor, abſumit & annihilat omnes noſtras imperfectiones. Ex numero imperfectionum tuarum arbitrari potés: quantus ſit Amor tuus. Cor illud puriſſimum eſt, & à vitijs omnibus purgatiſſimum, quod ardet diuino Amore, & feruet in exercitio actionum ſuarum. Quod ſi ita eſt; quantillum erit in me diuini Amoris, qui omnia perago ſine feruore, cum ignauia & tepiditate? fuerit id hactenus, impoſterùm ardebunt feruebuntque omnia, Amen.

IV. *Punctum.* Verus Amor eſt Illuſtrans, radians & coruſcans ſolis inſtar. Qui ſolem aſpicit, illius lumine illuſtratur,

tur, & incaleſcit, inuitaturque ad laudem Conditoris: qui videt verum Dei amatorem, ex omnibus illius actionibus fructum capit, accenditurque ad imitationem, & ad laudes Deo reddendas, quòd talem Creaturam, iſtaque optimorum exemplorum lumina, mundo indulgeat. Denique nihil mundus habet ſole pulchrius, nihil ſpecioſius Dei Amore. Hoc amore, hoc *ſole* da operam, vt anima tua *amiciatur*.

V. *Punctum*. Verus Dei Amor adfert nobis maximam affluentiam, & quaſi inundationem cæleſtium benedictionum, cuiuſmodi ſunt virtutes, deſiderium tuæ perfectionis, & gloriæ diuinæ amplificandæ. Vide an iſta habeas. Deſiderium. Propoſitum.

Colloquium ad animam ſuam. Proponendo illi incitamenta, quæ habet ad amandum Deum, & emolumenta quæ inde ei accident. Anima mea! cum negari iſta non poſſint: faciamus, quod fieri neceſſe eſt; & faciamus, quam primùm, quam optimè, quam libentiſſimè.

mè. Aut amandum eſt, aut pereundum, nihil hîc medium intercedit. Magne Deus! omnino rapitur anima mea in amorem tuum; hic fructus eſt ſolitudinis meæ, vt tota tua ſit, non amplius mea, vt dicere ſemper poſſim tam corde, quàm lingua: viuat IESVS, & eius Amor. Pater, Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen conſcientiæ. Prandium. Recreatio. Tempus ſcribendi: ſi aliud non occurrat, enumera beneficia particularia tibi à Deo collata, vt de ijs quotidie in Examine illi gratias referas.

Deinde aggredere lectionem ſpiritualem.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De felicitate vocationis Religioſæ.

ANimus mihi dictat, Hagiophila, te Dei domeſticam eſſe, & in receſſu ſanctæ Religionis alicuius commorari: vnde rapit me deſiderium diſſerendi tecum de ea, qua frueris, felicitate, vt illam ſeriò agnoſcens, validiùs inciteris, ad eum toto affectu complectendum,

Digitized by Google

qui huc te aduocare dignatus eſt, teq́ue voluit ſuo peculiariter obſequio mancipari. Et rectè quidem dixi, illam eſſe felicitatem: verùm, vt aſſequaris, quid de illa animo concipiam, eius mihi adiuncta enucleanda ſunt. Atque vtinam exprimere verbis poſſem ſenſa mea, & æſtimationē illam, quæ iam pridem mihi inſedit! non propterea tamen, quòd id arduum videam, à propoſito meo diſcedo, cum ex modico illo, quod dicturus ſum, iudicari facile poſſit, quouſque excurrere queat calamus inſtructior, & maius acumen ingenij otio abundantis.

Primum Encomium, quod felicitati Religioſę vocationis attribuo, eſt, quòd ſit felicitas & beatitudo huius vitæ maxima, ſit incomparabilis, ſit glorioſiſſima, ſit maximè eximia. Alibi, quàm in domo Religioſa, melior habitatio, & ſors fortunatior eſſe non poteſt: plurimi Principes & Reges, multi Orbis moderatores, ſexûs & huius & illius, dignitates ſuas & delitias contempsêre, vt alicuius Ordinis habitu induerentur. Beata lo-

ta Ioanna Princeps Luſitaniæ ita flexit Superos precum ſuarum aſſiduitate, & Regem fratrem lacrymis mouit, vt tandem velum monaſticum obtinuerit, pro Corona Galliæ, vel Angliæ, quæ per matrimonium, cum Monarchis illis contrahendum, præſentabatur. B. Zedmira filia Regis Æthiopiæ, cùm à parente ad nuptias vrgeretur, noctu ſola ſe proripuit, & ſuperato ingenti flumine (quod aquis vtrimque ſuſpenſis diſceſſerat, vt ſiccum fugienti præberet iter, arcerétque, qui illam perſequebantur) feliciſſimè inijt Parthenonem Ordinis S. Dominici, vt frueretur bono tam optato, quódq; illa omnibus mundanis honoribus anteponebat. *a* Magnus ille Dei ſeruus Franciſcus Cordubenſis, ex Magnate Hiſpaniæ oriundus, tam altè veritatem hanc animo ſuo impreſſerat, vt cùm aliquando in familiari ſermone mentio vocationis incidiſſet, aſſeruerit, in conditione ſua, ſe Regibus ipſis eſſe feliciorem, & paratum iuramento conteſtari,

V 2 quòd

a *Ex Ioanne à S. Maria in Vit. SS. Ord.*

quòd nollet veſtem ſuam Ieſuiticam, neque cum purpura Cardinalium, neque cum Pontificis tiara commutare. Omnium rectè ſentientium fuit hæc communis & conſtans opinio. Quam volupè erat audire celebrem illum Ordinis noſtri Scriptorem, P. Petrum Ribadineiram, quoties in laudem ſuæ vocationis excurrebat! Quantoperè, aiebat, diuinæ bonitati obſtrictus ſum, quòd me à Mundi abſtractum periculis, in ſanctam domum ſuam admiſerit, idq́ue maturè, anno ætatis decimo quarto, priuſquàm innocentiæ terminos exceſſiſſem: poſt Deum, potiſſimã obligationis partem debeo S. Ignatio, qui mihi adfuit, & veluti manu in glorioſum hunc ſeceſſum duxit; & tanti facio huius magnitudinem beneficij, vt nunquam futurus ſim ingratus; optarem ex animo, mihi occaſionem offerri, vt in teſtificationem amoris in illum mei, membratim in fruſta diſſecarer: non detrectarem. Ad cumulũ meæ felicitatis hoc vnicum requirebatur, vt ab ipſo ſtatim vitæ exordio

Digitized by Google

ordio in hunc ordinem ingrederer: quod ſi accidiſſet, feliciorem me crederem omnibus totius vniuerſi creaturis. Alius è Societate noſtra vir eximius, minorem, hac in re gratiam non habebat: fuit is P. Ioannes Baptiſta Maniado Luſitanus, qui in Iaponia Martyrio affectus eſt; quando ille nuntium mortis pro Chriſto ſubeundæ accepit: Laudetur Deus, inquit. lubens morior, tres in vita mea dies bonos habui, quos mille Mundis præfero: primus eſt ille, quo Religionem inij; ſecundus, quo in carcerem Chriſti cauſa coniectus ſum; tertius hic eſt, quando pro illius amore vitam & ſanguinem profundere debeo: hi tres dies mei boni ſunt, hæc tria nuntia felicia: ipſi Angeli cum ſuis Legationibus fauſtiora nuntiare non poſſent, & ſi vellent inter mortales viuere, nullus dubito, quin vellent Religioſi, Captiui, & Chriſti Martyres eſſe. Verùm arbitrareris, Hagiophila, hanc tantùm eſſe opinionem eorum, qui Religioſo ſtatui adſcripti, illum cæteris omnibus anteponunt.

ponunt. Ignoſce, communis ſenſus eſt etiam mundanorum: fatentur omnes, quando agnoſcunt, quid ſit cælum, & finis, propter quem conditi ſumus, nullos eſſe quàm Religioſos, beatiores; & quamuis ſubire ipſi detrectent, illorum tamen felicitatem pro merito deprædicare non omittunt. Præclara fuit reſponſio nobilis Matronæ, quæ ab hinc viginti quinque annis præſens adfuerat primitijs filij ſui; gratulabantur illi id ſolatium, quòd acceperat ab huius ſacri auditione; & animi voluptatem, quòd eundem filium ſuum apud nos Religioſum videret: profectò, inquit, meritò mihi gratulamini: tam enim iudico me fortunatam ex eo, quòd hic ſit illius ſancti Ordinis Religioſus vnà cum fratre altero; vt longè gratius mihi accidat, eos ambos eſſe Ieſuitas, quàm ſi alter foret Galliæ Cancellarius, alter ſupremus armorum Præfectus. Sanè, ſi loqui mihi fas eſt, poſt Chriſtianam illam Amazonem, dicam liberè, nullam mihi videri gratiam à Deo maiorem conferri homi-

nibus

nibus poſſe, hoc præſertim ſæculo tam peruerſo, corruptóque, quàm ſi eoſdem vocet ad obſequium ſuum in bonam aliquam Religionem, eóſque Mundo educat, Mundo, tantis animæ corporiſque periculis, infami. Qualiſcumque conditio illic ſit & fortuna, Religioſorum tamen eſt melior, & ſine comparatione excellentior. Non quòd omnia iucunda in Religione ſint, nullæque cruces reperiantur (ſine his enim non ducitur vita mortalis) ſed quòd cruces hæ dulciores ſint, faciliúſque portentur, quàm mundanorum; Religioſorum cruces gratæ ſunt, & ſpontaneæ, plerumque ob Deum ſuſceptæ; ſæcularium verò moleſtæ & ſæpe intolerabiles ob conſcientiæ, quâ torquentur, remorſum; deinde vt ait S. Bernardus, illi ſi crucibus abundant, affluunt etiam conſolationibus. Sed ea mali origo eſt, quòd ſæculares ignari horum ſolatiorum, credant Religioſorum cruces, grauitate & moleſtiâ ſuis non cedere Aduertunt aliquam Dei ancillam Monaſterij clauſtro contineri,

ſed non cogitant eandem ex hoc Amoris carcere euagari, quoties lubet, per conſiderationem cęleſtium gaudiorum, quæ expectat, vti de ſua teſtatur Bleſilla Hieronymus: *Bleſilla vnius incluſa cellulæ anguſtijs, totâ cæli latitudine fruebatur.* Notabunt vitam Religioſam quotidianum eſſe Martyrium, vt loquitur Hilarius Arelatenſis, aut Purgatorium continuum ab aſsiduis mortificationibus, quas ſuis inculcat, ſed non reputant, Mundum, vitámque mundanam infernum eſſe, ſi Religio purgatorium eſt. Quam aduerſionem Nepoti ſuo in Societatem noſtram ingreſſuro ſuggeſſit Venerabilis P. Cæſar de Buz: Clare Nepos, inquit, quoties in cælum, ſtellas & ſolem, oculos intendes, memineris ſedis beatorum, cuius imaginem præferunt; quoties Mundum intueberis, recordare damnatorum: horum enim Idæa eſt; & quoties ſtatum Religioſum conſiderabis, propone tibi Purgatorium: Cruces enim illic reperies, ſed quæ leues ſint, & cum certa cæli obtinendi fiducia, quâ

Mun-

Mundus caret. Experiere quidem paruum aliquem dæmunculum, qui te diuexabit, hoc eſt, paſſionem aliquam importunam, ſed longè mitiùs tecum agetur, quàm in Mundo, vbi dæmones immoderatarum & violentarum affectionum cupiditatúmque, per omnem vitam miſerum ſæcularem exercent, ita vt penes ſe continuò infernum circumferre videatur. Sed prætereamus hanc magni viri conſiderationem, vt iſta fruamur, quam B. Ægidius S. Franciſci Comes nobis prodidit, quæque opportuniſſima eſt, ad vitæ Religioſæ beatitatem oculis ſubijciendam. Ponamus igitur Mundum tàm malignum non eſſe, atque illum deſcripſi, neque eſſe infernum, imò procul inde abeſſe: nihilominùs certiſſimum eſt, præſtare aliquam in Religione gratiam habere, quàm multam in ſæculo, ex opinione ſancti illius viri; & ratio illius eſt, quòd hîc pericula ſint magna, & ſubſidia ſpiritalia non ſint tàm frequentia, nec æquè valida atque in Religione. Inter mundanos vi-

uenti, dici poteſt illud Sapientis: *Agnoſce, quod in medio laqueorum tranſis*; illi verò, qui inter Religioſos degit, vt felicitatem ſuam agnoſcat, ſufficit præclaram D. Bernardi ſententiam in mentem reuocare: *Nonne hæc eſt Regio ſancta, & immaculata, in qua homo viuit puriùs, cadit rariùs, ſurgit velociùs, incedit cautiùs, irroratur frequentiùs, quieſcit ſecuriùs; moritur confidentiùs, purgatur citiùs, præmiatur copioſiùs?* Deus bone! quid locupletius, quid præſtantius homini Religioſo dici potuiſſet? an non deceret, quemque illorum, antè oculos, perpetuò habere magnis characteribus expreſſum, hoc verum æquè atque admirandum Religioſæ vitæ encomium? vt vt ſit, certiſſimum eſt, pericula ſalutem amittendi, animámque inficiendi peccatis lethalibus, non eſſe in benè conſtitutis Religionibus, quemadmodũ ſunt in vita ſæcularium. Quando contingebat, vt aliqua ſororum in riſum prorumperet, B. Mariâ Magdalenâ Vrſinâ a exiſten-

a *Ex vit. SS. Ordinis.*

Digitized by Google

exiſtente Nouitijs Præfectâ, illa eandem & reliquas ad profuſiorem riſum inuitabat, dicens, magnâ animi hilaritate, quòd in domo Dei ſub Regula D. Dominici viueret: Ridete, filiæ, ridete, quandoquidem eam felicitatem eſtis conſecutæ, vt Mundum deſerueritis, ab illius periculis immunes; & in Cœnobio degatis, vbi certatim omnes ad virtutem connituntur, *Non fecit taliter omni Nationi*. Iure meritiſſimo ſic illa loquebatur, cùm animæ Deum & ſalutem amanti non poſſit offerri materia ſolidorum ſincerorúmque gaudiorum copioſior, quàm dum ſe occaſionibus Deum offendendi liberam aduertit. An non ineffabilis iſta lætitia eſt, vixiſſe decem, viginti, triginta annos in domo Religioſa, nullo admiſſo peccato mortali, cùm miſeri ſæculares omni adhibito ſtudio diligentiáque ab illis eximere vix ſe poſſint? Etſi nullum aliud foret in Religione commodum, quàm vel vnicum mortale crimen euitare (poſito, quòd non niſi vnicum in ſæculo relicto admiſiſſemus)

Digitized by Google

arbitror tamen optimè tempus colloca-ri, quamquam eſſet annorum plurium, & multis crucibus, pœnis & afflictioni-bus aſperum. Qui nouit, quid ſit Deum offendere, & quanta vel vnius mortalis peccati miſeria ſit, ſatis mentem meam comprehendit, & ſemper fatebitur, nul-lam exiſtere in hac vita felicitatem, quæ cum gratia Religioſæ vocationis con-ferri poſſit.

Adhuc vnico laudis argumento hanc felicitatem afficiam, priuſquam te deſe-ro. Propoſueram quidem demonſtra-re omnibus, bonum Religionis eſſe in-æſtimabile, & idcirco dictum olim à S. Scholaſtica: ſi intelligerent homines, delitias & ſolatia, quæ Deus ijs elargi-tur, qui hoc pacto illi ſeruiunt, Mun-dum non ſuffecturum ambitu ſuo, vt omnes in Religione viuere volentes ca-piat, totumque vniuerſum, vnicum fore Cænobium; aut vt B. Magdalena de Pazzis ominabatur, vndique muri Mo-naſteriorum admotis ſcalis ſuperaren-tur, ad locum in ijs ſumendum. *a* Hoc

a *Ex Mich. Hier*.

eodem

eodem inſtituto volebam tibi exhibere quandam Neapoli Principem, quæ Religioſarum habitum aſſumpſit: dum ſacra veſtis illi inijcitur, ſubijt mentem cogitatio, magnam ſe gratiam apud Deũ promereri, quòd tantos honores, regna & diuitias, cum vili veſte commutaſſet; dum volvit animo iſtam cogitationem, aperuit illi Deus mentis oculos, apertiſſiméq; oſtendit omnem aularum pompam, omnes Principum delitias, & quidquid in terra ſpecioſum eſt, nihil eſſe, ſi cum minimis bonis & gratijs Religionis componantur; & tam clarè perſpicuéque hoc ipſa agnouit, vt erubeſcens, quòd talem in animum cogitationem admiſiſſet, affluere lacrymis cæperit, ſtatueritque diuinæ bonitati impoſterùm maiores, pro incomparabili vocationis beneficio, grates referre. Volebam te per otium huic ceremoniæ præſentem aſſiſtere, ſed quis modus tantillo tempore, quod mihi ſupereſt? ſufficit igitur (reiectâ in aliam commoditatem huius inæſtimabilis pretij probatione)

vt nunc dicam beneficium Religioſæ vocationis, eſſe beneficium ſolis Dei intimis, & apud illum gratioſis conceſſum, quod non leue, in gratiam Religioſorum, ſed maximum laudis argumentum eſt, cùm ne optari quidem ab homine aliquid excellentius apud Deum poſſit, quàm vt intima ſit illi familiaritate coniunctus, eiuſque fauoribus perfruatur. Hinc aduerto in vocationibus magna fauoris indicia. Deipara viſendam ſe præbuit B. Stanislao Koſtkæ iuueni, eique vt Filij ſui Societatem ingrederetur, præcepit. B. Catharina de Raconis publicè profeſſionem Regulæ ſancti Dominici faciente, cælica vox audita eſt, apparuitque illi IESVS cum Matre, & reliquâ cæleſti curiâ, qui præſentes voventi adeſſe, actúmque cohoneſtare voluerunt. Vir quidam eximiæ ſanctitatis audiuit aliquando, dum ſacer Virgini habitus indueretur, muſicam Angelorum concinentium: *Gloria in excelſis* DEO, *& in terra pax, Sponſæ Virgini.* Dices, & quidem meritò, illas eſſe ſingula-

rium,

Digitized by Google

rium, atque extraordinariorum fauorum teſtificationes: accipe igitur aliquid commune omnibus, quod tamen gratiæ titulum meretur; videlicet Religioſos ea frui prærogatiuâ, quòd in domo Dei ſint, illiúſque domeſtici. Non ſolet Princeps cuiuis è famulitio, ſui Palatij habitationem concedere, fauor is ad ſolos Nobiles & Aulicos pertinet: ad eum modum Deus facit, teſte Hieronymo, *a* & quibus eam gratiam beneficiúmque præſtat, Religioſi ſunt. A quo non diſſentit Bernardus illos alloquens: *b* *Altiſſima eſt profeſſio veſtra, cælos tranſit, par Angelis eſt: aliorum eſt ſeruire* Deo, *veſtrum adhærere.* Sed amplius aliquid: illam habent gratiam, vt Chriſto cohabitent. Rogata aliquando Venerabilis Mater Maria à Iesv Fundatrix, & prima Cœnobij S. Catharinæ Toloſæ profeſſa, cur tanti vocationem ſuam faceret, duas cauſas attulit. Prima, quòd in Religione degens, omninò Dei eſſet, per votum Obedientiæ, & conſignationem proprię volun-

a *Verſ. 1. in Pſalm. 133.*
b *Ep. ad fratr. de Mon. Dei.*

Digitized by Google

voluntatis. Altera, quòd in Religione habitaretur eadem domus, quam IESVS ſub ſpeciebus Euchariſticis incolit, vbi cum illo libeat noctu diúque conuerſari, neceſſitates ſuas aperire, amantia vota prodere, tractare negotium ſalutis ſuæ, gratias agere, quòd à mille iam & ſexcentis annis, veluti Amoris captiuus, includatur noſtris altaribus ad ſolatium ſubſidiúmque noſtrum. Sufficiunt hæc, Hagiophila, vt agnoſcas excellentiam vocationis tuæ, & tibi promanantem ex ea felicitatem. In gratitudinis teſtimonium ſæpe veſtem tuam deoſculare exemplo B. Mariæ de Incarnatione, quandoquidem ſecuriſsimam ad ſalutem viam ingreſſa es.

Si hæc Lectio non ſufficiat, aut aliena ſit, eo quod Religioni nomen non dederis, proſequere ea in Rodericio, quæ manè tibi deſignaui: opportuniſsima ſunt ad inflammandum animum diuino Amore, cùm eius indicium ſit pura Intentio. Lege præcipuè caput vltimum. Si otium eſt, addi poterit Lectio cap. 33. & 44. libri 3. de Imitatione Chriſti.

Sequitur Examen virtutis, & quia magnum

Amo-

Amoris, quo aliquis in Deum fertur, argumentum eſt, ingredi in Religionem, ſéque tribus votis obligare; idcircò hodie propoſui & Diſſertationem de Vocatione, & Examen de Votis, prætérquam quòd ſuſpicer pleroſque, qui hac ſolitudine Hagiophilæ vtentur, fore Religioſos, & ideò putaui rationi conſentaneũ, illis hac occaſione ſatisfacere, eáque proferre, quæ propiùs ad illos ſpectarent; prætereà etiam vtile erit, vt ij, quibus octo dierum Exercitationes ſufficient, ſe hoc poſtremo die penitiùs inſpiciant, quoad peculiares obligationes, quibus diuinæ bonitati, ob cuius Amorem blandis hiſce vinculis ſeſe ſtrinxerunt, ſunt deuíncti.

EXAMEN CIRCA TRIA VOTA Paupertatis, Caſtitatis & Obedientiæ.

PRæter illa, quæ ad finem Examinis pro Confeſſione annuâ produxi, vbi attuli defectus, qui contra tria vota committuntur, poterit hic meliùs agnoſci perfectio, ad illorum obſeruationem requiſita.

Circa Paupertatem. Primò, *Læto patientiq́; animo ferre defectum rei alicuius,*

quæ

quæ nobis aliquo modo neceſſaria videretur. Secundò, *Seſe etiam rebus neceſſarijs indignum reputare.* Tertiò, *Curam nimiam & ſuperfluam rerum neceſſariarum reijcere in diuinam prouidentiam*, DEO, *Patri pauperum, confidendo.* Quartò, *Res ſuperfluas, ſi nobis offerantur, repudiare.* Quintò, *Erga res noſtris vſibus conceſſas non vehementer affici, neque anxiè timere, ne nobis auferantur.* Sextò, *Non habere ſepoſita curioſa, aut delicata, qualia eſſent fructus, dulciaria, & cætera eius generis, aliquo prætextu, qui nobis blandiatur.* Septimò, *Obliuiſci commoditatum, quas habuimus.* Octauò, *Nullam in veſtibus ſingularitatem deſiderare.* Nonò, *Non curare res pulchras, elegantes, affabre factas & exquiſitas ſiue in Imaginibus, Libellis, Roſarijs, Numiſmatis, aliáque ſupellectile.* Decimò, *Non auerſari res viles ſiue quòd tritæ ſint, ſiue materiæ humilioris, imò cogitare tales nobis deberi, & tum demùm nos rectè agnoſci, quando ſic pro merito tractamur.* Vndecimò, *Amare pauperes, iiſque libenter ſtipem & charitatem erogare iuxta facultatem nobis à Su-*

periore

periore conceſſam. Duodecimò, *Singulis menſibus excutere ſemel cubiculum ſuum, vt videatur, num aliquid ſit ſuperflui, & contrarium Paupertati.*

Circa Caſtitatem. Primò, *Non conuerſari cum perſonis ſexûs differentis ex inclinatione naturæ, quæ vbiq; ſe quærit, etſi ſub ſpecie boni, aut obſequij ſpiritualis.* Secundò, *Non contrahere amicitiam cum quibuſdam, propterea quòd iuuenes, blandi, benè veſtiti, & iucundi ſint conuictûs.* Tertiò, *Abſtrahere ſe à colloquijs & aſpectibus, qui motus cauſant inordinatos; & teſtantur cor eſſe amore captum.* Quartò, *Deuitare occaſiones occurrendi, videndi, aut tangendi obiecta, quæ ineptas cogitationes ſuggerere poſſent.* Quintò, *Abſtinere verbis amorem teſtantibus, etiam inter perſonas paris ſexûs, cùm nullum iſta vſum habeant, niſi vt accendant flammam, quæ tam facilè, quam vellemus, extingui non poterit.* Sextò, *Nunquam proferre verbum puritati contrarium, ſiue occulti, ſiue duplicis ſensûs, ſeu tale, quod ſpeciem minus honeſtam poſſet animo imprimere.* Septimò, *Non loqui de forma, de venuſtate,*

de

Digitized by Google

de alijs corporis dotibus, de blanda affabilitate alicuius, hæc enim cor caſtum emolliunt. Octauò, *Priuatim eam ſeruare decentiam, quaſi in oculis virorum grauium eſſemus.*

Quoad Obedientiam. Primò, *Promptè exequi quod præcipitur, ſine oblocutione, ſed generosè & humiliter.* Secundò, *Obtemperare etiam naturâ repugnante.* Tertiò, *In eo qui aliquid mandat, DEVM agnoſcere, eique, tamquam Chriſto, obſequi.* Quartò, *Paratum eſſe ad obediendum in omnibus, in quibus manifeſtè peccatum non apparet.* Quintò, *Obedire etiam Superioribus, qui eſſent vitæ flagitioſæ.* Sextò, *Diſpoſitionem voluntatis noſtræ, rerumq; aliarum ad nos ſpectantium integrè committere Superioribus, & accipere velut à manu* DEI, *quidquid de nobis conſtituerit.* Septimò, *Ad minimum Superioris nutum obedire.* Octauò, *Et in ijs libentius, quæ difficiliora abiectioraq; videbuntur.* Nonò, *Obedire cæcè nulla mandati ratione inquiſitâ, ſubiectoq; iudicio proprio, iudicio Superioris.* Decimò, *Apud animum ſuum &*

contra

contra quoſcumque tueri, quidquid fuerit de alijs, aut nobis ordinatum.

Tempus Officij, vel Precum vocalium. Deinde huius Conſiderationis.

CONSIDERATIO.

I. IN negotijs Mundi cura eſt diuturnior, labor operoſior, fructus minor, & conſecutio eius, quod intenditur, difficilior. In Dei ſeruitio, & proſecutione Amoris eius, prorſus contrarium obſeruatur: adeò verum eſt, quòd *omnia ſint vanitas, præter amare* DEVM.

II. Diuerſi amantium, Deóque ſeruientium Ordines ſunt: In primo numerantur, qui illum amant, neque vllius rei pretio inducerentur, vt eum lethali peccato offenderent, verùm hîc conſiſtunt & peccatis venialibus, vbicumque ſeſe offert occaſio, liberè & ſine cura indulgent. In ſecundo ſunt, qui etiam peccata venialia non admittunt, niſi per ſubreptionem, adeò illa abominantur, ſed de paſſionum & appetituum mortificatione parum ſunt ſolliciti. In tertio, qui frangunt quidem & domant omnes

paſſio-

paſſiones ſuas, nulla neglecta, verùm ad ſublimium ſolidarúmque virtutum acquiſitionem non connituntur. In quarto denique ſunt ij, fideles, egregij, & perfecti amantes, qui nihil omittunt eorum, quæ ad virtutis conſummationem amplificationémque diuinæ gloriæ faciunt, quantacumque contentione & diſpendio opus ſit, nunquam dicentes, *ſufficit*, ſed ad vlteriora ſemper ſe promouentes. In quo ordine tu conſiſtis? quid? etiámnũ in primo? Vah! iſtud eſt, quod Angelus tuus, & B. Virgo obſtupeſcit.

III. Quod rebus omnibus bonitatem & elegantiam conciliat, Amor Dei eſt: ita nihil deformius animâ hoc amore deſtitutâ, neque quidquam amabilius corde veri ſinceríque amantis. Atque hoc adeò verum eſt, vt Deus pluris faciat vnam animam illius amore flagrantem, illique ſoli placere cupientẽ, quàm reliquam totius vniuerſitatem naturæ.

IV. Erras, anima mea, non in magnis ſolùm actionibus, quæque ſpecioſę ſunt, Amoris diuini magnitudo reperitur; etiam in paruis, humilibus, & ſecretis exiſtit.

exiſtit. Amor inaurat & amplificat omnia; & Iesvs laudibus extollit viduam illam, quæ duo æris minuta contulit, & ſilentio præterit Salomonem, qui, ſubductis rationibus, pluſquam bis mille milliones auri ad templi ſtructuram contribuerat.

V. Semper audij, cogórque credere, ſcire neminem poſſe, vtrũ in Amore Dei eiuſq; gratia viuat; & illud eſt, quod me ſollicitum tenet atque anxium. Optimè, quod theſaurus abſconditus eſt Amor: talis illũ poſſidet, qui poſſidere ſe neſcit. Tantùm exiſtimemus, nos nihil hactenus dignũ Deo feciſſe, & vehementi deſiderio optemus illũ amare, & de virtute progredi in virtutem; ſentiant alij, quod libuerit, ego aio, illic ſedem eſſe Amoris.

VI. Nullius rei maiori cupiditate teneor, quàm vt æſtimem me aliquo ferri in Deum amore. Nullam cupio ex vlla creatura voluptatẽ, ſed tantùm ex Creatore. Omnis mea delectatio eſt, vt delectetur Deus. Vtinam millies millena millia talium cordium haberem, quale fuit cor ſanctiſſimæ Virginis, & omnes om-

nium

nium Beatorum virtutes vnus poſſiderem! vt amarem & ſeruirem Deo meo omnibus illis cordibus, & exercitatione omnium illarum virtutum! iſtud demum eſſet illum amare, & certiſſimum indicium Amoris, ſub hac flamma, latentis.

Hora quietis & relaxationis animi, deinde Officij, vel alterius Orationis vocalis. Viſitationis Vener. Sacramenti, denique præparationis ad Meditationem ſeq.

III. MEDITATIO.

De exemplis Sanctorum in amando DEO.

Oratio præparatoria conſueta.

I. P*Raludium.* Propone tibi ſanctos Paradiſi Incolas, eos præcipuè, qui tibi in veneratione ſunt, & ſingulatim illos interroga, quâ ratione ſint iſtam gloriam conſecuti. Reſpondebunt verbo Dauidis: *Dilexi.* Idem pete à S. Maria Magdalena; dicet: *Dilexi multùm.*

II. *Pralud.* Pete gratiam, vt Sanctorum, Deum amantium, exemplo proficias, améſque quemadmodum illi amauêre.

I. *Pun-*

Digitized by Google

I. *Punctum.* Conſidera primò Amorem, quem Deo teſtatus eſt Patriarcha Abraham, quando tantâ animi magnitudine decreuit obtruncare Filiũ ſuum *vnigenitum, quem diligebat*: inſigne profectò Amoris argumentum; vnde Deus videns gladium iam ſtrictum & imminentem collo Filij, clamauit: Siſte Abraham, iam nunc cognoui, quòd ames me, cùm non peperceris Filio tuo vnigenito propter me. Velle obtruncare id, quod chariſſimum eſt, vt Deo obtemperetur, & in teſtificationem ſui erga eum Amoris, hoc demum verè amare eſt. Secundò, Amor S. Pauli, deſiderantis anathema eſſe, hoc eſt, vt nonnulli explicant, non tantùm ſocietate fidelium excludi, ſed etiam addici inferno, ſine iactura tamen gratiæ diuinæ, pro ſalute proximi obtinenda, idque ex amore Magiſtri ſui IESV, verè ingens & ſolidus fuit; vt etiam is, quando aſſerere auſus eſt: *Certus ſum, quia neque mors, neque Vita, neque Angeli, neque Principatus, neque inſtantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum,*

neque creatura alia poterit nos ſeparare à charitate DEI. Tertiò, Nec minùs amauit Anſelmus, quando dicebat ſe tanto Amore ferri in Deum, vt mallet eo præditus demergi in barathrum inferni, quàm cum aliquo peccato euehi in cælum. O Deus amorum meorum! cur non immolo tibi meum Iſaacum, meas voluptates, mea vota & deſideria, quidquid denique mihi chariſſimum eſt? cur non firmiſſimo animi decreto ſtatuo, te nunquam offendere qualicumque oblatâ occaſione: imò ſtatuo, & damnari malo, quàm deſerere Amorem tuum.

II. *Punctum.* Expende primò Amorem Catharinæ Senenſis offerentis ſe, vt in inferni aditu collocetur, quo ſui obiectu corporis impediat, ne vllus impoſterùm eò præcipitetur, vtque Deus ametur ab omnibus, quamuis neceſſe foret, ita illam beatiſſimo Dei aſpectu priuari. Secundò, illum S. Thereſiæ dicentis; ſe pati ſine inuidia poſſe, vt alijs cedat in gloria cæleſti, vt tamen cuipiam concedat in amando Deo, tolerare non

re non velle. Tertiò, illum amorem S. Alexij, qui patrem, matrem, ſponſam, opes, honores & voluptates deſeruit, vt peregrinum totis ſeptendecim annis ageret, & totidem deinde annis ignotus ſub ſcalis domûs paternæ tranſigeret vitam: idque ex ſolius Dei Amore. Mortales, & tu, anima mea, cuius rei inuidia tangimini, ſi non horum amantium, vt paribus amoribus ardeatis?

III. *Punctum.* Meditare primò amorem S Franciſci, verè Seraphici in amore. Nulli creaturæ adhæreſcebat: cor eius plenum erat Deo, & omnibus creatis rebus vacuum; ex hoc Lemmate colliges: Devs *meus & omnia!* Secundò, illum S. Auguſtini, qui in omnibus ſcriptis ſuis non aliter de Deo, & pro Deo loquitur, quàm amator vix ſui potens. Illum laudat, illi benedicit, illum glorificat, deſiderat vt ab omnibus ametur, in amorem illius toto affectu, toto corde, & conatu rapitur. Inde cor igneum illi appinxere artifices & à nonnullis aliquando Cor ſanctum dictus

eſt, vt oſtenderent amorem Dei, ſi perderetur, in corde S. Auguſtini poſſe reperiri. Denique illum S. Magdalenæ, quæ per tricenos annos in ſpeluncam ſe abdidit, vt proſequeretur eum amorem, quo eum iam *multùm diligere* cæperat. O Dei amatores! aliquid de amore veſtro mihi concedite: cui enim bono cor meum, & amor meus & quidquid in me eſt, ſi non pariter, atque vos, amo!

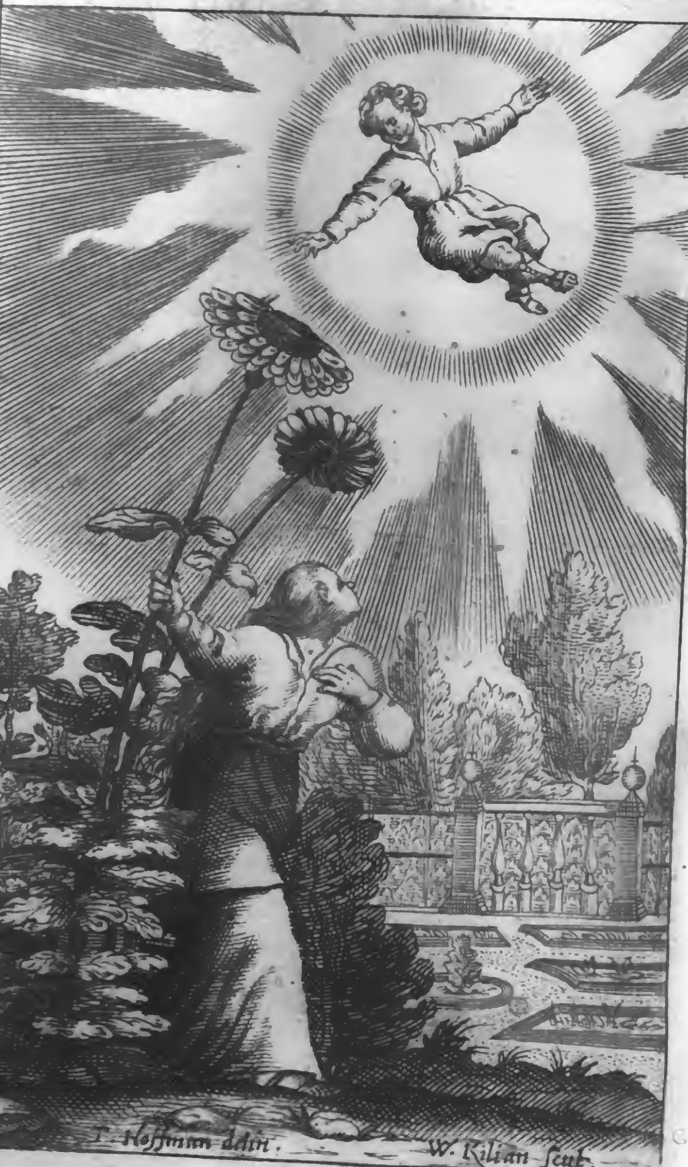
Colloquium ad hos & alios ſanctos Dei amantes. Admirare illos, Gratulare, eòdem anhela. Pater, Aue.

Recollectio. Lectio Thomæ de Kempis fortuita. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Cæna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Præparatio Meditationis craſtinæ. Fxamen Conſcientiæ. Quies, ſed priùs Terram ter deoſculare in honorem SS. Trinitatis. Faciunt id nonnulli manè, dum ſurgunt, & Veſperi, dum cubitum concedunt, vt coram Deo ſe humilient, & vt mortis, & pulueris, in quem reuerſuri ſunt, meminerint.

NO-

Digitized by Google

Fiat Voluntas tua, ſicut in Cælo, & in Terra.

Google

NONVS DIES.

De conformitate noſtræ voluntatis cum diuinâ.

HAgiophila, ſi otium & animus tibi eſt, vt duos adhuc dies ſolitudini tuæ impendas, en materiam. Parum eſt amare Deum, niſi idem velis, quod ipſe vult; & in eo cardo rei vertitur, vt ſcias qua id ratione fieri oporteat. Dabimus hodie operam huic ſtudio.

Viſita Venerabile, & ad Meditandum te para.

I. MEDITATIO.

De incitamentis, ad conformandam noſtram voluntatem cum diuina.

Oratio præparatoria conſueta.

PRælud. I. Propone animo tuo Dei filium dicentem, nihil aliud ſibi placere, niſi quod ſit ex beneplacito, & voluntate Dei Patris, *Quæ placita ſunt ei, facio ſemper.*

I I. *Prælud.* Vtinam poſſem ſemper

velle quod Deus vult, & me conformare cum ſanctiſſima illius voluntate!

I. *Punctum.* Nihil Dei voluntate, & Conformatione cum illâ, eſt amabilius. Ah quis illam non amet! Ah quis hanc non amplectatur! quandoquidem viuere cum hac conſenſione, ſit primò, habere cor, ſecundùm cor Dei, quod de Dauide ſacræ paginæ teſtantur, *vir erat ſecundùm cor Dei.* Secundò, eſt velle, quod Deus vult, & nolle, quod Deus non vult. Aliquáne certior ſecuriorque regula excogitari poteſt? Tertiò eſt acceptare omnia de manu Dei, & promptum paratumque eſſe, ad quiduis, quod paterna illius prouidentia diſpoſuerit, ſeu proſperum, ſeu aduerſum, ſeu ad modicum, ſiue ad longum temporis interuallum; ſiue opera amicorum, ſiue hoſtium; ſiue merearis, ſiue præter meritum tuum ſit; ſiue naturæ genio eò rapiare, ſiue inde abhorreas; vt, vt ſit, ſemper amabile eſt, quidquid amantiſſima Dei manus porrigit & diſponit. Ratum ſtatutumque apud me eſt, ô Pa-

ter

Digitized by Google

ter amantiſſime, ſequi nutum adorandæ voluntatis tuæ. Homo committat Medico valetudinem ſuam, lites aduocato, & vitam ſuam (ſi oculis captus eſt) Puero, & Cani ſubinde, vt deducatur; & ego dubitem me tibi concredere, qui es bonitas ipſa, & qui maiore cura ſapientiaque nos gubernas, quàm deſiderare ipſi poſſemus?

II. *Punctum.* Omnia me ſollicitant, vt me conformem diuinæ voluntati. Primò, peccato excepto, nihil euenit ſine expreſſa Dei voluntate. Morbi, valetudo, honores, opprobria cuncta, ab illo accidunt. Vnde Iob facta omnium fortunarum ſuarum iactura dicebat; *Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſit nomen Domini benedictum.* Secundò, creaturam iure meritiſſimo conuenit ſubiectam eſſe ſuo Creatori, & ſeruum Domino: *Nonne Deo ſubiecta erit anima mea?* Tertiò, omnes Creaturæ, etiam vitæ & ſenſus expertes, Dei voluntatem exequuntur. Quartò, ſancti omnes, & quicumque aliqua perfectionis laude

 florue-

floruerunt, hanc vitam regiam tenuere. Scilicet decebit, ô anima mea, vt hinc deflectas, aliamque ab illis ſemitam ingrediaris?

III. *Punctum.* Quod maxime ad hanc Conformitatem allicit, eſt ſingulare animi ſolatium promanans ex eo, quòd quis poſſit obſequi tanto Domino, velle, quod ille vult, omnia accipere veluti ipſius benigniſſima manu porrecta; nullius rei affectu duci, aut cupiditate; vtcumque cadat, acquieſcere, & conſentire. Quanta felicitas, dicere poſſe diuinæ Maieſtati viuendo moriendoque: *placitum eſt, ſic fuit, ante te: Fiat voluntas tua.* Non me oppono: nollem aliter. Meliùs loqui non poſſet Angelus incarnatus, neque maiori lætitia animique voluptate deliniri, ſi inter nos verſaretur.

Colloquium: magne Deus largire mihi hanc cum amabili tua voluntate conſenſionem: tam frequenter dico me amare te, aſt vbi eſt amor meus, ſi non idem volo, quod tu vis? quicumque amant,

amant, idem velle habent & nolle ad omnia, in quibus virtus non offenditur; & vbicumque parùm amoris eſt, modica quoque reperitur hæc voluntatum conſenſio, vbi multùm, magna eſt: cur ergo non penitus conſentio diuinæ voluntati tuæ, vt vel iſto indicio colligam magnum eſſe aduerſus te amorē meum? Pater, Aue.

Recollectio Meditationis. Delectus teſſeræ, dictum D. Pauli eſt: *Domine quid me vis facere?* iſtud vſurpare poteris; vel illud ore ſeruatoris probatum & omnibus familiare: *Fiat voluntas tua, ſicut in cœlo, & in terra.*

Sequitur pars aliqua Officij, aut alia Vocalis Oratio. Deinde ſacrum. Tum Lectio ſpiritualis, vel hæc, vel alia.

DISSERTATIO MATVTINA.

De damnis voluntatis propriæ.

SI in mundanos homines conijcias oculos, ſoli ſapere, totâque frui prudentia videbuntur. Quando de ſuſcepti operis confectione agitur, tangunt

illi præ cæteris nodum difficultatis, & qua parte arripi negotium debeat, nouerunt. Præſertim milites valde gnari ſunt, in votorum ſuorum proſecutione, vt ab hoſtibus victorias reportent: Ita ſummus militiæ præfectus, vt res ſuas aſſerat, nitetur viribus omnibus redigere in poteſtatem ſuam Regni Metropolim, ſi cæterarum vrbium occupationem meditetur; aut vero partis aduerſæ Ducem opprimere, ſi prælio decertare conſtituat; cùm non ignoret, Duce ſuperato facile ſubijci reliquos milites; & capta Metropoli, ſecuturam cæterarum vrbium deditionem. Quam ob rem Gothi rectà Romam petiuere? niſi quòd à prudentia militari didiciſſent, tum ſe Imperij Occidentalis fore Dominos, cum vrbe, orbis domina, potirentur? Cur Arteſiæ Comes author erat fratri ſuo, S. Ludouico Regi, quando mare traiecerunt, vt Babylonem tentaret? niſi vt Regia vrbe occupatâ, totam facile Ægyptum ſuæ ditioni ſubijceret? vnde rebelles Hugonottæ toties ciuitati Pariſienſi

riſienſi

riſicenſi ſunt inſidiati? niſi quòd, illa do-
mita, crederent cæteras ſine labore
ſpontè ceſſuras? quidquid hac ratione
ſuſcipitur, felici ſucceſſu non caret:
contere ſerpentis caput, & actum de
vita illius eſt; fontem exſicca & fluere
riuus ceſſabit; Conchæ vnionum geni-
trices Regem habere dicuntur, illum re-
tibus tuis include, & cæteras cepiſti; e-
uerte fundamenta, & domus concidet;
Arcis portam occupa, & arcem viciſti;
Cor ſerua & vitam aſſeruiſti. In omni-
bus negotijs ſæcularibus, ad eum omni-
nò modum, proceditur; rei principalis
curam habe, & acceſſoria conſequetur;
hæc ſumma ſapientiæ prudentiæque hu-
manæ eſt, & mundanorum.

Sed bona illorum pace, reperiuntur
Dei ſerui, filij lucis, qui in prudentia filijs
tenebrarum non concedunt; præſertim
quando de amore diuino, ſolidiſque vir-
tutibus comparandis, agitur: ſolùm in
rem præcipuam intendunt, ſecuri, quod
cætera nullo negotio ſequentur. Et quia
grauiores hoſtes nō experiuntur, quàm

paſſiones & cupiditates proprias, illarum præcipuam adoriuntur, vt illâ deuictâ, cæteris quoque imperitent; Metropolim petunt, & Babylonem, tum demùm ſe victores, dominoſque omnium reputantes, vbi hanc oppreſſerint.

Patere, Hagiophila, me nunc ſaltem augurem eſſe, & hodie vaticinari, quænam ſit tuarum paſſionum Metropolis, quis Dux tuorum vitiorum, quæ ſcaturigo, vnde ſpirituales tuæ miſeriæ emanent, vt ſecundum optima tua proficiendi deſideria, Babylonem hanc, hunc hoſtem capitalem aggrediaris, vt eorum iugum excutias, illoque prudentiæ in vita ſpirituali tam neceſſariæ officio ritè fungi poſſis. Optarem te eſſe de filijs lucis, qui quà oportet, gradiuntur, & de egregijs illis militibus, qui vt decet, hoſtem inuadunt.

Aut grauiter erro; aut verum eſt, te plenam eſſe amore proprio, incluſamque in arce tuæ propriæ voluntatis detineri, vbi tui amans, & commoditatum tuarum, appetituum, ſenſualitatumque

reti-

retinens, velut in firmis aggeribus te Deo inexpugnabilem exhibes: effectus gratiæ illius, & robur inſpirationum internarum parùm, aut nihil apud te euincunt. Neceſſe igitur eſt, id à te obtineam, vt maledictam illam propriam voluntatem procul amandes, quandoquidem tacitè fatearis, eam plus nimio in te dominari. Alio perſuaſionis artificio non vtar, quàm demonſtrando illam eſſe malorum omnium peſſimam; & puto, ſufficiet, vt diſcas eam cane peiùs & angue abominari. Tam improba eſt, inquit S. Bernardus, vt ludibrio habeat omnia: illi, ſi frænum laxes, neque lex eſt, neque Deus; cuncta implet factionibus, ſeditionibuſque, omne rationis bonarumque affectionum lumen extinguit. *a Illa naturæ docet nos non parcere, rationi non acquieſcere, non obtemperare ſaniorum conſilio vel exemplo.* Vnicus actus propriæ voluntatis in re paulò grauiore ſufficit, ad conuellendas omnes animi vires, ad perturbandam con-

a *Serm. 19. in Cant.*

conſcientiam, eamque in periculum ruinæ adducendam. Conferens aliquando cum viro graui de quodam Religioſo, qui à vocatione ſua reſilierat, quantumuis excellere virtutibus videretur, aiebam mirari me vehementer hanc Iuuenis ruinam: quid, inquit, tantoperè mirandum eſt? vnica indignatio ſufficit, vt animum immutet, atque de malo in peius vſque ad ipſum præcipitium deducat. Et quid aliud indignatio eſt, quam actus propriæ voluntatis, & amoris erga ſe inordinati, qui præ rebus alijs omnibus infert animæ (cæco quodam impetu in perniciem ruenti, neque præuidenti ſecuturos euentus funeſtos) incredibilem vaſtitatem? Ea ſaltem D. Bernardi opinio eſt: a *Nihil ſic extinguit ſpiritum diſcretionis, quomodo propria voluntas ſubuertens corda hominum, & rationis oculos claudens.* Sanctus ille vir ſatis habebat experimenti, vt iſtis coloribus peſſimam creaturarum exprimeret, & velut perniciosiſſimam diffama-

a *Serm.* 19. *in Cant.*

famaret. Fortaſſis ab Apoſtolo didicerat, eam tali æſtimatione proſequi: nam D. Paulus nullam ex omnibus creaturis, niſi hanc timebat, & quando cæteras omnes, quæ conſtantiam ſuam infringere, Deique amorem labefactare potuiſſent, in apertum quaſi duellum prouocauit; hanc aggredi nominatim, auſus non eſt. *Certus ſum*, inquit, *quod neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neque virtutes, neque fames, neque nuditas, neque perſecutio, neque gladius, neque periculum, neque anguſtia, neque fortitudo, neque creatura alia poterit nos ſeparare à Charitate Dei.* a En inuictum Apoſtoli animum, qui nihilominùs propriam voluntatem metuat, neque audeat illam vti cæteras prouocare; adeò ſciebat illam, præ reliquis omnibus, nequam eſſe, atque formidandam. Quod ſi illam citet, facit id dumtaxat ſub generali creaturæ vocabulo: *neque creatura alia poterit nos ſeparare.* Neque puta hanc meam eſſe animaduerſionem

in

a *Ad Rom.* 8.

in verba Apoſtoli, ipſe D. Bernardus id egregie annotauit: *a Cum tot & tanta dixiſſet Paulus, vnam ſcilicet propriam voluntatem reticuit, quæ ſaluationis, & damnationis eſt cauſa.* Illam ergo Apoſtolus non nominauit, etſi nequitiam illius & periculum haberet perſpectiſſima. Sed adeamus aliquem maiori præditum fiducia, qui nobis naturam huius propriæ voluntatis exponat, dicatque, qualis bellua ſit hæc deteſtabilis creatura. Facile illum reperiemus, neque aliò iri neceſſe eſt, quàm ad eundem S. Bernardum, qui iam mentem ſuam vtcumque patefecit. Adeundus ille potiùs eſt, quàm alius, cum viuam eius imaginem proponat, cum horrendum illi bellum indicat, cum detegat illius malitiam, & cumulum damnorum ex ea prouenientium, ſenſu, quàm alius, acutiore. Ex tanta malorum congerie, quæ de illa diuerſis locis operum ſuorum enumerat, non attingam, niſi duo triaue, vt ex ijs arbitreris, num iniuriâ dixe-

a *Lib. de Conſcient. in proœmio.*

Digitized by Google

dixerim, illam eſſe peſſimam pernicioſiſſimamque.

In declamationibus ſuis potiſſimum aduerſus illam perorat, infamatq; ſanguiſugæ nomine: *fuge hanc ſanguiſugam propriam voluntatem, & omnia reliquiſti; hac enim omnia trahit ad ſe: depone illam: & iugum tam importabile, quam multiplex, abieciſti.* Soli ſanguiſugæ vocabulo inhęreamus, plurimos enim ſenſus comprehendit: ſanguiſuga trahit & exſugit omnem ſanguinem, etiam valentem, ſi eius auiditati indulges, & vires vſque ad animi deliquium debilitat: ita prorſus voluntas propria: nihil tam valens, tamq; ſanum apud te eſt, quod illa non ſorbeat, cuique peſtiferum ſuum os non applicet. Particeps eſſe vult actionum etiam ſanctiſſimarum, & ex genere ſuo optimarum, ſed eas ſibi arrogando labefactat, corrumpitque. *a* In Iſaia nonnullis res ſtupore digna videbatur, quòd Deus eorum ieiunijs, & ſubmiſſionis actibus non afficeretur, adeòque queruli dicebant: *Quare ieiunauimus, & non*

a *Cap.* 58.

non aſpexiſti ; humiliauimus animas noſtras, & neſciſti? paucis Deus reſpondit: *Ecce in die ieiunij veſtri inuenitur voluntas veſtra.* Mirari deſinite, quòd quidquid agitis mihi diſpliceat, veſtram voluntatem, non meam, facitis; hæc vnica ratio eſt, alia inquiri non debet. En, Hagiophila, materiam, quæ terrorem incutiat Narciſſulis illis, ſuarum tantùm rerum amatoribus, quique viuere nolunt, niſi ſuo arbitratu, & iuxta beneplacitum ſuarum voluntatum, etiam in rebus, quæ ſpeciem boni præſeferunt. Dicet hic: volo concionari, volo tali fungi officio, quod ad genium meum eſt, & quidem hoc loco, non alibi; ille animum obfirmabit aduersùs ordinationes, & vſum communitatis, vt viuat more ſuo: dedet ſe deuotionibus omninò peculiaribus, aſſumet pœnitentias & mortificationes à recepta conſuetudine alienas; quia ita vult, & voluntati ſuæ arbitrioque obſequi placet. Horrendum! nihil horum Deo acceptum eſt, vana ſunt omnia, ſine merito, neque vllo gloriæ præ-

Digitized by Google

præmio remuneranda; hirudo iſta delibauit, placere Deo non poſſunt. Hirudo execranda! quæ nonnunquam vſque ad extremam ſtillulam, totum ſanguinem exſorbet: ita maledicta propria voluntas, ſubinde ipſam quoque exſugit gratiã vocationis: imò verò, vidi quoſdam, quòd addicti eſſent propriæ voluntati ſuæ, nihilq; agere vellent, niſi quod lubebat, turpiſſimè defeciſſe, malentes ſæculum repetere, quam ſe ſubmittere Dei & ſuperiorum voluntati; imò verò, noui, qui laqueum circumferunt, quique excuſſa vera libertate filiorum Dei, quæ in benigna ſubmiſſione conſiſtit, vt collum falſæ deceptoriæque libertati ſubijcerent, ignorant, quò tandem deuenturi ſint, inter tot tamque perículoſas huius mundi procellas, quibus continuò agitantur; eò quòd neglexerint tollere ſanguiſugam illam, & conterere pernicioſam hanc propriam voluntatem, quæ illos calamitatibus inuoluit, quarum poſſent æternũ pœnitere. Imò verò, ſcio eſſe in domibus Religioſis, il-

los

los & illas, quibus ad emergendum contendendumque ad perfectionem vires deſint: funeſta illa hirudo aufert omnem generoſum ſanguinem; & propria voluntas, quæ libita tantùm exequitur, ſic illos debilitat, vt vitam ducant languentem, ignauam, imperfectionibus vitijſque refertam, quæque intuentibus ſtomachum & nauſeam moueat; omiſſis moleſtijs incredibilibus, quibus ſuperiores affligunt, & peſſimis exemplis, quibus alios integramq; familiam corrumpunt. Et quænam horum malorum cauſa eſt, & origo? niſi propria voluntas, niſi peruerſiſſima illa creatura, quam nominare Paulus non audet, niſi deteſtanda illa hirudo, cui S. Bernardus, tam malè imprecatur? Liceret mihi, per otium, reliquos ipſius titulos recenſere; non dubito, quin eam magis, quàm mortem reformidares, & velut Infernum execrareris: poſteaquam dixit eam eſſe ſanguiſugam, addit: *Non eſt Dominus crudelis ad illam, non eſt Tyrannus, tam impius & inhumanus, ſic vrgens ſeruulum;*

nulum; inquietum malum, nullum onus importabilius, nulla grauior eſt ſarcina. Propone tibi ob oculos omnem crudelitatem barbariemque alicuius Tyranni; & vaſtitates omnes, quas animæ infert propria voluntas, vidiſti. Adferamne præterea, quod idem S. Doctor alibi de illa pronuntiat? cum vipera componit: *Caueamus*, inquit, *à propria voluntate tanquam vipera peſſima, & nequiſſima, quæ ſola deinceps damnare poſſit animas noſtras.* *a* Iſtud profectò eſt, quod terrorem ijs queat incutere, qui voluntati ſuæ contra diuinam & ſuperiorum voluntatem obſequuntur. Auertat à nobis DEVS hanc crudelem viperam, quæ ſuam Matrem, hoc eſt, animam euiſcerat atque interimit. Cuiuis formidanda eſt, quiſquis enim ſuis opinionibus vehementiùs adhæreſcit, & propriam voluntatem, velut idolum adorat, duobus ſolum digitis ab inferno abeſt, & prodigij inſtar erit, ſi euadat. Teſtis eſt deplorandus ille Monachus

a *Serm. de relinq. propr. volunt.*

Digitized by Google

chus Heron, qui quadraginta annis benè ſanctèque peractis, morſus ab hac diabolica vipera, corporis animæq; iacturam fecit: a *Vipera peßima, quæ ſola damnare poßit animas noſtras.* Ex omnibus hiſce diſcamus, quanta ſit eorum miſeria, qui ſolam peruerſæ ſuæ voluntatis directionem ſequuntur. Nonnullos reperias, quibus nihil placet, niſi quod eſt ad palatum ſenſumque ſuum; diceres eos regi à Spiritu ſancto, adeò nihil rectè factum eſt, niſi quod illi volunt, quodque approbant. Miſeræ victimæ ſunt, quibus ſanguiſugæ optimum ſanguinem exhauriunt; ſunt mancipia furori & violentiæ crudeliſſimi Tyranni ſubiecta; ſunt creaturæ traditæ viperis, quæ eas dilaniant, & vitâ priuant. Clariùs, quàm vnquam aliàs, video animæ Religioſæ abſtinendũ penitus à vocabulo illo: *Volo.* Eſſe debet ſine voluntate, aut ita ſe gerere quaſi illius foret expers, nullum illi exercitium permittendo, ſed velut mortuam ſepul-

a *Ex Caſſiano, & Roder. Tract. de Obed.*

ſepultámque tumulo obedientiæ habendo, quod egregiè innuit S. Ioannes Climacus, dum ait: *Obedientia eſt ſepulchrum propriæ voluntatis.a* Quiſquis ita fecerit, voluntatem ſuam, cum voluntatu Dei, aut Superioris, eius Vicarij, commutabit, eámque velut agendorum, omittendorúmq; regulam certiſſimam ſibi proponet. Quiſquis relicta vita ſæculari ſe Deo commiſit, prudentiùs incedere non poteſt, quàm ſi dictum huius diuinæ & amabilis voluntatis ſequatur. Plerumque neſcimus, quid appetamus; nobis ipſis blandimur; excæcant nos paſſiones noſtræ: quid igitur æquiùs facere poſſumus, quàm amplecti lumina huius voluntatis, quæ nouit optimè, quid ſit in rem vtilitatémque noſtram! An Angelos ſapientiâ ſuperamus? at ex ijs fuere, qui obſequendo ſuæ voluntati, perierint: *b In cælum conſcendam, ſedebo in monte teſtamenti, in lateribus Aquilonis,* aiebat eorum Princeps, pluráque addebat alia, quæ eſſe, aut facere volebat Ad

a *Grad.*4. b *Iſa.* 14.

quæ reſpondet Bernardus: a *Tu tibi miſer ſedem collocas in Aquilone, plaga frigida & nebuloſa.* Et quid agis miſer? volebat te Deus collocare *in ſplendoribus Sanctorum*, & tu deligere vis Aquilonem, quo nulla Mundi plaga frigidior eſt, aut maioribus nebulis obfuſcatur? quidni negotium Deo committebas? perijſti: quia tuæ voluntati obſecutus. O quot adhuc Luciferos tellus iſta fert, qui occupationes ſibi procurant, qui dimoueri ſe locis, quæ arrident, non patiuntur, qui ambiunt officia, & dignitates, vnde ruant! *quid miſeri, ſedem collocatis in Aquilone, plaga frigida & nebuloſa?* Filij Zebedæi eſtis: *Neſcitis, quid petatis.* Petebant hi quâdam honoris cupiditate obcæcati, adhibitâ Matris interceſſione, vt vni liceret ad dexteram Filij Dei, alteri ad ſiniſtram conſidere. At fatuam fuiſſe poſtulationem oſtendit S. Chryſoſtomus, Chriſti loco reſpondens: *Neſcitis, quid petatis; ego vos vocaui ad partem dextram de ſiniſtra, & vos veſtro conſilio curritis ad ſiniſtram.* Ad eundem modum

a *Serm. 17. in Cant.*

ſæpe

ſæpe nos inſani facimus. Si Deo & Superioribus totam noſtri curam relinqueremus, cederent meliùs omnia, meliúſque collocaremur, quam ſi voto noſtro propenſioniq́ue fuiſſet ſatisfactum, vnde amitteremus bona præſentia diuinarum gratiarum, & futuræ gloriæ incrementa, iuxta D. Bernardi ſententiam: *Grande malum propria voluntas, quæ fit, vt tua bona, tibi bona non ſint.* Si huic malo ſubiecta es, Hagiophila, prouide; ſi præcipua hæc tua paſſio eſt, viribus omnibus, & quouis impendio ab eadem te expedias: & vt vitam ducas hilarem tranquillámque, ſcias mediũ nullum eſſe efficacius, quàm vt voluntatem tuam nunquam facias, verum eidem renunties, vt voluntatem ſupremi Domini exequaris; ſi aliqua huius vitæ felicitas eſt, illic conſiſtit, *quoniam vita in voluntate eius.* a

Addi poterit Lectio quatuor priorum capitum tract 8. part. 1. Rodericq. vbi de conformitate voluntatis humanæ, cum diuina ſermo eſt. Aut lege cap. 23 & 25. lib. 3. de Imitatione Chriſti.

a *Pſal.* 49.

Abſolutâ Lectione, renoua deuotionem tuam, erga Sanctos, quos quotidie in opem, & tutelam, ex Martyrologio, vel aliunde, eligis. Credo equidem affici te erga Sanctum illum, quem totius anni Patronum inſtituiſti, & illum etiam, qui tibi forte ſingulis menſibus accedit, verùm de quotidiano Patrono dubitare poſſe mihi videor, cùm tamen ea inſignis & vtiliſſima deuotio ſit. Quare author tibi ſum, vt hodie illam innoues. Et adiumento eſſe tibi poterit, caput tertium & vltimum, *fœderis mei cum cælestibus contrahendi*, ſi ad manum eſt.

II. MEDITATIO.

De Excellentijs & Prærogatiuis Conformitatis cum diuina voluntate.

Oratio præparatoria conſueta.

I. PRælud. Propone tibi S. Paulum, qui in tam præclarum Apoſtolum, nobilémque Dei miniſtrum ideò euaſit, quod primo ſtatim Conuerſionis ſuæ exordio ſe diuinæ voluntati penitus commiſiſſet, dicens: *Domine, quid me vis facere?* paratus ad omnia ſum. Hoc verbum origo fuit, & princeps cauſa illius

eximiæ

eximiæ ſanctitatis, quam deinde conſecutus eſt.

II. *Pralud.* Pete à Deo, vt tibi clarè manifeſtentur emolumenta perfectæ conformitatis, vt huius exercitatione, particeps eorum fieri merearis.

I. *Punctum.* Interna ſui Reſignatio & conformatio cum diuina voluntate, eſt nota eorum, qui ſincero amore, fideliq́ue obſequio Deum proſequuntur. *Fideles in dilectione acquieſcent illi.* Æquiſſimum illud eſt, ſeruire enim oportet Domino ex illius ſententia & voluntate, neque benè ſeruiet, qui ſibi hoc axioma non propoſuerit. O amantium fideliſſime! volo inter tuos fideles eſſe, imò ſi poſſim, cæteris exactior, vt exequar omnes voluntates tuas, etſi minimo eæ nutu ſignificentur! volo, ô Dominorum optime, vt hoc indicio omnes agnoſcant me eſſe de numero ſeruorum tuorum!

II. *Punctum.* Sancta & perfecta iſta conformitas nobiliſſimum eſt munus, quod offerre poſſumus diuinę Maieſtati: per hanc enim præſentamus id, quod

propriè noſtrum eſt, & reliquis omnibus præſtantius. Aurum, argentũ, opes, corporis afflictiones, & quidquid aliud, nihil eſt, ſi cum corde, voluntatéque comparetur; qui cor donat & voluntatem, donat omnia, nihil ſeponit. Deo etiam ſic placet, vt munus nullum ei acceptius ſit, quandoquidem eâ ratione ſibi ſubiectas habet nobiliſſimas ſuas creaturas. O Deus vnicè ſupremo digne imperio, & voluntatum omnium tam Angelicarum, quàm humanarum Dominator, meam integrè penitúſq; tibi conſigno, & me gloriæ, quæ in voluntatum tuarum adimpletione conſiſtit, poſſe aliquid adijcere, vehementer lætor.

III. *Punctum.* Hæc conformitas mater eſt tranquillitatis animi, & gaudij interioris. Illud canebant Angeli in Saluatoris Natiuitate: *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Quinam verò ſunt bonæ voluntatis, ſi non ij, qui ſuam cum diuina conformant? Illud Iob dicebat: *Acquieſce Deo, & habeto pacem, eritque omnipotens contra*

hoſtes

hoſtes tuos; tunc ſuper Omnipotentem deliciys affluet. Hinc è contrario accidit, vt qui diuinæ voluntati aduerſantur, vt ſatisfaciant ſuæ, nullâ pace, nullâ quiete perfruantur, ſed magnis exagitentur tumultibus, inquietudinibúſque; *Quis reſtitit ei, & pacem habuit?* qui verò conſentiunt, eique ſe accommodant, Regulorum inſtar, vitam degunt ſolatijs plenam Ita mendicus ille tam rerum inops, quàm virtutum diues reſpondit Taulero, quis eſſet interroganti: Rex ſum, & Regnum meum eſt anima mea, vbi omnia ex placito & voluntate Dei contingunt. O talium Regum Amator Deus, fiat beneficio tuo anima mea Regnum Pacis; malo enim mortem oppetere, quàm vel minimæ tuæ voluntati aduerſari.

Colloquium. Dic cum Dauide: *Paratum cor meum,* DEVS, *paratum cor meum*; vis vt aëris & anni tempeſtates mihi graues ſint, & frugibus inimicæ? *Paratum cor meum.* Vis me diuitem, an pauperem; honoribus elatum, an depreſſum

preſſum infamia; ſolatijs abundare, an mæroribus? quod vis, volo. *Paratum cor meum*. Vis me formam habere, an turpitudinem? valetudinem, aut morbos? ingenium, aut ſtupiditatem? vitam, aut mortem? *Paratum cor meum*, DEVS. Voluntas enim mea, tua eſt. Optas, & decernis, vt parùm, aut multùm in virtutibus proficiam? parùm, aut multùm in gratia, & amore tuo? magnam gloriam, aut exiguam in cælo conſequar? idipſum optat cor meum. Ita enim promptum eſt ad omnes voluntates tuas, vt nihil aliud deſideret, quàm illas accuratè adimplere. *Paratum cor meum*, DEVS, *paratum cor meum*. Pater. Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerab. Sacramenti. Examen Conſcientiæ. Prandium. Recreatio. Tempus ſcribendi, aut propoſita proximè concepta, aut rem aliam, ad aliquod animi leuamen.

Sequitur Lectio ſpiritualis.

DIS-

Digitized by Google

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De felicitate eorum, qui Deo ſe totos tradunt.

NVnquam memini eius reſponſionis, quam fecit (referente Theodoreto) Monachus Macedonius Principi cuidam, quin maximum aliquid animo concipiam de eorum felicitate, qui ſe penitùs Deo tradunt. Venationi incumbens hic Princeps, altiùs in Eremum penetrauerat, vbi ſanctum illum virum offendit: ſtupere primùm, eo loci hominem reperiri, deinde adire etiam & alloqui, quid in tam ſemotis nemoribus, & horrendâ ſolitudine actitaret. At rogo humillimè, inquit Monachus, Celſitudo tua id beneficij mihi præſtet, dicátque prior, cuius rei gratia hùc acceſſerit, hinc enim aliquod reſponſioni meæ momentum accedet. Placet, ſubiungit Princeps: *Ego veni, vt venarer apros & ceruos.* *Ego autem veni*, reponit Macedonius, *vt venarer Deum meum & ab hac tam pulchrâ venatione nunquam ceſſabo.*

Quibus dictis, ſubmiſſo capite, humili-que facta reuerentia ſe recepit.

Quid videtur, Hagiophila, de hoc homine, in quo dubites, virtutémne, an reſpondendi acumen magis admireris? quod ad me attinet, videre mihi videor hominem, qui totum ſe Deo mancipa-rat, per ingentem creaturarum omnium abdicationem; & apud quem maiore loco & æſtimatione non erant omnes totius Orbis Monarchæ, quàm quæuis annoſa arbor eius ſolitudinis, quam ſummâ animi voluptate incolebat. Et facilè apparet talem illum fuiſſe, qualem illum mihi propono, tum ex ſancta glorioſá-que reſponſione, tum ex ſeceſſu, quem illicò repetijt ſine metu diſplicendi Principi, cum quo colloquebatur. Quantum iſtud eſt, ſemel ſe Deo integrè tradidiſſe? ſumma huius vitæ felicitas eſt, tum hominibus ſæcularibus, tum ijs, qui in Religione degunt; ſtatus eſt (liceat mihi vti eâdem ſancti viri conſideratione) vbi Deo impenduntur eædem curæ, ijdem labores, ſed & eædem voluptates, quas

illic

ille capit, qui venatione delectatur, hâc ſolùm differentiâ, quòd curæ illius, qui ſe Deo plenè conſignat, ſint quæſtuoſiores, & labores gratiores, & voluptates millies, & ſine comparatione ſint magis delicioſæ, quàm illæ, quibus fruitur, qui tempus omne totámque vitam venando conſumit.

Aduertis, Hagiophila, me paulatim inſinuare velle, quid ſit, integrè ſe Deo tradere; & verò facere id propoſui, priuſquam excellentiam boni inde prouenientis declarem. Et vt ſolidiùs hunc primum gradum figam, dico: Tradere ſe Deo integrè, eſt: poſito firmo animi decreto illum non offendendi culpa aliqua ſiue mortali, ſiue veniali, ſaltem deliberatè, ferri maximo illi placendi ſtudio, idque contentè conſtantérque; eſt: proculcare pedibus omnes conſiderationes humanas commodi, æſtimationis, ſatisfactionis propriæ, valetudinis, vitæ denique ipſius, vt ſimus id, quod à nobis Deus requirit; eſt: ſpiritalibus oculis cuncta intueri, non regi alio lumine

 quàm

quàm diuino, accuratiſſimè obtemperando omnibus illius inſpirationibus; eſt: cor habere ab omni creatura vacuum, nullâ aliâ intentione, aut propoſito, quàm vt illud Deo repleatur, rectâ in illum tendat, illique vni laboret, & viuat; eſt: ita nos Deo vnire, vt nihil tam forte validúmque ſit in tota rerum natura, quod nos queat ab illo ſeparare, nihil boni, aut ſolatij quærentes niſi in illo, & propter illum; eſt: ſe omnino conijcere in ſinum diuinæ illius prouidentiæ, committendo curam & adminiſtrationem rerum omnium ad nos ſpectantiū, in bonis fortunæ, in valetudine corporis & animi, in ſtudijs & propoſitis, in vita, in morte, in æternitate, vt pro arbitrio cuncta diſponat; eſt denique, ſe in rebus omnibus diuinæ illius voluntati conformare, nihilque aliud velle & deſiderare, quám quod ille vult, & deſiderat; totum hoc eſt, Deo ſe penitùs integréque tradere.

Diem hunc mihi, Hagiophila, quin & tibi, feliciſſimum luxiſſe iudicarem, ſi poſſem,

Digitized by Google

poſſem hanc ſanctam abdicationem obtinere à te, & perſuadere, vt te omnino, rè nullâ exclusâ, Deo Parenti optimo conſignares. Quidquid præ te feras, nondum illius es; paruulis plicis inuolutum eſt cor tuum, quibus obtegis vanos illos tuos in aliquam creaturam affectus; Amor ille tuiipſius, quo cupis eminere, amari, blandéque haberi ab alijs, optimam cordis tui portionem occupat, vix angulus Deo relictus eſt. Vbique te quæris; quidquid cupis, appetis vehementer, & cedere Deum, illóſque qui te gubernant, neceſſum eſt. Non acquieſcis eorum voluntatibus, niſi aliquod tuum commodum intercedat; tot inepta propoſita, tot inſana deſideria, tot vanę animi occupationes, tot reſpectus humani obſident miſerum cor tuum, & circumuagantur, aut inuadunt, vt illud ditioni ſuæ ſubijciant, excludántque illum, cui iſtud vni tradidiſſe videbaris. Itáne, Hagiophila, ſemper inſanies, nunquam eris circumſpecta, & toties à creaturis illuſa nondum ſapies, adhuc decipi te ſines?

poſt tot acceptas ab ijs iniurias & affli-ctiones, nondum dolos & perfidiam illarum deteſtaberis? tantáne delibera-tione opus eſt, vt eas deſeras, & vt tan-dem aliquando te dones tuo Creatori? quid per tot recidiuas, tantámque in-conſtantiam tuam obtines? omnis vita tua, & flos annorum cadendo, ſurgen-dóque, & iterum recidendo reſurgen-dóque peragitur: quæ, malum, iſta infi-delitas? poſt tot gratias & tanta lumina tibi à Deo conceſſa, potéſtne turpior perfidia excogitari? IESVS & illius Amor nunquam erunt Domini cordis tui? ſemper miſella anima tua erit tua-rum præda paſſionum, & cuiuſuis arbi-trio libidinique exponetur? ô vagam te & mutabilem! aperi tandem mentis ocu-los, & ingratitudini, perfidiæ & incon-ſtantiæ tuæ modum pone, & iam nunc te conſigna Amatori animæ tuæ, trade te Deo penitus, ea quâ fieri par eſt, ratio-ne, ac ſeriò proteſtare nihil deinceps fo-re tam validum, quòd labefactare con-ſtantiam tuam poterit, aut minimùm de

iuſtis

iuſtis illis & ſolemnibus propoſitis decerpere. Quiſquis volet, Hagiophila, aliò ſe conferat, tu caue, ne alteri quàm Deo te dones, ſis tota illius, ad illum contende, neque aliud quære quàm ipſum, ſanctiſſimámque ipſius voluntatem; & tunc demum, te reputa mortalium feliciſſimam: & ſi quando ſubierint mentem cogitationes, quæ auocare & contrarium ſuadere niterentur, memineris illicò trium prærogatiuarum felicitatis tuæ, quas tibi in ſolatium relinquo.

Prima prærogatiua eius, qui ſe Deo penitùs tradit, eſt illa immunitas & exemptio à ſeruitute & fallacijs creaturarum, quæ ſubiectum miſerum cor ſeriùs aut ocyùs opprimunt, atq; affligunt, ſcilicet veriſſimũ eſt, quod quidam cecinit:

Sola ſalus ſeruire Deo, ſunt cætera fraudes.

Neque magis aberrat Thomas de Kempis, dum ait: *Miſer es, vbicunque fueris, & quocumque te verteris, niſi ad Deum te conuertas,* a Res manifeſta eſt, &

a *De Imit. lib.* 1. *cap.* 22.

& experientiâ nimiùm probata, nullam dari creaturam, cui fidi ſecurè poſſit, neque vllam eſſe idoneam, quæ plenè animis noſtris ſatisfaciat. Quis àmbigit, quin ſomnes Orbis diuitiæ cunctæq́ue voluptates, mera ſint ſomnia & deliria? fuit hæc Regij Vatis opinio, qui diuitibus loquens ait: *Viri diuitiarum dormierunt ſomnum ſuum, & nihil inuenerunt in manibus ſuis.* Et quotquot rectè iudicant, in eandem ſententiam concedunt. Iobi amicus, gaudium peccatoris ad inſtar puncti eſſe aſſerit, & Tertullianus voluptates omnes vocat momenta voluptatum; & ſicut aggregata mille puncta, ſi Philoſophis credimus, punctum vnicum non excedunt, ita omnes mundanorum voluptates, omnes dignitates, omnes pompæ, omnes honores, omnia denique illorum bona, cùm puncta ſint, etſi coaceruentur, non ſunt niſi punctum. In Annalibus S. Dominici memoriæ proditum eſt, Rolandum, eximium illum Cremonæ Doctorem, poſtquam diem cum amicis in omni lætitia-

rum

Digitized by Google

rum genere conſumpſiſſet, noctu domum reuertiſſe, tanto preſſum animi dolore & faſtidio, quanto per diem gaudio diffluxerat: quò nunc (ſecum tacitus aiebat) eæ voluptates, quas hodie cepi? vbi epulæ, vbi ioci, vbi choreæ, vbi tam chara amicorum ſocietas, quò iſta abiere? ex omnibus mihi nihil reliquum eſt, niſi nauſea de celeri illorum tranſitu, & conſcientiæ vulnus de tempore malè collocato, alijſque ſceleribus, quæ ibi contraxi. Hæc aduerſio plurimùm illi profuit, nam ſtatim decreuit, animum ſuum à vanis illis ſolatijs abſtractum, integrè Deo conſignare, cuius rei gratia Ordinem Diui Dominici ingreſſus eſt. Quis prætereà ignorat, non plus fiduciæ in hominibus (vti magni potentéſque ſint) quàm in caducis illis delicijs collocari debere? non magis fidendum homini, qualiſcumque ille ſit, quàm aſſeri putrido carioſóque; inniti ſubſidio, authoritati, amicitiæque perſonæ alicuius, eſt inniti ligno putrido, inquit Origenes, ad rem ingenioſè connectens duas propoſitio-

poſitiones Moyſis & Ieremiæ: *Maledi-ctus qui pendet in ligno*: & *Maledictus homo, qui fidit in homine*; *a* quaſi vnum idémque eſſet lignum carioſum, aut arbor mortis, cui ſcilicet malefici affigebantur, & homo qui natura ſua, & ab animi mobilitate mutari poteſt, & fallere. I nunc, & fide creaturis, huic homini, huic Principi, huic amico, huic familiari, modò memineris, aſſerem eſſe carioſum, & lignum, in quo funeſtum exitum conſequaris, & fortaſſe mortem ipſam aut corporis, aut animæ. Nunquam Domino ſeruiam, qui mori poſſit, aiebat B. Franciſcus Borgia: tu fac ampliùs aliquid, & dic: Nunquam amabo creaturam, vt in ea affectum & fiduciam collocem, quę deſtituere aut fallere me queat. Re minimâ opus eſt, vt cor humanum immutetur, ſufficit vna ſuſpicio, minima offenſiuncula, aliqua æmulatio, apprehenſio leuis deſpicientiæ; ipſa demum temporis diuturnitas frigus aliquod afflat cordibus amore mutuo maximè

a *Deut.* 21. *Ierem.* 17.

ximè incenſis: & poſt hæc à tali inconſtantia ſolidum aliquod fulcrum exſpecta. Carolus VII. neminem in toto Regno agnoſcebat, cui magis fidere poſſe videbatur, quàm cuidam militiæ Duci. Dederat is talia fidelitatis ſuæ argumenta, vt Rex immobilem exiſtimaret: nihilominùs cepit eum aliquando curioſitas, vt inquireret, forétne aliquid, quo poſſet ad defectionem, aliúmq; quærendum Dominum ſollicitari? Sereniſſime Rex, reſpondit, deſpicientia. Deſpicientia, inquit Rex, facere id poſſet? imò verò, oppoſuit, deſpicientia meæ perſonæ id faceret, & Majeſtatem tuam rogo, ne lubeat experiri. Si me audis, Hagiophila, nulli perſonæ te dedes, citiùs, aut ſeriùs mutabitur; & ſi te non fallet, tamen te deſtituet aliquando, niſi fortè ſit immortalis. Si verò tantum te tenet deſiderium innitendi alteri. amandi, cor & affectum tuum largiendi, innitere Deo, vnicè illum ama, & te integrè illi largire: in eo ſolo vera quies ſolidúmque gaudium reperitur, quæ eſt altera illius prærogatiua.

Digitized by Google

rogatiua, qui ſe Deo plenè tradit. *Valde auarus eſt, cui Deus non ſufficit*; a Ille ſupremum bonum eſt, & omnium bonorum gaudiorúmq; excogitabilium fons, & origo, nulliq́ue ſubiectus mutationi, quid te illi donare reformidas? aut quies, & pax, & ſolatium non datur, aut ab hoc amico datur: *Dura ſunt omnia, & tu, Domine, ſolus requies*, aiebat S. Auguſtinus: b cætera affligunt, ij autem qui te fruuntur, tuiq́ue ſunt, nouam ſemper in te reperiunt ſuauitatem. Noſtrorum Regum aliquis olim monile pretioſum dedit mulieri, hoc inſcriptum lemmate; *Qui me habet; non habet, quod vltra deſideret.* Dictum audax & temerarium, cùm ſolus Deus ita loqui poſſit, plenéque votis, & deſiderijs ſatisfacere. Qui in Mundo ſunt fortunatiſſimi, quamquam diſſimulent, in ſpinis ſunt, & maximis perturbationibus agitantur, ſi illos Deus deſtituerit, neque amicitiæ ſuæ compotes fecerit; vti è contrario qui Dei eſt, illiq́ue omninò deditus, parem cum Angelis conditionem obtinet, nec minori, quàm illi,

a *Bernard.* b *Lib. 6. Confeſſ. cap. 16.*

illi, animi pace perfruitur, hanc etiam deuotionem ſuam, minimáque ſolatia, quæ Deus famulis ſuis impertit, omnibus terræ delitijs, & mille Mundorum imperium anteponit. O quàm volupe eſt audire egregias illas animas, quæ omnem affectum ſuum in Deo collocârunt, neque alibi, quàm in eo quietem reperiunt! Narrat P. Balthaſar Aluarez, ſibi Superiori, quendam noſtræ Societatis Concionatorem, dum conſcientiæ rationem reddere, dixiſſe, quod ſi quidquid Deus gratum iucundúmque in hac rerum natura condidit, accumularetur, fierétque æternum, tanti iſtud facturus non eſſet, quanti ſolatia, quæ ex Dei communicatione per horæ quadrantem hauriebat. Doctiſſimus Suarez ex noſtro Ordine fuit eiuſdem opinionis, dum aſſeruit, malle ſe ſuam omnem ſcientiam amittere, quàm negligere vnam horam Meditationis, & occaſionem cum Deo conferendi. Quædam alia perſona id frequenter in ore habebat, nolle ſe permutare illa ſolatia, quæ ex vnica Communione

munione colligebat, cum omnibus iјs voluptatibus, quas homines ſimul omnes ex creaturis capiunt. O Deus quies vnica eorum, qui te quærunt, immitte nobis tantum creaturarum faſtidium, vt blandè compellamur ire ad te! ô amor vnicè amande, imple corda noſtra amaritudinibus, & ſatura fallacijs, quas inferunt omnes ij, quos amandos iudicamus! fortaſſe hinc diſcemus ſapere, & tandem quamuis ſerò, rapiemur ad te, vt plenè ſimus tui, vtque viuamus in ampla illa quiete, quâ fideles tui amantes perficiuntur.

Addamus aliquid de tertia prærogatiua, quæ complet felicitatem eius donationis ſuiipſius, quæ Deo fit: Eſt aliquid, exemptum eſſe ſeruitute & fallacijs creaturarum; plus eſt, eſſe in quiete admiranda, & ſtabili; ſed gaudium inde proueniens, quòd quis Deo adhæreat, & intimè gratiam beneuolentiámque illius acquiſiuerit, nullo ſtudio ad eam occupandam omiſſo, incredibile eſt, præſtátque gaudijs omnibus, quæ poſ-
ſent

ſent hîc in terris obtineri. Tale gaudium fuit B. Angelæ de Fulginio, quo ſic affi-ciebatur, vt diceret ſe non permutatu-ram cum omnibus vel licitis, vel illicitis voluptatibus omnium creaturarum; ad-debátque, etſi anima illius capax foret triſtitiæ (vti in hac mortali vita fieri neceſſe eſt) ſe nihilominùs illic con-claue gaudiorum habere, dum ſe Dei filiam ancillámque reputaret. Magnum diſcrimen eſt inter gaudia Mundano-rum, & gaudia filiorum Dei: illorum gaudia ficta ſunt, & ſpeciem tantùm habent gaudiorum, internos animi do-lores, & vulnera diſſimulantium; at fi-liorum Dei ſolida ſunt, interna, & con-tinua, & ita illis propria, vt ſolis conue-niant, nullâ eorum ſpe alijs relicta; & quamquam ſubiecta ſint quibuſdam tri-ſtitiæ motibus, illa tamen ſic ab affluen-tia gaudij temperatur, vt vix triſtitia dici debeat, quod S. Paulus his verbis diuinè innuit: *Quaſi triſtes, ſemper autem gau-dentes*. in quæ ſic D. Auguſtinus: *Triſti-tia noſtra habet quaſi, gaudium noſtrum*
non

non habet quaſi, quia in ſpe certa eſt; & non dicit Apoſtolus, quaſi gaudentes: a id eſt, Serui Dei capaces non ſunt veræ triſtitiæ, ſunt autem ſolidi gaudij, cùm ab ijs gaudij fons, qui eſt à Deo, & in Deo ſolo, auferri non poſſit.

An non ſentis, Hagiophila, aliquem huius gaudij appetitum? vis illud obtinere? affige te Deo. *Vis habere gaudium ſempiternum*, inquit Auguſtinus, *adhære illi, qui ſempiternus eſt.* Mundum mundanis relinque, pars tua ſit Deus, cui te melius quàm antehac conſigna; ſi iſtud nunc obtinere abs te poſſis, reperies in illo quietem tuam, tuam ſalutem, tua gaudia, & quandam omnium bonorum complexionem: hoc pretio hunc amicum repudiabis?

Si Lectio hæc non ſufficit, aut non arridet, proſequere ea de Conformitate in Rodericio, quæ manè deſignaui, ſaltem quatuor aut quinque capita, ad quæ perueneras. Aut lege cap. 37. & 59. libri 3. de Imitatione Chriſti.

Sequitur Examen.

EXA-

a *In pſal.* 48.

EXAMEN CIRCA TEMPERANTIAM, & Sobrietatem.

HInc cognoſces, an habeas in Sobrietate perfectionem.

Primò; *Duas duntaxat in die refectiones ſumere, niſi neceſſitas aliud exigeret: quam in rem dicere ſolitus erat S. Petrus Luxemburgenſis, non comedere, eſſe Angelicum; ſemel in die comedere, eſſe Sanctorum; duplicem refectionem ſumere, eſſe hominum, & ſæpius id ſi fiat Brutorum eſſe.* Secundò, *In ordinarijs refectionibus, neceſſitatis modum non excedere.* Tertiò, *Nunquam comedere ad ſaturitatem, aut tantum, vt ad ſtudia, ad lectionem, ad orationem aliáque exercitia reddaris ineptus.* Quartò, *Aliquantulum ſe mortificare, tum quoad ciborum qualitatem, tum quoad quantitatem.* Quintò, *Non ita cibis immergi, vt non attendamus aut lectioni, quæ ad menſam fit, aut ſermonibus aliorum, aut pijs conſiderationibus, quas habere nos oportet, dum ſoli ſumus, vel ab alijs ſiletur.* Sextò, *Non vorare, neque tantâ auiditate comedere, vt cibus non rectè maſticetur.*

Septimò, *Non appetere delicatiora, neque in victu, neque in potu.* Octauò, *Vinum moderatè diluere.* Nonò, *Non bibere vltra neceſſitatem.* Decimò, *Sine eâdem, extra conſuetum refectionis tempus non manducare, niſi permiſſum ſit, ne ſenſualitati, aut ineptæ aliorum conſuetudini obſequaris.* Vndecimò, *Non indulgere gulæ comedendo fructus, dulciaria aliáſque cupedias ſiue priuatim & furtim, ſiue publicè, & cum alijs.* Duodecimò, *Diebus ieiunij non excedere in ſumenda collatione.* Decimò tertiò, *Non plus idcircò ſumere, quòd ſequenti die ieiunandum ſit.* Decimò quartò, *Diebus eſurialibus, non ita ſe in prandio ingurgitare, vt cœna, etiam quouis alio die, valetudinis cauſa omitti poſſet.* Decimò quinto, *Parcè cœnare.* Decimò ſextò, *De victu nunquam queri.* Decimò ſeptimò, *Non loqui de bonitate vini, ciborum, aliarúmque lautitiarum.* Decimò octauò, *Interdiu de cibis non cogitare.* Decimò nonò, *Conuiuia declinare, & abſtinere ab eſcis calidioribus, quæ aliquod caſtitati detrimentum adferre poſſent.*

Sequi-

Sequitur tempus ad aliquam partem Officij diuini, aut alterius Orationis vocalis; quam excipit Conſideratio.

CONSIDERATIO.

I. QVanta felicitas, exemptum eſſe tyrannide inſatiabilium deſideriorum, quæ ſola nos reddunt infelices! deſideria deſiderijs creſcunt, & vno expleto, quatuor, vel plura alia ſubitò enaſcuntur. Vnicum eſt deſiderium rebus omnibus pretioſius præſtantiúſque, ſcilicet, nihil aliud velle, neque deſiderare, quàm facere Dei voluntatem.

II. Placeat hominibus, quiſquis volet, ego nolo alteri placere quàm Deo; cùm certus ſim, me eius famulitio indignum, ſi cupiam placere creaturis. Maiorem mihi arrogare gratiam non poſſum, quam Paulus qui dicebat: *Si hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem.* Quid præſtat, an Chriſto placere, an homini? quiſque pro ſe iudicet, ego, quid mihi agendum ſit, noui.

III. Tota vita mundanorum nihil aliud eſt, quàm quædam compoſitio

vultûs affectata: nunquam riſum & lætitiam magis ſimulant, quàm quando cor lacrymis diffluit. Forment effingàntque, quantum voluerint, nunquam peruenient ad lætitiam eius animæ, quæ nihil præter Deum quærit, quæ rectà in illum tendit, quæq́; aliud non vult, quàm obſequi eius diuinis voluntatibus.

IV. Neſcio, quo ſpectet eorum glorioſorum ambitio, qui cuperent eſſe eximij, & à nemine dependere; faceſſat hæc inſania: ſi mihi optio daretur, vt vel à me vno dependerem, vel in omnibus, & per omnia à Deo, facile deligerem: glorioſum mihi foret ab eo dependere, & infeliciſſimum, ſi meæ voluntatis dominus & arbiter eſſe permitterer: ceſſit mihi iſtud ſemper peſsimè. Volo, & placet, vt Deus ſit vnicus mei rerùmque mearum moderator.

V. Accidat quidquid euenire poteſt, peſtilentia, bellum, fames, infamia, vituperium, calumnia, iactura bonorum, valetudinis, vitæ: plus oculis meis iſta diligam, quòd illic reperiam diuinam volun-

Digitized by Google

voluntatem; inopiam oſcularer, ſi me adiret, amplecterer ambabus vlnis omnes Cruces vniuerſi, ſi eas Deus imponere dignaretur; poſtquam didici, nihil citra diuinam voluntatem, in tota rerum natura, accidere, quamquam caro obluctetur, moleſteque ferat, animo tamen læto alacrique excipio omnia, & complector.

VI. Sumne maior Dominus quàm Chriſtus IESVS? ſumne dignior Princeps quàm Seraphini? ſumne Monarcha excelſior, quàm omnes ij Reges Regni cælorum? at hi omnes non alio nomine magni, digni, excelſique ſunt, quàm ob magnam ſubmiſſionem, qua ſe omnibus Dei voluntatibus ſubiecerunt. Dixere: Tua voluntas fiat, ô Deus! hac ſemper vſi, in hac omne ſtudium ſuum, omnemque gloriam collocarunt. Quæ iſthæc foret impudentia, vt aliter facere velit terræ vermiculus, & ex æquo cum diuina, ſuaque voluntate paciſci! nihil ſapientiùs, quàm ſapientes imitari.

Digitized by Google

Hora relaxandi animum, deinde Officij diuini, aut aliarum Precum vocalium, Viſitationis Venerabilis Sacramenti, tum præparationis ad ſequentem Meditationem.

III. MEDITATIO.

De exemplis Sanctorum in hac Conformitate.

Oratio præparatoria ſolita.

P*Ralud.* I. Propone tibi animas nonnullas ad tantam gloriam euectas, vt inter Seraphinos conſideant, eaſque interroga, qua ratione illum gloriæ gradum ſint conſecutæ. Reſpondebunt: conformando voluntatem noſtrã cum diuina: quemadmodum aliquæ reſponderunt aliquando B Stephanæ de Soncino, in quadam illi facta reuelatione.

II. *Pralud* Pete gratiam, vt ſanctorum exemplo ſtimuleris ad nihil volendum, niſi quod vult Deus.

I. *Punctum.* Conſidera primò, optimi Iſaaci Reſignationem, qui etſi præuide-

videret paterni animi decretum, poſſetque fugâ ſeſe eripere, vti iam perfectâ ætate & viginti quinque annorum vir, acquieuit tamen omnibus modis, & flexis genibus Parentis gladio caput ſubiecit. Secundò Dauidis, dicentis Deo: *Vt Iumentum factus ſum apud te*, quæ eſt aptiſſima ſimilitudo ad veram Indifferentiam ſignificandam. Iumentum enim obſequio promptum eſt, nulla habita temporis, aut loci, aut vectoris, aut oneris ratione. Tertiò IESV Chriſti, cui nihil intererat, ſeu in Nazareth fabri officio & colligendis lignorum ſarmentis exerceretur, ſeu Concionibus per Iudæam habendis, patrandiſque miraculis inſudaret. O inſignem ſuperbiam meam! qui ſemper id volo, quod honorificum eſt, quaſi aliquid dignius nobiliuſque ſit eo, quod eſt ſecundum Dei voluntatem!

II. *Punctum.* Attende primò ad Reſignationem alicuius Angeli, cui cura miſerrimi homuncionis commiſſa eſt: ſit improbus, ſit deformis, ſit monſtrum

hominis: eum curat Angelus per totos quadraginta, quinquaginta & plures annos, eâ promptitudine & voluptate, atque ſi foret ſanctus quiſpiam, aut aliquis ex terræ moderatoribus. Secundò ad illam excellentis iſtius ſerui Dei, qui dicebat: malle ſe ex Dei voluntate, vt vermiculum, repere per terram, quàm ex ſua, inter Seraphinos conſidere. Ad illam S. Gertrudis, de qua Dei filius aliquando Mechtildi reuelauit, illam adeò promptè ſolitam conſentire omni nutui diuinæ voluntatis, vt magis membra cum corde non conſpirarent. Quid ad hæc cor meum! nonne iſtæ lectiones ſunt, quibus omne meritò ſtudium operamque impendas?

III. *Punctum.* Expende primò Conformitatem, quam habuit cum diuina voluntate Catharina Genuenſis, exclamare ſolita: volo quidquid Deus vult, & ſerio animi decreto optarem, vt pars illa mei quæ Deo vel in minimis contradiceret, in puluerem redacta ventis traderetur, aut annihilaretur potiùs. Secundò

cundò illam huius Religioſi, de quo meminit Cæſarius, dicentis, quod ſi Deus condemnare illum vellet, nihil ſe refragaturum, imò ne impediturum quidem, etſi id poſſet vnica Oratione Dominica recitata: Id dumtaxat poſtulaturum, vt nullam tota æternitate cogitationem contrariam diuinis diſpoſitionibus admitteret. Tertiò, Et hanc viri illius Deo deuoti, qui, teſte Salmerone, loco precationum decurſis Alphabeti litteris, Deum rogabat, vt cùm ſciret omnem illarum litterarum collectionem combinationemque; id ex ijs colligeret, quod foret ad ipſius arbitrium & voluntatem; nihil aliud ſe velle, quàm quod eſſet illi conſentaneum. O Deus conſentientium amator voluntatum! cur non in mentem mihi veniunt ſimiles ſententiæ, & inuentiones, quibus approbem in omnibus, & per omnia, diuinæ voluntatis tuæ diſpoſitiones?

Colloquium ad ſanctos, vt tibi donum huius ſanctæ Conformitatis obtineant. Pater, Aue.

Recollectio. Lectio Thomæ de Kempis. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Cæna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Præparatio Meditationis craſtinæ. Examen. Quies, ſed prius triplici genuum flexione honora imaginem B. Virginis, quæ in cubiculo tuo expoſita eſt. Cultus ille magis tibi proderit, quàm exiſtimas: delectatur eo Deipara, & mirum in modum compenſat.

Digitized by Google

Vbi eſt abſconditus Pulcher, quem deſidero? Aug

DECIMVS DIES.

De Amore erga Venerabile Sacramentum.

PRoximè ad metam conſiſtis, Hagiophila, & in tertio die Viæ vnitiuæ. Et quamuis non ignorem, Orationem, Exercitium Præſentiæ Dei, & deuotionem erga Virginem Matrem, eſſe media efficaciſſima ad nos Deo vniendos; quia tamen omnia, ſpatio octo vel decem dierum tractari non poſſunt, & certiſſimum ſit, nulla re facilius hanc internam cum Deo communicationem, & quam proſequimur in hac vita, vnionem cum sum̃o noſtro bono acquiri, quàm conſideratione, Amore & frequentatione diuinæ Euchariſtiæ, quæ merito nomine Communio, tanquam vnio hominis cum Deo appellatur, hodiernum diem illi concedemus; fructus, quem inde hauries, clariùs patefaciet rationem inſtituti mei.

Viſitatio Venerab. Euchariſtiæ. Et præparatio ad meditandum.

I. MEDITATIO.

De Amore, quem Deus in Venerabili Sacramento nobis teſtatur.

Oratio præparatoria conſueta.

P*Ralud.* I. Repræſentabo mihi viſionem illam, S. Catharinæ Senenſi perquàm familiarem. Intuens ſacram Hoſtiam in manibus Sacerdotis, videre ſibi videbatur fornacem ardentem, ad inflammandos omnes illos, qui propius acceſſiſſent, idoneam.

II. *Pralud* Vtinam accendar hoc igne amoris, qui eſt in diuiniſſimo Sacramẽto! quandoquidem illic Deus ſe collocauerit, vt eum amarem.

I. *Punctum.* Quantum fieri poteſt, Amicus Amico præſens eſſe deſiderat, idque vnum eſt Amicitiæ argumentum. Omnia Deus excogitauit, egitque, vt ſuum erga homines Amorem teſtaretur; cumulauit illos beneficijs, contulit naturam vitæ, ſenſûs, rationis participem, illam ipſe ſuis manibus ad imaginem & ſimilitudinem ſuam efformauit: dedit

dedit illis cor procliue propenſumque ad Amorem, addidit prætereà ſeueriſſimum mandatum, vt toto illum corde diligerent: & vt nihil omitteret (ne obijci ab hominibus poſſet, rem eſſe arduam, illum amare, qui ſub aſpectum non caderet) oculis noſtris & ſenſibus viſibilem palpabilemque ſe præbuit ſua Incarnatione: *Verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis, vt*, Teſte Auguſtino, *Familiarius diligeretur ab homine*: & quia hoc tantùm erat ad triginta tres annos, vt ſe futuris quoque ſæculis præſentem ſiſteret, abdidit ſe ſub ſpeciebus panis & vini, vt indicaret ſe eos amare, quibuſcum eſſe continuò volebat; idque modo tam admirabili, vt non ſit in vno dumtaxat Orbis loco, vti dum viueret, ſed in omnibus regionibus, quacumque terra hominibus culta ſe porrigit, vt præſentiam ſuam omnibus indulgeat; illudque beneficium vſque ad mundi interitum prorogabit. O Deus hominum amantiſſime! quis te viciſſim non amet! merito te Filium homi-

nis

nis indigitabas, cum tanto in hominem amore rapereris. Qua in re animum meum, & ingenium occupo, ſi non excogito modos, quibus teſtificer me diligere te, nihilque mihi eſſe æquè in votis, quàm vt ſemper ſim tecum?

II. *Punctum.* Amico non ſufficit præſentia, ſed quoad fieri poteſt, coniungi vnirique deſiderat. Vbi vera amicitia eſt, ibi vnum cor, vna voluntas, vna res eſt. IESVS in hac vnione exceſſit omnes amantes, vt ſciremus, quanto nos diligeret affectu. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in eo.* En vnionem, cui par eſſe alia non poteſt; maior eſt, inquit Cyrillus, quam ſi duæ ceræ liquefactæ in vnam commiſceantur. Hac vnione vitam Dei viuimus. *Qui enim manducat me, & ipſe viuet propter me,* Ita vt ſuſceptum Chriſti corpus idem in animabus noſtris operetur, quod in corpore cibus alius in ſtomachum demiſſus: hinc nobis vitam gratiæ conſeruat. *Ego ſum panis vitæ, qui de cælo deſcendi.* Quis

vnquam

vnquam aliàs audijt ſimilem vnionem? tales amores? nunquam Amicus ſubſtantiam ſuam, ſeu totum ſe dedit, vt nutriret ſuſtentaretque Amicum. O eximie in Amore! nunquam te tantùm amabo, quantùm amare te vellem. Vellē ſi fieri poſſet, me tibi ita vniri, vt in permiſtione huius tam amabilis vnionis, me ipſe perderem, neque ampliùs eſſem, niſi in te!

III. *Punctum.* Tandem Amicus dat omnia ſua & cum Amico facit communia. Facit id IESVS in Sacramento, tam mirabili, quàm amabili profuſione. Dat nobis corpus, animam, vitam, ſanguinem, quo nihil in rerum natura præſtantius eſt, cum ſit pretij inæſtimabilis. Dat diuinitatem ſuam, veniens cum Patre & Spiritu Sancto; participes nos facit ſuæ gratiæ, & virtutum nobis neceſſariarum, iuxta diſpoſitionem, qua ad hoc Sacramentum accedimus. Venit etiam inſtructus ſuis perfectionibus: nam Amor illius, illius Clementia, Patientia, Humilitas, Omnipotentia mirum

rum in modum ſe produnt in hâc diui-niſſima Euchariſtia. Maiorine Amore communicare ſe quis poteſt? O DEVS liberalitatis infinitæ! deſidero te amare pluſquàm vlla vnquam Creatura te amauit: imo Amore infinito opus foret, vt Amorem rependerem Amori.

Colloquium ad tres Perſonas SS. Trinitatis de tanto collato beneficio. Admirando, Obſtupeſcendo, Amando. Pater, Aue.

Recollectio Meditationis. Electio Teſſeræ, apta erit hæc ex D. Auguſtino: *Vbi eſt abſconditus pulcher, quem deſidero?* aut illa ſancti Bernardi: *Valde auarus eſt, cui Deus non ſufficit.*

Lege partem Officij, aut alterius Orationis vocalis. Audi ſacrum, deinde vaca lectioni ſpirituali.

DISSERTATIO MATVTINA.

De Communione.

PRomiſi tibi, Hagiophila aliquem de Communione ſermonem, & opinio mihi prideminfixa, quòd origo noſtrarum imperfectionum, & fructûs exigui, quem

Digitized by Google

quem in vita ſpirituali colligimus, æquè à Communionibus tepidè, & ex conſuetudine ſuſceptis, atque à malè inſtitutis Confeſſionibus oriatur, facit, vt in re tanti momenti & quàm maxime velim tibi impreſſam, ſtem promiſſo, dictique mei fidem exequar. *a* Sumo exordium à facto memorabili, quod Ciui Ferrarienſi accidit: traduxerat ille adoleſcentiam in magnis difficultatibus pudicitiæ ſuæ, imò ad probroſos lapſus, atque inordinatam viuendi licentiam deuenerat; nihilominus deſiderium ſalutis magnos in anima ſtimulos, & metum damnationis æternæ excitabat; vnde conſilij gratia adijt Confeſſarium ſuum, petijtque, qua tandem ratione poſſet ab hac miſeria, & iſtis peſſimæ conſuetudinis occaſionibus emergere: Viam, inquit Sacerdos, compendioſiorem non video, quam vt vxorem ducas, duc & modò illa non abutaris, in ſaluo es. Obtemperauit conſilio, vxorem duxit, & conſcientiæ pace fruitus eſt.

Verùm,

a *In ſtimulo virtut.*

Verùm, quia Matrimonia æterna non ſunt, intra annos aliquot vxor fatis conceſſit; & en veteres rediere moleſtiæ, eademque, vt olim, carnis pugna; itur ergo in antiquam ſiluam, & nouæ infameſque libidines magis, quàm antehac, animum ipſius lancinabant. Quare iterum ſtatuit virum Religioſum conſulere, vt animæ remedium inueniret; rationem præteritorum illi reddit, & exiguo ſe teneri deſiderio nouæ ducendæ vxoris, ne in malam incideret, & ne ijſdem rurſus periculis exponeretur, quæ iacturam ſalutis adferrent. Optimâ fortunâ Pater hic, aliud omninò à priori, medium ſuggeſſit: Domine mi, inquit, ſi aliquid tribuis fidei meæ, frequenta ſacram ſynaxim, ſæpiùs ad hanc menſam accede, octauo quoque die ſume hunc panem Angelorum, & intra pauculas ſeptimanas ab hiſce tentationibus liberaberis, nullaque inter virtutes omnes tibi charior erit, caſtitate. Acceptiſſimum illi fuit iſtud conſilium, eoque vſus per aliquod tem-

temporis interuallum, ita ſe leuatum ſenſit ab eo Amoris appetitu, omnibuſque carnis rebellionibus, vt in nouo quodam ſolatiorum orbe viuere ſibi videretur, diceretque identidem: heu! cur vnquam vxorem duxi! ah cur in primis meis difficultatibus homo non occurrit, qui mihi frequentationem Sacramentorum ſuaderet! non perijſſem, nunquam matrimonio me copulaſſem, & per cupiditatum mearum moderationem reddidiſſem me parem Angelis. Vtinam reperiſſem tum temporis Confeſſarium, qui talem ægro mihi medicinam propinaſſet! viuerem nunc hominum fortunatiſſimus; non tamen omninò miſer ſum, quandoquidem poſt tot toleratas miſerias iam caſtum me, & ex animi voto, continentem experior.

Ab hac hiſtoria tranſeamus ad inſolitum ſtuporem, quo ſæpe defigor. Veriſſimum eſt, & hac proximâ experientia luculenter comprobatum, idcircò mundanos homines diu in ſordibus

bus ſcelerum ſuorum volutari, ſemperque in peius ruere, quòd Sacramentorum & maximè Euchariſtiæ frequenti vſu abſtineant: a *Aruit cor meum, quia oblitus ſum comedere panem meum.* Panis eſt vitæ (*Ego ſum panis vitæ*) animam nutriens & vitam gratiæ conſeruans, & corroborans aduerſus tentationes. Reipſa experimur, etiam ſceleratiſſimos, aliquot diebus, poſt huius ſacratiſſimi cibi ſumptionem, à peccatis ſe continere, non aliunde quàm ab efficacia huius Sacramenti recens vſurpati, quod animos illorum aduerſus hoſtiles impetus obfirmat. Extra dubium eſt, quin maxima hominum pars defectu frequentis Communionis, in ditionem peccati dæmoniſque redigatur. At vnde euenit (atque id me tenet attonitum) quod plures & in ſæculo & in domibus Religioſis, qui diuina hac eſca ſæpiſſime fruuntur, tam parum in virtute promoueant, poſt centenas & ſexcentas Communiones,

æquè

a *Pſal.* 101. *Ioan.* 6.

æquè ac ante ſuperbi, æquè maledici, ambitioſi, vani, impatientes, æquè ſenſuum ſuorum cupiditatibus obſequentes, & poſt plures annos iiſdem; imo grauioribus imperfectionibus obnoxiij ſint? quis huius mali fons? quandoquidem hic panis Angelorum ſit panis benedictionis, qui omnia gratiarum fauorumque genera continet? Siſtere is poteſt belluinam paſſionem Amoris, & emendare effrenem vitam hominis diſſoluti, quòd octauo quoque die per tempus aliquod ſumptus ſit; & curare nequit morbos ſpirituales minoris momenti in pluribus Religioſis, qui eundem bis terue in hebdomada, & fortaſſis quotidie, aut in anno centies vſurpant. Hic ignis Amoris non conſumit illam linguæ licentiam, illum affectum vanitatis, illum humorem propriæ æſtimationis, illum contemptum Regularum, obedientiæ, minimarumque rerum, neque inordinatas illas libertates, à quibus in vita tepida negligentique continentur? Diuiniſ-

uiniſſimum hoc Sacramentum, quod tam admiranda alibi, vbi animæ recipiendis illius affectibus minùs aptæ videntur, operatur, quidni eadem ſimili ratione patrat in ijs, quæ meliorem præ ſe ferunt diſpoſitionem? hoc profectò demiror vehementiſſimè, neque ſatis colligere me poſſum, neque promptè aliquod huius rei argumentum reperire.

Tamen omnibus maturè diſcuſſis, atque perpenſis, exiſtimo eò tendendum eſſe, vt dicamus cauſam huius exigui profectus, qui ex tot Communionibus percipitur, ſiue à ſæcularibus, ſiue à Religioſis, non prouenire aliunde, quàm ab indeuotione & modico feruore, quo ad ſacrum hoc conuiuium acceditur. Non præmittitur debita præparatio, in ipſo actu communionis torpet tepetque animus; gratiarum actio, aut prorſus omittitur, aut perfunctoriè negligenterque fit; atque hæc vnica eſt omnium, quæ recenſui, incommodorum ratio. Vt verò ijs occurras, au-

thor

thor tibi ſum, chara Hagiophila, vt mo-
dum, quem præſcribam, adhibeas tribus
illis partibus, ne tepiditate tua dedeco-
res hoc adorandum Sacramentum, &
ne adnumereris ijs perſonis, quæ inuti-
liter & ſine fructu illud ſumentes, vix
effugere poterunt vindicem manum
Dei omnipotentis, qui maiorem in hac
ſacra menſa, quam vſquam alibi, fideli-
tatem, honorem atque reuerentiam me-
ritò requirit.

Fac igitur vt præparatio tua ſit, qua-
lem eſſe oportet, id eſt primò Feruens,
per magna ardentiaque communican-
di deſideria, cùm veriſſimum ſit D. Au-
guſtini aſſertum: *Deſiderando capax ef-
ficeris, vt implearis.* Omnes huius ſa-
cerrimi panis amantes fuêre in ſimili-
bus deſiderijs admirandi: Beata Aga-
tha de Cruce hinc, incredibilem in mo-
dum, languebat; & Sancta Catharina
Senenſis, tam inſolitam illius famem
patiebatur, vt ſi quando cogeretur ab-
ſtinere, linqueretur animo, morique vi-
deretur. An non fas eſſet, pro amabi-

liſſimo IESV, quem excipere volumus, imitari ardores languoreſque eorum, qui Creaturas amant? quique ad ſolum rei amatæ aſpectum continuò ſuſpirant & languent? Lectorine ruborem incutiam, an potius cor illius in hunc panem Angelorum inflammabo, narratione eius, quod puellæ Communionis deſiderio accenſæ euenit? Monumenta Ordinis D. Dominici produnt Beatam Imeldam Bonnonienſem non niſi annorum circiter vndecim, ſed iam ſacro habitu indutam, hoc modo atque hac occaſione obijſſe. A reliquis ſororibus optimè inſtructa de bono Communionis, tanto eius fruendæ voto, affectuque rapiebatur, vt moram omnem dilationemque tolli enixiſſimè poſtularet. Verùm, quæ illi præerant, non rebantur id tantillæ ætati concedendum. Itaque cum aliquando cæteræ ſacram menſam accederent, hæſit illa in chori angulo lacrymis indulgens, deploranſque, quòd capax tanti beneficij non foret. Lacrymæ tantoperè diuinæ

uinæ bonitati placuerunt, vt miraculo obtinuerint illud, quod ſuperiorum gratiâ non potuerant adipiſci; dum enim ſic affligitur, ſacra hoſtia videntibus omnibus è Tabernaculo egrediens, in aëre ſuſpenſa, ſupra caput paruulæ Imeldæ conſiſtit. Quo prodigio attonitæ ſorores monent Sacerdotem illicò, qui acceſſit & hoſtiam priùs patenæ impoſuit, deinde diuino inſtinctu admonitus, tandem Imeldæ porrexit. Hæc, vt erat flexis genibus, dum tam ſingulare, tantiſque votis & ardoribus exoptatum beneficium capere animo non poteſt, ſubito exſpirauit, non ſine maxima Religioſarum, aliorumq́ue, ad quos breui fama dimanauit, admiratione. En quid ſit magno teneri Communionis deſiderio! Sed præter deſideria, etiam conſiderationes & induſtriæ adhibendæ ſunt: quibus in rebus Beatus Aloyſius Gonzaga non deerat, cum ſe tribus ante diebus per preces, per pœnitentias, & per pium colloquium de Venerabili Sacramento

pridie quam communicaret, inſtitutum, diſponeret. Beata Agatha de Cruce, Religioſa Sancti Dominici, præparabat ſe noctu, triplici corporis diuerberatione, & prece prolixâ, ad cuius finem humi proſtrata extenſiſque brachijs in crucis formam, ſuorum veniam peccatorum poſtulabat. Non aio fieri tantundem debere, & probè cauero, quis enim crederet? conor tamen efficere, vt appareat, nulli parcendum eſſe labori, quo quis diuino hoc conuiuio dignum ſe præſtet. Imprimis maior eo die in ſurgendo diligentia adhibenda eſt, imo prodeſſet ſolito citiùs è lectulo ſe tum proripere: fertur Ioanna Antillonia eiuſdem Ordinis, ſummo mane ſurgere ſolita, vt diutiùs orationi vacaret, quando illi erat ad ſacram ſynaxim accedendum. Secundò, præparatio ſit Pura per nitorem Conſcientiæ, non ſolum à peccatis mortalibus, verùm etiam venialibus, ita vt ſaltem nulli illorum ſimus affecti, imò ne ipſis quidem occaſionibus,

Digitized by Google

bus, quæ ad ea deducere nos poſſent. Vnde inſtituenda eſt exacta Confeſſio, aut ſincerus actus Contritionis exercendus, ſi ſimus ſolis peccatis venialibus infecti. DEVS ipſa puritas eſt, an non ergo iure meritiſſimo maxima conſcientiæ puritate adiri debet? hanc ob rem olim in Eccleſiâ, priuſquam Communio diſtribueretur; elata voce clamabat Diaconus: *Sancta ſanctis.* Et IESVS ipſe ſeruator noſter, qui in ſtabulo natus erat, & poſitus in ſordido præſepi, quique mori ſtatuerat in Monte Caluariæ, fætoribus ſpurcitijſque referto, quando voluit inſtituere pretioſi ſui Corporis Sacramentum, mandauit vt id fieret in Cænaculo locoque apto, nitido, ſtrato & benè diſpoſito. *a* Tertiò, ſit Libera, id eſt, abſtracta ab affectu Creaturarum. Omnes enim paſſiones affectioneſque captiuam detinent animam, atque impediunt, ne dignè & cum fructu ſuſcipiatur DEI filius, qui cor ab omni re creata vacuum eſſe de-

a *Marc.* 14.

ſiderat, vt ſeipſo replere poſsit: eadem animarum noſtrarum ratio eſt, quæ ſtomachi laborantis, aut vitioſis humoribus oppleti: fruſtra bonum alimentum illi ſuppeditas, parùm aut nihil proficitur; fruſtra etiam Chriſtum ſumis, illum vitæ panem, niſi prius peccantes illos humores, illas erga te & alios affectiones immoderatas expellis; nihil hic excellens cibus proderit. Imò vnicus talis affectus ſufficit ad impediendum omnem mille Communionum fructum, bonamque animæ ſanitatem. Quid prodeſt Aquilæ, Aui Regiæ in altum eniti, vt ſolito volatu ſolem proximè contingat; ſi exiguo ſe ſentit funiculo irretitam? Anima miſera! quantumuis Regia ſis Deique filia, vnico minutulo affectu impedire detinerique potes! paruum iſtud vinculum capax eſt, vt non ſolum acceſſum, ſed etiam ipſum ſolis tui aſpectum tibi eripiat. Indubitatum id eſt, quiſquis voluerit ex Communione fructum & ſolatium reportare, is animum ab omni re ter-

rena euacuet, neceſſe eſt. Ipſe IESVS duo in rem præſentem B. Agathæ (cuius non ſemel antè memini) tradidit: primum, vt ab omni creaturâ ſe abſtraheret; alterum vt diuinæ prouidentiæ ſe penitùs committeret; poſt hanc inſtructionem meliùs ſe præparet, qui poteſt.

Quod attinet ad Cōmunionem, complectendo etiam ſacrum, quod priùs auditur, ipſa quoque tribus conditionibus ſtipanda eſt. Primò, Humilitatis & annihilationis ſuiipſius, vt quis indignum ſe hoc incomparabili fauore reputet, per conſiderationes ad hunc affectum opportunas, tum vitæ præteritæ, tum præſentium imperfectionum, tum aliorum, qui meliorem animi diſpoſitionem ad hanc menſam adferunt, & rerum ſimilium. Secundò, Attentionis, amore & reuerentiâ pleniſſimæ, exercendo actus Amoris, & Fidei circa hoc Auguſtiſſimum Sacramentum, qui miram in nobis attentionem excitabunt,

cùm æquiſſimum ſit, eam hîc eſſe magis ſingularem maiorémque, quam in quouis alio negotio, ſiue ob Maieſtatem Dei viuentis, quem ſumus excepturi, ſiue ob beneficia & gratias, quas ab hoc amantiſſimo Patre expectamus. Circa quod notandum eſt, plures Theologos in eam ſententiam conſpirare, *a* quod defectus deuotionis & attētionis actualis in ipſa Communione, & peccata venialia, quæ committuntur ſumendo illam cum animi euagationibus & tepiditate, impediant, quo minùs in anima effectum ſuum producat, & ne vllum gratiæ gradum illi communicet, ob excellentiam huius Sacramenti digniſſimi, & exigentis quodam iure ſuo, vt homo ſe totis viribus illi applicet. Tertiò, precum & magnarum poſtulationum ab hoc ſupremo Rege, & munificentiſſimo benefactore, qui maximè præſtandis beneficijs delectatur, & qui ſeipſum nobis donans, cætera quæ petemus,

a *Vide Suarez in 3. p. tom. 3. diſt. 64. ſect. 4.*

temus, recuſare non volet, modo ſint ad ipſius gloriam ſpiritualémque animæ noſtræ profectum. Præcipuè verò poſtulabimus tum, & ſanctâ quidem importunitate vrgebimus id, quod potiſſimùm deſideramus. B. Maria de S. Benedicto, Ordinis D. Dominici non omittebat quotidie, & maximè tum, cùm communicabat, petere, vt ſibi ſtatim à Cõmunione mori liceret, & voti compos facta eſt. Vtiliſſimum etiam erit eo tempore, rogare IESVM, vt benedictionem ſuam nobis impertiat. Si viſibiliter in domum aut cellulam noſtram ingrederetur, ſubitò ad illius pedes proiecti, illum adoraremus, & vt nobis benediceret, precaremur. Idem præſtemus, quoties oculis fidei cernimus illum accedentem, & iam hoſpitio pectoris excepimus. Vidit aliquando B. Carita eiuſdem Ordinis, Chriſtum ab Ara benedicentem ſororibus, quæ ſumptâ Communione recedebat.

Supereſt gratiarum actio, quam perficient hæc tria: Primò Perſeuerantia,

vt illi minimum horæ quadrans impendatur: tum grates agendo diuino huic hoſpiti, tum compellando Angelos tantæ Maieſtatis ſtipatores, tum è Sanctis ſtipem ſpiritualem corrogando, ab hoc virtutem aliquam, ab altero nouam gratiam: citiùs opinione noſtrâ quadrans abſoluetur. Sancti, qui ritè huius beneficij excellentiam conceperunt, fuêre in ſtudio gratitudinis, recolendáque beneficij memoria admirandi. B. Agatha de Cruce nunquam à Communione templum ſine mœrore deſerebat, & abiens, de via, identidem reſpectabat locum, vbi Venerabile aſſeruabatur, vt relictũ adoraret, & deinde totum diem referendis gratijs conſumebat. Secundò Fiducia, vt cum Chriſto, tanquam cum ſponſo animæ noſtræ amantiſſimo, loquamur, repetendo & rurſus proponendo omnes modicas & magnas noſtras, tũ corporis, tum animæ neceſſitates. S. Thereſia aſſerit, tempus iſtud eſſe negotijs noſtris cum illo pertractandis opportuniſſimum. Tertiò liberalitas ex parte noſtra:

Digitized by Google

ſtra: vt conferamus præſentemúſque munus aliquod in grati animi teſtimonium. Exempli gratia, tolerantiam verborum aculeatorum, propoſitum nunquam de vllâ re murmurandi, victoriam alicuius paſſionis, & ſimilia, quæ Chriſto ſcimus eſſe accepta.

Ad hunc modum, Hagiophila, Communiones inſtituendæ ſunt, ſic accede, aut etiam meliùs; nullam neglige, quin vſurpa, quàm potes, frequentiſſimè; neque vllius rei dolor te magis affligat, quàm ſi aliquam omiſeris: *Vnus ſit dolor, hâc eſcâ priuari*, ait D. Ioannes Chryſoſtomus. Tuus omnis profectus, & emolumentum pendet à modo, quo huic ſacræ menſæ accumbes. P. Balthaſar Aluarez vir eximiæ ſanctitatis, cùm quodam die aliquid boni operis peregiſſet, poſtridie ſub Oratione matutina vidit Chriſtum plenis vlnis ferentem dona, & quaſi pondere opprimeretur, ſubleuari poſtulantem: Imaginare ſic eſſe in Venerabili Euchariſtia, nihilque aliud ab illo deſiderari, quàm vt te bene-

ficijs cumulet; accipies, modò, vti par eſt, accedas.

Adde huic Lectioni, ſi placet, aliquot Capita Tractatûs octaui, ſecundæ Partis Rodericij, aut aliquot ex Libro quarto de Chriſti Imitatione, in his omnibus reperies, quæ deuotionem tuam erga Venerabile Sacramentum inflamment.

A Lectione renoua eandem deuotionem. Ad quam nonnulla ſuggero in meo *ſancto Fauore apud* IESVM deuotione ſecundâ, & octauâ Capitis octaui.

Sequitur præparatio Meditationis ſequentis.

II. MEDITATIO.

De Amore, quem nos Venerabili Sacramento debemus.

Oratio præparatoria ſolita.

I. PRæludium. Propoſito tibi DEO Seruatore, audi illum dicentem: Ignem veni mittere in terram, & quid volo, niſi vt accendatur? vt nimirum ex parte noſtra, illi accendendo, non deſimus.

II. *Prælud.* Pete à Deo gratiam, vt

Digitized by Google

agnoſcere poſsis, quantum debeas Dei Filio, quòd ſe in Sacramento Amoris tanto Amore tibi dederit: & vt accendat in te illum ignem Amoris, quem luculenter accenſum deſiderat.

I. *Punctum.* Fideles amantes ſemper deſiderijs pleni ſunt. Et cui rei meliùs impendere poſſemus deſideria noſtra, quamdiu hanc miſeram vitam degimus, quàm anhelando ad IESVM in Altari præſentem, quam deſiderando ad illum adire, ſalutare, recipere? IESVS eſt *deſiderium collium æternorum*, etiam deſiderium eſt vallis miſeriarum, præcipuè in Altari ſepoſitus. Sponſa illum vocat *totum deſiderabilem*, imò deſideria, & omnium noſtrorum votorum ſcopum. Etiam videmus Sanctos incredibili huius deſiderio arſiſſe, quod vtile eſt conſiderare, & laudabili quâdam impatientiâ languiſſe, quod mirari nos oportet. Abbas Paſtor affirmat, Religioſos ſuos (cùm inſtaret dies Communionis) ſic anhelaſſe ad cæleſtem hunc cibum, vt ceruis, fontes aquarum deſiderantibus,

ſimiles eſſe viderentur. S. Catharina Senenſis tanto ardebat Communionis, & ſe Sponſo ſuo IESV vniendi deſiderio, vt palàm areſceret, & animo linqueretur. Eadem deſideria ſic S. Thereſiam ſtimulabant, vt nullis neque aëris incommodis, aut tempeſtatibus, neque periculis, ab illo adeundo, poſſet impediri. S. Catharina Genuenſis etiam, Communioni proxima admirandam impatientiam, languorémque incredibilem patiebatur: citò, citò, deſcende IESV in cor meum, aiebat. O cor meum! cor omni glacie frigidius! quò tandem iſta hiems animi tui erga hunc cibum Angelorum, poſtquam horum amantium ardores didiciſti? declinare Communionem, procraſtinare, alios ab illa auertere, ita miſer ero, vt heu audeam? Ignoſce, Domine, & ſpondeo deinceps te fore dilectum cordis mei, & deſideratiſſimum animæ meæ.

II. *Punctum.* Qui amat Filium Dei, Primò, illum frequenter recipit per Communionem Sacramentalem. Ille

Spon-

Sponſus eſt animarum noſtrarum, an non igitur decet, vt illi ſæpius vniamur, quo teſtificemur nos penitùs ad illum pertinere? Secundò, ſæpenumero ſpiritualiter communicat, vt compenſet Communionem Sacramentalem, quâ toties vti non poteſt. Affirmabat B. Ioanna de S. Cruce, ſe ita communicantem iiſdem gratijs à Deo cumulari ſolitam, quas in reali Sacramenti vſurpatione acceperat. O præclaram, addebat, communicandi methodum! in qua neque Confeſſario, neque Superiorum facultate, neque vllius alloquio opus, prætcrquàm tuo, ô Deus meus! Tertiò, dat operam, vt illum videat, viſitétque ſæpius in die, non alia quàm ſalutandi, adorandi, aue & vale dicendi, rogandi, grates agendi, & affectum demonſtrandi gratia. Amici hoc inter ſe officio, & erga Principem Aulici funguntur. Conſidera, quid in hiſce tribus facias, & quid facere deinceps velis. Deprecatio. Propoſitum, Feruor in tribus iſtis Amoris argumentis.

III. *Pun-*

III. *Punctum*. Qui Filium Dei, vti par eſt, diligit, accedit ad illum maximâ, quâ poteſt, animi puritate, cum Amore, cum humilitate, cum reuerentia, cum fide, cum optima denique mentis corporiſque diſpoſitione. Hinc olim communicaturis acclamabatur: *Accedite cum fide, tremore, & dilectione*. Si adeundus, aut ſalutandus eſt Princeps, maxima cura attentióque in ornando corpore adhibetur: quid facere illum conuenit, qui hoſpitio ſuo excepturus eſt Regem cæli, & terræ? an non omni ſanctitate animus inſtruendus exornandúſque eſt? hinc etiam olim Diaconus dicebat ijs, qui corpus Saluatoris recipiebant: *Sancta ſanctis*. Vide, an eâ ratione iſtiſque virtutibus inſtructus accedas. Pudor, Confuſio, Deſiderium puritatis Conſcientiæ, & Victoriæ de Paſſionibus obtinendæ.

Colloquium cum Filio Dei; ô amabiliſſime & deſideratiſſime omnium Amicorum meorum! toties dico, quòd te amem, cur non igitur aliquo indicio pro-

prodo Amorem meum! qui benè amat, id ſolùm cogitat, quod amat; & quomodo illi placeat. Nónne hîc opprimere me dolor deberet, quòd videam tam exiguo me ferri in te Amore! Creatura aliqua ſeſe ingerit in animũ meum, eámque depereo: & cunctabor te amare, te ſæpius excipere, Altaribus tuis adeſſe? ad eum modum ego te? te qui omnibus cæli terræque Amoribus digniſſimus es! ô probrum mihi! Cui ea gratia eſt, vt recenſear inter ſeruos tuos, & in numero amantium tuorum! Pater. Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti per Orationem illam: *Anima Chriſti ſanctifica me*, quæ in ſimili Viſitatione deberet eſſe familiariſſima. Examen. Prandium. Recreatio. Tempus ſcribendi; denique legendi, aut id quod ſequitur, aut aliud.

DISSERTATIO POMERI-DIANA.

De deſiderijs ad ſanctitatem, & profe-ctum ſpiritalem aſpiran-tium.

FAtendum eſt, fuiſſe Sanctos, qui actiones, externâ ſpecie, & in oculis hominum, admodùm ſtultas exercuerint: quin eædem fuerint in oculis Dei ſapientiſſimæ, non dubito; nil tamen obſtat, vt non illas inſaniſſimas, homines iudicârint. Meæ opinioni accedet D. Bernardus: *Vis audire inſaniam*? inquit, *ecce illam. Optabam anathema eſſe pro fratribus meis. Nonne inſania eſt, pro Chriſto, velle anathema eſſe à Chriſto?* velle ne alij pereant, perire, cùm primam ſui rationem habeat charitas? pergit S. Abbas: *Vis aliam? audi Moyſen: ſi non dimittis, dele me de libro vitæ.* Quæ inſania propter Deum, aduerſum Deum inſurgere, velléque adigere ad decretorum ſuorum retractationem? deinde; *Quæ inſania eſt hæc, quâ inſani erant Martyres in-*

ter tormenta ridentes? moriuntur, patiuntur, & cruciatus ſuos irrident; dum ipſi carnifices horrore plumbi liquati, rotarum, ignis, bullientis olei, aliorúmque ſuppliciorum, quæ inferunt, concutiuntur: illi ſine metu ſunt, quibus inferuntur, & nuptialibus delitijs videntur intereſſe. An non illæ ſunt inſaniæ? imò verò, ſed ſanctæ inſaniæ, hoc eſt, ſummæ ſapientiæ molitiones. Et, ſi ſcrutari velimus reliquorum Sanctorum monumenta, & res geſtas, plurimas tales inſanias reperiemus, vnde meritò S. Paulus: *Nos ſtulti propter Chriſtum.* Conijcit ſe B. Iacoponus in locum, quem audire nolint honeſtæ aures, cúmque Chriſtus diceret, eum inſanire, quòd iſtic conſideret, reponere auſus eſt; illum longè magis inſaniuiſſe, quando infamem in cruce mortem ſubierat, idque nudus coram innumera multitudine, & pleno meridie propter Iacoponum, cæteróſque homines. S. Catharina Senenſis planè ſeriò ſic Deum compellabat: O Amor mi! quàm ſentirem me tibi deuinctam, ſi me

ſi me ancillam tuam in aditu inferni collocares, portæque vices fungerer, ne vlla deinceps anima poſſet eò penetrare, ſoláque pro omnibus luerem! actus illi & mille ſimiles in Annalibus Æternitatis conſcripti, quibus Sanctorum vita emicuit, an non actus ſtultitiæ mundanis videntur, quamquam diuinâ æſtimatione ſint ſapientiſſimi? vnicus erit inſtar omnium, quem etiam omnibus vnà acceptis æquiualere iudico, eſtque S. Pauli aſſerentis: *In quo quis audet, in inſipientia dico, audeo & ego.* a Stultè loquor, nil refert, quidquid aggredi potuêre alij, eo animo ſum, vt æquè auſim. Cui vnquam Sancto vox erupit fidentior? & ſi Sanctorum actiones ſtultæ cenſentur, an non hæc, quæ omnes illas complectitur, erit coram hominibus omnium ſtultiſſima, & ſapientiſſima omnium, coram Deo? neſcio ſanè, an excogitari poſſit animus hôc excelſior. Quid Paule? vis ergo manum & affectum extendere ad omnia,

a 2. *Corinth*. 11.

omnia, per quæ hactenus tot egregij & magnanimitate pollentes viri iêre, i-búntque impoſterum? *In quo quis audet, audeo & ego.* Quid? ergo paratus es, cum Abrahamo, caput illi perſonæ amputa-re, quæ tibi eſt chariſſima, vt illam Deo immoles? ergo promptus es ſubire tor-menta & cruciatus omnes, quos gene-roſi Chriſti Athletæ ſuſtinuerunt, & ad finem Mundi ſuſtinebunt? excoriari, lapidibus opprimi, torreri, in rotam agi, ſuſpendi, comburi, membratim ſecari, equis diſtrahi, & quoduis aliud ſuppli-cij genus pati, eouſque, vt etiam, cum D. Bonauentura, optes tot crudeliſſimas mortes oppetere, quot animæ hactenus conditæ ſunt, vt omnium ſaluti cautum ſit? Expeditus ergo es conficere & exe-qui, quidquid eximij & nobiles Dei ſer-ui ſuſcepêre, aut tolerauêre, aut ſaltem ob amorem Magiſtri & Domini ſui de-ſiderauêre? Imò verò, inquit Paulus, non iſta tantùm omnia, ſed ſi liceat etiam maiora; deſipere quidem videor, eò tamen Amor meus me rapit: *In quo*

quis

quis audet, in inſipientia dico, audeo & ego. O ſanctum & inflammatum Amorem! vltráne tendere aliquis poſſet? non arbitror: ſed neque miror ampliùs, hanc Paulum à B. Petro Damiano filium Solis, & cor Amoris appellari: in hoc enim vnico actu glorioſæ magnanimitatis ſuæ, ſplendet vt ſol, ſimilisque eſt Cordi Amoris, quandoquidem nemini cedere vult in Amore.

Occaſione huius eximiæ magnanimitatis & rari Amoris D. Pauli ſtatuo, Hagiophila (quandoquidem proximè in meta es tuorum exercitiorum) reuocare tibi in memoriam duas luculentas virtutes, quæ plurimùm in anima tua efficient, quæque te ad magna & ſublimia proficiendi deſideria (qui magnus noſtrarum ſolitudinum fructus eſt) excitabunt. Ordior ab ea, quæ creditu facilior eſt. Non nocet, imò verò iuuat plurimùm, deſiderare & conari ſuis viribus maiora. Valdè honorificum eſt, animæ Dei amore flagranti, vt cogitationes ſuas & deſideria extendat vltra id,

quod

quod vnquam factura eſt; & vt facere velis, quidquid alij fecêre. Ea mens erat S. Apoſtoli: *In quo quis audet, audeo & ego.* At conatus illi, inquies, temerarij ſunt, ſunt improuidi exceſſus: Illos, inquam, exigit diuinus Amor. *Amorem viuere exceſſibus*, iam olim S. Dionyſius affirmauit. At ſtultum eſt appetere, quæ obtineri non poſſint: hoc verò ipſum eſt, quod requiritur in teſſeram ſinceri Amoris: *Amorem inſaniam ſanctam eſſe*, ait D. Bernardus. Veniamus ad rationes, & hanc virtutem illuſtremus. Tria potiſſimùm argumenta reperio, propter quæ viribus noſtris maiora aggredi, tentaréque debeamus. Primum, quia hæc Amoris natura eſt, quæ iubet, vt ſic ametur: *Quod fieri non poteſt, hoc facere vult Amor*, inquit poſt Platonem D. Bonauentura. Et Regius Propheta: *Beatus vir, qui timet Dominum, in mandatis eius volet nimis. Nimis*, commentante Richardo de S. Victore, *quia etſi plus poſſe ſuo, non tamen plus velle ſuo.* Quiſquis Deum amat, ſic agit: plus

vult

vult quàm poſſit, & quod fieri non po-
teſt, illi poſſibile, adeóque facile vide-
tur, dicitque cum Paulo: *Omnia poſ-
ſum in eo, qui me confortat.* Et cum Da-
uide: *Vult nimis.* Et ſi carpere illum vo-
lueris, reſpondebit: *Amorem viuere ex-
ceſſibus.* Et, *Quod fieri non poteſt, hoc fa-
cere velle amorem.* Volo humilitate cæ-
teros omnes homines ſuperare, aiebat
B.^us^ Franciſcus Borgia, fortaſſe tamen
non ſuperauit, & certum eſt, illum pro-
cul ab humilitate Filij Dei, & Deiparæ
abfuiſſe. Cur ergo tam profundam hu-
militatem ſibi proponebat? *Quod fieri
non poteſt, hoc facere voluit Amor.* San-
cti Anſelmi vox fuit: *Ego do me tibi to-
tum, Domine, & pluſquam me totum, &
ex toto corde meo, & pluſquam toto*: at
qui, pluſquam ſe totum, & pluſquam ex
toto corde? fieri nequit. Tamen *quod
fieri non poteſt, hoc facere vult Amor.* Non
prætereamus noſtrum Apoſtolum, il-
lud cor Amoris: facere non poterat,
quidquid fecerant alij, facturique erant,
nihilominus cogitatione & affectu eò

con-

contendebat ; *Quod fieri non poteſt, hoc fieri vult Amor.* Si diceres hodierno die, Hagiophila, ſeriò te velle impoſterùm orare ſine vllis animi euagationibus; nolle te ampliùs affici, aut adhæreſcere illi perſonæ, quam noſti, quæq́ue continuò menti tuæ obuerſatur; te in familiari colloquio, dumtaxat de Deo diuiniſq́ue rebus locuturam; te ex amore pudicitiæ cohibituram omnem tactum cuiuſuis perſonæ, & quidem iocoſum & leuem ; te tota vita fore candidam apertámque ijs, quibus oportebit; te nunquam, neque de perſonis, neque de iniurijs tibi illatis conqueſturam; non magnoperè admirarer, etſi ſcirem illa omnia vix à te obſeruanda, aut omninò non: cùm enim inflammato iam ſis in Deum amore, non dubito, quin deſideres aggredi omnia, quantumuis ardua ſint, & ſpeciem etiam aliquam præferant impoſſibilitatis: *Quod fieri non poteſt, hoc facere vult Amor.* Alterum argumentum eſt, quod magna hæc deſideria, etſi de eorum effectu non conſtet, nu-

triant animam, ſtabiliántque in Amore Dei, qui iſtis vehementer delectatur. Et verò *Nuntij ſunt Amoris intimi* erga Deum, vt loquitur D. Bonauentura, & parui Chriſti Sagittarij, vt vult S. Clara, qui rectà in diuinum cor collimant. Et non vides ea cohoneſtaſſe Danielem magnifico hoc titulo, *Viri deſideriorum?* Deus, inquit eximius rerum ſpiritualium Magiſter, a *non minus ſancto deſiderio lætatur, quàm ſi tota anima amore, & deuotione liqueſiat.* Quantillum operæ erit, Hagiophila, ſi dicas: Volo tam exacta eſſe, atque Beatus Aloyſius, qui nihil vnquam ſine facultate faciebat, adeó vt ſine illa, ne folium quidem chartæ, alteri commodaret. Volo in paupertate imitari ſanctum Xauerium, qui, præter veſtem & Breuiarium, nihil ſuperflui apud ſe retinebat. Volo contendere ad puritatem Religioſiſſimi Alfonſi Rodericij, & per totos quadraginta annos, ſi Deus vitam eouſque proroget, oculos non defigere in vllius perſonæ faciem, quæ à ſexu meo ſit aliena. Volo

a *Bloſius*

fran-

frangere curioſitatem ad exemplum S. Ignatij, & in focum abijcere litteras adhuc obſignatas, quas iudicabo præter Aulicum verborum ambitum nihil continere. Volo Sanctorum veſtigijs inſiſtere, eorum more virtutibus omnibus incumbere: hoc animam meam aptabit ad ſanctitatem, optimis cogitationibus inſtruet, reddétque acceptam diuinæ Majeſtati. DEVS, *non minus ſancto deſiderio lætatur, quàm ſi tota anima amore & deuotione liqueſiat.* Tertij argumenti loco ſit, quòd qui ſcopum, præſertim remotum, attingere feriréque vult, debeat paulò altiùs collimare: hæc vehementia deſideria, etiam vires excedentia, quaſi quædam collimationes ſunt, quæ proinde attolli neceſſe eſt. Et cùm deceat nos Dei cauſa facere, quidquid fieri poteſt, vti mox dicam, ſequitur nobis, vt eò pertingamus, altiùs eſſe collimandum, tentandúmque ſupra id, quod poſſumus: *Iniquum petas, vt æquum obtineas*, iubet vetus parœmia; & familiaris vſus eſt Mercatorum, qui pro re

Digitized by Google

venali, decem aureos exigent, vt auferant quatuor. Eſto Mercator induſtrius in negotio ſalutis tuæ, multum deſidera, vt ſaltem aliquid aſſequaris; maiora viribus aggredere, vt peruenias ad id, quod vires ferunt. Ad eum modum Deus nos adhortatur, inquit Auguſtinus, quando præcipit: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis*: Fieri iſtud in hac vita mortali non poteſt, interpellationes obſtant creaturarum: iſta perfectio (ex Theologorum ſententia) ſpectat ad vitam beatam, cæleſtémque: nihilominus illam à nobis Deus exigit, nimirum vt ſtudio contentionéque noſtra, ſaltem hoc aſſequamur, vt tantùm diligamus, quantùm vitæ fragilitas permittit. Eiuſdem rationis eſt iſtud: *Eſtote perfecti, ſicut Pater cæleſtis perfectus eſt.* Quis queat hanc ſummam incomprehenſibilémq; perfectionem conſequi? nullis humanis ea viribus obtineri poteſt; ſi tamen vires omnes tuas impenderis imitando cęleſti Patri, iam Deo feciſti ſatis, & plurimum

mum

mum es conſecuta. Magnis igitur incumbe deſiderijs, Hagiophila: ſi aſpirans ad magna, eò non pertingis, pertinges tamen eò, quò Deus te vocauit, & vbi te eſſe deſiderat, & totidem tui erga Deum amoris prębebis argumenta, quot deſiderijs æſtuabis: *Signum veræ charitatis, ſunt altiſſima deſideria.* Sunt etiam vitæ currentis & finientis ſuprema ſolatia. Moriens Bernardus eò potiſſimum ſe ſolabatur, quòd longè maiora deſideraſſet, quàm reipſa fuiſſet executus. Quæſtum ex his collige, & cogita, quibus ſolatijs velles, illa hora terribili, & anxietatibus plenâ, deliniri.

Tempus eſt, vt tranſeamus ad alteram veritatem, videamúſque parùm hæc ingentia deſideria prodeſſe, niſi prodeant in actum, reddantúrque efficacia in ijs, quæ ſunt in noſtra poteſtate. *Filioli, non diligamus verbo, neque linguâ, ſed opere & veritate.* Et, *nunquam Dei Amor eſt otioſus, operatur enim magna. ſi eſt, ſi verò operari renuit, Amor non eſt.* Probatio Amoris eſt exhibitio operis, non linguæ. Et ſi

aſſeueres te ex toto corde diligere Deum, ſi tamen actiones humilitatis, charitatis, mortificationis tuorum ſenſuum, & Amoris proprij; Temperantiæ, Imitationis Chriſti, accurationis in rebus minimis, diligentiæ in omnibus, etiam in promptè ſurgendo, reſignationis in omnem Dei diſpoſitionem, & continuæ de tuis paſſionibus victoriæ, non conſequantur, non induces me, vt Deum credam à te amari. Quod ſi eſt, non abludis à loquaculis illis, qui continuâ garrulitate aures aliorum offendunt. Moliebantur Athenienſes illuſtre aliquod ædificium, eámque in rem, duos totius Græciæ præcipuos Architectos in ſenatum euocârunt. Prior, ſtupendam habuit orationem, quâ plurimas elegantiſſimorum ædificiorum formas propoſuit, artis ſuæ oſtentatione fucum Auditoribus faciens: Alter pauciſſimis perorans, Patres, inquit, quæcumque ab illo dicta ſunt, eadem me facturum polliceor, capitis periculum libens aditurus, niſi fecero. Itaque huic commiſſum

eſt

Digitized by Google

eſt opus, reiectúſque alter, qui tanto verborum apparatu, & pulchris idearum formis, ſenatum pauerat. Facit Loquutuleius ille, vt meminerim eorum, qui inter meditandum, in ſpirituali exercitiorum ſeceſſu, & dum annua Confeſſio inſtituenda eſt, abundant multis emendandæ vitæ propoſitis, præclariſque deſiderijs: quæ plurimum oblectant Patrem ſpiritualem, faciúntque vt illum impenſæ operæ non pœniteat; verum quando venitur ad opus & vſum horum propoſitorum & deſideriorum, ecce miſeri languent, tepéntque, vt ante. Vnicus aſpectus, vnicum ſcomma deridiculum, ipſum ceruical, ipſe occurſus aliorum, ſimiléſque occaſiones, illos abripiunt in veterem licentiam; & cum delinquere cœperint, laxant vitijs habenas, parùm referre exiſtimantes, paucáne, an multa confiteantur; adiri quóque poſſe alium confeſſionis cauſa, ne ab ordinario illis ignauia, tepórque exprobretur: Ita ſemper in peius ruitur, proximis quidem exercitijs rurſus

oculos aperiunt, ſed ad pauculas ſepti- manas, & vt præcedentium annorum conſuetudinem teneant. Atque iſta viuendi ratio (quod ſanguineis lacrymis deplorandum foret) ad mortem vſque propagatur. Auertat à nobis Deus & ſanctiſſima Mater hanc loquendi vanitatem. Longè facta verbis præſtant, & excellentius eſt benè agere, quam benè loqui; & quidem ad eum modum agere quem nos docet Sapiens: *Quodcumque poteſt manus tua, inſtanter operare.* Sanctus Paulus ſolis deſiderijs & verbis non acquieuit, neque tantum dixit: *in quo quis audet, audeo & ego.* Non, profectò non, quidquid poterat, inſtanter operabatur: *Vnus omnium officia & perſonas Paulus exercebat.* Vnus, omnibus fiebat omnia, Apoſtolus, Virgo, Martyr, Solitarius, Dominus, Seruus. Opifex; in campis, in vrbibus, mari, terra, noctu, interdiu, vbique & ſemper *vnus omnium officia & perſonas Paulus exercebat.* O hominem eximium! ô præclaram inſtructionem, quam delicatulis illis & ſenſua-

libus

Digitized by Google

libus proponit, qui vni officio, vni rei ſic adhæreſcunt, vt, vix Cenſuris Eccleſiaſticis, ad aliquid agendum aliud compelli queant, malentes in hoc otio vitam traducere, quam miranda laudandáque operari; & tamen hi profitebuntur, ſe ex toto corde Deum diligere: ſcilicet, credat Iudæus Apella, non ego; verus amor opere, & veritate non lingua & verbo demonſtratur.

Concludamns, Hagiophila, hanc diſſertationem, & reliquas omnes dicto Sapientis. a *Cogitationes robuſti ſemper in abundantia:* quod dictum propriè ad te ſpectat, alia enim verſio ſic habet: *Cogitationes collecti ſemper in abundantia.* Quaſi diceret: cogitationes & bona deſideria eius, qui eſt in virtute robuſtus, quique ſpirituali receſſu ſeſe collegit, ſunt abundantia, & numero, & omni genere. Interpretor autem hunc locum non de deſiderijs tantùm, verum etiam operibus, vt ſciat is, qui à receſſu & collectione egreditur, ſeſe & his, & illis

a *Prouerb.* 21.30.

debere abundare, quemadmodum hîc duarum illarum veritatum propoſitione oſtendere ſum conatus. Habeamus, habeamus magna deſideria, aſpiremus contendamúſque ad ſublimia. Vt moleſtum ſit, non refert, etiamſi ſanguinem tuum impenderes: *Sanguis tuus, eſt tota clauis Paradiſi,* inquit Tertullianus. Rideare, ludibrio habeatur iſta vitæ tuæ mutatio, ſtultitiæ nomine proſcindatur; quid tum, ſi Deus ſapere te exiſtimet? quam dicere poſſe cum Apoſtolo: *Nos ſtulti propter Chriſtum?* ô felicem, ſapientémque ſtultitiam! ah vtinam ſim ex his ſapienter ſtultis, vt ſim æternum ſapiens & felix!

Si videatur, proſequere ea, quæ matutinis horis in Rodericio, aut Thoma de Kempis cœpiſti, optione capitum & materiarum tibi relictâ.

Peractâ verò lectione aggredieris hoc Examen.

EXA-

EXAMEN CIRCA MODESTIAM.

REferunt nonnulli ad defectum modeſtię actiones quaſdam, quæ potiùs ſunt imperfectiones à natura, vel malâ conſuetudine comparatæ, quàm veræ immodeſtiæ; potiùs ciuilitati & decoro, quàm modeſtiæ, quâ iam Hagiophilam adornare ſtudeo, aduerſantur. Tamen vt illa omnibus attendat, paratus ſum aliquam etiam harum facere enumerationem. Hauriri ex omnibus vtilitas poteſt, emendando quidquid aliquam ſpeciem habet immodeſtiæ.

Erunt, qui in communi conſeſſu tibias decuſſabunt; qui genu alterum alteri imponent; qui ſpuent aut tuſſient indecore ad nauſeam aliorum; qui idem verbum centies iterabunt; qui tricies in die veterem fabellam, aut quod audierint, recantabunt; qui continuò & ſine cauſa ridebunt; qui cæcorum inſtar vociferabuntur; qui quartâ horæ parte duodecies oſcitabunt, nullo formato Crucis ſingno; qui artus diducent more

viculorum; qui prurit u quodam ſua ſenſa manifeſtandi, aliorum ſermonem interpellabunt, garriéntque continuò; qui vngues dentibus demordebunt; qui nares emungent digitis, & ſine ſtrophiolo, aut ineptè mucum conſiderabunt, quaſi de excluſo vnione ſolliciti; qui perpetuò manum habebunt naſo, aut mento admotam, vt ſordes, aut barbam vellicent; qui res dictáque ſua ſemper exaggerabunt; qui os audientibus tam prope admouebunt, quaſi oſculaturi, aut halitum afflaturi; qui ſemper erunt tremuli labijs & inquietis manibus, quas ad ſtabilem decentémque geſtum firmare non poſſunt.

Reperias alios, quibus ſit aſtricta frons, & moroſa vultûs compoſitio, qui omnium dictis factiſque obtrectabunt; qui vbique cantillabunt, qui ſecum loquentur, qui tam fixo obtutu in vultum tuum intuebuntur, vt terrorem incutere poſſint; qui ſupercilia indecorè demittent; qui pedibus reptabunt, veluti de ſepulchro ſolliciti ſenes; qui ita gradum

ſuſpen-

ſuſpendent, quaſi Matri, ouis incubanti, inſidiarentur; qui ſic properabunt, quaſi accenſa domus feſtinato illorum ſubſidio indigeret; qui ſemper circumferent oculos, etiam inter bibendum; qui cubitis innixi comedent, & horrendum dentibus ſtridorem excitabunt.

Quando, Hagiophila, aſſero inſtituendum eſſe de modeſtia examen, non intendo, vt in has inurbanitatis actiones oculos conijcias: ſcio enim ab illis plurimùm abeſſe mores tuos, id ſolùm volo, vt ad ſequentes modeſtiæ notas te diſcutias.

Primò, *Non huc illúcque leuiter caput iactare.* Secundò, *Continere oculos ſuos, & demiſſos potiùs, quàm alio ſitu.* Tertiò, *Obtutum in eos non defigere, cum quibus loquimur.* Quartò, *Sereno eſſe vultu, non verò frontem, aut naſum corrugare.* Quintò, *Labia nec nimis comprimere, nec nimis diducere.* Sextò, *Manuum geſtus neque vaſti ſint, neque affectati.* Septimò, *Inceſſus ſit moderatus, niſi neceſſitas, aut charitas aliquam feſtinationem poſtulet.* Octa-

uò, *Tota corporis compoſitio grauis ſit & decora.* Nonò, *Sermo modeſtus & humilis.* Decimò, *Ita quoque incumbendum eſt, vt maxima decori ratio habeatur, ac proinde non ſine induſio; ſed ſic, vt qui nos obſeruaret, nullam aliam partem corporis quàm faciem oculis expoſitam videret, & eo ſitu, vt non ſupini, aut proni, ſed lateri incubantes ſimus: tum amore pudicitiæ, tum modeſtiæ, vbique obſeruandæ, gratia.*

Sequitur tempus Officij, aut alterius Orationis vocalis, tum huius Conſiderationis.

CONSIDERATIO.

I. FRruſtra aſpiras ad vnionem cum Deo, intimóſque illius fauores, niſi Oratio tibi cordi ſit. Fruſtra, inquam, ſine hac, quæ familiare cum illo eſt colloquium, & gratioſa communicatio; quæ clauis eſt cæleſtium donorum, omniúmque quæ deſiderare, aut ſperare poſſumus; quæ theſaurus eſt, quem tanto affectu ſancti quæſiuere, vt propter hunc abdicauerint ſeſe omni humanâ conuerſatione, aut in deſerta loca ſe abdendo,

dendo, aut noctes diéſque conſumendo, vt cum tanta Maieſtate tractarent. Verùm, ſi nos capit aliquod huius exercitij deſiderium, nihil meliùs promptiúſque eſt, quàm adire Venerabile: hic enim rogantibus, adorantibus, ſuſcipientibus & ſæpe viſitantibus, ea orandi ars inſtillatur. Et fateor me nunquam vidiſſe hominem Orationi deditum, qui non deuotiſſimè huic Auguſtiſſimo Sacramento afficeretur; neque affectum huic Amoris compendio, qui non intimè per Amorem Deo coniungeretur.

II. Dei aſſertum eſt, ad perfectionem requiri, vt quis coram Deo, atque in ejus præſentia ambulet. O Deus; poſſúmne ad votum meum te magis habere præſentem, quàm ſi adſim tuis altaribus, & ad adorandas illas ſpecies accedam? aut hîc, aut nullibi diuinæ præſentiæ exercitium diſci poteſt.

III. Inculcatur mihi, vt ſæpe Angeli mei Tutelaris meminerim, & quòd ſi amplectar affectu illos, qui nos cuſtodiunt, inflammandus quoque ſim amo-

re

Digitized by Google

re Domini Angelorum: ah! iſtud eſt, quod animitùs poſtulo; volo igitur colere Angelum meum, volo conſtantem illius habere memoriam, illum alloqui, cum illo familiariter conuerſari; minùs facere non poterit, quàm vt me reddat Amantem mei IESV, & famelicum panis-Angelici; occultis me ſtimulis excitabit, vt ſalutatum eam ea loca, in quibus quieſcit, eò ſe mihi comitem adiunget, & intereà dum aget cum cæteris Angelis, qui adorandam hanc Aram turmatim ſtipant, patietur, vt cum eo ſalutis meæ negotia pertractem.

IV. Ne quidquam laboras te Deo tradere, fruſtra ad illum rectà tendis; niſi priùs Mariam diligas, illius Matrem. Hoc vnicum & ſupremum arcanum eſt ad deuinciendum ſibi IESVM. Repudiat Deus, neque vult noſtros Amores, ſi eorundem non eſt particeps Maria. Et nunquam filium aliquem agnouit Maria, quin eundem quoque IESVS in filium adoptârit. Et quò maior eſt in Matrem amor, eò erit etiam in Filium ardentior,

Tantùm

Digitized by Google

Tantùm dilige Mariam, & illicò ſenties inflammari te amore eius, quem ipſa vnicè diligit; & quia ſtatim in cælum euadere non potes, vbi legitimis ardoribus tuis ſatisfacias, poteris difficulter ab Altaribus auelli, vbi illius Filius, & vnicus amor, depoſitus eſt.

V. Nil magnum, nihil admirandum in hoc Mundo eſt; quidquid ego æſtimo, quidquid admiror, eſt adorandus ille Orbis locus, vbi in Aris noſtris IESVS abſconditus requieſcit. Sæpius audiui, ſublimes animos nihil admodùm magni reperire, extra Deum: & perplacet, quòd nihil magnum ſit, nihil dignum animis affectibúſque noſtris, niſi ille.

VI. In vita deuota, & ſpirituali, tam exiguum nihil eſt, quod non mereatur incrementum gratiæ, quódque in cælo inæſtimabili gloriæ pretio non compenſetur; vnicum ſuſpirium, vnicus in cælum aſpectus, vnica oculi propter Dei amorem à creatura auerſio, ah quid tandem erit! quanta igitur merces actuum amoris, adorationis, fidei, ſpei & obſequiorum

quiorum Deo, ſub panis ſpeciebus abſcondito, oblatorum, & cultus ipſius perſonæ exhibiti? profectò, nunquam adibo illum, quin tales actus, magno numero cumulatos, illi exhibeam, atque præſentem.

Hora quietis & relaxationis animi. Officij diuini, aut alterius Orationis vocalis, Viſitationis Venerabilis Sacramenti. Et tandem præparationis ad ſequentem Meditationem.

III. MEDITATIO.

De tribus admirandis qualitatibus Venerabilis Sacramenti, quæ nobis illud reddunt amabile.

Oratio præparatoria conſueta.

I. PRælud. Proponam animo meo, Filium Dei eſſe in Venerabili Sacramento, & in ſacra theca, veluti Captiuum amoris, ſimili omnino ratione, quà ſanctus Ioannes Chryſoſtomus dicit: Chriſtum eſſe obſidem à Deo Patre nobis datum.

II. *Præ-*

Digitized by Google

II. *Prælud.* Poſtulabo à Iesv gratiam benè agnoſcendi, quid illum in hoc Amoris carcere reddat amabilem.

I. *Punctum.* Hoc diuiniſſimum Sacramentum totum ex Amore compoſitum eſt, nihil in eo manifeſtiùs apparet, quàm Dei erga homines Amor: vnde S. Thomas illud, Sacramentum Amoris, appellat. Et S. Bernardus: Amorem Amorum, dulcedinem omnium dulcedinum. Et non ita pridem Dæmon ipſe, ex ore poſſeſſi hominis, coram ſacra Hoſtia confeſſus eſt; illic ignem eſſe Amoris pro nobis, & pro illis ignem iuſtitiæ. Et reuerà, illic ſinceri Amoris ſcaturigo eſt: illic hauritur Amor in Deum, illic à Deo Amor propinatur. Et fortaſſis inde eſt, quod nonnulli Iesvm dixerint *eſſe mammillam Dei Patris.* Qui enim hinc ſugunt, niſi obicem aliquem obijciant, vehementiſſimo amore accenduntur, & tanquam Leones ignem ſpirantes, & facti hoſtibus terribiles ab hac menſa, ab hac, inquam, mammilla recedunt. Neque raró accidit, vt ab hoc

Amo-

Amoris igne tantum animo robur adnerſus tentationes accreſcat, vt non eo ſolùm die, quo recipimus, ſed pluribus etiam poſteà inuicti incoluméſque conſeruemur. O IESV pluſquam amabilis! poſt tantum Amorem non amabo te? aut non amabo te intenſiùs, quàm aliqua tuarum creaturarum: imò, in teſtificationem huius amoris, vellem omnes excederem te amando! vnde non inuideo Seraphinis gradum illum gloriæ, quem in cælis obtinent, ſed quòd, pluſquam ego, te diligant, hoc demum inuideo, & doleo.

II. *Punctum.* IESVS in ſacratiſſima Euchariſtia eſt admirabilis, imò iuxta Damaſcenum *eſt admiratio.* Miraculum eſt, portentum eſt, admiratio eſt hominum, & Angelorum. Primò, ob admiranda, quæ iſthic reperiuntur: Corpus in ſpatio tam exiguo, Corpus in locis pluribus conſtitutum, Corpus quod totum eſt in tota hoſtia, & totum in parte qualibet, pluráque alia. Secundò, ob Deificationem, vt, ſic dicam, carnis noſtræ,

ſtræ, quæ quodammodò, per hanc manducationem, diuina efficitur: *Manducabis me, nec tu me mutabis in te*, ait Chriſtus ore S. Auguſtini, *ſed tu mutaberis in me*. Tertiò, ob Epitomen & Anacephalæoſin omnium beneficiorum à Deo in nos collatorum, omniúmque admirandorum: *Memoriam fecit mirabilium ſuorum*, inquit Dauid, *eſcam dedit timentibus ſe*. Et aſſerit S. Irenæus, JESVM *eſſe recapitulationem omnium bonorum, quæ à Deo facta ſunt*; idem aſſerere poſſum de Venerabili Sacramento, vbi JESVS cum nouis, & ante inauditis, miraculis eſt. O Deus! qui creaturas omnes tuas ob exceſſum Amoris tui admiratione, ſtuporéque defigis. Nihil deinceps admirari volo, quàm tua inuenta Amoris, niſi fortaſſe cogar obſtupeſcere frigus meum, & modicum illud Amoris, quo in te feror!

III. *Punctum*. Venerabile Sacramentum eſt Paradiſus terreſtris, eo nomine JESVS appellatur à Petro Damiani, quidni etiam in Sacramento exiſtens? illic

verus

verus eſt Adam ; illic gaudium eſt & quies animæ : idcircò Chriſtus hoc Sacramentum veſpere & in cæna inſtituit: nam à ientaculo itur ad prandium, à prandio ad cænam, cæna verò non aliò ſpectat, quàm ad quietem & ſomnum. Et, quo maiore quis curâ diligentiâque ſe diſpoſuerit, eò maiori quiete, & ſolatio cumulatur. Teſtantur id S Catharina Senenſis, & tot aliæ felices animæ, quæ ab illius aſpectu aut ſumptione delicijs incredibilibus perfundebantur. O Deus totius conſolationis! non erit imposterùm grauis illa mora, quâ te facie ad faciem videam in cælis, cùm te ſæpius adire excipere, & in te conquieſcere poſſim in terris. *Etenim paſſer inuenit ſibi domum, & turtur nidum ſibi, vbi reponat pullos ſuos: Altaria tua Domine*, vbi tu es, nidulus meus erit, huc ſecedam, vt leuem faſtidia mea, conſolérque me in omnibus, quæ paterna tua prouidentia mihi voluerit euenire.

Colloquium. O Deus infiniti Amoris! nunquam debitâ gratitudine aſſequemur

quemur magnitudinem beneficiorum tuorum: fieri non poteſt, vt ſatis te laudemus, vt parem meritis tuis gratiarum actionem referamus, etiamſi officio iſti totam impenderemus æternitatem. Sufficiat igitur bonitati tuæ hæc imparis adeóque ingrati animi confeſſio noſtra, eáque debitæ laudis & gratiarum actionis vices fungatur, illóque nomine ſit diuino tuo Amori accepta gratáque.

Recollectio. Lectio Thomæ de Kempis libello temerè aperto. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Cæna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum cum Hymno, Te Deum Laudamus, ad referendas Deo gratias pro felici Exercitiorum ſucceſſu. Viſiatio Venerabilis Sacramenti. Examen conſcientiæ, Quies. Hîc te valere iubeo, & abeo, poſt annum rediturus, vt videam num conſtanter optimis tuis propoſitis decretiſque inhæſeris. Author intereà ſum, vt eadem ſingulis menſibus à Communione ſemel perlegas, eorúmque recordationem tibi inculces.

A P-

APPROBATIO
R. P. PROVINCIALIS.

SOLITVDINEM HAGIOPHILÆ, *ſiue Inſtructionem ad Annua octo vel decem dierum Exercitia ſpiritualia utiliter & cum fructu peragenda à P. Paulo de Barry Societatis noſtræ Presbytero Gallicè conſcriptam, nunc in vſum plurium à P. Michaële Cuvelier eiuſdem noſtræ Societatis Sacerdote Latinitate donatam, & ab aliquot Societatis Cenſoribus probatam Ego* Nicaſius Widnmann *Societatis* IESV *per Superiorem Germaniam Præpoſitus Prouincialis factâ mihi poteſtate ab Admodum R. P. N. Mutio Vitelleſco S. M in lucem dari permitto, fidémque meâ manu facio, & more Societatis conſigno. Landſpergæ 23. die Auguſti, Anno MDCXLV.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Nicaſius Widnmann.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google